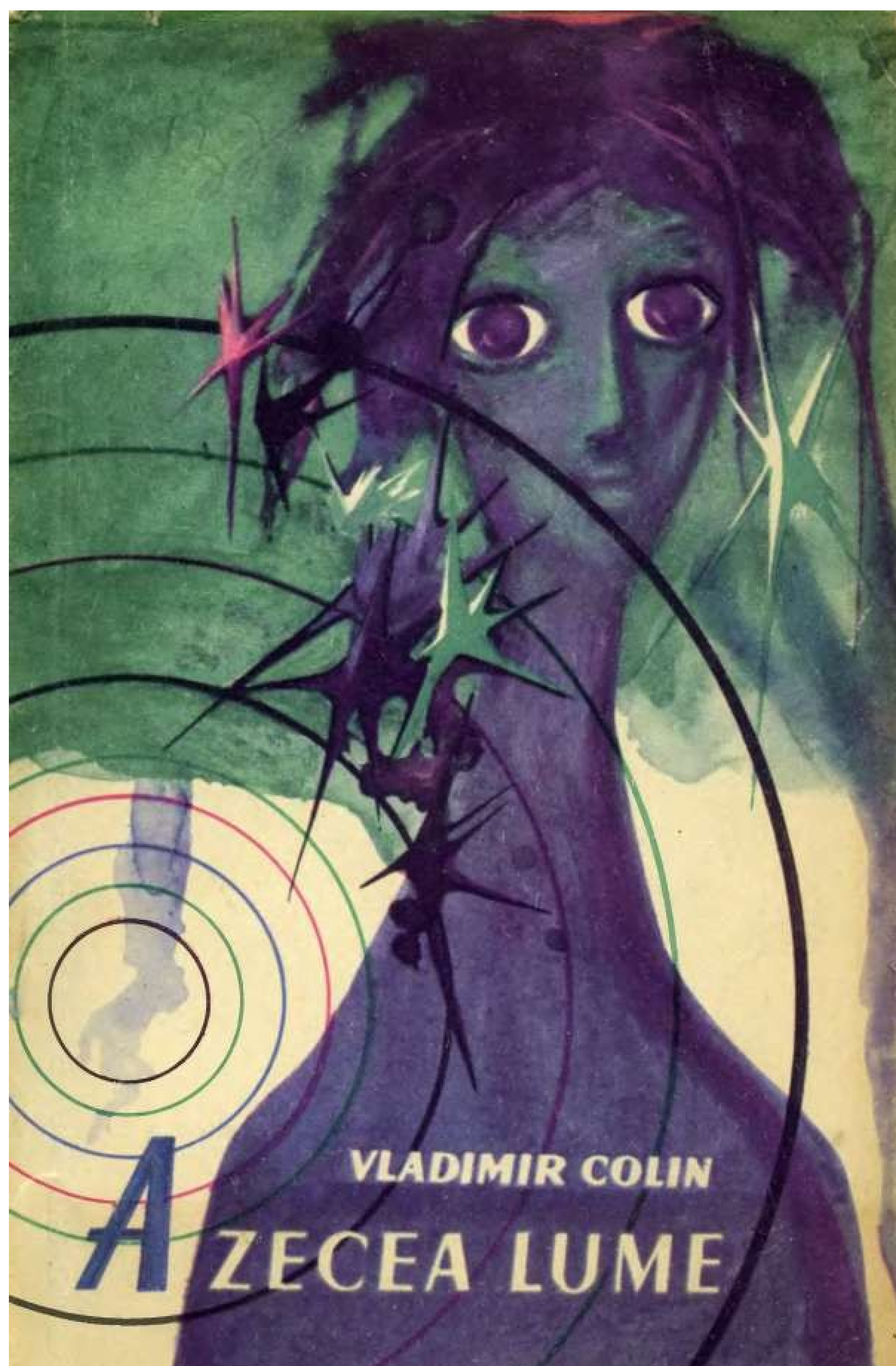

VLADIMIR COLIN
A ZECEA LUME

VLADIMIR COLIN

A ZECEA LUME

ROMAN

EDITURA TINERETULUI

Coperta de MARCELA CORDESCU

PROLOG

1. COLOANA LUI THULE

L-am văzut de cum mi-am întors privirile. Vechea uniformă îi era mânjită cu ulei şi, la amândoi genunchii, întărită cu nişte petice mari şi rotunde, croite dintr-o piele pe care am recunoscut-o îndată: nu degeaba vânasem şi eu într-o vacanţă fiarele ciudate cu carapace în loc de blană, cu pielea netedă şi subţire ca firul de iarbă (dar rezistentă şi suplă ca oţelul), care nu trăiesc decât pe stâncile negre ale Marelui Deşert de pe Pluton...

În neobişnuita forfotă a acelei dimineţi l-am pierdut din vedere înainte de a-i putea face vreun semn, dar eram sigur că şi el mă zărise. Trecuse de bună seamă pe după una dintre imensele coloane ce înconjoară Piaţa Soarelui, ridicând în văzduh simbolurile celor zece lumi (acum îmi dădeam seama că în clipa când îl văzusem se rezema de argintia coloană a lui Thule) şi bănuiam că strădania de a-l regăsi avea să rămână zadarnică, dacă – pentru o pricină de el ştiută – ar fi socotit nimerit să dispară.

Nu cunosc în toate cele nouă lumi un om sau robot în stare să-i dea de urmă. Acum mulţi ani, când se căsătorise cu I-lana, Marele Consiliu i-a trimis o felicitare care nu i-a putut fi înmânată, de vreme ce destinatarul se făcuse nevăzut. Cei mai iscusiţi reporteri răscoliseră timp de o lună de zile planetele şi sateliţii locuiţi, se încheiaseră

rămăşaguri şi canalele stereocosmoviziunii fuseseră ocupate de mesajele agenţiilor interplanetare care-şi comunicau informaţii şi presupuneri, dar felicitarea Marelui Consiliu rămânea înregistrată pe banda ei festivă şi tânărul căsătorit nu apăru decât atunci când ştirea morţii sale se răspândi ca singura explicaţie a dispariţiei ce neliniştise întreaga omenire. Se află atunci că vestitul explorator al vechilor munţi din continentul Albastru de pe Triton îşi petrecuse luna de miere în inima capitalei venusiene, Xu-Tii, la două sute de metri de clădirea principalului post de emisiune venusian...

Ştiam, aşadar, cu cine aveam de-a face. Nu m-am putut totuşi stăpâni şi m-am repezit către coloana argintie, pe care se aflau săpate – cu caractere universale – puţinele date cunoscute ale satelitului îngheţat. Mi-am făcut loc cu greu printre toţi cei adunaţi în piaţă. Aşteptau ca şi mine comunicarea lui Apl şi cred că i-am împins pe câţiva callisteni cu o brutalitate care i-a scandalizat, de vreme ce mulţimea s-a desfăcut înaintea mea ca cele două aripi ale unei uriaşe cortine multicolore şi cei pe lângă care treceam mă priveau în tăcere, cu un dispreţ mai elocvent decât tot ce mi-ar fi putut spune. Grăbit să-l regăsesc, însă, le-am înregistrat fără ruşine privirile.

Am ajuns aşa la coloana lui Thule şi, când mi-am făcut loc printre piloţii masaţi între ea şi coloana vânătă a lui Pluton, am aruncat o privire din capul scărilor ce coboară de aici către cheiul îmbrăcat cu imensele foi de aur în care Dip Talan a săpat chipurile celor dintâi cosmonauţi. Fireşte, de la înălţimea aceea nu l-am mai putut recunoaşte printre sutele de trupuri mărunte care urcau şi coborau treptele de *martelit*, dar am întârziat o clipă urmărind de sus forfota oamenilor adunaţi din toate lumile Soarelui nostru, aşa cum alţi oameni dintr-un timp pierdut în negura vremurilor vor fi urcat şi coborât treptele străvechiului turn al lui Babei, venind din toate colţurile măruntei lor lumi, demult apuse, către capitala de chirpic şi cărămidă a Babilonului...

Ştiu, nevoia de a găsi puncte de contact între prezent şi trecut e o deformaţie profesională – şi ştiu, mai ales, cât de neadevărate sunt apropierile dintre lumi fără posibilităţi de legătură – dar cunoaşterea trecutului m-a îmbogăţit în asemenea măsură, încât mi se pare că strămoşii trăiesc într-adevăr în mine, că nu sunt decât puntea dintre ei şi urmaşii viitorului, urna vie care le păstrează şi transmite multimilenara experienţă a omenirii. Oare nu-i firesc să desluşesc triumful acestei omeniri în împrejurarea că, dacă Turnul lui Babei a devenit simbolul înfrângerii setei de a cunoaşte, treptele de martelit suind către galbena coroană a Pieţii Soarelui simbolizează cucerirea necunoscutului, vizibila victorie a gândirii? Vechiul turn îşi află împlinirea în vastul monument al zilelor noastre, iar oamenii foind între cheiul placat cu reliefurile de aur ale lui Dip Talan şi uriaşa piaţă înconjurată de coloanele lumilor duc la capăt ceea ce n-au putut făptui asiaticii în caftane bariolate, năzuind să se înalţe şi să atingă cerul.

Trecutul nu mai are demult taine pentru noi. M-a uluit ades munca tenace, intuiţia şi ingeniozitatea vechilor oameni de ştiinţă care au izbutit să reconstituie istoria din cioburi şi temelii de ziduri pulverizate, descifrând limbi moarte şi aflând până şi lista invitaţilor la ospăţul cutărui regişor dintre Tigru şi Eufrat (fără să ştie întotdeauna mare lucru din câte se petrecuseră sub domnia lui...), dar, din clipa în care Malarat a descoperit tehnica reînvierii imaginilor şi Sat-obil procedeul detectării şi identificării undelor sonore ale trecutului, istoria a putut fi scrisă *pe viu*, fiecare dintre noi retrăind-o cu iluzia dramaticei intensităţi a prezentului. Ştiţi că ecranele malarat ne înfăţişează distrugerea Troiei la simpla reglare a butoanelor *Timp* şi *Spaţiu*, că detectorul lui Sat-obil ne îngăduie să auzim răcnetele aheenilor năvălind în cetatea incendiată a lui Priam, vaietele răniţilor trecuţi prin sabie şi bocetele troienelor captive. Sau, pentru a reveni la Turnul lui Babei, din apele moarte ale ecranului răsare imaginea colosului de

lut din Babilon, cu brâiele teraselor şi cu scările lor, ocupate de o fastuoasă procesiune. E noapte şi punctele de foc ale făcliilor urcă spre cer, cu eroismul marilor disproporţii. Parcă omenirea însăşi cucereşte anevoie treaptă cu treaptă şi înălţarea procesiunii reprezintă ridicarea umanităţii către bănuitele mistere, cărora peste o clipă le va pătrunde înţelesul. Clipa trece şi privirile ne urmăresc halucinanta prăbuşire a arhaicului edificiu. Un imens pumn invizibil pare a-l turti. Fulgerele crăpăturilor străbat termitiera cu ziduri trudnic înălţate, luminile şovăitoare se sting în jalnicul vaier al glasurilor şi din nou, ca-n vremea ei eroică şi neştiutoare, legenda s-ar naşte sub ochii noştri, dacă n-am fi aflat că pumnul invizibil e doar năprasnica putere a cutremurului, care a năruit turnul în noaptea unor atavice spaime...

Da, cunoaştem istoria trecutului mai bine decât au înţeles-o cei pentru care constituia prezentul. Dar amănunţirea gândurilor din clipa când am fost încredinţat că-l pierdusem pe vechiul prieten, întrezărit în forfota din Piaţa Soarelui, m-a îndepărtat de firul povestirii.

Fără să-mi dau seama, aşadar, mă rezemasem cu spatele de argintia coloană a lui Thule. Sub picioarele mele, departe, valurile oceanului se spărgeau la capătul scării, spălând treptele pe care Soarele le făcea să pară mai strălucitoare decât plăcile de aur ale lui Dip Talan.

— Sunt aici, am auzit atunci o şoaptă şi-n susurul ei am recunoscut glasul puţin răguşit al celui pe care pierdusem nădejdea să-l regăsesc. Pipăie cu degetele coloana de care te sprijini. În dreptul umărului tău stâng e o cifră, un şapte. Împinge în jos bara lui şapte!

Nu m-am mirat. Am făcut întocmai ce-mi poruncea, pentru că dacă ceva m-ar fi mirat ar fi fost să-l aud rostind doar: „de pe ce planetă vii?”, sau altă banalitate de acelaşi soi. Am apăsat liniuţa de piatră şi m-am pomenit înăuntrul coloanei, pe platforma îngustă a unui ascensor; a prins a coborî prin beznă către o lumină slabă, ce venea din fundul puţului şi-mi arăta pe pereţii de piatră nişte desene ciudate.

Erau siluete stângace şi nu ştiam ce mi se părea ciudat în alcătuirea lor, de vreme ce mă obişnuisem de mult cu toate formele pe care viaţa le îmbracă în mulţimea lumilor noastre. Simţeam totuşi că acolo, pe pereţii peste care pâlpâia lumina venită de jos, fuseseră zgâriate chipuri pe care nu le mai întâlnisem niciodată. Poate că totul nu era decât o iluzie, pricinuită de faptul că mă prăbuşeam cu o iuţeală neobişnuită şi imaginile se încălecau, piereau înainte de a fi avut răgazul să le desluşesc într-adevăr. Poate că dacă le-aş fi privit în alte împrejurări aş fi regăsit în ele ceva din câte văzusem pe continentele şi mările ce se rotesc în jurul Soarelui nostru, pe planete şi sateliţi care-şi pierduseră de mult misterul. Oricum, îmi amintesc că mă mirase nepriceperea celui ce zgâriase imaginile în piatră şi nu se gândise să le compună aşa, încât, folosind repeziciunea cu care cobora ascensorul, să le însufleţească fie şi într-o primitivă succesiune cinematografică, de felul celei pe care o descoperiseră egiptenii, când înşirau la intrarea templelor statui ale căror atitudini reprezentau o singură mişcare descompusă, menită să se unifice pe retina faraonului, în clipa când ar fi gonit călare pe dinaintea alaiului de statui, ce păreau că învie pentru a-l saluta.

N-am avut vreme să gândesc prea mult. M-am oprit deodată într-o lumină cenuşie, de amurg, şi l-am văzut din nou, sprijinit de o stâncă opalină, aşa cum îl văzusem cu puţin timp înainte rezemat de coloana argintie, prin golul căreia coborâsem. Mă privea gânditor şi, abia acum, când mă aflam aproape de el, mi-am dat seama cât de tare îmbătrânise. Colţurile ochilor îi şi fuseseră prinse într-o reţea de cute, fruntea-i era însemnată cu gratiile suferinţei, iar pielea arămie i se lipise de oasele feţei, făcându-l să semene mai mult decât oricând cu bătrâna căpetenie indiană pe care o văzusem în copilărie la Muzeul Omului, printre celelalte statui înfăţişând diversitatea chipului omenesc. Doar ochii-i străluceau palid, ca de obicei, şi-n culoarea lor cenuşie nimeni n-ar fi putut citi...

Mă privea gânditor, lăsându-mă să-l cercetez în voie şi să descopăr farmecul locului în care mă adusese. Ştiam că, asemenea tuturor coloanelor înălţate îndată ce omenirea se constituise într-un întreg şi îşi alesese pentru întâia oară un Mare Consiliu, coloana argintie a lui Thule fusese ridicată peste replica miniaturală a „lumii de rezervă” pe care avea menirea s-o reprezinte sus, în Piaţa Soarelui. Dar nu mă interesase niciodată satelitul mort al Ultimei, lipsit de urme arheologice, aşa că nu apucasem să cobor până la realitatea artificială în care acum pătrunsesem. Numai comparând ceea ce vedeam cu amintirile anilor de şcoală recunoşteam stâncile opaline şi copacii de sticlă, atât de duri, încât „arborele de fier” de pe Pământ pare, alături de ei, o tulpină de bambus; florile cu petale transparente, în care meşterii titanieni sculptează uluitoare camee; iarba neagră şi ascuţită pe care nu poţi păşi desculţ, aşa cum nu poţi trece descălţat peste o colonie de arici; „apa” densă, ca de argint viu, târându-se cu încetineala unui melc trandafiriu printre maluri vitrificate... Ridicându-mi privirile am avut deodată revelaţia unor constelaţii necunoscute. Printre ele, mărunt cât un stater de aur al vechilor elini, clipea o stea în care am recunoscut Soarele nostru, a cărui strălucire palidă nu izbutea să trimită pe Thule mai multă lumină decât trimite Luna pe Pământ.

— Din fericire, spuse deodată Al-aut de parcă ar fi urmat o convorbire abia întreruptă şi ca şi cum nu s-ar fi scurs mai bine de cinci ani pământeşti de când nu ne văzusem, aici n-avem nevoie de haine de protecţie. Pe mica reconstituire în care ne aflăm temperatura e reglabilă şi coboară numai dacă vrem până la asprul ger al celei de a zecea lumi...

Glasul puţin răguşit răsuna atât de firesc în straniul peisaj thuleean şi ochii cenuşii păreau să fi împrumutat în asemenea măsură culoarea luminii acestei lumi moarte, încât m-am întrebat îndată dacă Al-aut nu trăise de când nu-l văzusem pe satelitul celei din urmă planete a sistemului nostru, Ultima, botezat cu numele pe care cei

vechi îl dădeau insulei din nordul Europei, hotărnicind pentru ei capătul lumii. Mi-l închipuiam atât de bine pe îngheţatul satelit, ce se roteşte în jurul Ultimei la fantastice depărtări de Soarele nostru galben, încât am zâmbit fără voie.

— Aceeaşi cauză, două efecte, a spus iar Al-aut (şi nu m-am mirat, pentru că ştiam demult că-mi poate citi gândurile: nu degeaba se născuse şi-şi petrecuse copilăria în mijlocul venusienilor). Fii sigur că nici unuia dintre membrii Marelui Consiliu nu-i vine să zâmbească în clipa asta...

N-am înţeles ce vrea să spună, dar cuvintele lui mi-au amintit că locul meu nu era acolo, ci sus, în Piaţa Soarelui, unde trebuia să ascultăm comunicarea lui Apl.

— Poţi rămâne liniştit aici, l-am auzit atunci, din nou. Apl va hotărî asupra unor concluzii la care am ajuns şi tocmai pentru a sta nestingheriţi de vorbă te-am adus... pe Thule. Ai vreme?

I-am înţeles exact întrebarea. Nu se referea, fireşte, la momentul acela.

— Mi-am isprăvit lucrarea asupra religiilor primitive şi Marele Consiliu, care aprobase acum trei zile premierea ei, m-a anunţat că au apărut noi date, privitoare... m-am oprit deodată şi l-am privit lung, dar Al-aut mi-a înapoiat privirea şi a zâmbit doar, trist cum nu-mi amintesc să-l mai fi văzut zâmbind.

— Privitoare?

— La Thule, am îngăimat.

Începeam să înţeleg că totul se înlănţuia. Ca de obicei, nimic nu era întâmplător: nici revenirea surprinzătoare a Marelui Consiliu asupra propriei lui hotărâri, nici ivirea lui Al-aut şi prezenţa lui în această artificială replică a lui Thule, nici – mai ales – comunicarea lui Apl, pe care o aşteptam cu toţii, fără să ştim ce avea să ne împărtăşească.

Al-aut mă lăsă să înţeleg până la capăt. Apoi spuse:

— Da. Totul se leagă. Şi totul e înspăimântător de trist...

A tăcut o clipă. În lumina cenuşie, egală, care ne făcea să părem poleiţi de-o invizibilă Lună, l-am văzut trecându-şi arătătorul peste închizătoarea bioelectrică şi, când buzunarul de la pieptul vechei lui uniforme s-a deschis, a scos din el un obiect. Nu puteam vedea ce ţine în pumn.

— Problema asta i s-a pus omenirii în mai multe rânduri, a rostit amărât ciudatul meu prieten, şi niciodată n-a primit o dezlegare mulţumitoare... Nu te-a mirat nimic, în vreme ce coborai prin golul coloanei? m-a întrebat apoi, cu alt glas.

Mi-am amintit brusc de chipurile zgâriate stângaci pe peretele de piatră al puţului, dar n-a fost nevoie să le pomenesc.

— Da, a spus încetişor Al-aut. Apoi, fără veste, şi-a întins către mine braţul: Ce-i asta?

În palma lui, acum desfăcută, am zărit un obiect pe care mă aşteptam atât de puţin să-l întâlnesc atunci, acolo, încât nu mi-am crezut ochilor. Trebuie să fi arătat destul de caraghios aşa, cu privirile înecate într-o nemăsurată mirare, care mi-a îngăduit cam târziu să întreb doar, prosteşte:

— Ce caută asta... la tine?

— Nu mi-ai răspuns.

Al-aut nu mă slăbea. Am dat din umeri şi, luându-i piatra din mână, am spus în silă ceea ce nu mă îndoiam că ştie:

— E un fragment de idol. Partea superioară a unui idol de piatră, înfăţişând o zeitate ciclopică, poate imaginea destul de rară a Marelui Zeu. În ciuda caracterului ciclopic, exemplar apropiat ca factură de produsele bronzului din insulele Ciclade.

— Eşti sigur?

— Orice manual elementar reproduce idoli asemănători.

A tăcut din nou, ca şi cum m-ar fi îndemnat să nu mă pripesc şi să privesc încă o dată statueta pe care-o săltăm în palmă. Şi, într-adevăr, pe măsură ce prelungeam cercetarea, începea să mă cuprindă o vagă nesiguranţă. La

drept vorbind, mă simţeam tot mai puţin încredinţat de caracterul cicladic al zeului, deşi unele trăsături generale nu puteau fi contestate. Capul rotund, pe care doar un imens ochi era indicat, restul feţei rămânând neted ca un ou, putea reprezenta foarte bine o variantă a capului Marelui Zeu, deşi un nas puternic era de obicei singurul amănunt precizat pe asemenea idoli, care înfăţişau mai ales o Mare Zeiţă. Raritatea idolilor masculini descoperiţi îmi îngăduia să presupun că şi acesta ar fi putut fi încadrat în familia cicladică, dar ceva în proporţia dintre cap şi umeri, mai bine zis absenţa gâtului alungit, nu respecta canonul insular. Spre deosebire de tipul cunoscut – şi aici se vădea neasemănarea esenţială – idolul acesta era înfăşurat în nişte veşminte cum nu mai văzusem, pe când Marele Zeu e reprezentat întotdeauna gol, ea un acolit al Marei Zeiţe goale a fertilităţii.

— De unde-l ai? l-am întrebat pe Al-aut, care mă urmărea în tăcere şi ştia tot atât de bine ca şi mine ce gândeam acum. Influenţa cicladică e incontestabilă, dar idolul a fost de bună seamă găsit într-o regiune depărtată de focarul insulelor, într-o regiune unde asemenea idoli n-au mai apărut până azi, ceea ce explică abaterile necunoscute de la canonul clasic.

Vorbeam, şi jargonul de specialitate îmi întărea încrederea în propriile concluzii, aşa că am încheiat aproape triumfător. Al-aut şi-a trecut palma peste faţă cu un gest pe care-l regăseam cu înduioşare, pentru că-mi era cunoscut încă din tinereţe, de pe vremea când studiam amândoi şi ascultam împreună benzile universitare. Ştiam că gestul îi vădea tulburarea şi l-am atribuit uimirii pe care i-o provoca perspicacitatea de care dădusem dovadă. Dar m-a privit în ochi şi-a rostit răspicat, cu un fel de necaz:

— Idolul provine de pe platoul sudic al lui Thule!

Am clipit de câteva ori, ca orbit de o neaşteptată lumină. Înţelegeam ruşinat de ce mi se păruse ciudată consistenţa pietrei, măcar că trecusem indiferent peste amănuntul care

ar fi trebuit să mă pună pe gânduri: fragmentul statuetei, nu mai înalt de un lat de palmă, era cu mult mai greu de cât putea fi un obiect similar, cioplit în oricare piatră de pe Pământ.

— Aşadar, n-a fost adus de pe Pământ, am şoptit, încă buimăcit de vestea neaşteptată. Dar un pământean a putut să-l cioplească pe Thule, am adăugat, încercând să-mi adun gândurile, să le strunesc şi să pun rânduială acolo unde cuvintele lui întronau haosul.

— Un om de ştiinţă? Un arheolog? Cine ar fi ştiut să-i dea caracterul cicladic?... Nu. Din păcate, nu, mi-a răspuns Al-aut. Înţelegi? Spun *din păcate* pentru că am dovada faptului că idolul a fost cioplit pe Thule şi pentru că mă gândesc la soarta celor care l-au cioplit...

Acum ne înţelegeam fără cuvinte – de astă dată n-aveam nici eu nevoie de cuvinte ca să-l înţeleg – aşa că am tăcut o vreme amândoi. Îmi aminteam de siguranţa cu care-mi spusesem, nu mai departe decât adineauri, când privisem de la înălţimea treptelor de martelit forfota trupurilor omeneşti, că trecutul nu mai are taine pentru noi... Tot ce învăţasem, tot ceea ce generaţii de copii învăţaseră, se putea dovedi o atât de grosolană eroare? De la cel ce asculta benzile elementare şi până la savanţii Marelui Consiliu, ştiam cu toţii că thuleeana matrice de piatră nu izbutise să producă decât forme de viaţă vegetală. Nici un animal – şi cu atât mai puţin o fiinţă gânditoare – nu apucase să se ivească pe „lumea de rezervă”. Şi deodată aflam că satelitul îngheţat zămislise oameni, mai mult, că oamenii de pe vitregitul astru pe care razele Soarelui nostru nu ajungeau să-l încălzească se aflau la vârsta când ciopleau idoli. Şi încă de tip quasi-cicladic...

Totul părea ireal şi absurd, ca peisajul în care mă aflam. Întrebările îmi stăteau pe limbă, dar, când am întrerupt într-un târziu tăcerea, am spus doar, şovăitor:

— Comunicarea lui Apl, aşadar...?

— Priveşte soarta oamenilor ce se găsesc acum, pe

Thule, la nivelul epocii bronzului.

Încă nu mă puteam obişnui cu gândul consecinţelor pe care fraza lui, aparent inofensivă, le implica. Alarmat, m-am agăţat de o ultimă speranţă:

— Dar dacă idolul a fost cioplit de mult, cine ştie când, iar oamenii au dispărut între timp?

— Ar fi fost într-adevăr mai bine, mi-a răspuns Al-aut. Numai că idolul a fost cioplit de contemporanii noştri de pe Thule. Nu mai poate fi nici o îndoială, de vreme ce i-am văzut cu ochii mei. Eu. Cinegrafiile se află pe masa Marelui Consiliu, ca anexe la raportul prin care... prin care i-am condamnat la moarte!

A rostit ultimele cuvinte aproape în şoaptă. Poate că peisajul din jurul nostru, amintindu-i de cel pe care-l cunoscuse în toată amploarea pe cea de a zecea lume, îl îndemna să coboare fără voie glasul, de teamă ca vorbele să nu-i ajungă la urechile celor pe care-i hărăzise morţii şi pe care se aştepta să-i vadă răsărind de după stâncile opaline? Bieţii sălbatici, oricum, nu l-ar fi înţeles. Doar eu pricepeam acum oboseala din glasul lui puţin răguşit şi tristeţea care-i umbrea privirile. Căci omenirea mai cunoscuse, într-adevăr, asemenea cumplite probleme...

— Cel mai bun lucru ar fi fost să uităm că pe un satelit oropsit au fost descoperite nişte biete fiinţe care încep să gândească, a adăugat încetişor Al-aut. Dar nu-i întotdeauna cu putinţă să faci cum socoţi că-i bine... Mă crezi că am şovăit chiar, întrebându-mă dacă nu trebuie să tac, să ascund omenirii şi Marelui Consiliu ceea ce descoperisem?

Mi s-a părut că nu aud bine.

— Ai şovăit?

— M-am temut de consecinţele înaltelor şi nobilelor idealuri în virtutea cărora ştii tot atât de bine ca şi mine ce se va întâmpla, a spus cu o ciudată blândeţe Al-aut. Dar mi-am amintit de desenele zgâriate pe pereţii puţului... şi şi-a trecut din nou palma peste faţă.

Într-adevăr, uitasem de desene. Nimeni nu le dăduse

atenţie pentru că nimănui nu-i trecuse prin minte că satelitul îngheţat putea fi locuit. Toţi cei ce coborâseră prin golul coloanei, vizitând reconstituirea peisajului thuleean, le luaseră probabil drept nişte mâzgălituri făcute în clipe de răgaz de constructorii coloanei.

— Aşa e, mi-a dat dreptate Al-aut. Atunci când s-a înfiinţat Marele Consiliu şi s-a hotărât construirea Pieţii Soarelui, când expediţiile au pornit către toate planetele sistemului nostru şi către toţi sateliţii lor pentru a vedea care aştri ar putea primi surplusul omenirii, o asemenea expediţie s-a îndreptat şi către Thule. A recunoscut în el o lume posibilă sau, cum spunem azi, o „lume de rezervă”, şi a studiat satelitul Ultimei în vederea reconstituirii de sub cea de a zecea coloană, căci, din mulţimea planetelor şi sateliţilor Soarelui nostru, zece întruneau condiţiile pentru a deveni lumi, pentru a primi oameni. Unul dintre membrii expediţiei – nici nu se ştie cine – a dat pe Thule peste oamenii pe care aveam să-i descopăr şi eu. Întreaga omenire abia fusese zguduită de „tragedia tritoniană”, aşa că-ţi închipui ce s-a petrecut în sufletul lui... I-am retrăit peste veacuri frământările şi, cu toate că hotărârea la care s-a oprit reprezintă o încălcare a legii noastre – mai puţin riguroasă, desigur, pe vremea lui – nu eu am să-i arunc prima piatră. I-a fost milă de fiinţele neajutorate pe care le-a întâlnit şi nu le-a trădat. Aşa cum s-a priceput, a zgâriat totuşi pe pereţii puţului siluetele pe care le văzuse, nădăjduind că oamenii satelitului îngheţat vor evolua destul pentru a se putea înţelege cu viitorii trimişi ai omenirii, în ziua când creşterea populaţiei ne va face să ne îndreptăm privirile către lumea de rezervă a sistemului nostru. În ziua aceea mesajul zgâriat de el pe pereţii coloanei argintii va fi fost înţeles... şi apreciat. Presupunea că lumea vitregă de pe Thule nu ne va atrage curând...

— Şi nu s-a înşelat, am spus. Pe Pământ au trecut aproape o mie de ani de la construirea Pieţii Soarelui!

Clătinând din cap, Al-aut m-a privit lung.

— Trebuie să-ţi spun *eu* că e mult prea puţin pentru ca evoluţia lor să fi înregistrat progrese apreciabile? A tăcut o fracţiune de secundă şi a urmat, cu o resemnare care nu prea i se potrivea: Aş fi îndrăznit să recomand Marelui Consiliu să nu ia act de descoperire, dacă n-aş fi ştiut că politica struţului nu duce la nimic. Ceea ce a aflat ieri cosmonautul care a zgâriat desenele rămase fără ecou pentru că expediţiile pe Thule erau rare, ceea ce am descoperit eu, va fi redescoperit mâine de un altul.

— Şi atunci?

— Nu ne rămâne decât să aşteptăm hotărârea Marelui Consiliu a încheiat Al-aut, cu atâta oboseală, încât am înţeles că se află într-adevăr la capătul puterilor.

Nu ştiam de când purta în el taina fiinţelor gânditoare de pe cea de a zecea lume, dar îl cunoşteam îndeajuns pentru a bănui chinurile prin care trecuse, zbuciumul nopţilor de nesomn, îndoielile şi remuşcările care-l sfâşiaseră, imprimându-i pentru totdeauna pe frunte gratiile suferinţei. Am tăcut, deşi înţelegeam că nu-mi spusese totul. Doar nu mă chemase şi nu-mi vorbise acolo, în miniatura lumii argintii care pusese stăpânire pe gândurile lui, numai pentru a-mi destăinui cu o clipă mai devreme ceea ce toţi cei adunaţi în Piaţa Soarelui urmau să afle îndată. Sau nu îndrăznise să aştepte singur trecerea ultimelor minute, pentru înfruntarea cărora nu mai găsea în el energia mistuită în zilele şi nopţile care le precedaseră?

— Poate că-i timpul să ne întoarcem sus, am propus în cele din urmă, când tăcerea noastră se prelungise.

În straniul peisaj thuleean a răsunat atunci un glas pe care cu toţii-l recunoşteam şi, spre marea mea mirare, glasul rostea rar şi desluşit:

— Atenţiune! Atenţiune! Vorbeşte Apl. Vorbeşte Apl. Al-aut şi Tudla sunt aşteptaţi de Marele Consiliu.

Mi-am întors privirile către Al-aut, care mi-a zâmbit vinovat dând din cap.

Eu eram Tudla.

2. MARELE CONSILIU

Urmându-l pe Al-aut, am urcat prin trunchiul coloanei, încercând zadarnic să desluşesc desenele zgâriate în piatră de mâna vechiului explorator. Când ne-am ivit în Piaţa Soarelui, un freamăt a străbătut mulţimea peste capetele căreia cuvintele. lui Apl răsunaseră aşa cum le auzisem şi noi în artificialul peisaj al lumii îngheţate. Iar mulţimea s-a desfăcut din nou înaintea mea, ca aripile multicolore ale unei imense cortine. De astă dată însă, nu citeam în privirile tuturor decât o atentă curiozitate. Vedeam feţele preocupate ale venusienilor – care ne citeau gândurile pe măsură ce înaintam şi ne intuiau frământarea, fără să priceapă ceea ce o pricinuise, gândurile învălmăşindu-ni-se neliniştite – şi înregistram fără să vreau contrastul dintre pielea lor roşie şi cea neagră a mercurienilor, care se mişcau tot timpul, dând din mâini şi şopotind febril. Gravi ca nişte vechi preoţi egipteni, marţienii făceau, dimpotrivă, gesturi puţine, în vreme ce ganymedienii măslinii şi callistenii de culoarea plumbului înclinau unii către ceilalţi capete prelungi, care-mi aminteau de personajele străvechiului pictor El Greco. Drapaţi în verzile lor *padane,* titanienii ne priveau stăruitor. Grupurile tritonienilor, galbeni, şi cele vinete ale plutonienilor păreau mai galbene şi mai vinete datorită pământenilor, în strălucitoare veşminte portocalii. Toată această mulţime, adunată în galbena Piaţă a Soarelui străjuită de cele zece uriaşe coloane ale lumilor, tăcea şi ne privea, în vreme ce o străbăteam pentru a ajunge la coloana portocalie a Pământului, îndărătul căreia se ridica, imaculată ca o construcţie din bioxid de carbon îngheţat, clădirea de

marmoră albă a Marelui Consiliu.

Am intrat pe sub imensul portal sculptat, pe care se îmbină simbolurile lumilor, am străbătut marea sală pe pereţii căreia se înşiruie numele tuturor celor care au binemeritat de la oameni şi ne-am rostit numele în dreptul peretelui din fund:

— Al-aut.

— Tudla.

Peretele s-a ridicat şi ne-am pomenit în faţa scării rulante, căreia nu-i puteam vedea capătul. Peste o clipă ne aflam în încăperea unde se adunau cele mai strălucite minţi ale omenirii.

Cum nu mai avusesem prilejul să pătrund în încăperea de sfat, mi-am rotit privirile cu lăcomie, căutând să nu scap nici un amănunt. Pereţii mi s-au părut turnaţi în oţel. Trei dintre ei erau netezi ca nişte oglinzi – m-a mirat faptul că nu mă vedeam în luciul lor, după cum nu-i vedeam răsfrângând nimic din ceea ce se afla în încăpere – iar cel de al patrulea era acoperit de simetrica vegetaţie a unor butoane multicolore. Podeaua elastică avea moliciunea vechilor covoare de lână. Tavanul, o uriaşă semisferă azurie, se boltea ca şi cum ar fi vrut să facă loc mesei în formă de potcoavă, netedă, simplă şi goală. În jurul mesei şedeau membrii Marelui Consiliu. Am recunoscut chipurile aleşilor, reprezentând fiecare la masa lumilor câte o planetă sau un satelit, şi am tresărit dând cu ochii de scaunul gol, pe spătarul căruia vedeam încrustat arborele de sticlă, simbolul lui Thule. Ştiam că scaunul fusese adus doar pentru a arăta că Marele Consiliu luase act de descoperirea lui Al-aut...

Eram tulburat ca atunci când văzusem ivindu-se pentru întâia oară chipul lui Lenin pe ecranul malarat, dar lângă mine Al-aut părea rece şi indiferent. Bănuiam ce efort depune pentru a părea liniştit şi i-am aruncat o privire, în vreme ce ne opream între capetele potcoavei, înclinându-ne. Fără o vorbă ne-au salutat şi cei nouă. Apl,

ganymedianul, ocupa scaunul înalt al secretarului interplanetar. A apăsat pe un buton şi două fotolii s-au ivit din podea, în spatele nostru. Ne-am aşezat în tăcere.

— Al-aut! a luat atunci Apl cuvântul. Faptul că ai fost chemat aici împreună cu Tudla dovedeşte că Marele Consiliu doreşte să rezolve problema băştinaşilor de pe Thule, în sensul propus de tine.

Am simţit că Al-aut se destinde ca unul dintre arcurile pe care cei de pe Thule le foloseau, poate, în chiar clipa aceea. I-am aruncat o privire mustrătoare – nu degeaba bănuisem că nu-mi spusese totul – dar acum nici nu părea să se sinchisească de mine. Indiferenţa lui de adineauri pierise.

Apl a apăsat pe un alt buton şi am auzit, venind de undeva, din spatele meu, hârâiala unui glas rostind cuvintele de parcă ar fi fost frecate cu nisip:

— Spune, Apl.

M-am întors şi, după cum mă aşteptam, am văzut un robot. Dar n-am priceput cum de se ivise lângă unul dintre pereţii de oţel.

— Contactul! a poruncit Apl.

Robotul s-a apropiat de peretele invadat de vegetaţia butoanelor multicolore, a apăsat un buton roşu, apoi a hârâit din nou:

— Spune, Apl.

— Du-te!

A înaintat câţiva paşi şi, când a ajuns pe locul de unde îl văzusem ivindu-se pe neaşteptate, s-a făcut nevăzut. Am avut impresia că se topeşte în peretele de oţel, că piere aşa cum piere de pe o oglindă boarea diafană a răsuflării.

Era ceva neobişnuit, poate o invenţie recentă, şi încă nu-mi revenisem din stupoare când glasul lui Apl m-a readus la pricina pentru care mă aflam în încăperea Marelui Consiliu. A trebuit să treacă o bună bucată de vreme până să înţeleg că robotul stabilise contactul cu cei de afară şi că fiecare cuvânt al lui Apl răsuna acum în Piaţa Soarelui, constituind comunicarea pe care oamenii veniţi din cele nouă lumi se

adunaseră s-o asculte.

— În vremurile depărtate, când pe pământ se ciopleau idoli şi se lustruiau dălţi de piatră, spunea Apl, oamenii orânduirii superioare de pe Marte au coborât pe Terra. Arheologii noştri au găsit darea de seamă a expediţiei sub unul dintre uriaşele blocuri de piatră ale terasei de la Baalbek, ca şi în ruinele marii biblioteci a capitalei marţiene, Falga, iar cu toţii am văzut la şcoală desfăşurarea expediţiei, pe ecranele malarat. Ştim deci că, dacă marţienii căutau o lume mai potrivită vieţii decât bătrâna lor planetă, în clipa când au descoperit că Pământul e locuit de fiinţe gânditoare s-au străduit să le grăbească trecerea prin timp, au încercat să le scurteze perioadele de evoluţie. Din nefericire, cunoştinţele marţienilor depăşeau într-atât puterea de înţelegere a oamenilor din neolitic, încât aceştia îi luară drept zei, adorând ceea ce nu puteau pricepe. Doar unii preoţi au prins câteva firimituri din marea pline a cunoaşterii cu care-i îmbiau vizitatorii din stele şi ele au fost de ajuns pentru a consolida arhaicele societăţi din Sumer, India prearianǎ şi Egipt. Utilizate în scopuri magico-religioase, cunoştinţele dobândite de la marţieni nu numai că n-au grăbit evoluţia omenirii, dimpotrivă, au întârziat-o, împiedicând progresul.

A fost cel dintâi eşec al relaţiilor dintre omeniri născute în lumi diferite şi aflate pe trepte deosebite de dezvoltare. Dar cel dintâi eşec nu a rămas şi cel din urmă. Mai aproape de vremurile noastre, expediţia lui Manor a descoperit tritonienii din depresiunea Barandanului. Nivelul lor era şi mai coborât decât cel la care ajunseseră pământenii în clipa întâlnirii cu solii bătrânei civilizaţii de pe Marte; nici un contact nu s-a putut stabili între sălbaticii agresivi şi expediţia noastră. Atacat de către tritonieni, Manor a încercat să-i neutralizeze cu ajutorul undelor hipnotice, dar – după cum ştiţi – sistemul nervos al tritonienilor s-a dovedit insensibil la acţiunea lor soporifică. Aflat în primejdie, ameninţat cu distrugerea materialului ştiinţific

recoltat şi, mai ales, cu distrugerea navei cosmice, Manor a declanşat emiţătorul de unde *omicron*...

Privirile lui Apl se întunecau, pe măsură ce vorbea. Chipurile membrilor Marelui Consiliu păreau tăiate în pietrele felurit colorate ale celor nouă lumi. Îmi treceam privirile de la unul la altul şi-mi aminteam de cercetările chimistului din Venus, de studiile cu rezultate uluitoare ale matematicianului din Marte, de metodele de transplantarea organelor ale chirurgului de pe Triton, de imaginile noi ale poetului de pe Callisto, de fiecare contribuţie a acestor oameni, care însemnase un dar făcut oamenilor, şi le înţelegeam reacţiile. Dacă Al-aut strângea din pumni şi-i vedeam muşchii fălcilor jucând nestăpânit sub pielea arămie, eu îmi simţeam inima bătând rar şi apăsat. Un mileniu trecuse de atunci, dar retrăiam durerea încercată de întreaga omenire la aflarea tragediei tritoniene, când mii de fiinţe cugetătoare fuseseră nimicite numai pentru că mintea le era încă înceţoşată.

— Nu v-am amintit decât de cel dintâi şi de cel din urmă eşec, a rostit posomorât Apl. Între ele au mai fost însă şi altele. Le cunoaşteţi, nu vreau să insist... De fiecare dată descoperirea unor oameni primitivi s-a soldat în defavoarea lor, deşi am dorit să-i ajutăm, să-i ridicăm pe scara istoriei pentru a-i putea întâmpina cât mai grabnic în glorioasa noastră Piaţă a Soarelui, ca fraţi egali în drepturi ai omenirii planetare.

Istoricii noştri au cunoscut, desigur, vechea experienţă încununată de succes a strămoşilor din răsăritul Europei, cei dintâi oameni care au izbutit să ridice la comunism populaţii înapoiate, scutindu-le de a mai trece prin orânduiri ucigătoare, în care şi-ar fi irosit energiile. Din nefericire, experienţa înaintaşilor s-a dovedit însă ineficace în condiţiile noastre. Distanţa în timp a dus la o distanţă în cunoaştere, crescută nespus între noi şi oamenii primitivi pe care-i descopeream, iar această depărtare ar fi fost poate şi singură în stare să împiedice înfiriparea unor

legături. Dar la pricina amintită s-au adăugat uriaşele deosebiri dintre oameni provenind din lumi diferite, dintre oameni pe care totul îi despărţea şi care nu aveau, uneori, nici elementara premisă a stabilirii unui contact. Tritonienii, de pildă, – ca să vorbesc tot despre bieţii sacrificaţi din depresiunea Barandanului, – aveau urechea astfel alcătuită, încât nu puteau prinde decât ultrasunetele. Cu alte cuvinte, nu ne auzeau...

Dacă lăsăm deoparte setea de înavuţire – străină, fireşte, de mentalitatea oricărui contemporan – nu suntem oare siliţi să recunoaştem că istoria încercărilor noastre de a ne apropia de toate populaţiile primitive pe care le-am descoperit de-a lungul vremurilor nu se deosebeşte, până la urmă, de istoria pătrunderii sângerosului Cortez în imperiul incaş? Pretutindeni ivirea noastră a fost însoţită de dezastre...

Apl nu făcea decât să rostească ceea ce cu toţii ştiam, ceea ce învăţasem pe benzile de istorie, dar proclamarea cumplitului adevăr în însăşi încăperea de sfat a Marelui Consiliu amplifica vechea durere, mărindu-i dintr-o dată dimensiunile. Aici, sub semisfera azurie, boltită parcă anume pentru a face loc gândurilor vaste schimbate la masa lumilor, între pereţii de oţel, inflexibili ca nişte hotărâri, în faţa sutelor de butoane multicolore comandând declanşarea unor fantastice puteri pe care numai sinteza abstractă a formulelor le putea cuprinde şi exprima, recunoaşterea unei înfrângeri îi sublinia caracterul monstruos şi inexorabil. Numai moartea trebuie să li se fi părut strămoşilor noştri atât de implacabilă, numai ea putea avea în ochii lor înverşunarea demoralizantă a unui asemenea perete opac, în faţa căruia toate bunele intenţii eşuează!

Cuvintele lui Apl au răsunat în tăcerea noastră ca pocnetele unor rachete de semnalizare, atunci când secretarul interplanetar a vestit:

— Şi iată că astăzi omenirea se vede pusă din nou în faţa

necesităţii de a lua o hotărâre de care atârnă soarta unor semeni aflaţi cu mult în urma noastră, pe scara evoluţiei: Al-aut a descoperit fiinţe cugetătoare pe Thule!

Ultimele cuvinte i-au fost acoperite de neaşteptatul vuiet al unor talazuri şi n-am înţeles îndată că indescriptibilul tumult era murmurul celor ce ascultau în Piaţa Soarelui comunicarea pentru care fuseseră chemaţi din cele nouă lumi. Fără a lăsa talazurilor răgazul de a se potoli, Apl a apăsat pe un buton şi glasul hârâit pe care-l cunoşteam a răsunat în spatele meu, cu monotona lui indiferenţă:

— Spune, Apl.

— Cinegrafiile! a poruncit secretarul.

Robotul s-a îndreptat către peretele invadat de multicolorele ciuperci ale butoanelor şi l-a declanşat pe cel potrivit. Unul dintre pereţii de oţel a fost străbătut de fulgere roşii, toată suprafaţa lui a prins a fremăta, căpătând schimbătoare luciri irizate de felul celor ce unduie pe guşa porumbeilor, şi o lespede mi s-a lăsat parcă pe piept, oprindu-mi răsuflarea, când am văzut imaginea ivită pe ecran.

Replica artificială a peisajului de pe satelitul îngheţat, în cadrul căreia vorbisem cu Al-aut, reprezenta lumea pe care o vedeam, dar numai aşa cum picătura de apă reprezintă marea. Aveam în faţă o pădure sticloasă, o armată de trunchiuri translucide, părând cioplite în gheaţă şi pierzându-se fiecare în câte un balon portocaliu. Globul acesta pulsa rar şi regulat sub cenuşia cupolă a văzduhului. O linişte încordată, ameninţătoare, o imensă aşteptare se citea în ritmica pulsare a luminoaselor baloane portocalii. Prea repede pentru dorinţa mea de a înţelege, o altă imagine acoperi ecranul de oţel.

Un râu dens, greoi, un fel de revărsare de lavă trandafirie se târa sub streaşină unei stânci opaline. În crăpăturile stâncii creşteau câteva flori transparente, pe lujere roşii. Consistentă ca o băşică de aluat în clocot, o fierbere lentă, un pufăit moale întrerupse leneşa curgere a materiei şi

ceva se ridică din mâzga trandafirie. Un peşte? O altă vietate, care izbutea să trăiască în masa, aparent compactă, lunecând sub stânca opalină? Făptura, dacă făptură era, împrumutase printr-un firesc mimetism culoarea mediului. Părea un şarpe trandafiriu şi ca un şarpe se arcui, afundându-se iarăşi în mâzga râului.

Cea de a treia imagine adusă de Al-aut de pe Thule înfăţişa un deşert, o întindere galbenă, zgrunţoasă ca o uriaşă câmpie de zgură. Undeva, în zare, două puncte se mişcau imperceptibil şi inima mea îşi iuţi bătălie. Erau ei, oamenii depărtatei lumi? Prea mărunte pentru a putea fi desluşite, punctele pieriră pe nesimţite în zarea cenuşie. Dar o umbră căzu atunci pe întinderea galbenă, o umbră agitată de ciudate mişcări stângace, şi o pasăre străbătu pieziş lăţimea ecranului. N-am avut vreme să-i înregistrez decât culoarea verzuie şi gesturile sacadate, de jucărie mecanică, prin care-şi mişca – nu aripile – ci nişte palete, prinse de trup ca nişte picioare. Am avut de aceea impresia că *merge* prin văzduh şi, mirat, mi-am întors privirile către Al-aut.

N-am să uit niciodată expresia cu care privea ecranul, foamea de imagini care i se zugrăvise pe faţă. Arăta ca un flămând căruia i se perindă pe dinaintea ochilor tăvi încărcate. Printre buzele întredeschise răsufla scurt şi repede, iar trupul – aplecat înainte – părea gata să se repeadă, să pătrundă în lumea din care cinegrafiile aduse de el ne înfăţişau crâmpeie.

Clătinând din cap, mi-am întors privirile către ecran. Şi am tresărit, ca zguduit de o descărcare electrică, văzând noua imagine cate ocupa toata placa de oţel a peretelui. De astă dată nu mai era loc pentru îndoială. Făptura pe care o zăream din spate – în ceea ce putea fi deschiderea unei peşteri, sau poarta unei clădiri ciclopice, ridicată din opalina piatră de pe Thule – era, fără doar şi poate, o făptură... nu, ceva mă împiedica s-o numesc omenească, deşi chiar atitudinea în care fusese surprinsă...

Ştiu, nu-i uşor să uit, să şterg din minte tot ce-am văzut şi aflat de atunci, dar am să încerc să exprim cât mai exact ceea ce am simţit în clipa când, pentru întâia oară, am dat cu ochii de un thuleean (sau de o thuleeană, pentru că nu m-am îndoit din capul locului că fiinţa de pe ecran era de sex feminin).

Închipuiţi-vă, aşadar, o coloană. O zveltă coloană azurie, înfăşurată într-un veşmânt alb – care se deosebea de cel înfăţişat pe idolul „cicladic” al lui Al-aut – o coloană lipsită de capitel, dar împodobită în locul lui cu nişte stranii plete verzi. Aşa mi-a apărut cea dintâi ciudată reprezentantă a fiinţelor înzestrate cu raţiune, pe care realitatea fără seamăn a celei de a zecea lumi le plămădise.

Vedeam cum îşi rezemase capul de piatra opalină, mlădiindu-şi coloana trupului într-o mişcare lipsită de apărare şi atât de tristă, de *gânditoare*, încât m-am simţit îndemnat să mă apropii de ea şi să-i pun mâna pe umăr. Atitudinea îi era în asemenea măsură *umană*, trădând o lume de aspiraţii – de vise, poate – că am uitat pentru o clipă (sau nici n-am văzut) ceea ce neobişnuita fiinţă avea inuman: coloana trupului se prelungea, zveltă, până la pragul stâncos pe care se înălţa...

O sirenă – ţin minte că asta a fost a doua comparaţie care mi-a venit în minte – fiinţa de pe ecran aducea cu o sirenă. Asemenea sirenelor, n-avea picioare. Dar, dacă trupul fabuloaselor sirene se împlinea într-o coadă de peşte, trupul real al femeii de pe satelitul îngheţat părea un trunchi de copac, o coloană pornită de-a dreptul din stânca opalină.

N-am apucat să zăresc chipul celei ce-şi sprijinise fruntea de piatră. Imaginea ei a pierit prea repede de pe ecran, dar cât văzusem era de ajuns pentru a înţelege deznădejdea lui Al-aut şi tragica lui şovăială. Dacă toţi thuleenii arătau aşa, dacă vădeau o asemenea gingăşie – cuvântul poate părea nepotrivit, ţinând seama de neobişnuita conformaţie a fiinţelor descoperite de el, dar exprimă întocmai senzaţia

resimţită atunci, în încăperea Marelui Consiliu – gândul că îi condamnase la grele încercări şi poate la moarte trebuia să însemne un chin permanent. Mişcat, i-am căutat mâna şi i-am strâns-o. Al-aut n-a reacţionat. Nici un muşchi nu i s-a clintit pe faţa ce păstra întipărită aceeaşi neistovită foame de imagini. Tot ce era mai bun în el, mai adevărat, se afla acum acolo, în amintirile care-i evocau lumea de piatră.

Mi-am întors din nou privirile către ecran. Ştiam că, aşa cum le vedeam în încăperea Marelui Consiliu, cinegrafiile erau văzute şi de către toţi cei adunaţi în Piaţa Soarelui, care – ca şi mine – urmăreau acum cu sufletul la gură câteva făpturi, doi bărbaţi şi o fată, ce lunecau printre trunchiurile translucide ale copacilor peste care palpitau cunoscutele globuri portocalii. Spun *lunecau*, pentru că nu sunt în stare să numesc altfel deplasarea lor lină, aparent lipsită de efort, care mi-a amintit fulgerător de străvechea peliculă pe care fusese înregistrat dansul unor femei dintr-o veche ţară europeană, Gruzia. Asemenea dansatoarelor gruzine, cei trei thuleeni păreau că lunecă, împinşi de o magică putere. Dacă ampla fustă a vechilor dansatoare le ascundea însă jocul subtil al picioarelor în stare să transforme paşii într-o nepământeană lunecare, nimic nu acoperea porţiunea trunchiului thuleenilor corespunzând picioarelor noastre, aşa că puteam vedea limpede cum zvelta coloană a trupurilor azurii luneca peste opalul lespezilor de piatră. Acolo unde stânca nu era netedă, cei trei se ridicau, evitau asperităţile, fără să dea totuşi vreodată iluzia că se desprind, că plutesc. Mi se părea că şi ei dansează, că fuseseră surprinşi în clipa când săvârşeau un rit, într-atât de nefiresc şi aerian se mişcau; dar ştiam acum că acesta era „mersul” lor obişnuit, puternic şi graţios cum mi-aş fi putut închipui doar mersul arhaicelor *Kourai* ale grecilor, dacă cineva s-ar fi priceput să le învie.

Am băgat de seamă că cele trei fiinţe se fereau să intre în atingere cu baloanele portocalii ale copacilor. Pulsarea neliniştită, frenetică, pe care fără îndoială tocmai

apropierea trupurilor azurii o pricinuia, mi-a întărit bănuiala că feericii arbori de sticlă sunt nişte fiare lacome, gata să înşface tot ce intră în raza globurilor portocalii, care le ţineau loc de coroană.

Cei trei thuleeni, am uitat să spun, ne erau înfăţişaţi tot din spate, aşa cum zărisem cu o clipă înainte şi femeia sprijinită de peretele opalin. Mi-am dat seama că Al-aut înregistrase imaginile cu teama de a fi surprins şi se ferise, deci; să fie văzut. La gândul că cele câteva biete cinegrafii închideau tot ce voi afla despre tulburătoarea lume – şi, mai ales, despre mişcătoarele fiinţe care-l zguduiseră pe Al-aut – m-a cuprins o atât de răscolitoare dorinţă de a şti cum arată faţa thuleenilor, de a citi pe chipurile lor un sentiment, dacă nu un gând, încât cred că aş fi dat orice numai să întrezăresc, fie şi pentru o fracţiune ide secundă, expresia feţei uluitoarelor făpturi, în care descopeream nişte semeni. Voiam să-i văd şi mă temeam. Uimit, măsurăm imperiul câştigat de ei asupra mea după durerea presimţită în ipoteza că aş fi întâlnit un chip opac, o faţă bestială, care m-ar fi deznădăjduit aproape tot atât cât un asemenea blestem la propriul meu copil. Aşteptam aşa, muşcându-mi buzele, şi-n clipa aceea, ca şi cum unda vie a dorinţei ar fi străbătut spaţiile oarbe desfăşurate între mine şi cei de pe uriaşul ecran, fata îşi răsuci trupul, mlădiindu-l într-un atât de elocvent gest de chemare, încât, fără să vreau, m-am ridicat de pe fotoliu, dând să-i ies în întâmpinare. O fericire neaşteptată îmi eliberase inima, ale cărei bătăi se precipitau, de parcă ar fi vrut să-mi urnească, să-mi împingă alcătuirea greoaie, neînstare să răspundă chemării... Umerii azurii al unui al treilea bărbat au ocupat lăţimea ecranului – îndreptându-se către ceilalţi – şi, în clipa următoare, imaginea întregului grup a pierit din faţa ochilor mei.

Cu un zâmbet trist, care s-ar fi vrut ironic la adresa mea, m-am regăsit pe pământ. Fireşte, fata nu mă îmbiase pe mine s-o urmez... Stânjenit de ciudata nălucire, am privit pe

furiş în jur. Nimeni n-avea grija mea. Imaginile îi tulburaseră pare-se pe toţi câţi se aflau în încăperea Marelui Consiliu – deşi nu cum mă tulburaseră pe mine, sunt încredinţat – aşa că puteam folosi răgazul pentru a-mi veni în fire.

Cât de neghiob mă arătasem, temându-mă de înfăţişarea fiinţelor de pe lumea îngheţată! Ar fi trebuit să înţeleg, totuşi, că zbuciumul lui Al-aut nu fusese pricinuit de mila faţă de nişte pitecantropi – deşi ar fi şovăit sunt încredinţat, să prilejuiască cea mai mică suferinţă chiar unor fiinţe grosolane, dacă le-ar fi bănuit înzestrate fie şi cu un început de raţiune – aş fi trebuit să înţeleg că atributele *gingaş, graţios, uman,* pe care mi le impuseseră imaginile thuleenilor, nu puteau fi contrazise de oglinda chipurilor, dimpotrivă, trebuiau să-şi afle tocmai în expresia feţelor lor împlinirea. Poate că amintirea stângacelor desene, întrezărite în clipele vertiginoasei coborâri prin puţul coloanei argintii ridicată în Piaţa Soarelui, să fi sădit în mine, fără să-mi fi dat seama, teama pe care o declaram acum absurdă?

Un chip de copil. Am gândit aşa pentru că numai copiii evocă atât de deplin imaginea purităţii, candoarea autentică întipărită pe gingaşele trăsături ale fetei de pe îndepărtatul satelit. Albastru ca cerul, ca Mediterana, ovalul perfect al feţei pe care o văzusem era abia modelat pentru a indica locul nasului, mic şi uşor turtit, sau al buzelor, atât de vag reliefate, încât doar culoarea lor, de un albastru mai nuanţat, le preciza desenul. Dar ceea ce m-a izbit de la prima vedere erau ochii, imenşi şi de un violet profund, catifelat, ca nişte rotunzi şi gigantici toporaşi.

Ochii aceştia tulburători şi, fără îndoială, în stare să vadă ceea ce ochii noştri nu pot vedea, mi-au amintit îndată de alţi ochi – mari ca nişte rotunde ferestre negre deschise către misterul unei lumi închipuite – ochii zeiţei descoperite în ascunzătoarea templului lui Abu de la teii Asmar, în Sumer. Poate din pricina faptului că sunt negri, ochii străvechei zeiţe, adorată de oamenii uneia dintre cele

dintâi civilizaţii evoluate de pe Pământ, neliniştesc şi înfioară printr-o stranie putere hipnotică, în vreme ce imenşii ochi violeţi ai fetei de pe satelitul de piatră răspândeau o linişte, o mirare nevinovată, tulburătoare doar prin înrudirea ei cu muzica.

Neasemănător eu nici unul putând fi întâlnit pe cele nouă lumi, desenul capului fetei de pe Thule era neobişnuit de frumos, chiar pentru înţelegerea noastră a frumosului, dovedind o dată mai mult că natura nu produce monştri decât din greşeală, printr-un accident în stare să-i tulbure numai vremelnic infinita evoluţie spiralată, în locul pletelor, fruntea fetei era umbrită de nişte delicate şuviţe violete, retractile şi înzestrate cu un fel de viaţă independentă, deoarece unduiau lin ca nişte fulgi, evocând întrucâtva podoaba de păr a vechilor căpetenii indiene. Am înţeles că ceea ce luasem drept plete, atunci când văzusem din spate imaginea femeii sprijinită de stâncă, era tot o parte din ondulatele şuviţe neindicate pe idolul găsit de Al-aut (de ce oare?) şi am presupus că sunt organul unui simţ necunoscut nouă, de vreme ce mişcările le trădau sensibilitatea.

Visarea în care mă cufundasem nu m-a împiedicat să bag de seamă că marele ecran de oţel era din nou străbătut de fulgere roşii. Robotul a apăsat apoi pe buton şi luciul metalic n-a mai oglindit nimic. Contactul cu Thule fusese întrerupt. În tăcerea aşternută în încăperea Marelui Consiliu glasul hârâit a răsunat, cu lipsa de înţelegere care va despărţi mereu roboţii de oameni:

— Spune, Apl.

— Du-te, a poruncit secretarul.

Şi iar s-a făcut tăcere. Nici unul dintre noi nu se putea smulge de sub magica putere a imaginilor care grefaseră pentru totdeauna strania realitate a celei de a zecea lumi pe placa vie a amintirilor noastre. Să fi vrut, nici unul dintre cei ce văzuseră chipul tulburător al fetei cu imenşi ochi violeţi nu-l mai putea uita. Calma mesageră străbătuse fără

să ştie spaţiul şi timpul şi nu fusese nevoită să rostească un singur cuvânt pentru a câştiga de partea fiinţelor gânditoare de pe Thule întreaga omenire planetară.

Grav şi vibrând, glasul lui Apl s-a ridicat în tăcerea fremătătoare, ca o floare care s-ar fi înălţat pe lujer, rotunjindu-se şi înflorind sub ochii noştri:

— Înţelegeţi acum de ce nu putem uita, de ce nu ne putem lepăda de răspunderea faţă de fiinţele pe care le-am văzut! În ciuda înfăţişării lor neobişnuite, ele sunt fără doar şi poate o frântură din marea familie a omenirii şi locul alesului lor se află aici, la masa lumilor. Dacă fiinţele acestea, cărora încă nu ne pricepem să le dăm nume, au fost descoperite atât de târziu, pricina – după cum cu toţii ştiţi – stă în faptul că lipsa apei a ţinut omenirea departe de „lumea de rezervă”, atâta vreme cât cele nouă lumi ofereau condiţii mai bune de viaţă. Am imprimat o mişcare de rotaţie în jurul propriei lui axe nemişcatului Mercur, rezolvând problema căldurii şi gerului excesiv care-i caracterizau emisferele, am reîntinerit printr-un aflux de pământeni vechea rasă a venusienilor, *gerlii*, am reînviat străvechea civilizaţie marţiană şi am colonizat sateliţii planetelor exterioare, creând lumile ospitaliere de pe Ganymede şi Callisto, de pe Titania şi Triton, am încălzit treptat lumea îngheţată de pe Pluton. Fiecare dintre noi are azi cunoscuţi pe una dintre cele nouă lumi şi nimeni nu se dă îndărăt să locuiască acolo unde spaimele şi ignoranţa localizaseră cândva zei şi monştri. Dar înmulţirea considerabilă a omenirii ne-a silit să ne întoarcem privirile către ultima noastră lume, care ne-a rezervat din capul locului – şi ne rezervă încă, fără îndoială – surprize.

Fireşte, ştiam că în condiţiile specifice de pe Thule, unde carbonul nu există şi apa e necunoscută, viaţa a apărut pe baza siliciului, singurul element, în afara carbonului, putând forma macromolecule cu lanţuri infinite, în stare să determine sinteza materiei vii. Cunoşteam unele dintre formele de viaţă vegetală şi, cu aproximaţie» organismele

microscopice de pe Thule. Dar, printr-o ciudăţenie pe care doar cercetările ulterioare o vor lămuri, viaţa animală în adevăratul înţeles al cuvântului – şi formele ei superioare – s-au ivit tocmai în regiunea aproape neexplorată a Saptorului, din zona întunecată a satelitului, care părea cea mai neprielnică şi nu a intrat de aceea în obiectivul nici uneia dintre rarele expediţii trimise pe îngheţata Lună a celei de a zecea planete a sistemului nostru, Ultima.

Tragicele riscuri ale confruntării noastre cu o lume mult înapoiată au silit Marele Consiliu să delibereze îndelung, neputându-l hotărî să pună în primejdie nobilele fiinţe de pe Thule, dar nici să trădeze inerenta solidaritate dintre toate făpturile gânditoare ale celor noua, acum ale celor zece lumi. Nimic din ce-i omenesc nu ne e străin şi răspundem în faţa conştiinţelor noastre pentru fiecare strop de energie umană, pentru fiecare fulger de raţiune irosit pe planetele şi sateliţii Soarelui galben. Nu putem îndura gândul că mâine, în faţa alesului care va ocupa cel de al zecelea scaun la masa lumilor – clipa aceasta va veni oricum, dar poate abia peste milenii – membrii Marelui Consiliu vor avea de făcut faţă dureroaselor lui întrebări: Unde aţi fost, oameni, atunci când ne zbăteam în hăţişurile ignoranţei? Unde a fost mâna voastră frăţească?

Apl a făcut o pauză şi, în tăcerea care a urmat, fiecare dintre noi s-a simţit privit de tulburătorii, de uriaşii ochi violeţi ai fetei de pe planeta îngheţată. Imensa mirare plutind în apele calme ale privirilor ei era mirarea proaspătă a unei specii tinere, cercetând lumea cu o puritate neîntinată. Nici unul dintre noi nu se putea obişnui cu gândul că privirile violete ar fi putut fi întunecate de umilinţa sclaviei, a prostituţiei, a unor forme poate şi mai monstruoase de încălcare a demnităţii, rezultând din necunoscutele aspecte pe care căile evoluţiei sociale le puteau căpăta pe cea de a zecea lume.

— Hotărârea Marelui Consiliu, a spus din nou Apl, a fost influenţată de încă doi factori. E greu de crezut că

înfăţişarea thuleenilor ascunde o sălbăticie agresivă, de felul celei care a prilejuit moartea tritonienilor din depresiunea Barandanului. Deşi nu putem lăsa cu totul de o parte ipoteza unor reacţii simţitor diferite de cele ale umanităţii pe care o cunoaştem, avem temeiuri să presupunem că fiinţele satelitului de piatră nu vor respinge ajutorul omenirii. Pe de altă parte, tragica noastră greşeală în cazul tritonienilor stătea în faptul că nici un membru al expediţiei lui Manor nu avea studii de mentalitate primitivă, echipa lui fiind alcătuită din biologi, geologi şi naturalişti, ca una care avea menirea de a stabili doar dacă Triton poate fi locuit. De astă dată, cunoscând un tip de idol cioplit pe Thule, care trădează etapa de dezvoltare socială a thuleenilor, vom include printre membrii expediţiei şi un specialist în arheologie şi etnografie, în stare – pe cât putem omeneşte prevedea – să înţeleagă gândirea celor care de azi înainte nu mai pot fi despărţiţi de marea familie a omenirii. Al-aut şi Tudla, Marele Consiliu vă întreabă dacă vreţi să conduceţi expediţia către cea de a zecea lume î

Mi s-a părut că nu aud bine. Am privit mirat feţele aleşilor de la masa lumilor şi-n privirile lor am citit aceeaşi afectuoasă, aceeaşi liniştită încredere. Mercuriana Suata şi ganymediana Mitiama, singurele femei din Marele Consiliu, şi-au înclinat capetele ca şi cum m-ar fi îndemnat să răspund. Ţin minte cât m-a mişcat faptul că, în ciuda deosebirilor dintre neagra actriţă mercuriană, neliniştită şi febrilă, şi callisteana cu pielea de culoarea plumbului, inginer calm, cu gesturi măsurate, amândouă găsiseră aceeaşi mişcare... Dar mi-am amintit de asta mult mai târziu, când am avut răgazul să retrăiesc în linişte tot ce se petrecuse în încăperea Marelui Consiliu. Atunci, acolo, m-am simţit răscolit de o năprasnică bucurie la gândul că lumea întrezărită pe ecranul de oţel nu va rămâne pentru mine o lume de tulburătoare fantasme. În feericul decor al copacilor de sticlă vedeam mişcarea unduioasă prin care mi se păruse că fata cu imenşi ochi violeţi mă cheamă şi

ghiceam un tainic înţeles în faptul că nu mă înşelasem, că într-adevăr pe mine mă aştepta – şi nu pe cel ce se apropiase de ea pe ecran – de vreme ce puterea chemării biruise depărtarea spaţiilor întunecate, şi veneam, răspundeam apelului descifrat în magica oglindă violetă a privirilor ei.

Mâna lui Al-aut mi s-a lăsat, fierbinte, pe genunchi. Am întâlnit zâmbetul şi palida privire care ştia ce gândesc. Mi-am dat seama că, într-adevăr, acum câteva ceasuri, în artificiala lume de sub coloana argintie a îngheţatei Thule, nu-mi spusese totul: propunerea Marelui Consiliu nu putea veni decât de la el... Dar nu-i purtam pică. Dimpotrivă, mă simţeam copleşit de o negrăită recunoştinţă pe care n-ar fi alterat-o, sunt sigur, nici bănuiala încercărilor prin care, datorită lui, aveam să trec.

— Al-aut şi Tudla, răspundeţi! am auzit din nou glasul lui Apl şi mi-am dat seama că trebuia să fi răspuns de mult, că Al-aut îmi aştepta hotărârea şi că tăcerea mea putea fi greşit înţeleasă.

Ca un singur om, Al-aut şi cu mine ne-am ridicat şi am rostit în acelaşi timp:

— Trăim pentru omenire!

Ca şi cum talazurile oceanelor şi mărilor de pe cele nouă lumi ar fi vuit, simultan deplasate de un incomensurabil uragan cosmic, uralele miilor de oameni adunaţi în Piaţa Soarelui au răsunat năprasnic între pereţii liniştitei încăperi a Marelui Consiliu. Ridicaţi de la masă, aleşii omenirii planetare ne strângeau mâinile.

PARTEA ÎNTÂI

1. PATRU LUMI PE ACEEAŞI NAVĂ

I-lana privea prin ochiul rotund al ferestrei şi îngâna un cântec vechi, un cântec venusian de dragoste. Glasul modula sunetele grave adunate în tulburătoarele cuvinte alcătuind graiul venusienilor de pe roditoarele podişuri din sudul planetei, unde obrajii femeilor se pârguiesc asemenea rumenelor fructe de *aban* şi unde coloniştii, veniţi de pe Pământ cu graiul – curând modificat – al planetei natale, au deprins abia târziu, după încrucişări cu vecinii lor din nord, *gerlii*, tehnica citirii gândurilor.

Am închis ochii şi mi-am închipuit glasul mângâietor străpungând petecul transparent al sticlei, avântându-se în spaţiu şi plutind cu subtila lui încărcătură printre stele. Îl vedeam, undă însufleţită, descriind imateriale volute prin pustiul întunecat, dincolo de pereţii navei, iar gândul meu îl însoţea, bucuros de darul pătimaş încredinţat spaţiilor mute.

Risipa sonoră umaniza bezna. Mi se părea că poate alunga nălucile pe care alte universuri, de necuprins cu mintea, le-ar fi trimis prin rarefiatele mări de întuneric spre a bântui în jurul nostru, zbuciumându-se în inutile încercări de a comunica, de a-şi vesti prezenţa. Legendele celor dintâi navigatori cosmici mă obsedau şi nu îndrăzneam să uit că toate legendele se desfăşoară în jurul unui sâmbure de

adevăr... Sau poate că fantasticele alcătuiri mişcându-se în dimensiuni inumane nu izbuteau să pătrundă, nu izbuteau să se strecoare în cele trei dimensiuni ale lumilor noastre? Pe undeva, legendele stau mărturie, puteau afla o poartă. Asemenea fantasme auzeau oare glasul I-lanei? Acum mă întrebam dacă vechii corăbieri ai omenirii, cei dintâi care cutezaseră să înfrunte mişcătoarele talazuri ale unui element nesigur şi atât de deosebit de bunul şi nefăţarnicul lor pământ, nu-i simţiseră, nu-i ghiciseră şi ei pe nevăzuţii trimişi ai unor lumi pluridimensionale, incapabili să-i atingă, dar neliniştindu-i vădit, poate prin misterioase unde vestindu-de prezenţa... Dincolo de spaimele iscate de necunoaşterea unui univers putând fi inventariat, mă întrebam, spaima oarbă, inexplicabilă, nu trăda oare intuiţia unei prezenţe indiscernabile? Şi adevărata semnificaţie a inepuizabililor monştri plămădiţi de închipuirea vechilor navigatori – monştri marini sau fantasme cosmice – nu putea fi tocmai naiva încercare de a da formă unor prezenţe incapabile să se facă văzute în coordonatele celor trei dimensiuni ale Pământului şi sistemului nostru?

Cu patrusprezece veacuri în urmă, când religia fusese de mult clasată printre naivităţile dureroase ale speciei umane, cineva a emis ipoteza că unii zei reprezentau asemenea bănuite şi impalpabile prezenţe, eforturi materiale incapabile să se concretizeze. O parte a riturilor magice ar fi avut rolul de a deschide solilor extragalactici o poartă de acces în lumea noastră, înlesnind energiei lor incomensurabile transformarea într-una în stare să se manifeste în spaţii tridimensionale. Secretul intrării în contact cu forţele acestea ar fi constituit încă o fărâmă din vastele cunoştinţe dăruite oamenilor de către străvechea expediţie marţiană, „căci nu era de presupus că locuitorii Pământului din îndepărtatele vremi ale magiei ar fi putut descoperi singuri ceea ce nici astăzi n-am descoperit”, susţinea autorul teoriei, fără a aduce însă vreo dovadă în sprijinul ingenioasei lui construcţii. Poate că idolul de pe

Thule, care nu mă mai părăsea...?

Cântecul I-lanei s-a frânt şi glasul i-a răsunat atunci fără veste, curmându-mi visarea:

— Credeţi că thuleenii cunosc dragostea? întreba I-lana.

Ne aflam în încăperea cea mare a navei, centrul de adunare în orele când fiecare ne sfârşeam treburile. Era o încăpere cu care ne mândream – club, salon şi sală de şedinţe – unde ne aveam locurile preferate. Începuseră să împrumute câte ceva din firea şi preocupările noastre, aşa că până şi un eventual vizitator – visam uneori că am putea primi oaspeţi – ar fi putut bănui lesne că fotoliul pe care aştepta întotdeauna un atlas planetar şi ale cărui braţe adăposteau rafturi încărcate de hărţi şi benzi din seria „Noutăţi cosmice”, era fotoliul cosmonautului cu priviri cenuşii, ridicate acum către femeia care acoperea cu trupul ei fereastra.

— Bineînţeles, a zâmbit Al-aut.

— Şi înţeleg prin vorba asta ce înţelegem şi noi?

— Noi doi? a întrebat Al-aut, zâmbind din nou.

Cuvintele pe care le schimbau mă făceau şi pe mine să zâmbesc, deoarece ştiam prea bine că, pentru a se înţelege, I-lana şi Al-aut n-aveau nevoie de ele. Se foloseau de fragila punte a cuvintelor numai când nu erau singuri. Altminteri, ca toţi venusienii, îşi citeau gândurile. Faptul că vorbeau era doar o dovadă de atenţie faţă de noi, ceilalţi, şi nu mă puteam împiedica să zâmbesc văzând aplicaţia cu care se foloseau de bietul nostru mijloc de comunicare, excesul de convingere pe care-l puneau în accentuarea cuvintelor, încercând să pară fireşti. Păreau doi copii, silindu-se cu tot dinadinsul să-i convingă pe ceilalţi – şi pe ei înşişi – că sunt exploratori cosmici sau membri ai Marelui Consiliu, între noi fie zis, bănuiam că destule gânduri treceau de la unul la altul fără să se mai exprime prin cuvinte...

— Mi-ar părea rău să ne îndreptăm către o lume lipsită de dragoste, a spus încetişor I-lana, depărtându-se de

fereastră şi aşezându-se la locul ei, lângă aparatul de radio.

Vorbele-i sunau ca o prelungire a cântecului de adineauri. Kes, biologul nostru, şi-a clătinat capul cu creştetul neted ca un înveliş de ou.

— Atracţia sexelor... a început el, ridicându-şi mâna cu degete lungi ca nişte strune, dar I-lana l-a întrerupt:

— Nu, Kes. Mă gândeam la dragoste, aşa cum o înţelegem noi. Ca un întreg.

Mi-am amintit de imenşii ochi violeţi ai fetei întrezărită pe marele ecran de oţel şi am oftat ca un elev căruia viaţa îi cere prima confruntare a visului cu realitatea.

— Mă tem ca cei de pe Thule înţeleg prin dragoste altceva decât noi. Nu uita că până şi pe Pământ am dat dragostei mereu alt înţeles...

— Altul? a întrebat din politeţe I-lana, pentru a-i da şi lui Kes posibilitatea de a urmări discuţia.

— Cuvintele noastre sunt vechi, dar nu ne spun ceea ce le-au spus şi strămoşilor noştri. Să ne gândim la cer... Pentru locuitorul, din Sumer era zeul Anu, în casa căruia locuiau zeul-Lună Nanna, zeul-Soare Utu, zeiţa planetei Venus Inana, în vreme ce pentru egipteni era numai trupul arcuit al zeiţei Nut. Credeţi că sumerienii şi egiptenii, pentru a vorbi doar despre ei, simţeau îşi gândeau ce simţim şi gândim azi, când privim cerul?... Cuvintele rămân, înţelesul lor se schimbă.

— Lasă cerul, a intervenit Kes. Era vorba despre dragoste.

— E tot un cuvânt vechi, Kes. Dar n-avem pricini să credem că – dacă-l cunoştea – el însemna pentru omul din Neanderthal altceva decât instinctul sexual. Amintiţi-vă de formele căsătoriei, de la căsătoria pe grupe a matriarhatului şi până la forma monogamă impusă de patriarhat. Cunosc un tip de idol neolitic care înfăţişează o pereche. Bărbatul şi-a trecut braţul pe după umerii femeii, într-un gest care l-a făcut pe un vechi arheolog să boteze statueta „perechea înlănţuită” şi să vorbească despre o

anume gingăşie de simţire – un rudiment al iubirii – în raporturile dintre bărbaţii şi femeile perioadei de sfârşit a neoliticului. Ştim astăzi că gestul nu era decât unul de proprietate... La asemenea false interpretări duce subiectivismul, generalizarea pentru toate epocile a conţinutului pe care un cuvânt îl capătă într-o epocă strict determinată. Mult mai târziu, chiar în romanele grecilor – de felul „Etiopicelor” lui Heliodor – dragostea e încă mai degrabă sinonimă cu dorinţa. Ce fel de dragoste putea cunoaşte atenianul, căsătorit pentru a-şi face datoria faţă de stat, născând copii ce-l moşteneau, dar având totodată relaţii cu sclavele, care nu i se puteau împotrivi? Ceva din noţiunea de dragoste a timpurilor noastre poate fi descoperit doar în relaţiile lui cu unele curtezane independente, pe care trebuia să le cucerească, singurele femei – de altfel – care cereau să fie cucerite, într-o vreme când căsătoriile „aranjate” şi sclavia împiedicau dezvoltarea sentimentelor, aşa cum aceleaşi „căsătorii de convenienţă” şi prostituţia aveau să le împiedice în vremea burgheziei. Iubirea a apărut doar în afara claselor stăpânitoare, sau în luptă cu legile lor (Romeo şi Julieta), înflorind abia în epoca eliberării femeii de sub jugul bărbatului, al zestrei, al prejudecăţilor sociale, când bărbatul şi femeia s-au regăsit demni deopotrivă şi liberi. Cine poate şti, deci, cum arată dragostea văzută prin imenşii ochi ai thuleenilor?

Deşi nu spusesem tot ce simţeam, I-lana mi-a citit amărăciunea şi a zâmbit, rostind liniştitor, spre nedumerirea lui Kes:

— Ochii nu mint...

— Priviţi! a strigat atunci Al-aut, care se apropiase de fereastră şi dăduse perdeaua în lături.

Ne-am adunat şi am văzut că, proiectat pe fundalul cenuşiu al Ultimei, discul trandafiriu al satelitului îngheţat către care zburam începuse să-şi arate formele pastelate ale „mărilor” şi uscatului. Mi s-a părut că, împreună cu

uriaşa ei planată, cea de a zecea lume gonea prin spaţiu ca una dintre straniile alcătuiri extragalactice la care visasem cu puţin timp înainte şi pe care un procedeu necunoscut ar fi convertit-o într-o realitate bidimensională. Într-adevăr, părea o camee cu forme misterioase, desenate şi nu sculptate, sau un antic scarabeu egiptean. Iar Ultima, o ciudată floare lipsită de relief. Ca un scarabeu, satelitul zbura neauzit în jurul florii.

— Acolo, pe Thule, a rostit în şoaptă Al-aut, vom trăi într-o zi şi o noapte de-a noastră câte 6 zile şi 6 nopţi. Anul numără aproape şase ani pământeşti. Când ne vom întoarce, aşadar...

I-lana i-a pus mâna pe umăr şi Al-aut s-a înroşit, aruncând o privire vinovată către Kes. Era cel mai bătrân dintre noi şi plecase încredinţat că nu se va mai întoarce în verdea capitală marţiană, Falga, unde se născuse.

— Am vrut să rămân pe Thule, copii, a zâmbit bătrânul. Nu vă neliniştiţi. Poate că atomii de carbon, pe care trupul meu îi va dărui lumii de siliciu, vor da naştere, ştiu eu, unei combinaţii neobişnuite, care va justifica până şi deplasarea unui atât de bătrân om de ştiinţă prin Cosmos...

I-lana s-a apropiat şi l-a îmbrăţişat. Fireşte, moartea nu mai însemna de mult sinistra ameninţare ce otrăvea până şi cele mai simple bucurii ale strămoşilor noştri. După o viaţă lungă cum numai legendele primilor oameni pomeniseră – şi plină cum nici un înaintaş nu-şi închipuise – fiecare dintre noi simţea nevoia să restituie particulele de energie care-l însufleţiseră, aşa cum restituim racheta împrumutată pentru zbor, sau le mulţumim – după un spectacol izbutit – actorilor. Cu un simţământ de plăcută osteneală le comunicăm celor apropiaţi că în ziua de... la orele... am hotărât să adormim pentru totdeauna. Şi, încetând a lua elixirul vital, adormim lin în mijlocul prietenilor, schimbând cu ei amintiri şi vorbind despre tot ce ne-a bucurat, umplându-ne viaţa până a nu-i mai îngădui nici primirea unei noi bucurii.

Dintre strămoşii noştri, Petronius a adormit aşa deşi sfârşitul nu i-a atârnat de propria voinţă, ci de capriciul lui Nero – dar îmi se pare de prisos să relev deosebirea dintre vieţile noastre închinate omenirii şi viaţa de epicureu a faimosului *arbiter elegantiarum* al Romei imperiale.

Cum întoarcerea noastră în marea energie a Universului e actul demn al unor oameni liberi, înţelepciunea finală, lacrimile şi regretele ni s-ar părea tot atât de absurde ca lugubrele lamentaţii ale vechilor bocitoare. Stânjeneala lui Al-aut ţinea doar de faptul că nu obişnuim să-i amintim cuiva de clipa adormirii. Fiecare om îşi conduce printre oameni nava, dar singur hotărăşte când vrea să se oprească în port.

Stânjeneala noastră abia se risipea, că uşa s-a deschis şi micuţa Plara, mercuriana care-l asista pe Kes, a dat buzna în club. Era de obicei agitată, ca toţi mercurienii, iar mişcările ei febrile contrastau comic cu liniştea lui Kes. Lucrau de ani de zile împreună şi se înţelegeau de minune, I-lara fiind în stare să se lase tăiată-n bucăţi pentru maestru şi Kes simţind poate nevoia infuziei de exuberantă tinereţe pe care neagra mercuriană o aducea în tăcerea laboratorului său. Acum albul ochilor ei sclipea şi strigătul cu care năvălise ne-a galvanizat pe toţi:

— Mişcă!

— Haideţi, a rostit Kes, îndemnându-ne să-l urmăm.

Cât am străbătut culoarul ce ne despărţea de laborator, Plara l-a copleşit cu amănunte, vorbind ca un robot căruia i s-ar fi defectat difuzorul. Am admirat răbdarea cu care Kes încuviinţa, dând liniştit din cap; o singură dată a avut imprudenţa să pună o întrebare şi potopul de cuvinte care i-a urmat n-a luat sfârşit decât din pricină că ajunsesem în faţa laboratorului. Plara a deschis uşa.

Am intrat într-o primă încăpere micuţă, despărţită de laboratorul propriu-zis printr-un perete de sticlă. Semiîntunericul părea atenuat, datorită beznei ce domnea de cealaltă parte a peretelui transparent. Doar nişte becuri

galbene, verzi şi roşii clipeau sincron acolo, într-un ritm pe care s-ar fi putut compune muzică. Nu se auzea însă nici un sunet. Plara a răsucit întrerupătorul şi un con de lumină palidă a scăldat un fel de clopot de sticlă, aşezat îndărătul peretelui despărţitor. Sub clopot se afla o retortă alambicată, din care porneau o mulţime de fire şi nişte tuburi subţiri, pline cu substanţe aproape incolore, dar de vagi nuanţe diferite. Firele şi tuburile piereau în întunericul laboratorului. Nu mă îndoiam că erau legate de becurile colorate, mai bine zis de aparatele a căror funcţionare le determina clipitul ritmic, dar nepriceperea îmi îngăduia doar să înregistreze ce vedeam, condamnându-mă să nu înţeleg mare lucru.

Pe fundul retortei, ceva inform, un boţ de materie gălbuie, nu mai mare decât o boabă de strugure, se mişca leneş, se contracta pentru a se dilata apoi, cu încetineala unei meduze.

Am tăcut cu toţii – până şi Plara tăcea acum – privind contracţiile lente ale boţului de materie vie. Folosind cei câţiva ani cât trebuia să dureze zborul, Kes hotărâse să obţină sinteza materiei vii, pornind de la siliciu, pentru a culege date asupra straniei vieţi apărute pe Thule. Experienţele de laborator aveau sa ne îngăduie o primă cunoaştere a structurii neobişnuitelor fiinţe, către lumea cărora ne îndreptam. Şi iată că acolo, în retorta în stare să stârnească invidia oricărui alchimist, viaţa pulsa acum sub ochii noştri, aşa cum pulsase în urmă cu milioane de ani, undeva, pe satelitul între timp îngheţat.

Asistam la miracolul ivirii vieţii. Boţul inform creat de Kes închidea în germeni viitorii Phidias, Beethoven şi An-zanad ai celei de a zecea lumi. Nu-mi puteam desprinde privirile de pe substanţa gălbuie, în destinul căreia citeam milioane de ani de trudnică evoluţie, istoria hoardei, a tribului, haosul organizat al imperiilor mişcând uriaşe armate sub flamuri îndoielnice, ştafeta eroismului şi a laşităţii, ridicarea căpeteniilor pe valul generos al mişcărilor populare,

trădările şi înfrângerile, elanul şi jertfa, flacăra marilor revoluţii purificatoare, instaurând libertatea. În palida lumină jucând pe învelişul neted al materiei vedeam triumful gândirii în cea dintâi unealtă, în primul foc ţâşnit din scăpărarea voită a două pietre, în zidurile ciclopice urmând să adăpostească cetăţi, în monumentele de piatră şi bronz, în Rampele de lansare ale cosmodroamelor. Toate posibilităţile, toate devenirile, zborul geniului şi târâşul cretinului erau închise în bulzul viu, pulsând inconştient sub fasciculul palid al luminii. Nici unul dintre noi nu putea vorbi, dar nu i-am mai invidiat pe I-lana şi Al-aut – care comunicau prin subtilele canale ale înţelepciunii venusiene – căci ştiam că toţi cei ce ne aflam dincolo de peretele de sticlă făcusem legământul să eliminăm etapele moarte ale viitoarei evoluţii de pe Thule şi aceleaşi ne erau gândurile în faţa stropului de viaţă pulsând în retorta lui Kes.

Apoi am hotărât să sărbătorim victoria lui Kes şi a Plarei. Adunaţi peste o jumătate de ceas în jurul mesei împodobite a clubului, am închinat în cinstea biologilor cupele pline cu vin albastru de pe Mercur, am depănat amintiri şi am întocmit planuri. Femeile se îmbrăcaseră potrivit împrejurării sărbătoreşti, dovedindu-ne că nu uitaseră să-şi împacheteze cele necesare nici atunci când se pregăteau pentru a participa la expediţia pe o lume unde nu aveau să părăsească obişnuitele haine de protecţie. I-lana îşi pusese rochia strimtă a venusienelor şi teaca roşie a ţesăturii îi mula trupul zvelt, părând să fi împrumutat de la marile feline ale junglei mişcările unduioase, în armonia cărora ghiceam puterea suplă a muşchilor. Braţul drept îi era acoperit de mâneca rochiei, dar stângul era gol şi pe pielea lui arămie, mai sus de cot, strălucea metalul verde al unei brăţări late cât palma. Verdele brăţării era verdele ochilor piezişi ai I-lanei. Ca ampla perucă a vechilor egiptene, părul îi cădea pe umeri într-o neagră piramidă încununată de o podoabă metalică, tot verde, ale cărei frunze îmi aminteau vestita podoabă de păr a reginei sumeriene Şub-ad.

Aşa cum i se potrivea unui sărbătorit, Kes şedea în capul mesei, între I-lana şi Plara. Neastâmpărata lui asistentă purta veşmântul galben al mercurienelor, potrivit să sublinieze catifeaua densă a pielii lor negre. Numai o mercuriană era în stare să drapeze faldurile galbene cu atâta fantezie şi siguranţă, îngemănate *într-o* autentică graţie. Farmecul luminos al culorii era sporit de faptul că Plara avea plete galbene, aurul părului părând că o înfăşoară ca o nobilă draperie, din care răsărea giuvaerul negru al chipului.

Pe lângă cele două femei, strălucitoare în triumful frumuseţii lor atât de deosebite, prezenţa noastră, a bărbaţilor, părea ştearsă şi Kes nu scăpase prilejul să amintească deosebirea dintre regnul animal şi umanitate: în lumea oamenilor femeile arborau penele păunului şi despuiaseră leul de coamă...

Tunica sobră a marţienilor îi dădea o înfăţişare austeră, pe care doar zâmbetul ochilor o îndulcea, aşa cum bolta creştetului neted tempera asprimea unghiurilor ascuţite ale feţii lui, însemnată de cutele vârstei. Al-aut nu-şi părăsise veşnica uniformă de cosmonaut, dar catadixise să îmbrace în cinstea sărbătoriţilor una nouă, despărţindu-se de vechea prietenă cu genunchii peticiţi, în tovărăşia căreia îl regăsisem în Piaţa Soarelui. Cât despre mine, purtam comoda haină portocalie a pământenilor.

Ne simţeam atât de bine, în seara aceea, bucuroşi de atmosfera prietenească ce domnea în jurul mesei! Atent vegheată de gingaşele mecanisme automate, nava zbura către cea de a zecea lume adăpostind cinci oameni din alte patru lumi, hotărâţi să-şi adune puterile pentru a le duce thuleenilor mesajul experienţei omenirii. Mi se părea că ne cunoaştem dintotdeauna, puţinele cuvinte, schimbate ca nişte semnale în lumina albăstruie iradiată din pereţi, spunându-ne mult mai multe decât păreau că spun în prima clipă.

Plara începuse tocmai să ne cânte un *aro* mercurian,

când robotul însărcinat cu supravegherea aparatelor de recepţie a deschis deodată uşa, vestindu-l pe Al-aut că Marele Consiliu chema nava cosmică. Ne-am repezit cu toţii la ecranul stereocosmovizorului. Semnalele răsunau limpezi şi fiecăruia dintre noi, sunt încredinţat, i-au evocat pentru o clipă priveliştile lumii natale. Armonia semnalelor ajungea în venusiană la I-lana şi Al-aut, în marţiană la Kes, vorbea în mercuriană pentru Plara, în pământeană pentru mine. Apoi chipul lui Apl se ivi pe ecran.

— Gândurile omenirii vă însoţesc, a spus secretarul interplanetar, întinzându-şi către noi braţele.

În ciuda fantasticei depărtări, iluzia reliefului imaginii era atât de desăvârşită, încât am avut impresia că Apl se află printre noi şi că, aplecându-mă, i-aş putea atinge mâna. Al-aut îi dădu obişnuitul raport.

— Toate marile laboratoare ale celor nouă lumi vor primi formula lui Kes, a vestit Apl, aşa încât comportarea formelor de viaţă bazate pe siliciu vor fi studiate şi veţi căpăta curând datele pe care nu le puteţi obţine pe nava cosmică.

Peste câteva clipe convorbirea a luat sfârşit şi ecranul s-a întunecat. Când ne-am reîntors în sala clubului ne-am reluat locurile în tăcere, gândurile rătăcindu-ne încă prin lumile cunoscute, pe care le lăsam tot mai mult în urmă. I-lana a stabilit atunci contactul cu sala Ateneului din Xu-tii şi concertul pentru pian şi orchestră al lui Ceaikovski ne-a învăluit cu farmecul vechei şi pateticei lui nostalgii. M-am gândit la cel care nu putea şti că acordurile concertului său aveau să răsune cândva în capitala venusiană, pentru a fi captate pe o navă cosmică, m-am gândit la moştenirea omenirii pe care o purtam în noi…

Zborul decurgea normal.

2. O PREVESTIRE DE RĂU AUGUR?

Al-aut preluase conducerea navei. Thule nu mai era discul depărtat, pe suprafaţa căruia abia desluşeam formele pastelate ale „mărilor” şi uscatului, ci o fantastică lume concretă, desfăşurând sub ochii noştri spectacolul unui relief uluitor. Masa frământată a uscatului contrasta cu scuturile netezi ale „mărilor” şi, în ciuda înfăţişării ei de o indiscutabilă realitate, întreaga privelişte părea artificială, ca plăsmuită într-un uriaş laborator. Simţământul se năştea datorită ciudatelor nuanţe pe care geograful le aşternuse peste lumea ce se apropia vertiginos de noi. Albastrul mărilor de pe Pământ făcuse loc culorii roşcate a acestor mări cu „apă” densă, vâscoasă; verdele câmpiilor era înlocuit cu cernitele întinderi acoperite de iarba neagră şi ascuţită ca o plantaţie de pumnale; nervurile albastre ale râurilor arătau trandafirii; coroanele verzi ale copacilor se preschimbaseră în stranii ghemotoace portocalii, iar solul cafeniu sau negru de pe Pământ devenise opalin, ca un vast şes de unt pietrificat. Nefirescul satelit către care ne îndreptam era scăldat într-o caracteristică lumină argintie, de parcă – supunându-se schimbării raporturilor de culoare ce părea o lege a celei de a zecea lumi – Soarele s-ar fi transformat într-o palidă Lună, încercând să contribuie la onirica înfăţişare a peisajului thuleean...

Încă de pe vremea când ne chinuiam cu benzile medii ştiam că, datorită vitezelor de rotaţie în jurul propriilor axe, Thule arata Ultimei mereu aceeaşi faţa, ocolind planeta în vreo patru ore. Din două în două ore, aşadar, Soarele răsărea pe emisfera luminată a satelitului, în vreme ce Ultima răsărea din două în două ore pe emisfera lui întunecată, unde se afla Saptorul, platoul pe care Al-aut descoperise fiinţele cu ochi neverosimili. Vedeam acum noi înşine regulata apariţie şi dispariţie a lumii de piatră îndărătul masei cenuşii a Ultimei şi ni se părea ciudat

gândul că vom păşi curând pe mingea trandafirie, care ne va arăta într-o monotonă succesiune bănuţul Soarelui sau discul Ultimei, după cum ne vom afla pe una sau alta dintre emisferele ei.

Doritori să ajungem pe Thule fără a fi văzuţi, străbăteam acum spaţiul îndreptându-ne către partea luminată a celei de a zecea lumi, iar în ochiul ferestruicii – uriaş, sclipitor – satelitul îngheţat venea către noi.

— Pregătiţi-vă pentru coborâre! a răsunat atunci în megafoane glasul lui Al-aut.

Ne-am pus costumele de protecţie şi ne-am legat de fotolii. Suprasolicitările au durat puţin. O zguduitură, şi puternicele reactoare care ne propulsaseră către imensitatea duşmănoasă a spaţiilor, pentru a se odihni apoi şi a ne frâna în cele din urmă docile căderea, au tăcut. Liniştea a răsunat atât de tare în urechile noastre obişnuite iar cu muzica lor totală, încât am avut impresia că surzisem.

— Atenţiune! a comandat Al-aut.

Şi, auzindu-i glasul în difuzorul căştii, am tresărit, căci vorbele-i răsunau din nou desluşit între pereţii navei. Armonia glasului omenesc mi-a dezvăluit neaşteptata ei frumuseţe în aceeaşi explozie de bucurie pe care am încercat-o ori de câte ori, întors dintr-o expediţie, începeam să desfac lăzile în care aşezasem cu mâna mea nepreţuitele vase, statuete şi inscripţii aflate pe locurile fostelor aşezări, comoară inventariată cu emoţie în liniştea de laborator a institutului. La fel analizam acum melodia glasului, deosebind în sunetele ei nealterate de cealaltă covârşitoare muzică, a reactoarelor, mesajul simplu, autentic şi direct al omului, muzica emoţiei şi a gândirii.

Ne-am ridicat de pe fotolii. În costumele noastre, concepute pentru a ne feri de gerul şi atmosfera rarefiată de pe Thule, păream nişte făpturi aparţinând unei specii necunoscute. Mi-am spus cu nostalgie că nu ştiu câtă vreme va trebui să treacă până să le pot vedea din nou pe

I-lana şi Plara aşa cum arătau într-adevăr – aşa cum arătaseră în seara sărbătoririi lui Kes – şi nu cum le schimbau căştile şi costumele căptuşite cu oglinzile menite să ne păstreze căldura trupurilor. Seara aceea, alungată de curgerea timpului în vastul muzeu al memoriei, avea să constituie ades o oază, un imaterial şi inaccesibil refugiu în clipele grele, mai grele decât cele prin care puteam bănui că vom trece... Deocamdată, m-am întrebat pentru întâia oară care va fi reacţia thuleenilor, dând cu ochii de momâile în care cu toţii ne metamorfozasem. Ce vor vedea imenşii lor ochi, dincolo de ceea ce putem noi vedea, ce imagine sublimă sau monstruoasă se va întipări pe strania lor retină? Cred că numai un actor intrând pe scenă trece prin stările de entuziasm pe care le încercam la gândul că peste o clipă voi pune piciorul pe tulburătoarea lume de piatră, cred că numai el cunoaşte tracul ce-mi strângea inima şi mă făcea să mă las nerăbdător, cu, toată greutatea trupului, când pe un picior, când pe celălalt.

Robotul trimis de Al-aut în cercetare a transmis informaţiile aşteptate. La semnal, unul câte unul am părăsit trupul argintiu al navei. Şi, iată, coborârea amar de vreme visată a devenit mişcarea banală cu care am lunecat câteva trepte, întinderea piciorului până la întâlnirea unei suprafeţe solide, de culoarea untului. Într-o fracţiune de secundă m-am aflat pe Thule!

Locul pe care Al-aut îl alesese pentru coborâre era un platou circular, relativ neted, o platformă naturală alcătuită din faimoasa piatră opalină a satelitului. Marginile platformei se sfârşeau în nişte râpe lucioase, singurul punct de acces topindu-se într-o unduire a pietrei coborând în vale, acolo unde un râu trandafiriu se târa printre smocuri de iarbă neagră. Dincolo de râu începea o pădure sticloasă, ale cărei baloane portocalii pulsau rar în tăcerea pe care nici un foşnet, nici un ciripit n-o destrăma (tăcerea aceasta a fost prima impresie neplăcută încercată pe cea de a zecea lume).

Ridicând privirile am văzut chiar deasupra capului, întocmai aşa cum îmi apăruse în miniatura peisajului de pe Thule, construită sub argintia coloană ridicată în Piaţa Soarelui, staterul de aur al vechilor elini, steaua galbenă a Soarelui, minimalizată de distanţă, dar încă binefăcătoare. Ca nişte ciudate podoabe risipite cu dărnicia unui Cressus al demiurgilor, o puzderie de constelaţii necunoscute scăpărau pe cerul mai întunecat decât cel ştiut din copilărie, un cer de cenuşă. Ziua thuleeană era o seară terestră.

Nu simţeam frigul şi mă puteam deplasa cu uşurinţă. Costumul de protecţie se dovedea atât de potrivit, încât am uitat de el îndată ce Al-aut ne-a pus la treabă. Ne pregătisem pentru clipa când aveam să ne mutăm, în sfârşit, pe Thule – părăsind nava care se înălţa acum ca un turn argintiu pe platforma opalină – aşa că am scos repede omnimovul din garajul în care făcuse şi el lunga călătorie şi l-am încărcat într-un timp record Cu tot ce ne-ar fi putut fi de trebuinţă, de la pilulele nutritive la aparatul de sudură. Al-aut a închis apoi uşa metalică a navei, ceea ce a făcut să circule prin pereţi un flux de energie, menit s-o apere de eventuale încercări de distrugere.

Când ne-am urcat cu toţii în omnimov am aruncat o ultimă privire vehiculului spaţial pe care-l părăseam.

— Aşteaptă-ne, a spus Plara. Ne întoarcem…

Mi s-a părut că-i tremură glasul. Dar Al-aut pusese omnimovul în mişcare şi zumzetul elicei, crescută peste noi ca o uriaşă umbrelă sfâşiată, i-a acoperit cuvintele. Am plutit lin până în vale, unde ne-am oprit. Elicea a intrat în „teacă” şi am început să lunecăm pe perna de aer, fără a atinge piatra, opalină ca boţul viu din retorta lui Kes.

M-am uitat la ceas. Trecuseră trei ore de când pusesem piciorul pe cea de a zecea lume, dar bănuţul de aur al Soarelui apucase să apună şi să răsară din nou. Acum strălucea tot deasupra capetelor noastre, risipind o lumină argintie, care poleia planeta de piatră, făcând ca toate

elementele să-i pară cioplite într-o materie semipreţioasă. Tăceam cu toţii. Eram atât de dornici de a vedea cât mai multe, de a ne familiariza cât mai repede cu tot ce ne înconjura, încercând să înţelegem lumea bizară a thuleenilor, încât ne răsuceam într-una gaturile ca nişte turişti nepricepuţi, temându-se că-n vreme ce privesc peisajul desfăşurat în stânga pierd în dreapta singurul lucru într-adevăr vrednic de a fi văzut, pentru contemplarea căruia cunoscătorii iau în piept depărtările, neprecupeţind timpul şi osteneala.

O exclamaţie înnăbuşită a lui Kes mi-a arătat îndată că, aşa cum bănuiam, mă uitam în direcţia nepotrivită, întorcându-mi capul am văzut că o dihanie cafenie, de mărimea unui câine Saint-Bernard, ţâşnise de după o stâncă şi se năpustea către noi în salturi ciudate, de parcă ar fi fost o mare jucărie de gumă, un fel de minge izbită de piatra opalină şi săltând acum în virtutea inerţiei. Dar omnimovul trebuie s-o fi neliniştit în asemenea măsură, încât îi reteză pofta de-a se mai apropia. Animalul se opri la jumătatea unui salt, căzu şi şovăi o clipă, apoi dădu să se întoarcă la adăpostul stâncii de după care pândise. Kes folosise însă răgazul şi, prompt, îndreptă către el pistolul hipnotic. Apăsă pe trăgaci şi şuvoiul undelor goni către animalul necunoscut, în vreme ce noi toţi îl urmăream înfriguraţi.

De experienţa bătrânului biolog nu atârna numai posibilitatea studierii celei dinţii făpturi întâlnite pe Thule, ci – poate – soarta noastră, a tuturor. Dacă undele hipnotice influenţau structura nervoasă a vietăţilor de pe satelitul îngheţat aveam la dispoziţie o armă eficace şi, totodată, inofensivă. Dacă nu... Am schimbat o privire cu Al-aut.

Sub puterea farmecului fiinţei cu imenşi ochi violeţi şi temându-ne că ne-am putea afla vreodată într-o împrejurare atât de grea, încât am fi fost ispitiţi să recurgem la cumplitul emiţător de unde omicron – împrejurare de pe urma căreia, asemenea băştinaşilor din

depresiunea Barandanului, thuleenii ar fi fost nimiciţi – Al-aut şi cu mine am convenit înaintea plecării să nu luăm cu noi ucigătoarea armă de care Manor se slujise. Am preferat să plecăm cu gândul că s-ar putea întâmpla să nu ne mai întoarcem, decât să ne regăsim printre oameni cu remuşcările care otrăviseră zilele şi nopţile lui Manor până la a-l sili să adoarmă prematur, în floarea vârstei. A fost singura sinucidere – somnul voluntar al bătrânilor noştri, încununare demnă a unei vieţi, n-a fost niciodată şi nu poate fi considerat drept evaziune – a fost singura sinucidere înregistrată cu cel puţin o mie de ani înainte de Manor şi nici de la el încoace nu ştiu să se mai fi cunoscut vreuna... Cred că suferinţele morale ale celui ce a condus expediţia soldată cu faimoasa „tragedie tritoniană” pot sta alături doar de chinurile prin care trecuse – cu amar de vreme înaintea lui Manor şi în condiţii cu totul deosebite – Claude Etherly, omul bombei atomice de la Hiroşima...

Al-aut şi cu mine nu voiam să le reedităm tragedia. De aceea – fără a vesti Marelui Consiliu hotărârea, mărturisesc – nici n-am luat cu noi emiţătorul de unde omicron. I-lana, Plara şi Kes au fost întru totul de acord şi ne-au însoţit, ştiind din capul locului că s-ar putea întâmpla să ne jertfim toţi cinci pentru a salva fiinţele gânditoare de pe Thule, îngăduindu-le astfel să-şi trimită alesul – fie şi mai târziu de cât am fi dorit – la masa lumilor, îngăduindu-le, deci, să-şi aducă aportul specific şi să primească ajutorul frăţesc al omenirii planetare.

Iată de ce urmăream acum cu încordare reacţia bietului animal pe care întâmplarea ni-l scosese în cale şi în comportarea căruia puteam citi destinul întregii noastre expediţii. De subiectul inconştient al experienţei lui Kes atârna viitorul fiecăruia dintre noi, mai mult, însăşi evoluţia fiinţelor cu ochi imenşi depindea de făptura stăpânită de instincte, care se clătină sub ochii noştri, ca îmbătată, pentru *a* se prăbuşi apoi pe piatra gălbuie.

Cred că am scos cu toţii un oftat de uşurare – eu, cel

puţin, m-am simţit deodată eliberat de o apăsare pe care nu voisem să mi-o mărturisesc – iar Plara a strigat către Al-aut:

— Hai odată!... Repede! Repede, ce stai?

Liniştit, Al-aut a pus omnimovul în mişcare. Ca de obicei, nimic nu se putea citi în stropii de cenuşa ai Ochilor lui, dar n-am avut vreme să mă gândesc la el şi, de altfel, ştiam că – dacă aş fi avut răgazul trebuincios – tot n-aş fi aflat mare lucru.

Omnimovul s-a oprit lângă trupul animalului adormit. Kes şi Plara s-au năpustit asupra prăzii şi, curând, am putut privi cu toţii ciudata făptură de mărimea unui câine, dar care nu semăna nici pe departe cu cel dintâi prieten pe care omul izbutise să-l apropie de căldura focului său.

Mai întâi, nu era un patruped. Ca şi fata cu ochi violeţi, animalul era lipsit de picioare – mă gândesc de astă dată, fireşte, la membrele lui inferioare – un fel de coadă musculoasă, lungă de vreo jumătate de metru, îngăduindu-i să se deplaseze prin sărituri. Îl văzusem cu toţii năpustindu-se în salturi către noi şi bănuiam câtă putere avea în coada lată de două palme, pe care o încorda ca pe un fel de arc propulsor. Labele superioare erau reduse la două protuberanţe, sfârşite în câte o singură gheară retractilă. Lipsită de blană, pielea cafenie a animalului era rece, fără ca atingerea ei să fie neplăcută (mi s-a părut că pun mâna pe una dintre vechile oale de lut smălţuit din colecţia institutului nostru). În capul rotund, amintind întrucâtva de cel al unei vidre, străluceau doi ochi roşcaţi, de dimensiuni neobişnuite, dar nu excesive, şi lipsiţi de pleoape, doi ochi care ne priveau indiferent, deşi animalul dormea. Şi mai ciudat părea botul, de o conformaţie atât de caracteristică, încât nici nu mai putea fi numit bot: îi lipseau dinţii. La drept vorbind, era o ventuză circulară, iar „câinele” – un fel de uriaşa lipitoare...

Cum Kes şi Plara schimbau între ei cuvinte luate din jargonul specialităţii lor (care nu-mi spuneau nimic), iar Al-

aut şi I-lana comunicau fără cuvinte, am tăcut şi, singur cu mine însumi, am încercat să-mi descâlcesc gândurile, destul de învălmăşite. Fără să fie într-adevăr respingător, cel dintâi sol al lumii îngheţate nu mă atrăgea de fel. Nu puteam uita că-i lipseau membrele inferioare, ceea ce evoca nemilos trupul fetei ai cărei stranii ochi violeţi contribuiseră nu puţin la entuziasmul cu care pornisem către Thule – şi amănuntul sublinia în mod neplăcut că *el şi ea* făceau parte din aceeaşi lume. Îmi spuneam că unii câini au câteodată o privire, o expresie omenească. Era cu putinţă ca fiinţele gânditoare pe care le căutam să semene pe undeva cu gigantica lipitoare adormită la picioarele mele? Îmi aminteam de viziunile măreţe pe care le întrezărisem în boţul viu pulsând leneş în retorta lui Kes şi mă simţeam dezamăgit, înşelat, de parcă aş fi fost atras într-o capcană...

Atunci am prins două dintre cuvintele pe care biologii şi le aruncau în şoaptă:

— ...ochii... spunea Plara şi Kes îi răspundea, dând din umeri:

— Bineînţeles!

— Ce-i cu ochii? am întrebat, mai mult ca să-mi schimb gândurile, decât interesat într-adevăr de anatomia lipitorii.

Kes şi-a întors faţa osoasă către mine:

— Am bănuit de la început, fireşte, că ochii neobişnuit de mari ai animalelor superioare de pe Thule dovedesc lipsa de lumină a mediului în care trăiesc. Faptul că animalul nostru are şi el ochi supradimensionaţi, dar mult mai mici decât ai thuleenilor, alăturat de celălalt fapt pe care-l cunoaştem, existenţa animalelor superioare în zona întunecată a, Saptorului, confirmă presupunerea.

Nu mai ştiu în amănunt ce înţelegeau strămoşii noştri prin cuvântul romantism, dar am înţeles că noţiunea i se poate aplica lui Kes aşa cum blândeţea i se potriveşte tigrului. Mediu, întuneric, lumină... Asta era tot ce-i spuneau tulburătorii ochi violeţi!

O mânie aparent inexplicabilă mi-a întunecat mintea şi-am simţit că mâinile încep să-mi tremure.

— Am să-ţi răspund, m-am auzit rostind – şi mi-am dat seama că tonul cu care vorbeam l-a surprins pe Kes tot atât cât mă mira pe mine – că zona Saptorului nu e tot timpul întunecată, de vreme ce cinegrafiile lui Al-aut ni le înfăţişează în lumină pe cele pe care le numeşti, nu văd de ce, animale superioare. Şi noi suntem animale superioare, la urma-urmei, dar ne spunem oameni, nu? De ce nu găseşti şi pentru fiinţele gânditoare de aici un nume, dacă ţi-e atât de greu să le consideri drept ceea ce sunt, oameni?

Cuvintele mele au stârnit o (nedumerire penibilă.

— Dragul meu, a început biologul, clipind stânjenit. Nu înţeleg...

Îşi răsucea capul, cerând parcă sprijin din partea celorlalţi şi, într-adevăr, Al-aut a intervenit prompt.

— Uite ce-i, Tudla! Nu-i nimeni de vină că animalul adormit de Kes ţi-a pricinuit asociaţii neplăcute...

De ce nu puteam citi în privirile cenuşii ale lui Al-aut şi de ce izbutea să citească el în străfundul ochilor mei?... M-am simţit deodată ruşinat de izbucnirea necontrolată pe care mi-o îngăduisem şi, înţelegând cât de ridicol păream, simţindu-mă jignit în numele fiinţelor necunoscute de pe Thule, am bâiguit câteva cuvinte prin care-i ceream iertare lui Kes.

— Da, da, a mormăit biologul, fără a-mi mai acorda de fel atenţie, în vreme ce Plara îmi zvârlea priviri furioase.

Am băgat de seamă abia atunci că I-lana o apucase de braţ pentru a o linişti, împiedicând-o să dea rătăcirii mele proporţiile exagerate către care impulsivitatea o îndemna. Buzele Plarei tremurau, lăsând să scape, eu violenţa unui calificativ zdrobitor, un singur inofensiv cuvânt:

— Tu... tu...

Spus de Plara, nevinovatul pronume m-a făcut să roşesc.

— Argumentul lui Tudla nu-i lipsit de greutate, a vorbit

atunci Kes, căruia îi scăpase zbuciumul asistentei şi care-şi urmase firul gândurilor. Deocamdată nu găsesc nici o explicaţie... Ciudat!

Al-aut a pus din nou omnimovul în mişcare şi am început să lunecăm peste piatra gălbuie. Lipsa mea de respect faţă de bătrânul biolog iubit de noi toţi făcea să stăruie o atmosferă încordată, singurul care părea să n-o resimtă fiind tocmai Kes. Vorbea despre una şi alta, în vreme ce mă întrebam ce se petrecuse cu mine. Eram îndeobşte calm. Ce se întâmplase de mă lăsasem târât de o dezamăgire copilărească, jignind un savant pentru care nutream o veche dragoste şi care impunea respect?

Nedumerit, priveam mâzga trandafirie a râului peste care tocmai treceam. Ajunsesem pe celălalt mal şi ne apropiam de trunchiurile sticloase ale copacilor, când o pasăre de felul celei văzută într-una dintre cinegrafiile lui Al-aut se ridică greoi – neliniştită de înaintarea omnimovului nostru – şi încercă să zboare pe deasupra balonului portocaliu al celui dintâi copac. Marginile coroanei portocalii începură să se mişte de parcă ceva s-ar fi zbătut în structura luminoasă a materiei. Speriată, pasărea nu calculă bine distanţa. Una dintre paletele cu ajutorul cărora „mergea” prin văzduh – imaginea sugerată de zborul ei era aceeaşi care mă izbise în încăperea Marelui Consiliu – atinse substanţa ciudatei coroane a copacului. Atunci, sub ochii noştri, vietatea fu într-o clipă atrasă, suptă, înghiţită de globul portocaliu. Am văzut cu repulsie cum culoarea coroanei capătă brusc o nuanţă mai aprinsă, în vreme ce pulsaţiile frenetice mărturiseau animalica satisfacţie cu care dezgustătorul copac îşi mistuia prada.

— Fiara asta bate toate plantele carnivore cunoscute! a exclamat Kes, dar entuziasmul lui m-a lăsat indiferent.

Atrase de magnetul violet al imenşilor ochi în care mi se păruse că descifrez o misterioasă chemare, gândurile mele refuzau să stăruie în jurul copacului de sticlă. Începeam să înţeleg câte greutăţi trebuiseră să înfrunte fiinţele

gânditoare de pe această inospitalieră lume a câinilor-lipitori, a copacilor-fiare! Mă gândeam la sălbăticiunile cu care strămoşii noştri avuseseră de furcă şi, fără a literaturiza, cred, găseam că leul reprezenta un inamic nobil, un vrăjmaş care impunea respect. Pe micul ecran malarat văzusem de destule ori imaginile cumplite ale luptelor pe care oamenii peşterilor le dăduseră cu leii sau urşii cărora le disputau adăposturile de piatră şi ştiam că sfârşitul sângeroaselor încleştări nu fusese întotdeauna în favoarea celor dintâi. Dar calitatea duşmanului determină în bună măsură însuşirile celui silit să-i facă faţă. Viteaz ca un leu, puternic ca un urs... Fuseseră acestea simple imagini, lipsite de acoperire? Fără îndoială că nu, de vreme ce omul devenise om şi prin confruntarea cu celelalte făpturi ale cuaternarului.

Ce taine ne rezervau, aşadar, caracterele fiinţelor raţionale de dragul cărora ne aflam acum pe Thule, dacă aceste caractere se formaseră în luptă cu flora şi fauna vicleană – nu ştiam cum s-o definesc mai bine decât respingătoare, făţarnică – a lumii de piatră? Ceea ce ne apărea drept nedemn, echivoc, putea părea firesc pe Thule? O comportare deschisă, cinstită, putea fi luată aici drept naivitate sau slăbiciune? Îmi rechemam în minte cu o dureroasă încăpăţânare amintirea femeii azurii în atitudinea căreia citisem o lume de gânduri, ochii vaşti, iradiind mirare proaspătă, candoare, ochii violeţi ai celei ce mă privise de pe marele ecran de oţel... Simţeam nepotrivirea dintre fiinţele gânditoare şi celelalte făpturi de pe cea de a zecea planetă şi nu-i înţelegeam tâlcul. Iar, în clipa când izbuteam să-mi liniştesc bănuielile, îmi aminteam că zvelta coloană a trupurilor azurii era tot atât de lipsită de membre inferioare ca neplăcutul câine-lipitoare întins la picioarele noastre…

O exclamaţie a Plarei m-a făcut să-mi întorc privirile către ea. Împreună cu Kes cerceta trupul animalului adormit. L-am văzut pe Kes scuturându-şi capul neted şi am întrebat încetişor:

— Ce s-a întâmplat?

Kes m-a privit lung, înainte de a rosti cu liniştea dureroasă a unei sentinţe:

— S-a întâmplat că ne puteam lăsa acasă şi pistoalele hipnotice. Dacă tritonienii nu reacţionau la undele soporifice, fauna de pe Thule nu le suportă. Pacientul nostru a trecut, din somn, direct în moarte.

Fără ca un singur muşchi să i se clintească pe faţa arămie, Al-aut a formulat cu precizie întrebarea care ne stătea tuturor pe buze:

— Eşti sigur că nici oamenii n-ar putea suporta efectul undelor?

Am remarcat cu o amară satisfacţie că Al-aut folosise cuvântul *oameni* pentru a desemna fiinţele raţionale pe care Kes le numise animale superioare, dar n-am relevat, fireşte, faptul. Cu sufletul la gură, aşteptam răspunsul lui Kes.

— Nu, nu sunt sigur, a spus biologul, deşi aş avea toate motivele s-o cred... Oricum, vom afla câte ceva folosind accidentul pentru a diseca prima victimă pe care prezenţa noastră a făcut-o pe Thule...

— O victimă involuntară, i-a atras atenţia I-lana, pe când Kes ridica din umeri.

Involuntară... Într-adevăr, puţin îi păsa, animalului de intenţiile călăului. Cu un fel de spaimă neputincioasă mi-am dat seama că soarta bietei vietăţi, a cărui înfăţişare mi se păruse destul de neplăcută, căpăta proporţiile unei prevestiri de rău augur. Acum o priveam cu milă, cu un dezagreabil simţământ de vinovăţie.

— Când vom afla rezultatele disecţiei? a întrebat liniştit Al-aut.

— Deseară...

Dar era doar un fel de a vorbi, ziua nu mai era acum decât o nesfârşită seară, întretăiată de trei scurte nopţi. Egală şi indiferentă, lumina argintie juca pe pielea rece a animalului răpus.

3. PĂDUREA DE STICLĂ

Lăsându-i pe Plara şi Kes să afle tainele structurii bietului animal care avusese nenorocul să ne iasă în cale, am plecat cu I-lana şi Al-aut, afundându-ne în codrul de sticlă. Când se întunecă, ne aprinserăm lanternele, care sporeau feeria pădurii. Dar neliniştea gândurilor noastre răspundea neliniştitorului peisaj pe care-l străbăteam tăcuţi, urmărind cu privirea globurile luminoase ale coroanelor portocalii zbuciumându-se neauzit la trecerea noastră. Dacă n-ar fi fost nesăţioasa lor frământare, am fi putut crede că străbatem vrăjitele dimensiuni ale basmului „Frumoasei din pădurea adormită”... Ca o armată de degete uriaşe, trunchiurile, părând turnate dintr-o sticlă translucidă, prelungeau în văzduh învelişul stâncos al satelitului, acoperit aici de o pulbere colorată, căreia nu-i pricepeam originea. Speciile necunoscute se deosebeau prin înfăţişarea, fie netedă, fie zgrunţuroasă, a trunchiurilor drepte, pieziţe sau răsucite, îndeobşte mai scunde decât ale copacilor de pe Pământ. Mersul nostru prin pădurea sticloasă era de aceea anevoios. Trebuia să înaintăm aplecaţi, ferindu-ne de atingerea aerienelor meduze portocalii, şi nici un zgomot, nici unul dintre familiarele foşnete de pe Pământ, nici un ţârâit de gâză, nici un ciripit nu tulbura tăcerea în care gândurile noastre rătăceau şi piereau, apăsate de sumbre presimţiri.

Am străbătut aşa un drum destul de lung, fără să fim opriţi de desişuri, de vreme ce copacii creşteau la intervale neregulate, niciodată înghesuiţi ca în pădurile noastre. Din loc în loc am întâlnit trunchiuri căzute. Coloana lor sticloasă îşi pierduse înfăţişarea translucidă şi era acum

transparentă, fără să vădească însă vreun alt semn de descompunere. N-am văzut nicăieri trunchiuri fărâmate, a căror sticlă măcinată să amintească de putregaiul lemnelor noastre. Din fostele lor coroane portocalii, însă, rămăsese doar un fel de coajă zbârcită, care se pulveriza la cea mai uşoară atingere, arătându-ne originea pulberei colorate în care tălpile noastre se afundau ca-n covorul de frunze căzute din pădurile Pământului.

Depăşind trunchiurile ciudat de contorsionate ale unor copaci bătrâni, am pătruns apoi într-un luminiş. Era o întindere pietroasă, de formă circulară, pe care privirile noastre au cercetat-o în fugă, atrase îndată de singurul şi neobişnuitul copac crescut în inima ei. Trunchiul strălucitor căpătase patina verde-aurie pe care o văzusem pe nenumărate vase de sticlă străvechi, dezgropate după milenii de uitare în ascunzători subterane, şi era atât de gros, încât zece oameni mu l-ar fi putut cuprinde cu braţele. Coloana de sticlă a acestui Matusalem al pădurii, sclipitoare ca un neasemuit şi uriaş giuvaer, se pierdea într-un balon portocaliu a cărui sferă se înscria perfect în circumferinţa luminişului. Înţelegeam acum că trunchiurile ciudat de contorsionate, pe care le văzusem da marginea lui, crescuseră aşa numai pentru că se străduiau să pună o cât mai mare depărtare între ele şi impunătorul patriarh, înveşmântat în strălucitoare odăjdii.

— Da, odăjdii... spuse visător Al-aut, citindu-mi gândul. Dar piatra? Ce zici de piatră?

Abia atunci am văzut că sub vastul glob portocaliu, străbătut la apropierea noastră de sălbatice convulsii, se afla un paralelipiped de piatră. Blocul opalin, lat de vreo jumătate metru, era de trei ori mai lung şi avea pe margini, din loc în loc, nişte găuri care-i străbăteau pieziş unghiurile.

— Nu, Tudla, şopti rugătoare I-lana, de parcă de hotărârea mea ar fi atârnat precizarea semnificaţiei ciudatului obiect. Doar nu crezi...?

Am dat din cap, cu tristeţe. Deasupra noastră imensul

balon portocaliu se zbuciuma tot mai înverşunat.

— Trebuia să ne aşteptăm la una ea asta, am spus. Strălucirea trunchiului mi-a evocat vechile odăjdii încă înainte de a bănui adevărul... Da, I-lana, după toate probabilităţile, blocul de piatră e doar masa pe care sunt legate jertfele aduse idolului viu din faţa noastră!

Ca pentru a-mi întări cuvintele, imensul glob portocaliu se zbătu frenetic şi marginea lui inferioară se năpusti cu lăcomie, adulmecând parcă şi lunecând apoi de câteva ori peste suprafaţa blocului opalin. Am avut viziunea unui monstruos şi dezgustător hăpăit. Sclipirile verzi-aurii de pe trunchi vibrară electric, dar se potoliră de îndată ce monstrul îşi dădu seama că nu i se adusese nici o jertfă. Materia portocalie a coroanei fu agitată de spasmuri furioase şi auzeam şuierul pricinuit de vertiginoasele ei pendulări prin văzduh. Apoi, surprinzător de repede, balonul carnivor îşi reluă obişnuita pulsare ritmică. Mi s-a părut că, dezamăgit

şi nevoind să-şi mărturisească nici sieşi că se lăsase înşelat, idolul viu ne ignoră...

Mi-era necaz că nu luasem cu mine detectoarele, înfiorându-mă numai la evocarea imaginilor cumplite pe care ecranul malarat ne-ar fi îngăduit să le vedem în poiana sinistră, scăldată în egala lumină cenuşie.

— O să ne mai întoarcem, spuse Al-aut. Aici avem, din păcate, destule de învăţat...

Am tăcut toţi trei, privind copacul care se hrănea de cine ştie cât amar de vreme cu sângele unor victime, poate omeneşti. Apoi, ţinându-ne departe de agresiva lui coroană, i-am dat ocol. Aşa am văzut ciudata construcţie pe care grosimea trunchiului ne împiedicase s-o zărim din capul locului.

De cealaltă parte a lui – şi chiar în dreptul mesei sacrificiilor – se înălţa o piramidă în trepte, ca miniatura unui zigurat. Era alcătuită din blocuri opaline, grosolan tăiate şi lustruite, iar în spaţiile dintre ele crescuseră

sinistre smocuri de iarbă neagră. Piramida părea să depăşească trei metri în înălţime, dar am avut îndată convingerea că partea vizibilă constituia doar prelungirea unei construcţii săpată în stâncă. Piramida nu se sfârşea într-un vârf ascuţit; o semisferă opalină, cioplită dintr-un singur bloc de piatră, o încununa, iar pe masa ei boantă se rezema nesăţioasa căciulă oscilantă a imensei ciuperci veninoase cu care semăna copacul. O intrare întunecată şi neapărată de vreo poartă se căsca în trunchiul piramidei, către pădure; faptul că nu se făcuse o poartă arăta că superstiţiile o apărau mai sigur decât orice stavilă materială.

Apropiindu-mă şi aprinzând lanterna, care scoase din beznă un şir de trepte pierzându-se într-un fel de beci, ştiam peste ce voi da. Organizarea materiei vii ascultă de legi unice pentru a evolua de la forme monocelulare la om, iar omenirea se dezvoltă după aceleaşi legi – în sistemul nostru, măcar – şi, în ciuda unor deosebiri neesenţiale, parcurge aceleaşi etape.

Am coborât treptele. I-lana şi Al-aut mă urmau tăcuţi. Aşa cum mă aşteptam, ne-am pomenit într-o încăpere scobită în stâncă şi reprezentând baza piramidei. Ca nişte oglinzi înceţoşate, pereţii netezi răsfrângeau şuvoiul luminos al lanternei. Un fel de şarpe de piatră, în care am recunoscut una dintre puternicele rădăcini ale copacului, se arcuia într-un colţ al criptei. Iar în jurul rădăcinii – ca o nouă, dar veşnică, ofrandă – erau rânduite cu grijă într-o altă piramidă, înscrisă în marea piramidă de piatră, nenumăratele ţeste ale victimelor jertfite monstruosului idol viu. din luminişul pădurii...

Am privit tăcuţi sinistra piramidă, în vreme ce lumina lanternei juca peste movila de capete. Imense, întunecate, găurile în care străluciseră tulburătorii ochi de dimensiuni neobişnuite păreau nişte guri pe veci deschise pentru ţipătul mut al suferinţei.

— Să ieşim, spuse în şoaptă I-lana.

Am luat un craniu şi am urcat din nou, toţi trei, către lumină. Ne-am întors faţa de la cumplitul copac şi Al-aut a şoptit printre dinţi:

— Dacă l-am reteza?

— Vom face şi asta, i-am răspuns. Dar e bine să ştim întâi ce rol joacă... şi cine i-l scrie.

— De ce-i nevoie de toate astea? a întrebat I-lana. De ce e naşterea civilizaţiei însoţită de o asemenea inutilă risipă de energie? De ce-i e începutul mânjit întotdeauna cu sânge?

Era tăcere în pădurea de sticlă şi doar globurile portocalii se zbuciumau. Am ridicat din umeri.

— Din pricina spaimei, I-lana. Mai poţi oare înţelege teroarea pricinuită de gândul că Tigrul şi Eufratul au să se reverse năprasnic, acoperind grindurile şi potopind omenirea (ca în legenda tocmai de aceea născută pe malurile lor), sau, dimpotrivă, spaima că Nilul nu se va revărsa şi, nefertilizând ogoarele, va condamna omenirea la foame?... În ambele cazuri le-ai aduce fluviilor o jertfă, în nădejdea că un singur om va putea răscumpăra întreaga omenire, îmblânzind zeii fluviilor. Voinţa zeilor, vezi tu, era de neînţeles pentru că tot ce nu putea fi înţeles era divinizat şi n-ai fi putut pricepe de ce trăsnetul îl loveşte pe X, fără a se atinge de Y, care stătea alături, de ce un război a fost câştigat de năvălitori, sau de ce zeci de oameni sunt seceraţi de pe urma unei molime, adică „din senin”. În clipele de primejdie fenicienii îşi zvârleau de bună voie copiii în pântecul încins al lui Moloh; jertfind ce iubeau mai mult, nădăjduiau să păstreze restul. Până şi creştinismul pretindea că, prin jertfa lui, Isus mântuise omenirea... Ideile au evoluat, s-au complicat, dar spaima a rămas, chiar dacă într-o epocă târzie copiii nu mai erau carbonizaţi în pântecul de fier al lui Moloh, ci primiţi în braţe de preoţii ascunşi sub statuia zeului şi crescuţi de ei în taină, chiar dacă sacrificiile omeneşti au ajuns să fie înlocuite prin simulacre, prin jertfe de animale şi, mai apoi, prin flori...

I-lana a oftat. Mi-am spus cât de ciudat putea părea faptul că o venusiană, aflată pe Thule, deplângea hecatombele inutile care măcinaseră puterile pământenilor, cu milenii şi milenii în urmă... Dar pe Venus lucrurile nu se petrecuseră la fel?

— Şi toţi, toţi au crezut că trebuie să sufere pentru a se mântui? a mai întrebat ea, ca îşi cum ar fi nădăjduit că, undeva măcar, într-un loc al universului, va descoperi o pâlpâire de speranţă, dovedind că negura în care oamenii trăiseră nu fusese, pretutindeni, la fel de apăsătoare.

Mi-a părut rău că trebuie să-i răpesc şi ultima iluzie.

— Dacii zvârleau un om viu în suliţi, în vreme ce aztecii îşi străpungeau victimele cu săgeţile, pentru a se îmbrăca apoi cu pieile celor ucişi. Din păcate, exemple pot fi găsite pe toate meridianele şi paralelele tuturor planetelor... Ceea ce e şi mai înspăimântător e faptul că victimele erau alese, la început, dintre membrii cei mai demni ai tribului, pentru că omenirea nu putea fi răscumpărată decât prin sacrificarea unui om a cărui absenţă era dureros resimţită, de către un om a cărui moarte însemna, într-adevăr, o jertfă pentru fiecare dintre cei rămaşi în viaţă: zeii nu se lăsau înşelaţi şi nu scăpau din mâini o mulţime de oameni, decât dacă li se dăruia echivalentul mulţimii sub forma concentrată a unui exemplar deosebit. Dar, mai ales, e cumplit faptul că victimele se jertfeau de bună voie, încredinţate că aşa le furnizează semenilor suprema dovadă a eroismului şi dragostei lor... Abia mai târziu au înţeles preoţii şi conducătorii că pot alege victimele din rândurile celor cu care aveau ceva de împărţit. Apoi sclavii au luat locul oamenilor liberi pe sângeroasele mase ale sacrificiilor. Au trebuit să piară rădăcinile spaimei – ignoranţa, foamea, nedreptatea şi asuprirea socială, războiul – pentru ca multimilenarul edificiu al religiei să se năruie în sufletul ultimului om, lăsând în urmă doar o imensă mirare pentru puterea pe care au putut-o exercita fantasticele simboluri adăpostite între pereţii templelor...

— Şi acum, aici, ce spaimă-i împinge pe thuleeni să-i aducă jertfe copacului din poiană? a mai întrebat I-lana.

— Ştiu şi eu? Poate numai cea pricinuită de portocaliile globuri carnivore – şi atunci, din pricina mărimii, copacul e luat drept zeul pădurii, în stare să abată, prin jertfa periodică a unuia dintre ei, primejdia care-i pândeşte pe toţi, ori de câte ori sunt nevoiţi să străbată pădurea – dar poate şi o spaimă complexă, simbolizată de idolul viu, căruia i se atribuie puteri depăşind sfera pădurii...

Al-aut ne asculta tăcut şi, ca de obicei, nu ştiam ce gândeşte. Dacă aş fi putut bănui tot ce avea să urmeze, nu multă vreme după ziua când am cunoscut pădurea de sticlă, aş fi dorit din toată inima să fi fost eu cel în stare să-i citească gândurile; dar, aşa cum ştiţi, imperceptibila deosebire dintre sistemul nostru nervos şi cel al venusienilor le îngăduie numai lor să înţeleagă şi să comunice fără ajutorul cuvintelor. Faţă de Al-aut eram întotdeauna mai dezarmat decât un copil, tot ce puteam face reducându-se la un defensiv act de voinţă, coborârea barierei mentale care-l împiedica să-mi citească gândurile, atunci când aflarea lor mi se părea inoportună. De cele mai multe ori însă, uitam să mă folosesc până şi de acest mijloc, care-mi asigura libertatea de gândire... Sunt încredinţat, pe de altă parte, că Al-aut îl întrebuinţa atât de des, încât nici I-lana nu ştia decât arareori ce urmărea.

Aşa, vorbind despre străvechi credinţe pe care le ştiam de mult inventariate şi clasificate în invizibilul muzeu al gândirii, dar care aici, pe lumea de piatră, erau vii şi încă nocive, ne-am strecurat pe sub lacomele meduze aeriene ale pădurii. Un animal de felul celui pe care Kes şi Plara tocmai îl disecau a sărit la o vreme printre coloanele translucide ale copacilor, fără a îndrăzni să se apropie. Ne-a mirat absenţa altor vietăţi – fără a mai vorbi de oameni, despre care aveam dovada că se adunau în sinistra poiană, pe care o lăsasem în urmă – dar am pus-o pe seama spaimei inspirată de globurile portocalii. În ciuda

curiozităţii, care ne îndemna să aflăm în cât mai scurt timp tot ce se putea afla în legătură cu fauna thuleeană, ne-am bucurat că nu eram nevoiţi să ne folosim de pistoalele hipnotice: nedeosebind încă animalele de pradă de cele inofensive, am fi fost poate siliţi să ucidem fără rost.

Copacii se răreau acum, făcând loc unor tufişuri pe care străluceau nenumărate flori de mărimea unor bujori, cu petale atât de transparente, încât zăream prin ele culoarea purpurie a frunzelor, lungi şi ascuţite ca nişte săbii. Apoi s-au ivit smocuri de iarbă neagră şi, croind, am fost nevoiţi să ne sprijinim unii de alţii pentru a păşi peste neîntreruptul covor al pumnalelor întunecate. Dar cum înaintea noastră începuse a străluci, densă, carapacea trandafirie a unui lac, am mers peste iarba tăioasă, în ciuda greutăţii cu care imitam vechile performanţe ale fakirilor indieni, şi ne-am lungit în cele din urmă pe piatra malului, dornici să cunoaştem lacul şi eventualii lui locuitori.

În fund, departe, se zărea celălalt mal, stâncos şi abrupt. Între noi şi râpa gălbuie, lacul încremenise fără tresăriri, fără un clipocit, ca o imensă cratiţă cu şerbet. La picioarele noastre materia trandafirie se oprise parcă odată pentru totdeauna, aţipind pe panta pietroasă, ce nu cunoştea mângâierea undei. Îmi venea greu să cred că masa lustruită pe care o aveam sub ochi e moale, într-atât de egal o îmbrăca palida lumină a Soarelui cu o lucioasă platoşă de email.

— Hamlet pe Thule... spuse fără veste I-lana, cu un zâmbet a cărui melancolie n-ar fi înşelat nici un elev de vârsta benzilor elementare.

Am privit-o mirat, dar am văzut apoi că mai ţineam în palmă craniul luat din piramida descoperită în pădure. Uitasem de el în vremea mersului, atent doar la discuţia cu I-lana şi la accidentele drumului. Acum, că aveam un răgaz, ne-am aplecat cu toţii asupra ţestei verzui, grea de parcă fusese cioplită în piatră.

— E mai mică decât una omenească, a spus Al-aut.

— Găurile ochilor ocupă jumătatea feţei, a spus I-lana.
— Maxilarul e mobil, am spus şi eu, oftând uşurat.
Amândoi şi-au întors privirile către mine.
— Te-ai temut, într-adevăr, că...?
Întrebase I-lana. Am dat din cap, recunoscând cu atât mai uşor, cu cât aveam în sfârşit dovada că gingaşele buze ale celor de pe a zecea lume erau doar ceea ce păreau.
— După ventuza câinelui-lipitoare...
— Nu, n-avem de-a face cu nişte vampiri, a spus Al-aut. Ciudat e doar faptul că, deşi mobilitatea maxilarului le îngăduie să moduleze sunete, să articuleze cuvinte, nu i-am auzit niciodată vorbind...
— Nici o vietate nu pare să emită sunete pe Thule, am amintit. Dacă se poate vorbi despre o lume a tăcerii, lumea asta e cea în care ne aflăm de câteva ore.
Ne venea greu să socotim trecerea timpului după rapidele răsărituri şi apusuri ale Soarelui. Fără să ne fi înţeles, vorbeam mai departe de zile şi nopţi inexistente.
— Aţi băgat de seamă că thuleenii nu au dinţi? ne-a atras atenţia I-lana.
În locul dinţilor, două oase – continue şi curbate ca două arcuri – dădeau într-adevăr craniului o înfăţişare ciudată. M-am înfiorat, amintindu-mi că încercasem acelaşi simţământ văzând pentru întâia oară botul plin de dinţi *omeneşti* ai unui delfin. N-am înţeles îndată legătura de idei, dar mi-am dat seama apoi că erau ciudăţenii de aceeaşi natură: un cap de „peşte” cu dinţi de om, un cap de om cu placă de os în loc de dinţi...
— Mă întreb dacă oasele lor sunt alcătuite din calciu, a mai spus I-lana.
— Credeţi că globul portocaliu e în stare să le străpungă? am întrebat, arătând calota găurită ca o strecurătoare,
— Nu. Ai uitat de şuviţele colorate, a spus I-lana.
— Să fie thuleenii atât de vulnerabili? Şuviţele nu sunt apărate în nici un fel şi reprezintă, totuşi, prelungiri ale creierului...

— Sunt retractile, a amintit I-lana.
— Mă-ntreb ce rost au, a spus Al-aut.
— După mulajul creierului o să ne putem da mai bine seama din care centri pornesc. Deşi centrii lor nervoşi ar putea fi altfel dispuşi decât ai noştri...
Vorbeam în şoaptă, într-atât de apăsătoare resimţeam nefireasca tăcere ce ne înconjurase din clipa coborârii pe satelitul îngheţat. Totul era necunoscut. Soarele mărunt şi palid, luminând cenuşiu o lume de vis, eu peisaje simplificate asemenea celor pe care le zugrăvesc copiii, fără a se sinchisi de distribuirea culorilor *şi* unde o iarbă neagră poate creşte pe malul unui lac trandafiriu, nemişcat la picioarele a trei mogâldeţe, dintre care una ţine un craniu verde în mână...
— Atenţie! a strigat atunci Al-aut, sărind în picioare.
L-am imitat chiar în clipa în care nişte tentacule trandafirii răsărite din mâzga lacului izbeau malul stâncos pe care şezusem. Ne-am tras îndărăt şi am privit braţele groase cât piciorul meu, încolăcindu-se şi unduind furioase. Erau nouă şi la capătul fiecăreia clipea un fel de ochi, care era o ventuză. Fulgerător, aşa cum se iviseră, braţele pieriră în adâncul lacului, fără să putem vedea trupul uriaşei caracatiţe, care ne dovedea că şi nevinovatul şerbet trandafiriu ascundea invizibile drame.
Al-aut a apucat o piatră şi a zvârlit-o în materia compactă a lacului. S-a afundat încet, ca-ntr-o cocă. Am socotit că era timpul să ne întoarcem. Soarele nu părea să se fi clintit deasupra capetelor noastre, dar ceasornicele măsurând un timp pământesc, ireal aici, pe cea de a zecea lume, ne arătau că „ziua” se apropia de sfârşit.
Tăcuţi, am pornit îndărăt, străbătând întinderea acoperită de pumnalele negre ale ierbii; ne-am afundat apoi în pădurea de sticlă, ocolind luminişul sinistru şi ferindu-ne de atingerea globurilor carnivore, însufleţite de spasmuri lacome la trecerea noastră. Şi-n vreme ce păşeam cu luare-aminte în lumina cenuşie, care împrumuta o uşoară tentă

colorată de la portocaliile coroane ale copacilor şi de la pulberea globurilor moarte, mă gândeam la nepotrivirea dintre lumea închipuită de mine cândva, în încăperea Marelui Consiliu, şi cea pe care mă aflam acum. Mi-a trecut prin minte bănuiala că Al-aut nu simte deosebirea, că *nu* are de simţit vreo deosebire. Cunoscuse lumea de piatră şi se îndrăgostise tocmai de ceea ce avea straniu, necruţător şi... ei da, inuman.

Acum gândeam aşa. Eu. Care-l jignisem pe Kes pentru că nu le acorda thuleenilor calitatea umană... Mă simţeam minţit, înşelat de două ori, intui de realitatea necorespunzând imaginii pe care mi-o alcătuisem, apoi de către Al-aut, care o cunoştea şi mă lăsase să plec nepregătit într-o lume diferită de lumea închipuirii mele. Îmi spuneam cu dispreţ că sunt un visător incurabil. Întotdeauna împodobeam oamenii şi relaţiile dintre ei, deformam peisajele şi întâmplările, care le slujeau drept cadru. Şi pretindeam că aş fi un om de ştiinţă! Datele furnizate de ecranele malarat însemnau pentru mine doar pretexte, puncte de plecare pentru construcţii ipotetic riguroase şi care se puteau dovedi arbitrare, falsificate de blestemata mea imaginaţie. Fireşte, unii apreciau poezia reconstituirilor pe care le întocmeam şi nu lipseau nici cercetătorii gata să afirme că preferă farmecul intuiţiilor mele, uscăciunii pedante a unor colegi scrupuloşi. Interpretările mele îndrăzneţe le deschideau ferestre către o nouă înţelegere a evenimentelor, spuneau, dar îmi dădeam seama acum că faimoasele interpretări cu care mă mândream se bucurau de apreciere numai în măsura în care nu puteam fi dezminţit, datorită imperfecţiunii aparatului născocit de Sat-obil, care detecta undele sonore ale trecutului – cuvintele – dovedindu-se incapabil să-i analizeze undele subtile – gândurile. „Cunoaştem trecutul mai bine decât cei pentru care constituia prezentul...” Tot ce-mi trecuse prin minte atunci când priveam din capul scărilor de martelit forfota sutelor de oameni coborând spre

cheiul îmbrăcat cu imensele plăci de aur ale lui Dip Talan, sau urcând către galbena Piaţă a Soarelui, se întorcea din nou împotriva mea. Pentru întâia oară, acum, aici. mă vedeam pus faţă-n faţă cu realitatea căreia îi împrumutasem pe Pământ o imaginară şi absurdă poezie. Iar rezultatul?

— Te înşeli, am auzit atunci glasul liniştit al lui Al-aut.

Din nou uitasem să cobor subtila barieră mentală, în stare să-mi apere gândurile de o indezirabilă lectură! M-am înroşit, simţindu-mă gol sub indescifrabila căutătură palidă a (tăcutului venusian.

— Bine, bine, am mormăit. Lasă...

— Am ajuns, ne-a vestit I-lana (bănuiesc că i se făcuse milă de încurcătura mea) şi am zărit într-adevăr, printre cei din urmă copaci ai pădurii, silueta familiară a omnimovului.

Peste o clipă, Kes examina craniul adus de mine şi Plara şoptea, exclama, dădea din mâini, învârtindu-se în jurul maestrului ca un satelit gălăgios şi sâcâitor. Biologul a pus liniştit craniul deoparte şi ne-a rugat să-i povestim ce văzusem în pădurea de sticlă. Asculta atent, îndreptându-şi din când în când privirile către craniul verzui, care părea să-l atragă ca un magnet. Plara, în schimb, intervenea şi ne completa povestirea, de parcă ea şi nu noi am fi văzut idolul din poiană, piramida capetelor sau lacul trandafiriu. Ascultându-i sporovăială, pentru întâia oară de când coborâsem pe cea de a zecea lume, am văzut-o pe I-lana zâmbind.

— Da, a rostit în cele din urmă Kes, ca o concluzie la tot ce ascultase. O să avem de furcă, aşa-i?

Constatarea nu părea să-l indispună. Dimpotrivă, am socotit că rostise cuvintele cu o vădită satisfacţie.

— Şi disecţia câinelui-lipitoare? a întrebat Al-aut.

Plara a deschis gura dând să răspundă, dar a închis-o tot atât de repede privind vinovată către Kes. Biologul şedea cu capul plecat şi-şi freca gânditor palmele înmănuşate.

— Disecţia, dragii mei... cum să vă spun?... a dat şi n-a

dat rezultatele aşteptate. Structura animalului e relativ simplă, deşi reprezintă o interesantă sinteză a unui vertebrat cu un nevertebrat. Aşa cum am presupus şi cum cercetările laboratoarelor celor nouă lumi ne-au comunicat, după ce le-am transmis formulele elementare, ţesuturile animalului sunt alcătuite în esenţa din siliconi. Denumirea de câine-lipitoare nu mi se pare adecvată… Avem de-a face cu o hirudinee (care se hrăneşte cu ajutorul ventuzei bucale), cu o moluscă (ce se deplasează prin salturi – folosind piciorul musculos pe care l-aţi luat drept coadă – şi al cărei sistem circulator lacunar conţine un sânge uleios de culoare albastră), dar şi cu un fel de şarpe (de vreme ce dimensiunile animalului, adaptat la viaţă terestră… vreau să spun thuleeană, l-au silit să-şi alcătuiască o coloană vertebrală şi nişte coaste mobile). Presupun că se mişcă prin salturi, atunci când se grăbeşte, dar se poate şi târî, ajutându-se eventual de cele două rudimentare membre superioare, pe care le-aţi văzut. Toate astea, deşi ciudate, sunt mai mult sau mai puţin limpezi. Ceea ce nu înţelegem încă, a adăugat Kes, aruncând o scurtă privire către Plara şi asociind-o astfel la nedumerirea lui, e rostul unui cristal de rubin situat la baza creierului şi de ce undele hipnotice au avut un efect atât de brutal, necrozând sistemul nervos al subiectului…

— Oasele sunt tot verzui? a întrebat I-lana.

— Da, deşi nu conţin fosfor.

Mărturisesc că nu eram prea interesat de anatomia şarpelui-caracatiţă-lipitoare. Îl ascultam numai cu o ureche pe Kes şi abia aşteptam clipa când aş fi putut ieşi din cabina omnimovului, fără să-l jignesc pe bătrânul savant, faţă de care mă mai simţeam vinovat. Aşa cum pe el îl pasiona structura corciturii pe care o disecase, ardeam de nerăbdare să pun în funcţiune detectorul de imagini ale, trecutului şi să văd istoria celor ce ridicaseră sinistra piramidă, din poiana martoră atâtor sălbatice rituri. Stăteam deci ca pe ace şi, când I-lana, când Al-aut mă

priveau stăruitor, dându-mi a înţelege că mă roagă să nu-mi pierd răbdarea. Într-adevăr, de bine de rău nu mi-am pierdut-o, adică am izbutit să mă prefac interesat până şi de organele de reproducere ale hibridei vietăţi masacrate de Kes (nu ştiu până azi despre ce era, exact, vorba), dar am sărit în picioare de îndată ce biologul nostru şi-a încheiat expunerea.

— Şi acum, am exclamat, vă invit să priviţi şi – poate – să ascultaţi!

Cât ai bate din palme, am scos din cabină detectoarele şi le-am aşezat pe opalina piatră thuleeană. Când am intrat din nou în omnimov, I-lana şi Al-aut, Plara şi Kes se şi instalaseră în faţa ecranului malarat.

— ...un alt soi de disecţie, tocmai spunea Kes, de vreme ce acum vom, vedea o felie de istorie...

Am zâmbit şi am stabilit contactul. Ecranul s-a luminat. Cu ambele mâini am apucat butoanele, sucindu-le încet. M-am simţit de îndată încălzit şi cred că – mai puternic decât nerăbdarea, decât teama de o nouă dezamăgire – demonul curiozităţii era cel ce-mi grăbea bătăile inimii. Nu ştiu ce mă aşteptam să văd prin alba ferăstruică a ecranului, dar – cu siguranţă – nu eram de fel pregătit pentru ceea ce a urmat. Pentru ceea ce *nu* a urmat, mai bine zis, de vreme ce nici o imagine nu s-a ivit pe ecran şi tempofonul a rămas mut.

— Ciudat, nu? a întrebat Plara, cu satisfacţia prost mascată de solicitudine, cu care ar fi întâmpinat eşecul unui prestidigitator lăudăros.

Era ciudat, fireşte. Ar fi trebuit să admit că niciodată în curgerea vremii nimic nu se petrecuse în perimetrul căruia îi sondam istoria. Enervat, am sucit mult butonul pe care scria *Spaţiu*, lărgind aria cercetării. Am manevrat multă vreme butonul spaţiului, apoi şi pe cel al timpului, dar nici una dintre tainele celei de, a zecea lumi nu s-a lăsat surprinsă şi Plara începuse să chicotească fără ruşine. Încă nu-mi ierta, pare-se, jignirea adusă lui Kes.

— Să se fi defectat ceva? l-am întrebat pe Al-aut,

încercând să-mi păstrez sângele rece.

— Să vedem.

Am cercetat amândoi aparatul. Totul părea normal. Am fost nevoiţi să admitem că ceva, o putere necunoscută, împiedica funcţionarea lui în condiţiile de pe Thule.

— Ce-ar putea fi? a întrebat Plara.

Îi pierise veselia. Părea acum tot atât de preocupată ca şi noi, ceilalţi, şi nu mi-am putut opri un zâmbet răutăcios, în ciuda noii dezamăgiri pe care o încercam. Ne uitam cu toţii la ecranul inutil, de la care aşteptasem revelaţia unor întâmplări în stare să ne uşureze înţelegerea felului de viaţă al făpturilor gânditoare de pe Thule şi căutam zadarnic pricina neaşteptatei piedici de care ne lovisem. Să fi fost atmosfera rarefiată incapabilă să reţină ecourile vizuale, pricină pentru care detectoarele nu funcţionau nici pe Marte?

O exclamaţie înnăbuşită a I-lanei ne-a făcut să tresărim: becul roşu indicând că aparatele de recepţie funcţionau, gata să primească din cele nouă lumi orice comunicare, se stinsese.

Fără o vorbă, Al-aut se aplecă peste instrumentele de transmisie. După uşoara crispare a feţei lui am înţeles că erau izolaţi, rupţi de cele nouă lumi, ca şi cum o invizibilă foarfecă ar fi retezat tot atât de invizibilul fir ce ne lega de oameni.

Tăcuţi, ne-am privit o clipa, care mi s-a părut fără sfârşit.

— Da, a rostit din nou Kes. O să avem de furcă, aşa-i?

Glasul îi răsuna tinereşte; vibra în el aţâţarea omului de ştiinţă bucuros că are de rezolvat o necunoscută şi încrederea calmă, certitudinea că şi această taină va trebui să cedeze, biruită de energia cercetătorului. Era o vibraţie pe care o recunoşteam, nobilul apel la raţiune. Ca un ogar pierdut de haită şi înviorat la auzul sunetului familiar al cornului de vânătoare, mi-am încordat puterile. Realitatea se deosebea simţitor de vis, greutăţi neprevăzute se adăugau celor la care mă aşteptasem. Ei şi? Eram unul

dintre trimişii omenirii şi misiunea pe care ne-o încredinţase trebuia împlinită. În omnimov nu ne ameninţa nici o primejdie. Eram obosiţi, surescitaţi şi trebuia să ne regăsim, în primul rând, liniştea. Noaptea e un bun sfătuitor, doar cu condiţia s-o petreci dormind.

Aşa am şi făcut. Iar când – după ce coborâsem perdelele pentru a crea întunericul deplin pe care Soarele, urmând să lumineze cenuşiu peisajul în mijlocul căruia omnimovul nostru constituia un surprinzător accident, refuza să ni-l dăruiască – fata azurie de pe marele ecran de oţel şi-a întors către mine tulburătoarele priviri violete, m-am afundat în adâncurile lor cu simţământul unei fericiri atât de deplin renăscute, încât am uitat tot ce ar fi putut-o altera.

4. EA!

Fata albastră mă luase de mână, ducând la buze un deget albastru. Am pornit cu ea către o clădire ciudată, un fel de pagodă opalină, străjuită de coloanele a doi copaci de sticlă, peste care palpitau imense globuri portocalii. Fata de azur luneca în dreapta mea, în vreme ce mă sileam să păşesc cât mai lin, ruşinat de greoaia stângăcie a mersului meu, dizgraţios faţă de inefabila ei plutire. Călcam peste lespezile purpurii ale unui drum arcuit ca un pod şi nu puteam deosebi nimic dincolo de marginile lui, unde începeau ţinuturi de întuneric răscolite de vagi licăriri verzui. Acum îmi dădeam seama că fata azurie se teme. Luneca tot mai repede pe lespezile purpurii şi-şi îndrepta către mine ochii violeţi, în care citeam un neînţeles îndemn. Până la pagoda opalină nu mai aveam mult de mers. Dar, deşi începusem să alerg pentru a nu rămâne în urma celei

ce luneca parcă fără efort, depărtarea dintre noi şi clădirea în care, simţeam, trebuia să ne ascundem, rămânea aceeaşi. În bezna, prin care drumul purpuriu părea un fascicul de lumină sângerie, licăririle verzui ţâşneau mereu mai des. Şi începeam să aud larma înfundată a unor explozii. Fata azurie luneca vertiginos. Cu răsuflarea întretăiată, abia mă mai puteam ţine de ea. Goneam deznădăjduit, şi fulgerele verzui izbucneau tot mai sălbatec, însoţite de uruitul exploziilor. Calmă în vaga-i strălucire opalină,, pagoda rămânea aproape şi inaccesibilă. Pentru a-mi îngădui să alerg mai lesne, fata albastră şi-a desprins prea târziu mâna dintr-a mea. Un pumn neîndurător mă izbea ritmic în coşul pieptului. Gemând, am căzut pe lespezile purpurii. Fata azurie s-a întors, a încercat să mă ridice. Exploziile răsunau neînchipuit de puternic şi fulgerele verzi alcătuiau un neîntrerupt tremur luminos. Deasupra mea, imenşii ochi violeţi păreau două lune îndoliate. Fata s-a zbuciumat neputincios, frângându-şi mâinile într-o tăcere înfricoşătoare, a şovăit sub spadele frânte ale fulgerelor, apoi, acoperindu-şi faţa cu braţele, a ţâşnit de lângă mine. Prăbuşit pe arcul de pod al drumului, am văzut-o străbătând într-o clipă depărtarea şi pătrunzând în adăpostul pagodei opaline. Bubuitul năprasnic al exploziilor şi bisturiile fulgerelor m-au durut mai puţin decât faptul că fusesem părăsit. M-am zvârcolit, încercând să mă ridic în larma peste care creştea o orbitoare strălucire... şi m-am deşteptat pe culcuşul îngust pe care adormisem.

Gâfâind buimac, am ascultat din nou exploziile şi am văzut perdeaua străpunsă de focurile lor verzi. Am dat perdeaua deoparte. Dincolo de pereţii omnimovului se lăsase un întuneric crâncen, din care fulgerele muşcau cu o inepuizabilă, cu o înverşunată fantezie. Mingi de foc săltau prin văzduh ca zvârlite de scamatori nevăzuţi şi se rostogoleau pe piatra opalină. Şerpi muşcându-şi cozile aidoma celor dintr-o simbolică iconografie esoterică se învârteau asemeni roţilor incandescente ale unui car

fabulos. Febrile, comete verzi goneau nebuneşte, pentru a se izbi de trunchiurile sticloase ale copacilor, pe care-i prefăceau într-o feerică materie lichidă. Totul bubuia, în vreme ce omnimovul clănţănea în îngrijorătoare convulsii.

Fantastica putere oarbă a descărcărilor electrice era atât de primară, de haotică, încât a trebuit să-mi spun de câteva ori că paratrăsnetul nostru o poate înfrânge, pentru a-mi stăpâni panica şi a privi cu relativ calm uluitorul spectacol. Căci lumea de piatră dădea, într-adevăr, în cinstea noastră o spectaculoasă serbare cu focuri de artificii şi, dacă n-ar fi fost amintirea amară a visului de adineauri... Dar visul mă urmărea. Resimţeam durerea părăsirii şi exploziile mingilor de foc, atât de asemănătoare cu cele înflorite deasupra mea, în vis, prelungeau o sfâşietoare durere de care zadarnic încercam să-mi bat joc.

Îmi aminteam de vechile romane ale autorilor de utopii ştiinţifice, închipuind în vremea noastră – de care-i despărţeau atâtea – nişte bronzuri însufleţite, o ideală colectivitate de semizei, şi căutam inutil să mă înveselesc închipuindu-mi reacţia unui astfel de autor în faţa puerilelor amărăciuni ale unui erou al viitorului, obsedat de imaginea unui vis. Poate că de vină era firea mea (despre toate lucrările pe care le înregistrasem se spunea cu regularitate că ştiu să pună în valoare poezia trecutului) sau poate că autorii ficţiunilor anticipative greşeau, închipuindu-şi lumea viitorului populată în exclusivitate de ingineri, deşi destui ingineri sunt în stare, să admire răsăritul Pământului pe Lună fără să se simtă îndemnaţi să calculeze unghiul de incidenţă alcătuit de raza Pământului cu suprafaţa Lunii. Credinţa naivă după care poezia izvorăşte din neştiinţă (argumentul miturilor, al legendelor popoarelor primitive) a fost spulberată de mult. Nu, poezia nu e mici cunoaştere mitică (adică ignoranţă), nici cunoaştere ştiinţifică (deducţie), după cum nu e afectată de ignoranţă sau de ştiinţă. Nu pot aprecia în scară ierarhică *Iliada* lui Homer sau *Poemul Cosmic* al lui Agan, pot doar iubi poezia, intuind

– prin Homer şi Agan – lumea pe care au cunoscut-o. Faptul că nu cred în semnificaţia viselor nu mă împiedică să resimt amărăciunea visului de adineauri. Tragica lui poezie mă tulbură şi zadarnic încerc...

O perdea de flăcări verzi s-a ridicat înaintea ferestrei. Focul nu mai venea din văzduh. Ca un gaz incandescent, ţâşnea de astă dată din însăşi piatra opalină a satelitului, iar lumina spectrală a peretelui de flăcări era opacă, de parcă un oblon material, dens, ar fi crescut în faţa ferestrei prin care priveam, interpunându-şi masa verde între mine şi lumea de piatră. Focul de artificii continua, mingile aprinse, cercurile de văpaie, cometele şi spadele frânte urmând să salte, să gonească, să împungă, bubuind într-o larmă cu atât mai asurzitoare cu cât Thule nu ne întâmpinase până atunci decât cu moarta ei tăcere. Îmi dădeam seama că vacarmul apocaliptic mă nelinişte a mai puţin decât pârâitul electric al ciudatului perete de lumină opacă. Mi se părea doar, sau peretele înainta într-adevăr, apropiindu-se de omnimovul nostru? O zguduitură neaşteptată aproape m-a zvârlit din patul îngust. Intrasem în contact cu perdeaua flăcărilor verzi?

Omnimovul ţâşnise drept în sus. M-am repezit, am deschis uşiţa cabinei şi l-am văzut pe Al-aut manipulând pârghiile de comandă.

— Ne ridicăm deasupra furtunii?

Privirile palide ale venusianului s-au înălţat pentru o clipă. Al-aut n-a apucat însă să-mi răspundă. Omnimovul s-a cutremurat ca o fiinţă lovită şi s-a plecat brusc. Am simţit că podeaua îmi fuge de sub picioare. Mi-am pierdut echilibrul, am lunecat şi, izbind peretele cu fruntea, n-am mai ştiut nimic.

Când mi-am venit în fire eram întins pe patul din cabina mea şi lumina cenuşie pătrundea pe fereastră. Exploziile nu se mai auzeau. Am crezut că visasem din nou, că abia acum mă deşteptam, într-adevăr, şi am dat să mă ridic. O durere ascuţită m-a săgetat în dreptul frunţii. Două mâini

mi s-au lăsat pe umeri, împingându-mă blând, dar hotărât.

— Stai liniştit, a spus I-lana.

— Ah, va să zică...

— Da, n-ai visat. Am fost izbiţi de una dintre mingile de foc, dar curentul s-a scurs fără să ne facă alt rău decât că te-ai lovit la frunte, atunci când omnimovul s-a aplecat. Bea asta!

Am băut un deget de lichid incolor, sărat şi acru. Mi-am simţit îndată mintea limpede şi I-lana nu s-a mai împotrivit când am dat să mă ridic. Îmi pierdusem cunoştinţa pentru puţină vreme, căci omnimovul mai plutea nemişcat peste norii întunecaţi din care izbucneau lucirile verzui ale fulgerelor. Bubuiturile se auzeau înfundat, venind de departe, ca tunetul în nopţile de vară, şi mi s-a putut părea că exploziile conteniseră doar pentru că larma nu mai era asurzitoare.

Când am intrat însoţit de I-lana în încăperea în care toţi ceilalţi erau adunaţi, l-am auzit pe Kes rostind liniştit:

— De acord!

— Cu ce? am întrebat.

M-au înconjurat îndată, bucuroşi.

— Al-aut zice să ne îndreptăm către Saptor, spuse repede Plara, de parcă s-ar fi temut că altcineva are să-mi împărtăşească înaintea ei propunerea venusianului.

— Regiunea în care ne aflăm pare nelocuită, a spus Al-aut. Am vrut să ne oprim aici pentru a sosi neobservaţi pe Thule, pentru a lua contact cu tot ce nu cunoşteam, pregătindu-ne în vederea întâlnirii cu oamenii lumii de piatră. Din păcate, detectorul de imagini nu funcţionează şi legăturile cu cele nouă lumi ne sunt tăiate...

— Dar putem lăsa nava aici? am întrebat.

— E în siguranţă. Nici furtuna care bântuie sub noi, nici focul verde nu-i pot face vreun rău. Ne-am înţeles să nu ne înfăţişăm thuleenilor drept zei coborâţi din cer. Omnimovul poate trece neobservat, în vreme ce ţâşniturile de foc din coada navei ar fi fără doar şi poate reperate pe cerul

întunecat al Saptorului.

— Bine, am spus, de acord, şi m-am întors către perete pentru a nu le înfăţişa tulburarea pe care mi-o simţeam zugrăvită pe chip.

De astă dată deci, azi, peste câteva ceasuri, aveam să privesc poate în adâncurile ochilor violeţi. Era ciudat că reeditam peste milenii povestea cavalerului trubadur atras de mirajul unui orient fabulos şi pornit într-o lungă călătorie (ce le părea contemporanilor lui aproape tot atât de fantastică, fără îndoială, ca şi călătoria noastră interplanetară) pentru a întâlni „prinţesa îndepărtată” a visurilor lui şi a se stinge fericit sub privirile ei... O, n-aveam de gând să pier pe ciudata lume de piatră! Dar atracţia tainică a frumuseţii neobişnuite, mirajul depărtării au rămas, pare-se, în noi şi-şi exercită puterea şi-»n veacul nostru, al raţiunii eliberate, ferindu-ne de o ucigătoare uscăciune. Tocmai putinţa înflăcărării pentru ceea ce nu se află la îndemână e semnul distinctiv al omului, din preistorie şi până în zilele noastre...

Pilotat de către Al-aut, omnimovul se îndrepta cu repeziciune către misteriosul platou sudic, Saptorul. Am mai plutit o vreme peste pătura întunecată a norilor, în măruntaiele cărora se ciocneau electrice hoarde, scăpărând şi bubuind înfundat, apoi lumea de piatră s-a ivit din nou, scăldată în egala ei lumină cenuşie. Treceam peste o mare trandafirie, netulburată de valuri. Am văzut, pe rând, munţi untoşi, acoperiţi cu păduri sticloase, şesuri năpădite de ierburi negre, din nou păduri, râuri şi lacuri. Apoi am început să ne dăm seama că văzduhul se întunecă. Amurgul cobora pe măsură ce răsărea discul cenuşiu al Ultimei, ca un uriaş reflector abia stins. Stele necunoscute se iviră pe boltă şi am privit fascinat ridicarea a doi aştri sângerii, misterioşi şi posomorâţi. Se-ntunecase de-a binelea, dar Al-aut cunoştea un loc din această regiune a Saptorului, unde socotea că puteam coborî; omnimovul îşi urma drumul prin penumbra aşa-zisei „zile” a părţii

întunecate a lumii de piatră. Stinsesem luminile nu atât pentru a nu fi zărite de pe Thule (am fi putut lăsa perdelele), cât pentru a ne obişnui ochii cu întunericul în care aveam să trăim de aci înainte. Încercând să desluşim câte ceva la palida lumină cenuşie a Ultimei, priveam pe ferestre schimbând când şi când câte un cuvânt. Ştiam că misiunea ce ne fusese încredinţată avea să înceapă abia acum şi cercetam cu legitimă emoţie bezna.

Încet, încet – şi pe măsură ce sondam cu privirile lumea lunecând departe, sub trupul omnimovului – vedeam că întunericul nu era de nepătruns. Ultima şi straniile constelaţii dăruiau o lumină vagă, asemănătoare penumbrei pe care credincioşii o puteau găsi pe vremuri într-o catedrală neluminată decât de palidele raze ale înserării, filtrate prin sticlele colorate ale vitraliilor. Era puţin, dar mai mult decât nădăjduisem, căci Al-aut cunoscuse Saptorul într-o sinistră noapte totală, iar povestirile lui drămuite cu zgârcenie nu prea erau liniştitoare.

— Şi cinegrafiile? am întrebat, izbit deodată de nepotrivirea dintre bezna despre care ne vorbise şi lumina îm care peisajele şi făpturile thuleene se mişcau pe uriaşul ecran de oţel din încăperea Marelui Consiliu.

Al-aut a zâmbit – i-am ghicit zâmbetul din intonaţia cuvintelor – şi a răspuns liniştit:

— Izbucnise tocmai o furtună. Fulgerul aparatului se pierdea printre fulgerele scăpărând în văzduh...

Vechiul meu prieten era întreg în răspunsul liniştit, care subînţelegea că nu pomenise despre furtuna ce-i îngăduise luarea cinegrafiilor pentru că nimeni nu l-o ceruse, dar care mărturisea acum ceea ce ar fi putut constitui o armă pentru Kes în începutul de ceartă pricinuit de mine cu o zi înainte. Dându-şi seama de starea în care mă aflam, socotise nepotrivit să-l sprijine atunci pe Kes şi furniza informaţia care lămurea taina ochilor mari ai thuleenilor abia în clipa când era sigur că nu mă va mai scoate din sărite.

— Aşadar, ochii thuleenilor sunt totuşi ochii unor făpturi ce trăiesc în întuneric! a strigat triumfătoare Plara.

Am izbucnit cu toţii în hohote de râs şi am auzit bucuros râsul sănătos al biologului împletindu-se cu larma veselă a glasurilor noastre. O dată mai mult dovedea cât era de înţelept, spre deosebire de Plara, care nu pricepea de ce râdeam.

— Uricioşilor! a strigat, şi aş fi putut; jura că zvâcnise din umerii ei, mici şi rotunzi ca două mere negre.

— Priviţi! a şoptit I-lana.

Sub noi, pe un boţ de deal înconjurat din trei părţi de carapacea imobilă a unui lac, se ghiceau, mai degrabă decât se vedeau, nişte paralelipipede aşezate în cercuri concentrice. Le-am privit cu o neliniştită strângere de inimă şi mi-am spus că nu aveam nici pe departe calmul omului de ştiinţă apropiindu-se de obiectul cercetării. *Ei* erau acolo, prinşi în misterioase îndeletniciri, sau dormind – dacă obişnuiau să doarmă – gânduri necunoscute le porunceau imprevizibile reacţii, pe care le aşteptam tulburat şi, în loc să-mi adun gândurile risipite, în loc să-mi regăsesc luciditatea, mă lăsam fericit în voia exaltării vechiului trubadur înaintea căruia se înălţau aievea vrăjitele cupole şi minarete întrezărite până atunci numai în vis. *Ei* erau acolo, de astă dată erau, fără îndoială, acolo, în aşezarea peste care trecusem.

— Ce cânţi? a întrebat Plara, şi am tresărit, rostind într-o doară:

— Cine cântă?

Au râs cu toţii. Fără să vrea, mercuriana s-a simţit răzbunată. Era rândul meu să ridic înciudat din umeri, deoarece nu-mi dădusem seama că îngânasem vechiul cântec venusian de dragoste, pe care I-lana ni-l cântase cândva.

Al-aut puse capăt veseliei, poate prea gălăgioase, în care ghiceam un al doilea plan, de neliniştită încordare, vestind că aparatele arătau apropierea locului ales pentru

coborâre. Ne-am pregătit în tăcere şi cred că am fost cu toţii surprinşi când glasul lui fără inflexiuni ia rostit simplu:

— Gata.

— Am ajuns? a strigat Plara.

Contactul cu Thule fusese atât de lin, încât nu simţisem nici o zguduitură în clipa când omnimovul atinsese piatra. Al-aut a deschis uşa concavă şi, înainte de a coborî, am aruncat o privire peste petecul de lume pe care ne oprisem. Era un luminiş, asemănător celui în care descoperisem idolul viu din partea luminată a lumii de piatră, dar omnimovul nostru luase acum locul cumplitului copac. După cum ne dădusem seama încă de pe când cercetam din văzduh regiunea Saptorului, întunericul nu era de nepătruns nici pentru ochii noştri (deşi, fireşte, mai degrabă ghiceam contururile copacilor şi ale ameninţătoarelor lor pălării, pentru că le cunoşteam, fără să fim în stare să recunoaştem culorile), dar presupuneam că ochii largi ai thuleenilor le îngăduiau să se descurce lesne acolo unde am fi fost siliţi să înaintăm şovăind. Discul Ultimei şi cei doi aştri sângerii împrăştiau o lumină destul de sinistră, iar tăcerea era tot atât de deplină ca aceea de care ne izbisem în partea nelocuită a satelitului.

Am coborât unul după altul. Părăseam al doilea adăpost făuri-t în lumea noastră, de astă dată, însă, pentru a porni în necunoscut. Al-aut a închis uşa omnimovului, declanşând dispozitivul de siguranţă. În noaptea tăcută începea prima „zi” a expediţiei.

— N-are rost să ne strecurăm printre trunchiurile copacilor, a spus Al-aut. Nu suntem încă de ajuns de obişnuiţi cu întunericul şi putem da peste fiare sau peste alte primejdii...

Apoi, fără vorbă, a apăsat mica pârghie prinsă la şold, acolo unde oamenii purtau pe vremuri o sabie, şi aripile i-iau crescut pe umeri. Bătând zdravăn aerul, l-au ridicat peste globurile portocalii, care se zbuciumau nesăţios. I-am urmat pilda. Curând, ca-n vechile legende ale pământenilor,

cinci îngeri zburau peste pădurea de sticlă, încercând să desluşească din înălţimi locul unei aşezări. M-am gândit că aşa vor fi zburat peste întinderile Pământului şi membrii străvechei expediţii marţiene, care a însemnat cel dintâi eşec în cronica încercărilor de comunicare între omeniri diferite. Ca şi noi, vor fi privit din văzduh păduri şi ape necunoscute şi-şi vor fi arătat unii altora un deal de formă ciudată, sau o depresiune ale cărei margini le aminteau desenul unei litere cunoscută din copilărie şi nespunându-le nimic celor ce trăiau în preajma ei. Ca şi noi, îşi vor fi potrivit aripile în tremur mărunt, pentru a rămâne un timp nemişcaţi, ca agăţaţi de boltă, îngăduindu-şi să privească îndelung mersul unei vietăţi cu înfăţişare atât de neobişnuită, încât li se părea, la prima vedere, o iluzie. Asemeni unor foci greoaie, astfel de vietăţi treceau acum în ceată acolo, sub noi, târându-se peste un câmp larg. Din mijlocul trupurilor le ţâşneau, ca tot atâţia şerpi mobili şi neliniştiţi, nişte gâturi lungi, purtând capete mici ca nişte capete de păsări, şi am întârziat cu toţii privind turma înaintând într-o masă compactă, pe deasupra căreia şerpii gâturilor se zbuciumau ca pletele unei Gorgone. Cred că ne obişnuiam tot mai mult cu întunericul, distingând amănuntele ajutaţi de faptul că relieful şi vietăţile de pe Thule erau deopotrivă netede, ca acoperite de un lucios strat de material plastic; ca atare, sclipeau vag sub cenuşiul ochi ciclopic al Ultimei.

Învăţaţi de mici să urmăm în văzduh instinctiva înţelepciune a păsărilor, zburam ca şi ele, în unghi, Al-aut deschizându-ne drumul. Dar am zărit în acelaşi timp aşezarea colibelor dispuse în trei cercuri concentrice. Dacă satul pe care-l văzusem din omnimov se afla pe un bot de deal împrejmuit din trei părţi de ceea ce numeam – în lipsa unui cuvânt mai bun – apa unui lac, aşezarea aceasta se cuibărise în bucla unui fluviu. De sus, desluşeam panglica lată a „apei” trandafirii, şerpuind leneş pentru a se pierde în beznă.

Urmându-l pe Al-aut am început a coborî în zbor planat, rotindu-ne pe deasupra aşezării, în nădejdea că vom desluşi vreo mişcare. Dar totul părea atât de încremenit, încât am socotit că locuitorii dorm. Necunoscând felul cum îşi împărţeau, pentru a măsura timpul, bezna întretăiată de scurte zile de ajuns de asemănătoare pentru noi cu noaptea, ni se părea totuşi firesc să presupunem că închină o parte somnului, fără de care nici un organism viu nu poate rezista. Dacă nu greşeam, deci, sosisem în noaptea nopţii perpetue a thuleenilor.

Am coborât aproape în acelaşi timp la marginea aşezării şi chiar în bucla fluviului, între una dintre colibe şi malul abrupt (dacă cineva stătea de strajă ar fi trebuit să vegheze pe latura deschisă, de unde se puteau ivi eventuale primejdii şi nu către fluviul care apăra colibele mai bine decât un pâlc de străjeri). Am tras fiecare de pârghiile de la şold şi aripile ni s-au turtit pe umeri ca burdufurile unor vechi armonici, pentru a intra apoi în grosimea costumelor de protecţie. Ultima poleia apa trandafirie, încremenită departe, jos, sub parapetul râpei, şi cei doi aştri sângerii dăruiau reflexe de incendiu peretelui de piatră opalină al colibei. Dacă n-aş fi ştiut că-i a unei alte lumi, aş fi zis că liniştea era a unei alte ere...

Am ocolit coliba, lungă şi joasă, cu acoperiş plat. O poartă de piatră, acum închisă, era tăiată în peretele ce dădea către inima aşezării şi n-am putut privi fără emoţie sculpturile cu care era împodobită, Poate că ne impresionau şi prin misterul distribuit de întuneric în jurul capetelor mult reliefate, ce priveau cu marii lor ochi de piatră în toate laturile, ca şi când ne-ar fi pândit sosirea. Din suprafaţa netedă a peretelui, neîntreruptă de nici o fereastră, capetele sculptate pe uşa de piatră se desprindeau cu un efect halucinant. Acum mi se părea că nişte captivi în cuşca opalină a colibei imploră ajutor.

Cu un simţământ amestecat, de admiraţie stânjenită, ne-am despărţit de poarta sculptată şi-am înaintat către prima

colibă din cercul al doilea. Într-unul dintre pereţi se căsca o fereastră rotundă. Ne-am apropiat, dar bezna dinăuntru era atât de adâncă, încât n-am putut deosebi nici podeaua încăperii. Fereastra era apărată de un fel de geam, pe care l-am bănuit şlefuit din trunchiul sticlos al unui copac. Poate că era chiar o felie de trunchi, ceea ce-i explica forma circulară şi liniile dispuse concentric.

— Aşezarea nu-i cumva părăsită? mi-a şoptit I-lana, păşind lângă mine în vreme ce dădeam ocol colibei.

Dar n-am apucat să-i răspund. Am încremenit şi cred că bătăile inimii mi s-au oprit pentru o clipă. La doi paşi înaintea mea, ivită nu mai ştiu cum, din coliba lângă care ne aflam sau din spatele ei, *ea*, fata cu imenşi ochi violeţi, prinţesa îndepărtată a visurilor din ultima vreme, către care toată fiinţa mi-era atât de dureros şi nestăvilit avântată, *ea*, EA mă privea liniştit, fără umbră de teamă sau mirare, ca şi cum ar fi socotit firesc că străbătusem cale de ani-lumină spaţiile pentru a răspunde chemării mute pe care mi-o adresase demult, pe un mare ecran de oţel, despre care nu putuse niciodată auzi.

5. ŞUVIŢELE MULTICOLORE

Nu ştiu câtă vreme aş fi rămas aşa, lipsit de grai, prea mişcat şi uluit de incredibila coincidenţă ce aduna, dincolo de imensitatea golurilor cosmice şi de depărtarea lumilor, două făpturi în oare gândul scăpăra invizibile scântei. Dar I-lana şi Plara se şi îndreptau către ea, cu braţele întinse. Le-a aşteptat calmă, dreaptă şi nemişcată. Doar ciudata podoabă violetă ce-i umbrea fruntea unduia mărunt, străbătută de un freamăt neauzit.

— Oameni, a rostit involuntar glasul cântător al I-lanei şi

am înţeles cu toţii prea târziu că săvârşise o greşeală.

Fata azurie s-a aruncat fără veste îndărăt. Şuviţele violete s-au retras ca nişte cornițe de melc, în vreme ce trăsăturile (pe care regăsisem mişcat candoarea întrezărită în cinegrafia lui Al-aut) i se contractau, vădind o spaimă de neînţeles.

— De ce?... Stai!... a mai strigat I-lana, deşi ştia bine că, în atmosfera rarefiată, sunetele nu puteau străbate prin cască pentru a ajunge la auzul thuleenei.

Dar era ea, oare, înzestrată cu simţul auzului? Lungile şuviţe violete ce-i încadrau capul, ajungând ca nişte plete până la umeri, acopereau urechile, dacă le avea.

Un nou salt îndărăt a fost răspunsul la exclamaţia îndurerată a I-lanei. Nu glasul nostru, înnăbuşit de cască, o înspăimânta pe albastra fată care ne văzuse ivindu-ne fără spaimă şi fără mirare, ci altceva. Ce? Zadarnic ne întindeam braţele către ea, cu palmele ridicate în gestul care în toate lumile cunoscute a însemnat şi înseamnă gânduri paşnice. Cu buzele lipite, încordată, fata ne pândea acum cu imenşii ei ochi şi, ca o sălbăticiune, părea gata să piară la primul nostru semn care i-ar fi îndreptăţit temerile. Una câte una şuviţele violete de pe creştet se iveau, unduind cu teamă. Nu puteam şti ce o neliniştise, dar socoteam că, devreme ce nu fugise, totul nu era încă pierdut. Ne străduiam febril să aflăm mijlocul de a-i spulbera îndoielile şi, fireşte, mie în deosebi îmi revenea sarcina de a restabili încrederea, ca unul ce fusese trimis pe Thule pentru că era socotit în stare să înţeleagă felul de a gândi al unor oameni de care ne despărţeau zeci de milenii; dar tocmai eu eram cel mai puţin stăpân pe mine. Îndurerat, priveam oglinzile violete tale ochilor, neverosimil de mari, tot ce puteam presupune fiind că, fără să pricep de ce, nu trebuia să vorbim. Poate că fata ne auzea, în ciuda căştilor, şi o interdicţie rituală impunea păstrarea tăcerii pe locul unde ne aflam? Ca-n transă, am pus un genunchi pe piatră. Un om îngenuncheat nu poate fi

primejdios.

Dar am văzut cu groază că şuviţele violete de pe capul fetei tresar şi se rotesc neliniştite, pentru a se retrage apoi, în vreme ce coloana azurie a trupului ei luneca încetişor îndărăt. În clipa aceea, ca la un semnal, ne-am pomenit înconjuraţi de nenumărate femei, care se apropiaseră neauzit. Şi în împrejurarea grea, de care avea sa atârne, poate, soarta întregii noastre expediţii şi a fiecăruia dintre noi, n-am înregistrat în primul rând ameninţarea cercului albastru al femeilor, ce ţineau toate în mâini cuţite de piatră, lungi şi uşor curbate, sau un fel de măciuci scurte, părând şlefuite din cristal. Ceea ce m-a izbit a fost ciudatul simţământ de uşurare cu care am înţeles că fata pe care o înspăimântasem nu era *ea.* Pe această a zecea lume toate femeile ne păreau la prima vedere identice, toate aveau aceleaşi trăsături gingaşe – chiar atunci, în ciuda crispării feţelor albastre – toate semănau în ochii noştri, aşa cum albii semănau pe vremuri pentru galbeni, sau negrii pentru albi. Ceea ce deosebea întrucâtva făpturile de pe ciudatul satelit de piatră era doar culoarea ochilor, căci nu toţi erau violeţi, deşi deopotrivă de mari. O simplă întâmplare făcuse ca thuleeana, care ne ieşise cea dintâi în cale, să aibă ochii fetei văzută pe ecranul de oţel din încăperea Marelui Consiliu. Acum eram priviţi cu nelinişte, cu mânie, de ochi verzi, albaştri, cenuşii, de ochi căprui sau galbeni, de ochi violeţi sau portocalii... Uşurarea pe care o încercam ţinea de spulberarea durerii pricinuită la gândul că *eu* aş fi putut-o îndepărta, de bucuria că nu fusese *ea*, de speranţa absurdă că *ea* m-ar fi recunoscut, că pe *ea* n-aş fi înspăimântat-o. Dar simţământul atât de nepotrivit cu împrejurarea în care ne aflam a fost aproape de îndată alungat de convingerea că şi de astă dată realitatea se dovedea mai puternică decât visele nesăbuite, pe care le recunoşteam ca atare, nădăjduind cu o prostească îndărătnicie că voi fi dezminţit. Fireşte, nu crezusem niciodată că fata cu ochi violeţi mă chemase şi că aveam s-

o întâlnesc, dar aş fi vrut să mă fi chemat şi aş fi dorit s-o întâlnesc. Pasul de la realitate la dorinţă mi se părea infim. Iar de la prima întâlnire pierdusem orice posibilitate de a regăsi ochii violeţi, care-mi păreau pentru totdeauna pierduţi printre zeci de ochi identici. Amărăciunea visului căzut doar de câteva ore în trecut mă cuprindea iarăşi, retrăia intens, ca o durere...

Cercul femeilor făcea acum loc câte unui bătrân, ai cărui ochi incerţi ne priveau din faţa brăzdată şi spână, umbrită de şuviţe decolorate. Am băgat de seamă cu mirare că şuviţele retractile, fremătând deasupra frunţilor ciudatelor făpturi, aveau întotdeauna culoarea ochilor lor şi că, într-o tăcere de neînţeles, singure aceste şuviţe multicolore tresăreau, unduind în aceeaşi direcţie.

Încercările noastre de a risipi neînţelegerea ce pricinuise adunarea tuturor femeilor din aşezare – presupuneam că bărbaţii erau plecaţi – s-au izbit de o neîncredere înverşunată. Făcusem, fără voie, o greşeală. Dar, nesiguri, am hotărât să aşteptăm o iniţiativă a thuleenelor, în speranţa că astfel vom putea înţelege ce le înspăimântase. Într-adevăr, n-am avut prea mult de aşteptat.

Fiind mai înalt decât toate femeile azurii, am putut vedea cum delicatele şi misterioasele şuviţe ce le ţineau loc de plete se plecau acum treptat toate spre stânga, asemeni unor spice pe măsură ce le ajunge adierea vântului. Chiar în faţa noastră cercul femeilor s-a desfăcut apoi şi ne-am pomenit înaintea unei bătrâne, gravă şi demnă ca un idol.

Am bănuit din prima clipă că era o conducătoare şi m-am plecat de aceea sub discurile negre ale privirilor ei. Erau cei dintâi ochi negri pe care-i vedeam pe Thule şi am socotit – pe bună dreptate, după cum aveam să aflu mai târziu – că tocmai această culoare a ochilor, neobişnuită pe cea de a zecea lume, era considerată drept semnul predestinat al menirii ei. Bătrâna se sprijinea de braţul unei fete, pe faţa căreia strălucea aceeaşi pereche de ochi negri. Amândouă aveau o înfăţişare severă, sporită de faptul că, spre

deosebire de celelalte femei înfăşurate în straie albe, purtau câte un veşmânt negru.

Lunecând neauzit, bătrâna însoţită de ajutoarea ei s-a oprit în dreptul meu, care mă aflam mai în faţă. Nemişcată, m-a privit lung, iar apropierea imenşilor ochi negri m-a tulburat ca şi când m-aş fi simţit pe buza unei prăpăstii; dar nu mi-am plecat privirile. A ridicat apoi un braţ ce unduia, ea şi cum ar fi fost lipsit de articulaţii şi, cu vârfurile degetelor (numai trei) a pipăit sticla incasabilă a ferăstruicii croită în casca costumului meu de protecţie. Pentru noi, totul se petrecea într-o tăcere deplină. Nici cele două făpturi cernite şi nici femeile şi bătrânii ce ne înconjurau nu rostiseră o vorbă, nu scoseseră o exclamaţie, nu-şi descleştaseră măcar buzele azurii. Atunci, spre marea mea mirare – şi tot fără a scoate vreun sunet – bătrâna şi-a deschis şi închis de câteva ori gura cu albastre buze scofâlcite. Apoi mi-a atins uşor pieptul. Am înţeles că mă îndemna s-o imit şi am deschis şi închis şi eu gura, în vreme ce degetele ei pipărau din nou sticla ferăstruicii ce-mi apăra faţa.

Cercetarea o mulţumise, pesemne, deoarece şi-a mişcat din nou mâna, dându-ne a înţelege că de astă dată voia s-o urmăm. Cercul femeilor s-a deschis lin şi, după bătrâna sprijinită de tânăra ei ajutoare, am trecut cu toţii printre două şiruri de femei azurii, ce-şi aţinteau asupra noastră farurile colorate ale ochilor. Mi s-a părut că neliniştea le slăbise, dar mâinile urmau să strângă lungile cuţite şi măciucile, iar feţele le păstrau o gravitate parcă nepotrivită cu blândeţea naivă a trăsăturilor. Atunci când am trecut pe lângă el, un bătrân m-a atins pe furiş, retrăgându-şi îndată, ca ars, cele trei degete.

Dincolo de tulburarea pricinuită de apropierea ochilor violeţi, mărturisesc, mă simţeam cuprins de o uşoară dezamăgire. Scena pe care o trăiam semăna prea mult cu întâlnirea oricărui vechi explorator de pe Pământ cu locuitorii sălbatici ai unei insule necunoscute. Decorul

straniu, structura neobişnuită a thuleenilor mă pregătiseră pentru fantastice întâmplări, pentru necunoscut, *şi* mă resemnam cu greu să joc banalul rol al unui „civilizat”.

Am ajuns curând înaintea clădirii ce închipuia inima aşezării şi în jurul căreia erau dispuse, în trei cercuri concentrice, toate celelalte colibe. Spun clădire, deoarece era mai înaltă decât casele pe care le văzusem, iar acoperişul nu-i era plat, ci alcătuit dintr-un fel de piramidă de blocuri, amintind sinistra construcţie cu înfăţişare de zigurat din poiana copacului-idol. Asemenea ei, nici această clădire nu avea poartă. Făcându-ne semn s-o urmăm, bătrâna a lunecat peste prag, o dată cu nelipsita ei însoţitoare, în vreme ce femeile şi bătrânii rămâneau afară.

Spre mirarea noastră, singura şi marea încăpere a clădirii nu era atât de întunecată pe cât am fi crezut. Un şir de opaiţe răspândind o slabă lumină verzuie erau înşirate de-a lungul pereţilor şi licărirea lor ne ajuta să înţelegem rostul acoperişului piramidal al clădirii: pâlpâirile verzui scoteau întrucâtva din beznă un uriaş idol de piatră roşie, în care am recunoscut prototipul gigantic al statuetei adusă de Al-aut pe Pământ. Fără α-mi crede ochilor, vedeam pentru întâia oară, întreagă, statuia ciudatului zeu ciclopic.

— Al-aut, am şoptit, picioarele!

Trupul uriaşului idol nu era înfăţişat ca o coloană, asemenea trupurilor azurii ale oamenilor din aşezare. Statuia avea picioare, două picioare masive, sfârşite prin labe pe oare degetele nu erau indicate.

— Am văzut, mi-a răspuns laconic venusianul.

Cele două preotese cernite s-au plecat înaintea Marelui Zeu, făcând cu braţele nişte mişcări pe care nu le-am putut desluşi. Bătrâna s-a întins apoi pe un soi de laviţă aşezată la picioarele statuii, pe când ajutoarea ei a luat de lângă unul dintre pereţi câteva opaiţe şi s-a întors cu ele, potrivindu-le pe un capăt al laviţei. Am văzut abia atunci că ceea ce luasem drept opaiţe nu erau decât nişte Bucăţi de piatră îngrijit şlefuite şi cu o neobişnuită putere de

fosforescenţă. Tânăra ajutoare a rămas dreaptă lângă bătrâna ce părea cufundată în gânduri.

Deodată însă, m-am simţit împins uşor într-o parte. O făptură pe care n-o auzisem intrând, sau care intrase neluată în seamă pe urmele noastre, a lunecat pe lângă mine – mi-e cu neputinţă să numesc exact mişcarea unduitoare a trupului ei mlădiindu-se pentru a se aşeza şi totodată a se lungi chiar pe podea, în aşa fel, încât numai capul îi depăşea înălţimea laviţei – şi şi-a făcut loc lângă bătrâna preoteasă. I-am văzut cu strângere de inimă culoarea violetă a ochilor şi, deşi nu mai puteam fi încredinţat, am bănuit că era fata pe care, nu ştiam de ce, o înspăimântasem. Bătrâna şi-a mişcat din nou braţul, poruncindu-mi să mă aşez lângă laviţa ei, în faţa fetei cu ochi violeţi.

I-am dat ascultare. Preoteasa ne-a privit lung, aţintindu-ne pe rând cu ochii ei negri ca două imense pupile. Mi se părea că zeiţa sumeriană de la tell Asmar înviase şi o ciudată linişte m-a scos din timp. Stând pe loc, parcă pluteam. Simţeam că nu mai sunt un membru al expediţiei omenirii planetare. Fiinţa mi-era anihilată şi gândurile îndepărtate. Lipsit de voinţă, calm şi indiferent, aş fi stat la nesfârşit lângă întunecata preoteasă, alături de albastra făptură cu ochi violeţi, care era şi nu era *ea.* La doi paşi de mine, tăcuţi, tovarăşii mei aşteptau într-o eră din care fusesem extras şi, alături de mine, se aflau la incomensurabile depărtări cosmice. De când şedeam acolo, în templul închinat Marelui Zeu?

— Tudla, a şoptit Al-aut.

Vraja s-a destrămat. Ce face acum preoteasa? Braţul albastru i se întindea către mine, degetele ei albastre îmi atingeau pieptul. Braţul i s-a îndreptat apoi către fata cu ochi violeţi, degetele albastre i-au atins pieptul. În acelaşi timp bătrâna-şi deschidea şi închidea repede gura, clănţănind din oasele curbate ce-i ţineau loc de dinţi...

Asta era? Îmi venea să râd, să izbucnesc în hohote

nestăpânite, pentru că aşa ceva nu-mi putea da prin minte, pentru că numai la una ca asta nu mă putusem gândi: anihilându-mi voinţa cu puterea hipnotică a ochilor ei, spre a fi sigură că nu aveam să mint, bătrâna mă întreba de ce voisem s-o mănânc pe albastra thuleeană...

Acoperindu-mi fereastra căştii în dreptul buzelor am scos un strigăt puternic. Nici preotesele, nici fata lungită lângă mine n-au tresărit. Acum eram sigur că nu aud şi că, deci, nu vorbesc. Deschiderea gurii era legată pentru ele doar de noţiunea hranei şi mişcarea buzelor I-lanei, atunci când i se adresase fetei albastre, fusese tălmăcită drept o ameninţare canibalică...

O exclamaţie înnăbuşită mi-a arătat că I-lana îmi citise gândul şi aflase pricina pentru care thuleeana se ferise înspăimântată de braţele ei. Deşi nu-mi venea uşor să-mi păstrez cumpătul, am făcut cu gravitate câteva mişcări menite să le încredinţeze pe cele trei fiinţe ale unei alte lumi că nu aveam de gând să le mâncăm. Zâmbind, I-lana s-a apropiat şi, apucând o mână a fetei cu ochi violeţi, a bătut-o uşurel peste podul palmei, mângâind-o. Impasibilă, bătrâna preoteasă i-a făcut semn să se depărteze. Apoi, spre marea mea mirare, şi-a îndreptat un deget către buzunarul meu de deasupra genunchiului drept.

Am crezut că e intrigată de forma lui, sau ide faptul că, fiind plin, (apărea ca o umflătură pe suprafaţa netedă a hainelor. M-am apropiat pentru a-i îngădui să-l cerceteze, dar mişcarea degetului albastru spunea limpede că bătrâna dorea să-i dau ceea ce aveam în buzunar. Mi-am trecut arătătorul peste închizătoarea bioelectrică şi am scos fragmentul idolului adus de Al-aut de pe Thule. Preoteasa l-a primit fără mirare în palmele ei micuţe, adunate cupă, şi l-a dus la frunte într-un gest pe care l-am bănuit ritual. Era cu putinţă să-l fi văzut în buzunarul meu, prin ţesătura artificială dublată de oglinzile pentru păstrarea căldurii? Cu câteva clipe înainte simţisem puterea ochilor ei negri şi am fost încredinţat că poate într-adevăr vedea *prin* lucruri. Dar

m-am întrebat dacă însuşirea aceasta era proprie numai ochilor ei (a căror culoare părea rară pe lumea de piatră) sau caracteriza îndeobşte ochii neobişnuiţi ai thuleenilor. Nu mi-a lăsat răgazul să mă gândesc la toate astea. Bătrâna s-a ridicat de pe laviţă şi fata cu ochi violeţi a sărit şi ea „în picioare”.

Ocolind statuia Marelui Zeu, preoteasa a pierit pentru o clipă îndărătul ei, apoi s-a îndreptat din nou către mine. În palma întinsă îmi dăruia un exemplar redus al Marelui Zeu, de proporţiile celui pe care mi-l luase, dar întreg. Fără să mai vădească urmă de teamă, fata cu ochi violeţi a lunecat către mine şi, apucându-mă de braţ, m-a tras uşurel către ieşire.

Am pus idolul în buzunar şi m-am plecat iarăşi sub farurile întunecate ale privirilor bătrânei. Înţelegeam că-i dobândisem încrederea şi, o dată eu ea, încrederea tuturor celor din aşezare; mă întrebam numai dacă întâmplarea cu idolul nu avea să ne pricinuiască greutăţi neprevăzute. Mă întrebam sumedenie de lucruri şi, mai ales, cum comunicau fiinţele de pe această a zecea lume. Dar fata albastră de lângă mine îşi unduia coloana trupului într-o mişcare de chemare atât de asemănătoare celei văzută pe ecranul de oţel şi-şi îndrepta către mine imenşii toporaşi ai ochilor în care atâta încredere luase locul spaimei, încât întrebările mi s-au risipit şi, trecând pragul, vechea nălucire m-a cuprins din nou. Oare thuleeana lângă care păşeam ca-n vis nu era totuşi *ea?* Ultima apusese şi cei doi aştri zvârleau reflexe sângerii peste piatra drumului. Poate că tocmai ieşisem din pagoda opalină în care ne adăpostisem, odată primejdia fulgerelor îndepărtată, şi visul continua într-o versiune ce nu cunoştea despărţirea. Şuviţele violete de pe capul *ei* fremătau lângă umărul meu. Nu puteam comunica, dar nici nu mergeam alături ca două universuri paralele, menite să nu se întâlnească. Zvelta coloană azurie tăcea. M-aş fi simţit mai aproape de ea, dacă ar fi rostit măruntele nimicuri pe care oamenii şi le împărtăşesc?

— Oamenii nu-şi împărtăşesc numai nimicuri, a rostit în urma mea glasul uşor răguşit al lui Al-aut, glasul care pentru a doua oară risipea o vrajă.

De astă dată, însă, îmi părea rău că mă regăsesc sub privirile celor doi aştri ca de sfârşit de eră. Albastra thuleeană s-a oprit înaintea unei colibe, îndemnându-ne să intrăm. Era casa de oaspeţi ce ni se pregătise pesemne, pentru că n-a intrat şi ea după noi, ci s-a mulţumit să închidă, de afară, uşa.

La palida lumină a pietrelor fosforescente am desluşit câteva rânduri de laviţe. Obiecte ciudate, cu forme armonioase, erau agăţate pe pereţii de piatră, între două ferestre rotunde, astupate cu discurile striate pe care le bănuisem a fi secţiuni transversale prin trunchiurile unor copaci.

— Iată-ne şi aici, a spus Kes, aşezându-se pe una dintre laviţele de piatră, ale cărei picioare se sprijineau pe patru capete de animale (reale, fantastice? pentru noi planurile se amestecau...). Peste lespedea lungă şi îngustă a laviţei se afla o fâşie dintr-o ţesătură verde, depăşind cu puţin marginile pietrei.

— Trebuie să aflăm cum comunică între ei thuleenii, a spus I-lana.

— Şuviţele colorate... a început Plara, dar s-a oprit, cu ochii la Kes.

— Da, şuviţele, a încuviinţat biologul. Natura ştie ce face. În atmosfera rarefiată de pe Thule, intensitatea sunetelor scade. Vă daţi seama ce acuitate de percepţie ar fi trebuit să aibă auzul acestor coloane însufleţite?

— Aşadar, nici ultrasunetele... a spus Al-aut.

— Nimic ce ţine de auz. E un simţ care nu s-a dezvoltat pe satelitul de piatră şi, tocmai de aceea, trebuie să fi fost compensat.

— Dar ochii? am întrebat. Siliţi să trăiască în semiîntuneric, thuleenii şi-au dezvoltat văzul pană într-atât, încât au ajuns să vadă nu numai lucrurile, ei şi *prin* lucruri.

Amintiţi-vă că preoteasa a zărit idolul pe care-l aveam în buzunar!

— Crezi că ne văd şi acum, prin pereţi? a şoptit Plara.

Îşi răsucea capul cu o comică îngrijorare.

— Ştim atât de puţin! a oftat Kes. O jumătate a satelitului e relativ luminată. Poate că tot satelitul a fost luminat cândva... Animalul pe care l-am disecat avea mai degrabă ochii unei vieţuitoare „de seară”, aşa că putem presupune că şi ochii thuleenilor vor fi fost, la început, de dimensiuni pe care le socotim normale. Rotaţia satelitului s-a încetinit, întunericul s-a statornicit pe una dintre emisfere şi, încă nu ştim de ce, thuleenii iau preferat să locuiască în zona întunecată. Treptat, ochii li s-au adaptat la noile condiţii... Atmosfera a putut fi însă rarefiată încă din clipa ivirii vieţii pe Thule. Nici o vietate nu pare să audă aici şi nici, prin urmare, să emită sunete.

— Particularităţile siliciului... a început din nou Plara, dar Al-aut a întrerupt-o, scoţând un strigăt înnăbuşit.

— Ce s-a întâmplat? a tresărit Kes.

— Nimic. Aşteptaţi-mă. Mă-ntorc îndată.

Şi-n tăcerea noastră mirată l-am văzut ieşind pe uşă. I-lana l-a urmărit o clipă cu privirea, aşa că m-am întrebat dacă ştia ce are de gând. Părea liniştită.

— Ce spuneai? s-a întors apoi către Plara.

— Nimic, i-a răspuns, parcă bosumflată, mercuriana. Spuneam că nu trebuie să uităm particularităţile siliciului...

Dar şi-a dat seama că nimeni n-o ascultă şi nu şi-a sfârşit vorbele, sau, poate, nici nu voia să spună mai mult. Mă întrebam unde plecase Al-aut şi cred că pe toţi ne rodea gândul că unul dintre noi se afla pentru întâia oară singur pe satelitul de piatră. Bănuiesc că I-lana mi-a citit îngrijorarea şi a vrut să ne abată de la gândul ăsta (poate că ştia, de altfel, unde şi pentru ce plecase Al-aut).

— Pe cele nouă lumi, a spus, s-au scris nenumărate poezii de dragoste, care cântă buzele iubitului, ale iubitei. Şoapta care ia naştere pe buzele îndrăgostiţilor, surâsul

Giocondei, taina degetului dus la buze, sărutul… A existat o magie a verbului: „La început a fost cuvântul...” Tudla ştie mult mai bine toate astea, dar şi pe mine mă stinghereşte existenţa unei omeniri, pentru care gura… e doar orificiul bucal…

Nu îndrăzneam să-mi urmez gândurile până la capăt, dar ştiam că I-lana avea dreptate. Neînnobilate de cuvânt, inexpresive în ciuda purităţii desenului, gingaşele buze albastre nu ştiau decât să simtă hrana, să acopere oasele curbate ale dinţilor.

— Poate că thuleenii au transferat poezia buzelor asupra şuviţelor colorate, cărora nu le cunoaştem menirea?

Glasul mi-a răsunat nesigur şi parcă rugător.

— Fără îndoială, a spus repede, prea repede, I-lana. Am auzit că în vechea poezie japoneză pomenirea unei culori făcea automat să vibreze în cititor o tonalitate afectivă neresimţită de europeni. Coreenii erau mult mai sensibili la orăcăitul broaştelor, decât la cântecul privighetorii…

— Fiecare găseşte poezia unde vrea, a rostit parcă din vârful buzelor Plara.

Poate că eram sensibilizat şi bănuiam intenţii şi acolo unde n-aveau ce căuta. Mi s-a părut că desluşesc o notă ciudată în glasul ei şi, mirat, am privit-o altfel decât de obicei, cred, pentru că mi-a aruncat supărată:

— Ce te uiţi la mine?

Apoi mi-a întors spatele. Nu pricepeam ce vrea, dar I-lana o înţelesese. S-a dus către micuţa mercuriană şi amândouă au prins a şuşoti ca nişte şcolăriţe. Dând din umeri, m-am apropiat de Kes.

— Ai văzut asta? m-a întrebat biologul, ridicând una dintre pietrele fosforescente şi apropiind-o de peretele lângă care se afla laviţa.

La recea văpaie verzuie a pietrei am văzut o firidă micuţă, în care stătea o statuetă a Marelui Zeu.

— Nu-i ciudat că idolii lor au un singur ochi, când tocmai ochii neobişnuit de mari îi caracterizează pe thuleeni?

— Şi schematismul întregii reprezentări poate părea ciudat, i-am răspuns. Aminteşte-ţi de capetele omeneşti desăvârşit sculptate pe uşa celei dintâi colibe pe care am văzut-o, priveşte capetele animalelor care sprijină picioarele laviţei. Schematismul idolilor nu provine din lipsă de îndemânare sau de înţelegere. E voit, căci în mod deliberat idolii trebuie să nu semene cu oamenii de rând. De pildă, să aibă picioare şi un singur ochi... Dacă ar semăna, ar înfăţişa simpli oameni, şi nimeni n-ar crede că sunt înzestraţi cu puteri neobişnuite.

— Numai că a-i arăta cu un singur ochi imens, în loc de doi, e un procedeu obişnuit, ţinând de natura imaginaţiei, care poate adăuga, omite sau stabili noi raporturi între elementele lumii reale, fără a fi în stare să născocească în adevăratul înţeles al cuvântului. Vezi centaurii, sirenele, himerele, sfincşii...

— Înţeleg, am spus. Vrei să spui că picioarele...

Uşa s-a deschis în clipa aceea şi Al-aut a intrat triumfător.

— Fără întrebări, a spus. Repede, veniţi cu mine!

Ne-am privit miraţi şi doar pe buzele I-lanei a înflorit un zâmbet bucuros. Aveam prea multă încredere în conducătorul expediţiei pentru a mai sta pe gânduri: unul câte unul am ieşit în urma lui şi ne-am îndreptat către locul unde coborâsem cu puţin timp înainte, pe malul râpos al fluviului. N-am întâlnit pe nimeni în drum (era încă noapte, sosisem probabil într-adevăr în noaptea nopţii thuleenilor şi întâlnirea eu cea pe care o înspăimântasem fusese o simplă întâmplare) aşa că am ajuns curând pe marginea râpei. Al-aut a apăsat pârghia aripilor. L-am imitat şi ne-am ridicat din nou în văzduh, îndepărtându-ne de aşezarea colibelor de piatră. Mi-am dat seama îndată că refăceam în direcţie contrarie drumul pe care nu de mult îl străbătusem, aşa că nu m-am mirat când am coborât cu toţii în poiana unde ne lăsasem omnimovul. După Al-aut, am pătruns în cabină.

Aparatele de radiorecepţie funcţionau, înregistrând la răstimpuri neregulate semnale de lungimi diferite. Eram

atât de bucuroşi, încât am desluşit abia după o vreme ciudăţenia sunetelor pe care de auzeam.

— Ce fel de semnal mai e şi ăsta? am întrebat.

— Tocmai, ce fel de semnal? mi-a răspuns Al-aut.

L-am privit cu îndoială. Dacă voia să ne aducă ia cunoştinţă că aparatele începuseră să funcţioneze, dar se dereglaseră, surpriza nu era prea plăcută. De altfel, semnalele se mai auziră pentru scurtă vreme, într-un ritm tot mai lent, apoi încetară.

— Ei bine? a întrebat şi Kes.

Privirile cenuşii ale lui Al-aut treceau de la unul la altul.

— Ei bine, au adormit...

— Aparatele? a râs copilăreşte Plara.

Dar Al-aut nici n-a luat-o în seamă. Kes a rostit, şovăind:

— Vrei să spui că ai noştri, care transmiteau, au adormit?

O nerăbdare pe care o cunoşteam prea bine a început să tremure în cuvintele lui Al-aut. Ne pregătise o surpriză şi se bucurase de mirarea noastră, fie, dar lipsa de intuiţie de care dădeam dovadă îl scotea acum din sărite.

— Ştiţi că legătura noastră cu Pământul se face pe unde scurte. Când am venit aici singur, a spus, am schimbat lungimile de undă până am prins semnalele. Atunci erau frecvente. Între timp s-au rărit, apoi au încetat. Pentru că au adormit. Nu aparatele, şi nici ai noştri. Thuleenii!

Un fel de vârtej ameţitor mi-a prins gândurile, care au început a se roti nestăpânit.

— Vrei să spui...?

Aproape strigasem. Al-aut şi-a pocnit palmele.

— Kes, aminteşte-ţi ce te-a mirat la disecţia animalului care n-a suportat efectul undelor hipnotice! Şi aminteşte-ţi observaţia Plarei, referitoare la proprietăţile siliciului!

Din pricina concentrării, faţa biologului îşi pierdu parcă expresia; pentru o clipă trăsăturile îi fură lipsite de viaţă. Apoi, brusc, un aflux de sânge îi coloră obrajii.

— Rubinul! Cristalul de rubin de la baza creierului... Cum de nu mi-a dat prin minte?

— Uite că nici eu nu m-am gândit, a mormăit Al-aut.

Mă uitam la ei ca la doi nebuni.

— Încetaţi odată! am izbucnit înciudat. Ce tot bodogăniţi acolo?

Plara îşi frământa mâinile, prea mândră să pună vreo întrebare. Observaţia ei îi îngăduise lui Al-aut să afle ceva, nu ştia ce, dar voia să înţeleagă singură. Şi, totodată, ardea de curiozitate.

— Da, da, spunea Kes. Fireşte, în lipsa unor organe auditive... şi ţinând seama de proprietăţile siliciului...

— Dar vorbiţi odată! a strigat Plara, călcându-şi peste mândrie şi dând frâu liber neastâmpărului pe care zadarnic se silise să-l strunească.

— Mă mir că nu înţelegi, a rostit binevoitor Kes. Un cristal de cuarţ, de ametist, de rubin, aflat într-un câmp electric, emite unde radiofonice...

Nepriceperea mea în chestiuni tehnice m-a făcut să încetez a mai asculta. Ce însemnătate aveau amănuntele şi explicaţiile? Structura fiinţelor de pe Thule se supusese legii evoluţiei. Ca şi oamenii celor nouă lumi, coloanele albastre (adoptaseră poziţia verticală (ceea ce le îngăduise dezvoltarea creierului) şi, în procesul muncii, gândirea li se dezvoltase o dată cu posibilităţile de comunicare. Noi am început a vorbi perfecţionând exclamaţiile guturale ale pitecantropului, dar ei – neînzestraţi cu simţul auzului şi neavând, probabil, nici coarde vocale – au comunicat cu ajutorul undelor radiofonice. Şuviţele colorate, care le înlocuiau părul, transformau pesemne automat undele în gânduri, simţăminte, vise... Venusienii puteau citi gândurile. „Graiul” thuleenilor nu era încă şi mai subtil?

— Cine ştie ce alte însuşiri uimitoare mai caracterizează fiinţele acestei lumi de piatră? tocmai spunea Kes. Creierul şi ochiul albinei funcţionează cu lumină polarizată şi îngăduie albinei să se orienteze după poziţia Soarelui în cursul zilei, chiar atunci când Soarele nu se vede. Puricele de mare îşi dă seama de curgerea timpului după unghiul

axei trupului său faţă de poziţia Soarelui. Păsările se orientează în zbor după poziţia Soarelui şi a stelelor, iar focile sunt în stare să descopere colţul minuscul al insulei arctice sau antarctice în care au văzut lumina zilei, chiar după călătorii de mii de kilometri pe mare. Nu mai vorbesc despre fantasticele călătorii ale anguilei!... Am plătit un tribut greu devenind oameni. Ridicându-ne în două picioare am pierdut stabilitatea pe care ne-o asigurau cele patru labe şi ne-am descoperit părţile vulnerabile, inima, stomacul, intestinele. Ca o compensaţie, a trebuit să ne dezvoltăm inteligenţa pentru a ne feri de primejdiile la care eram expuşi. Mâinile ni s-au lungit şi întărit cu ajutorul uneltelor şi armelor. Ce câştigam pe planul inteligenţei şi a perfecţionării tehnice, pierdeam pe planul instinctual şi prin tocirea simţurilor. Dar thuleenii, mai apropiaţi decât noi de origini şi altfel alcătuiţi, au păstrat poate însuşiri nebănuite,..

Ca întotdeauna, Kes spunea lucruri interesante, dar prea vorbea în el profesorul. Tot ce mă preocupa era dacă vom putea înţelege vreodată semnalele thuleenilor şi, mai ales, dacă puteam ajunge să comunicăm cu ei. După cum era firesc, nu mă gândeam singur la asta.

— Va trebui să înregistrăm cât mai multe „emisiuni” pentru a le transmite apoi pe Pământ, a spus Al-aut. Acolo vor fi trecute prin stereocosmovizor, aşa cum au fost trecute cu două milenii în urmă prin televizor primele semnale captate din spaţiile cosmice. Undele radiofonice transformate în semne vor fi citite şi trebuie să sperăm că maşinile electronice de calcul vor descifra limbajul thuleeniilor, după metoda perfecţionată, între timp, care a îngăduit de mult descifrarea limbii şi scrierii maya, a celei din Insula Paştelui, a hieroglifelor şi liniarului A din Creta, al etruscii şi tuturor celorlalte limbi şi scrieri care au constituit atâta vreme enigme de nedezlegat pentru cercetători…

— Pentru asta ar trebui să putem comunica cu Pământul, am amintit, cu un prozaism ce mi se potrivea destul de

puţin.

Drept răspuns, Al-aut s-a aplecat asupra aparatelor care dublau aparatura navei părăsită pe platoul opalin. Spre bucuria noastră, aparatajul funcţiona. Pe ecranul stereocosmovizorului s-a ivit faţa familiară a unui robot şi îndată am auzit hârâitul egal al glasului, inexpresiv în ciuda elanului de care îi era încărcat mesajul:

— Allo Thule! Allo Thule! Gândurile omenirii vă însoţesc. Un roi de meteoriţi din centura lui Aber a întrerupt temporar legătura. Apl a plecat pe Venus pentru Conferinţa Anuală a Poeţilor. Atenţiune, dau legătura cu Venus!

Din omnimovul înconjurat de tăcerea copacilor de sticlă, peste oare portocaliile globuri pulsau neauzit, am văzut răsărind în alba fereastră a ecranului marea sală a Ateneului din Xu-tii. Feţele celor mai de seamă poeţi ai veacului au trecut pe rând pe dinaintea noastră şi ochii ni s-au împăienjenit când întreaga sală s-ia ridicat ca un singur om, salutându-ne. Am simţit un fel de ameţeală la gândul uriaşelor depărtări pe oare aproape că le puteam pipăi, ai anilor-lumină ce ne despărţeau de poeţii care în cinstea noastră îşi ridicaseră palmele împreunate deasupra capetelor, ca nişte ogive vii, ai secolelor lumină ce despărţeau aşezarea bătrânei preotese de vastul amfiteatru venusian. Prin noi, cei cinci trimişi ai omenirii planetare, *se* stabilea legătura dintre trecut şi prezent. Eram o conjuncţie, o trăsătură de unire, cureaua de transmisie a neamului omenesc.

— Am fost îngrijoraţi, spunea Apl, şi pe faţa lui am citit mult mai mult decât simpla îngrijorare.

Al-aut ii-a comunicat tot ce putusem afla până atunci şi a adus la cunoştinţa omenirii felul neobişnuit în care thuleenii „vorbeau”, vestind că aveam să transmitem înregistrările undelor radiofonice pe care le emiteau. Pentru medicul nostru, I-lana, ca şi pentru cei doi biologi ai expediţiei, Apl a citit repede o seamă de instrucţiuni în vederea combaterii bolilor specifice organismelor alcătuite din siliconi (formula

lui Kes îngăduise studierea unor agenţi patogeni).

La sfârşitul convorbirii, Agan, autorul *Poemului Cosmic,* ne-a citit versurile pe care expediţia noastră i le inspirase. Prea tulburat pentru a le reţine, am privit feţele celor patru tovarăşi, care ascultau imobili. Plara *se* uita la mine, zâmbind cu un fel de duioşie vinovată, care, nu ştiu de ce, m-a mişcat. I-am zâmbit şi eu. Dar cred că n-am să înţeleg niciodată ce se petrece dincolo de fruntea de abanos a mercurianei. S-a schimbat la faţă şi s-a întors deodată către peretele omnimovului, de parcă n-ar fi fost în stare să-mi îndure privirea…

PARTEA A DOUA

1. PEŞTERA FOSFORESCENTĂ

În prima „dimineaţă”, atunci când am ieşit din coliba în care ne-am întors după ce Al-aut ne împărtăşise misterul limbajului făpturilor de pe Thule, am văzut că bărbaţii se înapoiaseră în aşezare şi lunecau, parcă fără treabă, printre colibe. Mai înalţi şi mai viguroşi decât femeile, nu se deosebeau de ele prea mult. Obrajii albaştri le erau lipsiţi de păr şi îmbrăcămintea tuturor celor din aşezare consta din aceeaşi ţesătură albă, cu franjuri, care le acoperea trupurile cam până pe unde ar fi trebuit să li se vadă genunchii. Bărbaţii purtau la cingătoare topoare şi cuţite.

Ieşirea noastră din colibă i-a făcut să se adune într-un cerc larg, în centrul căruia ne aflam şi care se deplasa o dată cu noi. Eram priviţi stăruitor, poate curios, în nici un caz răuvoitor. Îşi plecau unii către ceilalţi frunţile, în vreme ce unduirea şuviţelor colorate de pe capetele lor ne arăta că thuleenii schimbau impresii, „vorbeau” despre noi. Un bărbat s-a desprins apoi din cerc şi a înaintat, încolăcindu-şi braţele în chip ciudat pe piept, de parcă ar fi ţinut să ne dovedească uluitoarea flexibilitate a membrelor lui lipsite de articulaţii. Mi-am amintit fără să vreau de arhaicele statuete de lut înfăţişând dansatoare din China, ale căror braţe curbate cu o inimitabilă graţie par tot atât de elastice şi nu lasă să se bănuiască prezenţa oaselor, cu îmbinările

umărului, ale cotului şi ale încheieturii. Bărbatul ne privea cu ochii lui galbeni ca doi sori şi şuviţele aurii de pe frunte îi fremătau lin.

— Pare să fie un semn paşnic, am spus. Cu braţele aşa înnodate nu poţi ataca...

Ne-am încrucişat şi noi braţele pe piept. Mi s-a părut că trăsăturile albastre ale thuleeanului se destind şi am intuit în imperceptibila lor relaxare echivalentul zâmbetului, pe care oamenii lumii de piatră nu-l cunosc. O mulţime de ochi uriaşi ne priveau de pe feţele frumoase, dar încremenite, ale celorlalţi, atunci când bărbatul cu ochi de floarea-soarelui ne-a îndemnat prin semne să venim cu el. Cum nu părea să ne ameninţe nici o primejdie, i-am dat ascultare. Urmaţi de locuitori, din clipă în clipă mai numeroşi, am străbătut astfel aşezarea într-o tăcere apăsătoare şi sub imensul ochi ciclopic al planetei cenuşii, veghind pe bolta întunecată.

Îndreptându-ne către partea aşezării pe care n-o cunoşteam, diametral opusă fluviului, mă întrebam dacă dimensiunile ochilor – ocupând aproape jumătate din feţele thuleenilor – şi discul nemăsurat al Ultimei, copleşind cu prezenţa lui cea de a zecea lume, nu dăduseră naştere unor simboluri specifice, unor mituri incorporate straniei existenţe a celor ce ne însoţeau şi care se aflau, fără îndoială, în stadiul gândirii mitice. Ce credeau despre noi cei ce ne întâmpinau fără a vădi spaimă sau mirare, în ce sector al gândirii lor, atât de străină, de depărtată de gândirea noastră, găsiseră o explicaţie pentru sosirea solilor omenirii printre ei?

Tulburat de asemenea întrebări abia luasem în seamă faptul că depăşisem cea din urmă colibă, aşa că m-am trezit fără veste înaintea ciudatei fortificaţii ce apăra aşezarea pe singura ei latură vulnerabilă: o barieră ţepoasă, o întăritură părând un adevărat zid de sârmă ghimpată.

— Un arici gigantic! a şoptit Plara (atunci mi-am dat

seama că păşise alături de mine tot timpul) şi, într-adevăr, zidul părea un arici fără ghem, dar un arici înalt de cel puţin cinci metri şi lung de vreo cinci sute, închizând cu trupul lui bucla fluviului în care fusese ridicată aşezarea şi coborând şi de-a lungul râpelor ce o străjuiau. Şi mai curios era faptul că pe culmea zidului creştea un rând de copaci de sticlă, ale căror globuri portocalii palpitau ca nişte steaguri.

— De ce nu s-au mulţumit cu un zid obişnuit? m-a întrebat Plara.

Nu-i puteam răspunde şi, înainte de a presupune măcar din ce material fusese alcătuită stavila, am văzut că cel ce ne conducea s-a îndreptat fără şovăială către un punct situat cam la mijlocul zidului. Împreună cu alţi trei bărbaţi a meşterit ceva, după care toţi patru au tras cu putere, deschizând o poartă atât de desăvârşit mascată, încât nu-i ghicisem locul. Doi copaci crescuţi chiar pe latura de sus a porţii s-au urnit o dată cu masiva bucată dislocată din zid şi am trecut de-a lungul a trei metri printre doi pereţi ghimpoşi, reprezentând grosimea zidului.

— Da, pacea nu prea pare să domnească pe Thule, a spus Kes.

— Poate că se feresc de fiare, i-a răspuns I-lana, dar am clătinat neîncrezător din cap.

Fără îndoială că zidul împiedica şi fiarele să pătrundă în aşezare, dar construcţia era prea impunătoare pentru a nu mă duce cu gândul la nevoia apărării de atacuri mai distrugătoare decât ale oricărei sălbăticiuni. Tăcut, Al-aut privea cercetător.

Poarta s-a închis în urma noastră (oare numai pentru că nu trebuia să rămână niciodată deschisă?) şi am urmat să păşim peste piatra netedă, până am ajuns în dreptul unui perete atât de abrupt, încât am socotit în prima clipă că era tot un zid. Dar nu se vedeau blocurile din care fusese alcătuit. Tufe de iarbă neagră creşteau ici şi colo în adânciturile stâncii, iar undeva, cu mult deasupra capetelor noastre, un copăcel cu trunchiul de sticlă îşi ridica

ghemotocul portocaliu, ca un semnal, lângă o gură întunecată.

Ne întrebam ce avea să urmeze, când călăuza noastră s-a apropiat liniştită şi, sub ochii noştri, a început să lunece, urcând peretele stâncos. Atât de uluitoare era priveliştea trupului uşor arcuit în sus, dar descriind un unghi drept cu piatra şi ridicându-se orizontal, ca o bară împinsă de jos de o mână nevăzută, încât pentru o clipă mi s-a tăiat răsuflarea. Şi am înţeles pentru ce locuitorii aşezării în care nimerisem nu se puteau încrede în pavăza unui simplu zid...

Alţi bărbaţi şi câteva femei începuseră să se ridice tot atât de lin pe stânca verticală, când m-am simţit atins uşurel. Un bărbat, ai cărui ochi verzi luceau neliniştitor pe faţa albastră, brăzdată de o sinuoasă cicatrice albă, mă îndemna să urc... Ne-am fi putut deschide aripile, dar Al-aut a socotit că nu era potrivit şi, gândindu-mă că va trebui să scăpăm poate, cândva, dintr-o împrejurare grea, i-am dat dreptate. Ridicând un picior şi lăsându-mi talpa să lunece pe peretele stâncos, am încercat să arăt că nu pot urca. Bărbatul cu ochi verzi a înţeles îndată, dar a părut atât de mirat, încât a rămas nemişcat. Apoi a început să dea din mâini, în vreme ce şuviţele verzi de pe creştet i se mişcau dezordonat. Într-o clipă, agitaţia lui s-a propagat şi am văzut, în jurul feţelor răvăşite ale thuleenilor, zbuciumul violent al tuturor şuviţelor colorate, mărturisind zarva stârnită de vestea că nu eram în stare să urcăm stânca. Până şi cei ce se aflau la felurite înălţimi pe peretele vertical se opriseră, ca nişte ţăruşi înfipţi în piatră, şi-şi întorseseră feţele către noi.

— Ce vor? a întrebat îngrijorată Plara.

— Nu ştiu, i-am răspuns. Dar e probabil că socot drept o infirmitate faptul că nu putem urca şi mă tem că am coborât în ochii lor cu cel puţin distanţa la care ar fi trebuit să ajungem, suind o dată cu ei...

Cel mai înverşunat părea bărbatul ai cărui ochi de un verde gălbui mi se păruseră neliniştitori. Pe măsură ce-l

priveam descopeream în înfăţişarea lui ceva fantomatic, impresia neplăcută rezultând din îmbinarea culorii otrăvite a ochilor şi şuviţelor sale, cu albastrul pielii. Pentru întâia oară – şi numai din pricina lui – culoarea albastră a thuleenilor trezea în mine asociaţii bizare.

O fată cu ochi violeţi s-a desprins atunci din ceata frământată a trupurilor azurii şi s-a oprit în faţa celui ce stârnise zarva. Şuviţele violete îi tresăreau sacadat şi îşi întindea cu atâta hotărâre braţul către noi, fulgerându-l apoi cu focurile violete ale privirilor ei pe cel ce se străduia vădit să ne ponegrească, încât am avut certitudinea că nu poate fi decât *ea.* Discul uriaş al Ultimei se afla acum chiar deasupra capetelor noastre, acoperind cerul. Fata cu ochi violeţi şi-a azvârlit capul pe spate şi a ridicat braţele către copleşitoarea prezenţă a planetei moarte. Tulburaţi, ceilalţi îşi înălţară privirile şi, pentru o clipă, încremeniră cu toţii, aşteptând. Ochi-Verzi se ghemuise, aţintindu-şi şi el privirile asupra imensului disc, pe care se desluşeau pete şi fâşii întunecate. O clipă lungă, nesfârşită, s-a consumat lent, într-o înfricoşată aşteptare resimţită material, ca o prezenţă fizică. Nu ştiam ce se întâmplă, dar înţelegeam că soarta noastră se hotărăşte în clipa aceea, la poalele stâncii, şi nu-mi puteam lua ochii de la trupul albastru al fetei, suplă coloană avântată către tăcerea planetei. Solemnă, triumfătoare, fata şi-a coborât apoi braţele. Ochi-Verzi s-a tras încetişor îndărăt, ascunzându-se pe după trupurile albastre ale celorlalţi, în vreme ce trăsăturile bărbaţilor şi femeilor din jurul nostru îşi regăseau gingăşia.

Totul se sfârşise. Dreaptă, vibrând toată, fata cu ochi violeţi se afla înaintea mea, ţintuindu-mă cu paftalele catifelate ale privirilor. Inima mi se zbătea dureros şi, când mi-am întins braţele către *ea*, am simţit o fericire sfâşietoare, de parcă i-aş fi înfăţişat inima în palmele desfăcute. Cu ochii în ochii mei şi-a lăsat mâinile în mâinile mele, apoi s-a desprins şi a lunecat îndărăt, cu braţele întinse. Am schiţat un gest vrând s-o urmez, dar m-am

simţit înşfăcat de mâini şi de picioare. Aveam să sfârşesc sub privirile violete, asemeni trubadurului risipit în pulberi?

Până să mă dezmeticesc, am văzut că doi bărbaţi mă apucaseră şi începuseră să urce cu mine peretele stâncos. Al-aut şi ceilalţi erau şi ei purtaţi pe suprafaţa verticală a pietrei, într-o ascensiune lentă, dar uniformă şi lină, de parcă un uriaş magnet ar fi atras trupurile azurii, ce atingeau piatra doar cu baza suplelor coloane lunecând cu o evidentă lipsă de efort. Felul neliniştitor în care eram transportat nu-mi îngăduia să mă bucur de faptul că tocmai *ea* sărise în ajutorul nostru şi mărturisise că o făcuse pentru mine. Tulburat, măsuram din ochi prăpastia care creştea ameninţător şi încercam să alung gândul umilitor că fata albastră mă privea şi că trebuia să-i apar lamentabil acum, purtat ca un schilod. Pentru o fracţiune de secundă mi s-a părut că întâlnesc lucirea otrăvită a ochilor verzi. Frunzele roşii ale unei tufe au hârşâit, frecându-se de ţesătura costumului meu de protecţie şi cei doi bărbaţi care mă purtau au revenit deodată la poziţia verticală. Am simţit piatra sub picioare şi m-am pomenit în gura unei peşteri. Ca nişte mari şi elastice jucării albastre, trupurile thuleenilor descriau un arc de cerc la buza peşterii, îşi regăseau poziţia verticală şi lunecau către adâncurile în care pâlpâiau focuri verzui.

— Mişcă-te, mi-a spus înţepată Plara, trecând pe lângă mine.

Mi-am propus să am cu ea o explicaţie, deoarece nu voiam să las să se prelungească tensiunea caraghioasă dintre noi. Nu înţelegeam ce voia, nu puteam crede că nu-mi iertase ieşirea împotriva lui Kes şi nu vedeam ce altă pricină de nemulţumire ar putea avea. Ridicând din umeri, am lăsat pentru mai târziu lămurirea toanelor ciudatei mercuriene şi am înaintat o dată cu cei ce pătrundeau în peşteră.

Intrarea fusese lărgită şi înălţată. Trecând printre pereţi de piatră şlefuită, am făcut câţiva paşi într-un culoar

întunecat, la capătul căruia pâlpâia lumina verzuie a fosforului. Lângă umărul meu, pe perete, am auzit râşcâind trupul unei vietăţi nevăzute. Lumina creştea şi, când am ajuns la capătul culoarului, nu mi-am putut înnăbuşi un strigăt.

Pătrunsesem într-o încăpere uriaşă, căreia nu-i deosebeam laturile pentru că pereţii-i erau tăiaţi din verdea piatră fosforescentă a opaiţelor întâlnite în colibele thuleenilor. Asemenea pereţilor, podeaua şi bolta peşterii tremurau într-o boare verzuie, ca şi cum ar fi fost alcătuiţi dintr-o apă în fundul căreia ar fi palpitat nenumărate scântei electrice. Mi se părea că intrasem în vraja unui basm. Ciudatele făpturi albastre, care se aşezau de-a lungul pereţilor pe mai multe rânduri de scaune cioplite în piatră opalină, sporeau puterea fantastică a priveliştii. În mijlocul sălii, uriaşă, trona o imagine fosforescentă a Marelui Zeu, la picioarele căreia se afla un lung bloc de piatră…

Până să putem privi ceea ce ne înconjura, oamenii celei de a zecea lumi avuseseră răgazul să-şi ocupe locurile, aşa că grupul nostru rămăsese singur în picioare. Atunci, în tăcerea deplină, am văzut şuviţele colorate ale celor din jur unduind şi legănându-se toate odată într-un ritm lent, ca şi cum un dirijor nevăzut le-ar fi poruncit mişcările. Peste o clipă, sprijinită de tânăra ei ajutoare, bătrâna care încuviinţase primirea noastră în aşezare se ivi în încăpere, lunecând printr-o intrare pe care n-o luasem în seamă. Veşmintele cernite ale celor două preotese contrastau cu albul tuturor celorlalte, iar acum, când pentru întâia dată le vedeam în lumină, constatam că ţesătura le strălucea ca o platoşă.

Amândouă s-au oprit înaintea zeului, făcând cu braţele aceleaşi mişcări pe care le văzusem nedesluşit în templul din aşezare, apoi se întoarseră către noi. Ajutoarea ne porunci prin semne să ne apropiem. Cei aşezaţi de-a lungul pereţilor îşi legănau acum trupurile albastre, ca şi cum ar fi urmărit ritmul unei melodii. Şi, în vreme ce bătrâna rămase

dreaptă în faţa zeului, parcă indiferentă la ceea ce se petrecea, ajutoarea o apucă de mână pe I-lana, care se afla mai aproape, şi trecu cu ea pe dinaintea şirurilor celor aşezaţi de-a lungul pereţilor fosforescenţi. Dădu astfel ocol încăperii şi se întoarse cu I-lana în dreptul statuii, pentru a o înfăţişa apoi celorlalţi pe Plara. Toţi cinci am fost astfel arătaţi femeilor şi bărbaţilor care se legănau pe scaunele lor, urmărindu-ne cu discurile colorate ale ochilor, atât de mari, că păreau nişte măşti. Când mi-a venit rândul, am simţit întâi ascuţişul otrăvit al ochilor verzi, apoi mângâierea privirilor violete. Şi o bucurie nestăpânită m-a cuprins când mi-am dat seama că, dintre toate privirile violete care mă urmăreau, puteam deosebi acum nuanţa catifelată a ochilor *ei,* îi puteam recunoaşte chipul albastru în mijlocul feţelor albastre care mă înconjurau.

Printr-o scurtă mişcare a braţului ei uscat, bătrâna preoteasă ne-a făcut în cele din urmă semn să ne aşezăm chiar pe jos, în jurul statuii. Pe scaunele lor opaline thuleenii se legănau din ce în ce mai tare, apoi se opriră brusc şi-şi întinseră cu toţii braţele către mijlocul încăperii, acolo unde trona Marele Zeu şi unde ne aflam şi noi. În aceeaşi clipă *ea* se ridică şi, ţâşnind într-un salt uluitor care o făcu să treacă peste capul bărbatului aşezat în faţa ei, ajunse lângă uriaşa statuie. Braţele celor rămaşi pe scaune se contractau şi se întindeau acum într-un ritm sacadat, iar mişcarea lor se repercuta în trupul albastru, a cărui coloană unduitoare tresărea într-un straniu dans.

Trecut peste piept, braţul drept al fetei cu ochi violeţi îngăduia mâinii să-i cuprindă umărul stâng, în vreme ce mâna stângă, adusă pe la spate, îi cuprindea umărul drept. Nu şi-a mişcat braţele în toată vremea cât a dansat, mlădiindu-şi trupul cu o graţie nepământească. Se răsucea şi se rotea pe loc, se apleca atingând podeaua cu şuviţele violete şi-şi unduia trupul frânt pentru a se ridica şi a zvâcni în salturi, cu capul dat pe spate, ca şi cum s-ar fi zbătut în zadarnice încercări de a se desprinde şi de a pluti sub bolta

fosforescentă. Punea atâta artă în mimarea năzuinţei de eliberare, de zbor, încât i-am înţeles cu toţii intenţia, deşi ne despărţeau milenii, deşi gândurile ni s-ar fi exprimat altfel dacă am fi putut comunica prin cuvinte. Odată mai mult, dincolo de deosebirile de eră sau univers, arta izbutea să transmită direct şi convingător esenţa umanităţii, profundele ei aspiraţii.

Braţele bărbaţilor şi femeilor din încăpere zvâcneau din ce în ce mai repede şi mişcările dansului se precipitau într-o deznădăjduită luptă cu inerţia. Zbaterea fetei cu ochi violeţi era mai elocventă decât o demonstraţie bazată pe riguroase silogisme şi mi se părea că aud strigătele şi gemetele pe care neînchipuit de crâncenul efort îl smulgea gingaşei făpturi tinzând să spargă şi să depăşească rigidele hotare ale condiţiei umane. Încă puţin, încă o poartă, o ultimă stavilă şi gândul descătuşat ar fi ţâşnit ca o pasăre liberă, avântată în imensitatea spaţiilor!

Cucerit de simbolica dansului, aproape uitasem cine şi unde dansează. În marea încăpere fosforescentă trona chipul Marelui Zeu şi oamenii aşezaţi de-a lungul pereţilor se aflau încă sub jugul necesităţii neînţelese. Atunci când mişcărilor ei le-ar mai fi lipsit puţin până la marele salt, elanul fetei cu ochi violeţi s-a frânt. Ca ameţită, dansatoarea a lunecat împleticit până-n dreptul statuii, care a dominat-o cu uriaşa şi neînduplecata ei prezenţă. Braţele strâns lipite de trupul albastru s-au desprins zvâcnind într-o jalnică rugă, au urmărit tremurătoare conturul rigid al idolului şi, cu faţa în jos, fata cu ochi violeţi s-a prăbuşit la picioarele lui, alături de locul unde fusesem aşezat.

Umerii-i tresăreau. Fără să ştiu ce fac, m-am apropiat şi am ajutat-o să se ridice. M-a privit încă tulburată, parcă fără să mă recunoască, apoi pleoapele albastre s-au lăsat grele peste imenşii ei ochi şi o linişte împăcată i s-a aşternut pe faţă. Mâna albastră i-a trecut uşor peste sticla căştii mele şi, în vreme ce dansatoarea luneca încet către locul ei, am blestemat legea de fier care nu-mi îngăduia să

părăsesc costumul de protecţie. Printr-o ciudată asociaţie de idei mi-am amintit fulgerător de un vechi basm din arhiva de folclor a omenirii, pe care-l ascultasem în treacăt atunci când căutam legendele în care supravieţuiau unele amintiri ale mentalităţii primitive. Nefiind legat de cercetările mele nu întârziasem asupra lui şi nu mi-l mai amintisem de atunci. Aflat în folclorul multor popoare de pe Pământ, basmul povestea avatarurile unei fete care se măritase cu un flăcău blestemat să ia chip de animal şi care nu putea ieşi decât noaptea din pielea dobitocului în care fusese condamnat să trăiască. În lumea de piatră nu puteam ieşi niciodată din pielea artificială pe care eram nevoit s-o port, în lumea mea *ea* ar fi trebuit să se ascundă *sub* o piele de împrumut... Tulburat, m-am aşezat din nou la picioarele Marelui Zeu.

Prima parte a ceremoniei luase sfârşit. Bătrâna preoteasă ne înfăţişă apoi pe rând uriaşului idol, în vreme ce bărbaţii şi femeile se ridicaseră şi se prinseseră de braţe, urmând să se legene. Ştiam ce avea să urmeze, aşa că m-am apropiat de Al-aut.

— Am înţeles, spuse el. Dar nu putem primi.

Fireşte, îmi citise gândul. Eram de altfel încredinţat că, văzând blocul de piatră din faţa statuii, nu numai el şi I-lana, dar chiar Plara şi Kes îşi dăduseră seama de cele ce se petreceau la picioarele Marelui Zeu fosforescent.

— Dacă primim, adăugă el, intrăm pe un făgaş primejdios. N-am venit ca să ne punem la nivelul lor, ci ca să-i ridicăm.

Am încuviinţat, cu toate că îmi dădeam mai limpede decât el seama de gravitatea examenului pe care-l aveam de trecut. Alături de noi, preoteasa aştepta în faţa statuii. Umbră cernită, ajutoarea a lunecat pe podeaua fosforescentă, pierind prin intrarea pe care venise, pentru a se reîntoarce în scurtă vreme ţinând în mâinile ridicate una dintre păsările verzi pe care le văzusem „călcând” aerul cu paletele. Ciudata zburătoare stătea liniştită în mâinile

albastre care o duceau către statuia Marelui Zeu şi m-am întrebat de aceea dacă, asemenea vechilor preotese ale Afroditei, crescând porumbiţe, aceste preotese cu imenşi ochi negri nu îmblânziseră cumva păsările de care aveau nevoie pentru sângeroasele lor jertfe.

Tânăra ajutoare s-a oprit în faţa statuii, a înfăţişat zeului pasărea care-şi întorcea liniştită capul împodobit cu o lungă egretă verde (pe care am bănuit-o de natura şuviţelor colorate de pe creştetele thuleenilor) şi a aşezat-o apoi pe blocul de piatră opalină. Mă aşteptam să fim poftiţi să săvârşim sinistrul ritual, dar bătrâna preoteasă a scos dintr-o adâncitură a pietrei un cuţit lung, cioplit şi şlefuit dintr-o piatră albastră, părând o monstruoasă prelungire a albastrei ei mâini cu trei degete. Plara şi I-lana şi-au întors privirile când, dintr-o singură mişcare scurtă şi precisă, a împlântat cuţitul în pieptul păsării. Tânăra ajutoare a adunat într-o cupă sângele albastru şi l-a vărsat peste picioarele idolului, în vreme ce bărbatul cu ochi verzi şi faţa brăzdată de alba cicatrice în forma literei S se repezea şi lua trupul păsării ucise. De-a lungul pereţilor, ceilalţi urmau să se legene cu privirile aţintite asupra Marelui Zeu, iar printre ei, în al doilea rând, fata cu ochi violeţi se apleca şi ea de la stânga la dreapta, cu ochii pe jumătate închişi. Am simţit-o dintr-o dată departe de mine, inaccesibilă între hotarele înguste ale unei ere barbare şi, fără să vreau, m-am întors către tovarăşii mei. Al-aut îşi strângea cu încăpăţânare buzele şi faţa-i era de nepătruns. Kes privea în jur cu o curiozitate atentă, I-lana părea tristă, iar Plara furioasă. Atunci m-am simţit singur în încăperea fosforescentă, străin de idolul şi întunecatele lui preotese, de oamenii albaştri al căror extaz primitiv destrăma plăpânda legătură abia înfiripată între mine şi fata cu ochi violeţi, depărtat de semenii vremii mele. Mi se părea că mă aflu undeva, deasupra, că-i înţeleg pe toţi şi că ei nu mă înţeleg, deşi o sănătoasă neîncredere mă punea în gardă împotriva primejdiilor prea marei înţelegeri, care sfârşeşte

prin a paraliza voinţa, împiedicând luarea unei hotărâri. Tragedia lui Hamlet constă în cuprinderea binelui şi răului în sfera aceleiaşi înţelegeri...

Tânăra preoteasă se depărta din nou, îndreptându-se către încăperea din care adusese pasărea ce fusese jertfită. Peste o clipă am văzut-o cu toţii înapoindu-se: ţinea în mână capătul unei frânghii sfârşită printr-un laţ, iar laţul era trecut pe după gâtul unui bărbat cu braţele legate la spate şi pe care Ochi-Verzi. Îl împungea cu o suliţă, silindu-l să înainteze.

— Nu vreau să văd! a strigat lângă mine Plara, dar, înainte de a-i putea spune ceva, glasul rece al lui Al-aut a răsunat ca un pocnet de bici:

— Taci!

— Vino lângă mine, i-a spus Kes. N-o să îngăduim...

I-lana se apropiase de Al-aut şi-şi pusese mâna pe umărul lui, strângându-l într-un fel de tremur nestăpânit. Încercam să-mi păstrez calmul pentru a găsi o soluţie, pentru a împiedica monstruozitatea pe care cernitele preotese voiau s-o săvârşească. Gândurile mi se zbăteau, multe, amestecate, nu izbuteam să le urmăresc până la capăt şi-n vreme ce, înfrigurat, îl căutam printre ele pe cel în stare să oprească ireparabilul, nu-mi puteam lua ochii de la victima pe care suliţa nici nu trebuia s-o stăpânească, de vreme ce luneca resemnată către blocul opalin însemnat cu sinistre pete albastre.

O simplă fâşie neagră îi acoperea mijlocul. Uluitoare era pielea bărbatului, aproape tot atât de albă ca a mea. Ochii-i erau mai mici decât ai thuleenilor albaştri, deşi mult mai mari decât ochii noştri. Scund, bărbatul părea mai grosolan alcătuit, ca sculptura stângace a unui începător. Departe de a avea gingăşia oamenilor albaştri, trăsăturile-i păstrau până şi în clipa aceea, când erau înnobilate de o amară resemnare, ceva din animalica bestialitate a unei fiinţe primitive. În locul şuviţelor colorate, împodobind fruntea thuleenilor albaştri, un fel de protuberanţe, dizgraţioase ca

nişte cucuie, îi acopereau creştetul. Luneca încet, cu privirile aţintite asupra Marelui Zeu, iar Ochi-Verzi se agita inutil în urma lui, mişcându-şi suliţa şi strâmbându-se, în vreme ce thuleenii se legănau cu ochii pe jumătate închişi.

Fără a schiţa vreo împotrivire, victima ajunse astfel în dreptul nostru. Omul ne privi mirat, dar Ochi-Verzi nu-i îngădui să zăbovească şi-l împinse către blocul opalin. Biata fiinţă avu o involuntară tresărire. Bătrâna preoteasă îşi aţinti atunci negrele faruri ale ochilor asupra lui şi, docil, omul se lăsă întins pe spate pe piatra sacrificiilor. Liniştită şi gravă, ajutoarea îl legă cu o funie neagră, după care apucă din nou cupa menită să adune sângele.

M-am uitat la Al-aut. Fără să-şi dea seama, îşi trecea palma peste sticla căştii, cu gestul cunoscut care-i traducea tulburarea.

— Să facem ceva, izbucni I-lana. Trebuie să facem ceva!

Plara îi răspunse printr-un hohot de plâns. Nehotărât, Kes înaintă cu un pas, dar bătrâna preoteasă mă privi şi-mi făcu semn să mă apropii. Ţinea în mână cuţitul albastru şi mi-l întindea, hărăzindu-mi cinstea de a-l înfige în inima victimei.

— Tudla! a strigat Al-aut, şi am înţeles că se temea să nu cad din nou pradă puterii întunecate a cumplitelor discuri negre.

Ca un somnambul am apucat cuţitul, spunându-mi că, atâta vreme cât îl păstrez, omul legat pe piatra jertfelor nu va fi ucis. Apoi, ţinând cuţitul în pumn, am căutat privirile violete pe care le simţeam aţintite asupră-mi. Fata se legăna împreună cu ceilalţi, nările îi fremătau şi am văzut-o umezindu-şi cu vârful limbii gingaşele buze azurii.

— Nu! am strigat. Destul!

Cu gesturi febrile, am tăiat legăturile care-l paralizau pe omul întins pe piatră. Pentru o fracţiune de secundă i-am întâlnit privirile şi-n fulgerul acelei fracţiuni am desluşit în ele groază, mirare, neîncredere. Sau poate că mi s-a părut, doar. Bărbatul a sărit de pe piatra sacrificiilor.

Legănarea trupurilor albastre s-a întrerupt şi Ochi-Verzi şi-a aruncat suliţa, care mi-a trecut pe lângă ureche. Ca o fiară încolţită, victima eliberată ţâşnea prin încăpere zbuciumându-se în mişcări dezordonate şi încercând să se ferească de bărbaţii şi femeile ce începuseră să se apropie, strângând implacabil cercul în jurul lui. Suliţa lui Ochi-Verzi se izbise de un perete şi căzuse îndărătul thuleenilor, care lunecau mereu către noi. În mâinile bărbaţilor se iviseră cuţite. Ne strânsesem în faţa idolului, îngrădind cu trupurile noastre un spaţiu restrâns, în care le închisesem pe cele două preotese, calme şi imobile. Ochi-Verzi se năpusti, sărind în spinarea făpturii grosolane hotărâtă să-şi apere viaţa şi amândoi se rostogoliră pe podeaua fosforescentă.

Am văzut în mâna Plarei pistolul hipnotic şi i-am apucat braţul, străduindu-mă să-i smulg arma.

— Lasă-mă, gâfâia mercuriana. Te urăsc...

— Fără prostii, a spus Al-aut, sărindu-mi în ajutor.

I-am luat pistolul, deşi mă întrebam dacă nu va trebui să-l folosim curând. Kes nu era încredinţat că organismul superior al thuleenilor avea să reacţioneze brutal, aşa cum reacţionase organismul inferior al câinelui-lipitoare. Sau luam asupra noastră riscul, sau... Ne obişnuisem şi cu gândul că, poate, nu ne vom mai întoarce.

Mi-am rotit ochii prin încăpere şi, lucid deodată, am înregistrat liniştea. Nu ştiam ce avea să se întâmple peste câteva clipe, dar m-a impresionat tăcerea în care cei doi bărbaţi se zvârcoleau pe jos, tăcerea în care thuleenii înaintau ca nişte automate. Vedeam bine că feţele le erau răvăşite, că şuviţele colorate se zbuciumau în jurul frunţilor încruntate, dar nu puteam lua în serios ceea ce se petrecea între fabuloşii pereţi fosforescenţi, aşa cum nu puteam lua în serios întâmplările înregistrate pe o veche pelicula mută, în clipa aceea am întâlnit privirea violeta a ochilor *ei* şi am văzut cu strângere de inimă că, singură, rămăsese pe loc şi se uita la mine cu o atât de deznădăjduită silinţă de a înţelege, încât i-am zâmbit, făcând un gest liniştitor.

O mână mi s-a pus pe umăr. M-am întors şi am privit în ochii fără fund ai bătrânei preotese. Îşi ţinea mâna pe umărul meu, iar cu cealaltă îmi arăta peretele. Mirat, m-am uitat într-acolo, fără să văd nimic deosebit. Atunci, hotărâtă, m-a dat în lături cu o neaşteptată putere şi, până să mă dezmeticesc, a ajuns lângă cei ce se mai luptau pe podea. Nu le-a aruncat însă nici o privire, ci şi-a mişcat violent şuviţele negre, urmând să arate cu braţul către peretele pe care nu văzusem nimic.

Mişcările i-au fost urmate de-o neaşteptată schimbare. De unde lunecau către noi, bărbaţii ieşeau acum din rând şi se repezeau spre culoarul prin care pătrunsesem în peştera fosforescentă.

Înţelegeam că privirile ochilor negri ai bătrânei străbătuseră peretele de piatră şi desluşiseră acolo, afară, ceva mai însemnat decât sacrilegiul pe care-l săvârşisem, mai ameninţător, poate, o primejdie căreia trebuia să i se facă faţă de îndată.

Înfăţişarea marii încăperi se schimbase. Trupurile albastre ale femeilor lunecau dezordonat, semănând panica, se opreau înaintea statuii fosforescente, pentru a se depărta brusc şi a reveni, înălţându-şi rugătoare braţele.

— Să ieşim, a spus Plara. Nu vreau să rămânem aici!

Ne-am sfătuit în grabă, sub privirile întunecate ale preotesei, care treceau neliniştite de la noi la peretele inexistent pentru neagra lor putere. Mi s-a părut că bătrâna aşteaptă să întreprindem ceva, apoi, văzând că zăbovim, s-a întors către Marele Zeu, înaintea căruia a început să-şi mişte braţele. Tânăra ei ajutoare i s-a alăturat, imitându-i gesturile cî umbra unei umbre.

— Trebuie să ştim ce se petrece, a spus Al-aut şi, fără a mai întârzia, m-am repezit către ieşire, o dată cu thuleenii care lunecau grăbit pe lângă mine.

Fata cu ochi violeţi m-a ajuns din urmă. Acum străbăteam împreună culoarul şi, ca în visul meu, mişcarea alternativă a picioarelor mi s-a părut dizgraţioasă faţă de

aeriana ei lunecare. Îmi închipuiam că ştia ce se petrece şi m-am surprins întrebând-o:

— Ţi-e frică?

Nu m-a auzit şi nu s-a oprit. Ajunsesem la capătul culoarului, unde ne-a întâmpinat bezna. Planeta cenuşie apusese şi întunericul învăluise lumea de piatră, dar, fără să şovăie, bărbaţii coborau peretele stâncos. Fata desluşea ce se întâmpla la poalele râpei, pentru că m-a apucat de braţ, ghemuindu-se în mine. Mă credea puternic şi căuta lângă mine ocrotire, iar eu mă temeam să nu alunec, prăvălindu-mă de la înălţimea pragului pe care stăteam. Fără să vreau, m-am tras îndărăt. Am simţit-o tresărind şi-n slaba lumină verzuie ce străbătea culoarul i-am văzut imenşii ochi violeţi aţintindu-mă cu o mirare, pe care am bănuit-o vecină cu neîncrederea. Muşcându-mi buzele, am făcut un pas înainte. M-am prins de bine de rău de muchia peretelui, apăsând o mână pe piatra culoarului şi cealaltă pe latura exterioară a stâncii, apoi m-am aplecat peste golul întunecat. Undeva, în stânga, zarea era însemnată de o dungă argintie. Uriaşul disc cenuşiu al Ultimei se pregătea să răsară.

Lumina zgârcită a crescut în câteva clipe de ajuns pentru a-mi îngădui să desluşesc jos, în faţa peretelui, două cete care se înfruntau. Am recunoscut trupurile albe, scunde şi dizgraţioase asemenea celui pe care-l văzusem legat de piatra jertfelor şi am înţeles pricina tulburării bătrânei preotese: semenii victimei veniseră să-şi răzbune tovarăşul, sau, poate, să-l scape. Surprinşi de către cei pe care nădăjduiau să-i surprindă, atacatori şi atacaţi se grupaseră acum şi, aflaţi faţă în faţă, îşi zvârleau pesemne unii altora batjocuri şi insulte, inevitabil preludiu al ciocnirii iminente.

Poate că dacă *ea* nu s-ar fi aflat lângă mine şi dacă nu i-aş fi surprins cu o clipă înainte privirea, n-aş fi acţionat. M-aş fi întors în încăperea fosforescentă (unde nu înţelegeam de ce zăboveau ceilalţi), ne-am fi consultat şi am fi procedat mai chibzuit. Dar fata căreia-i simţeam prin

semiîntuneric trupul îmi transmitea ó tulbure exaltare, o ciudată stare de tensiune. Fără să mă gândesc prea mult, am pipăit peretele exterior şi am desprins o bucată de piatră, pe care am zvârlit-o în spaţiul dintre cele două cete. Aşa cum mă aşteptam, thuleenii şi-au ridicat privirile şi m-au văzut. Mi-am mişcat de câteva ori braţul, făcându-le semn celor în aşezarea cărora poposisem că vreau să se depărteze. Unul dintre ei m-a ameninţat cu cuţitul şi am fost sigur că era Ochi-Verzi, care nu mă nimerise cu suliţa. Mă întrebam cum să-i conving să-mi dea ascultare, când fata de lângă mine mi-a sărit în ajutor. Depăşind muchia pragului, trupul i s-a plecat până a ajuns în prelungirea podelei de piatră pe care stăteam. Nu ştiam ce spune, dar urmăream fascinat graţia cu care gesticula, menţinându-se deasupra prăpastiei în strania poziţie orizontală ce-i dădea înfăţişarea unei fiinţe gata să-şi ia zborul. Apoi am văzut-o revenind lângă mine şi dăruindu-mi aşteptarea neliniştită de care violetele discuri ale ochilor ei erau pline.

Am privit în jos. Tovarăşii nu i se mai zăreau, se pitiseră poate pe după cotul uriaşei stânci în care era săpată peştera. Atunci mi-am desprins din toc pistolul hipnotic. Am ridicat piedica şi, îndreptând ţeava către atacatorii descumpăniţi de neaşteptata retragere a celor ce le ieşiseră în întâmpinare, am apăsat pe trăgaci.

Nerăbdătoare, fata mă trăgea de braţ, nepricepând de ce stăteam pe loc, de ce nu interveneam în vreunul din felurile pe care şi le putea închipui. Cei de jos se mişcau însă tot mai lent, ca în vechile imagini filmate cu încetinitorul, se clătinau şi, rând pe rând, câte unul sau mai mulţi în acelaşi timp, se lungeau, scăpând din mâini ghioagele şi celelalte arme grosolane cu care năvăliseră. După o clipă, claie peste grămadă, toată ceata Pieilor-Albe zăcea la poalele peretelui de piatră.

Fata cu ochi violeţi se zbuciuma acum lângă mine. Ca scoasă din minţi, sălta pe pragul peşterii şi se apleca asupra prăpastiei, în unghiuri ameţitoare, rotindu-şi braţele

şi chemându-şi, pesemne, tovarăşii. Când aceştia se iviră, se întoarse brusc către mine şi mi se prăbuşi la picioare, pentru a se ridica apoi într-o lenta mişcare spiralată prin care se încolăci în jurul trupului meu. Faţa îi ajunse astfel în dreptul feţii mele şi, prin sticla căştii, neverosimilii ei ochi mă mângâiară cu violeta lor lumină. Nu mă puteam mişca. Mă cuprinsese o sălbatică dorinţă de a-i strânge în braţe trupul albastru, dar ea se desprinse, se aplecă din nou asupra prăpastiei şi din nou se zbuciumă în salturile care-i traduceau nestăpânita bucurie. Ca şi cum ar fi depăşit o culme şi s-ar fi prăbuşit, neputându-se menţine la nivelul unui fragil apogeu, exaltarea mă părăsi fără veste. Mă întrebam dacă procedasem cum trebuia, dacă cei adormiţi aveau să se mai trezească şi eram tot mai neliniştit de absenţa prelungită a tovarăşilor pe care-i lăsasem lângă statuia Marelui Zeu.

Hotărât deodată, m-am răsucit, năpustindu-mă în adâncul culoarului şi am pătruns în încăperea fosforescentă, unde cele două preotese străjuiau, ca doi stâlpi întunecaţi, uriaşul chip al idolului. Trupurile albastre ale femeilor lunecau pe podea într-un haotic dans al neliniştii.

— Unde-i Plara? a strigat Kes, repezindu-se către mine.

I-lana şi Al-aut n-aveau nevoie să-mi audă cuvintele.

— Nu-i aici? am exclamat.

Aşa am aflat că mercuriana dispăruse.

2. TAINA MARELUI ZEU

— Eram încredinţată că a plecat după tine, a şoptit I-lana, dar am privit-o atât de mirat, încât şi-a întors încurcată privirile şi s-a grăbit să adauge: Doar ştii că nu voia să mai

rămână aici! Era o asemenea învălmăşeală... Când n-am mai văzut-o, am fost sigură că pornise după tine...

Aş fi putut jura că nu la asta se gândise. Dar n-aveam timp pentru descifrarea intenţiilor, aşa că m-am mulţumit să-l întreb pe Al-aut:

— Aţi cercetat peste tot? Încăperea din care sunt aduse victimele? Cealaltă ieşire?

Nemişcat, venusianul părea că nu vede şi nu aude. Socotea inutil să-mi răspundă şi îl cunoşteam destul pentru a şti că liniştea feţei lui ascundea gânduri ajunse atât de departe, încât îi venea greu să le întoarcă la întrebările mele.

— Nu e nicăieri, mi-a răspuns, în locul lui, Kes.

Nesigur de el, nesigur în mişcări, biologul părea că îmbătrânise brusc.

— Aţi întrebat-o pe preoteasă?

— Da, nu înţelege. Sau se preface...

M-am îndreptat către bătrâna care mă privea calm, aşteptând în faţa idolului. Când m-am apropiat, s-a plecat şi şuviţele i-au unduit ca un cernit panaş. Apoi mi-a întins braţele şi şi-a lipit fruntea de casca mea. I-am simţit negrul fluid al privirilor străbătându-mă ca o descărcare electrică şi m-am dat îndărăt, strigând fără să vreau:

— Prizonierul! Cel pe care l-am scăpat de piatra sacrificiilor!

Demnă şi gravă, bătrâna preoteasă mă privea.

— Presupun că a evadat, mi-a răspuns Kes. Ar fi fost stupid să nu se folosească de învălmăşeală...

Într-adevăr, nici el, nici Ochi-Verzi, aflat probabil afară, printre ai lui, nu se zăreau. Tulburat, o priveam pe bătrâna înfăşurată în neagra ţesătură cu reflexe metalice şi mă întrebam dacă ea îmi sugerase să mă gândesc la victima cu piele albă. Amintirea făpturii pe care o ferisem de cuţitul albastru al jertfei se deşteptase în mine la zguduirea electrică pricinuită de ochii ei. Fusese o coincidenţă, sau doar o altă surpriză pe care neobişnuita structură a

thuleenilor ne-o rezerva? Mi-am amintit dezamăgirea primei întâlniri cu oamenii albaştri, când totul mi se păruse aidoma vechilor relatări ale exploratorilor de pe Pământ, şi am ridicat din umeri. Din păcate, n-aveam răgazul să lămuresc nimic.

— Arătaţi-mi cealaltă ieşire, am spus hotărât. Veniţi cu mine!

Al-aut m-a privit o clipă, apoi a încuviinţat şi, urmăriţi de negrele priviri ale bătrânei, am străbătut încăperea. Din mijlocul semenelor ei, fata cu ochi violeţi s-a desprins şi mi-a tăiat drumul. Se întorsese cu mine în sala fosforescentă (sau mă urmase apoi, nu ştiu), dar aştepta acum un semn, o chemare. Nu i-am răspuns şi m-am depărtat, căci Plara era în primejdie.

Am pătruns într-o încăpere săpată în obişnuita piatră opalină de pe Thule, unde câteva „opaiţe” luminau boxele de piatră cu porţi zăbrelite, alcătuite din trunchiuri subţiri, în care aşteptau victimele destinate Marelui Zeu. Boxele erau goale.

În faţa noastră se căsca o ieşire îngustă, dând într-un culoar slab luminat de aceleaşi „opaiţe”, prinse din loc în loc pe bolta de piatră. Am păşit în penumbra tunelului ce cobora lin, făcând nenumărate ocoluri şi a cărui podea fusese netezită. Mergeam repede în urma I-lanei, întrebându-mă unde avea să ne scoată drumul săpat în stâncă de „apa” densă a lumii de piatră. Sau poate treceam printr-o peşteră prin care se scursese lava, într-o vreme când vulcanii mai zvârleau materia incandescentă din inima lumii, acum îngheţată?

Încercam să nu mă gândesc la Plara, la primejdiile pe care le înfrunta, şi-i vedeam într-una faţa neagră, îmi aminteam cu un fel de vinovăţie stânjenită că în ultima vreme o supărasem mereu, că voisem să lămuresc neînţelegerea stăruind între noi şi nu apucasem. Mi se părea ciudat şi felul în care mă despărţisem de fata cu ochi violeţi. Mă gândeam la asta cu o vinovăţie de altă natură

decât cea pricinuită de amintirea Plarei, dar nu prea eram mândru de mine. Iar imaginea trupurilor albe, pe care pistolul hipnotic le culcase la poalele peretelui de piatră – şi despre care încă nu le vorbisem tovarăşilor mei – mă urmărea, sporindu-mi apăsătorul sentiment de vinovăţie. Nemulţumit de mine, neliniştit şi nerăbdător, mergeam ca un automat prin tunelul întortochiat ca gândurile, ce nu-mi dădeau pace.

Am mai urmat un cot al drumului şi ne-am pomenit deodată între pereţii templului Marelui Zeu din aşezarea thuleenilor. Surprinşi, am aruncat o privire prin arcada porţii şi am văzut, în slaba lumină cenuşie a amurgului, uliţa pustie pe care o cunoşteam. Stelele străluceau. Încă puţin şi scurta noapte a lumii de piatră avea să se reverse peste întunericul „zilei” de pe Thule.

— Să mai aşteptăm câteva clipe, am spus.

— Ce-ai de gând? a întrebat Kes, care, spre deosebire de cei doi venusieni, nu ştia cum voiam să dau de Plara.

I-am amintit că aparatele noastre funcţionau şi a înţeles. Mi se strângea inima când îi priveam chipul, pe care toate brazdele se adânciseră. În răstimpul a două ore, de când Plara dispăruse, îmbătrânise şi cred că numai un efort de voinţă îi galvaniza trupul uscat. De câteva ori l-am surprins clătinându-se. Mi se părea că-l năpădise apatica aşteptare a celor foarte bolnavi, sau foarte bătrâni, resemnaţi la a nu mai avea iniţiative şi fericiţi să se supună unor sugestii dinafară, pe care altădată le-ar fi respins. Transformarea era atât de neaşteptată, încât mă simţeam stânjenit şi evitam să-l privesc, de parcă aş fi surprins o taină pe care se străduise să ne-o ascundă.

— Cred că putem porni, a spus Al-aut.

Ultima pierise dincolo de orizont şi cei doi aştri sângerii sclipeau posomorâţi. Am ieşit din templu şi ne-am apăsat cu toţii pârghiile de la şold, comandând deschiderea aripilor. Pe cer, laturile unghiului nostru de zbor nu mai erau egale, căci Plara nu plutea alături de noi. Un vânt slab

ne sufla din faţă şi mi se părea că adierea înteţea focurile roşii ale stelelor. Neliniştiţi, zburam prin întuneric şi tăcere.

În poiană, omnimovul ne aştepta şi ţăcănitul aparatelor ne-a întâmpinat de cum am pătruns în cabină. La anume intervale, docile, transmiteau omenirii înregistrările care ne dădeau speranţa că, mai devreme sau mai târziu, vom putea înţelege limbajul oamenilor albaştri.

Am pus de îndată în funcţiune detectorul malarat şi, manevrându-i butoanele, am avut bucuria de a vedea că imagini tulburi se succed pe ecran, ca nişte fantasme incapabile să se materializeze. Altă dată le-aş fi precizat contururile, m-aş fi cufundat în caleidoscopul imaginilor, încercând să pătrund tainele lumii de piatră, dar acum trebuia să mă limitez la explorarea spaţiului restrâns al peşterii fosforescente. Apreciind distanţa pe care o cunoşteam, am prins în obiectiv mai întâi imaginea aşezării, apoi, tatonând în jur, am văzut ivindu-se pe ecran peretele de piatră. O mişcare imperceptibilă a butonului spaţial ne-a adus în faţa ochilor încăperea dominată de statuia Marelui Zeu. Încăperea era goală. Dar, pe măsură ce răsuceam butonul timpului, marea sală se umplea şi se golea de lume. Mulţimi de trupuri albastre intrau şi ieşeau într-o succesiune eludând timpii morţi, într-un sincopat flux şi reflux al generaţiilor. Cei ce lunecau pe ecranul malarat muriseră de mult, asemenea victimelor înjunghiate la picioarele Marelui Zeu, pe piatra jertfelor rând pe rând eliberată sau împovărată de albe trupuri nemişcate. Între ritmicele pendulări ale mulţimii, discul cenuşiu al Ultimei răsărise şi apusese de mii şi mii de ori. Condensată, Istoria se rezuma la schema absurdă a mişcării.

— Stai! a strigat Al-aut.

Mi-am retras degetele de pe buton. Cinci mogâldeţe se iviseră în dreptul statuii fosforescente şi pentru întâia oară ne-am putut privi, aşa cum arătam pe lumea de piatră. Cu sentimentul de vinovăţie pe care-l mai încercasem, am desluşit lângă mine silueta Plarei; cea mai firească mişcare

pe care o făcea părea acum încărcată de valenţe tragice. L-am furat cu coada ochiului pe Kes şi-am văzut cu milă gestul sacadat cu care-şi frângea mâinile. I-lana s-a depărtat pentru o clipă. Când a revenit, i-a dat o pilulă. A înghiţit-o fără să ştie ce face şi fără să-şi dezlipească privirile de pe minuscula imagine a Plarei.

Pe ecran, bătrâna preoteasă tocmai înjunghiase pasărea verzuie. Am mişcat imperceptibil butonul timpului şi am surprins clipa în care tăiasem legăturile celui pregătit pentru jertfă. L-am văzut pe Ochi-Verzi zvârlindu-şi suliţa care nu mă nimerise, am văzut salturile deznădăjduite ale victimei eliberate, încercând să se ferească de bărbaţii şi femeile care se apropiau ameninţător, strângând în juru-i cercul trupurilor albastre. L-am văzut pe Ochi-Verzi sărindu-i în spinare, pe amândoi rostogolindu-se pe podeaua fosforescentă, m-am văzut smulgând din mâna Plarei pistolul hipnotic (faptul că tocmai eu o dezarmasem, lăsând-o în voia a tot ce avea să se petreacă, mi-a precizat dureros stăruitorul sentiment de vinovăţie), am văzut gestul preotesei arătând către unul dintre pereţi şi învălmăşeala care i-a urmat. Ne-am văzut pe noi cinci sfătuindu-ne o clipă la picioarele idolului şi m-am văzut apoi ieşind din cadru.

Dar filmul urma să se desfăşoare pe dinaintea ochilor noştri şi, printre coloanele albastre ale trupurilor amestecându-se în neorânduială, cei doi urmau să se lupte pe podea. Ochi-Verzi izbuti să se desprindă şi, folosind răgazul, îl apucă pe celălalt de gât şi-i izbi de câteva ori ţeasta de piatra pe care până atunci se rostogoliseră. Şovăi o clipă, privindu-şi adversarul înţepenit, apoi se ridică şi se năpusti către ieşire (am presupus că nu mă înşelasem şi că bărbatul care mă ameninţase cu cuţitul, atunci când le cerusem oamenilor albaştri să se îndepărteze, era, într-adevăr, omul acesta cu ochi de un verde neplăcut şi cu o cicatrice albicioasă pe obraz). Ceea ce vedeam acum pe ecran era o forfotă neliniştită. Tot mai puţini bărbaţi

rămâneau în încăpere, dar femeile se agitau nebuneşte, lunecând de colo-colo ca nişte valuri sub impulsul unor curenţi contrarii. Haotica lor mişcare se spărgea de singurul punct fix din încăpere, statuia Marelui Zeu, în apropierea căreia – şi schimbându-şi când, şi când locul, pentru a evita neaşteptata năvală a femeilor – se aflau cele patru mogâldeţe. În faţa idolului, preotesele îşi mişcau braţele după ininteligibile prescripţii rituale.

Un nou flux al trupurilor albastre a dezvelit pentru o clipă locul unde, adineauri încă, zăcuse omul alb răpus de Ochi-Verzi. Locul era gol. Iureşul femeilor avea acum ceva din impetuoasa roire a unor albine şi, când şuvoiul trupurilor se năpusti din nou asupra lor, cei patru nu se putură feri la timp. O uriaşă pană vie se înfipse între Plara şi ceilalţi trei, târând-o apoi pe fragila mercuriană şi zvârlind-o tocmai în cealaltă parte a sălii, lângă intrarea ce dădea în încăperea adăpostind boxele destinate victimelor. Două braţe albe ţâşniră din încăperea boxelor şi antena de pe casca Plarei se frânse de perete în clipa când mercuriana se pomeni trasă dincolo.

— De asta n-am auzit nimic, a şoptit Kes.

O uşoară mişcare a butonului spaţial ne-a îngăduit să vedem ce se petrecuse mai departe. Cel pe care-l scăpasem de albastrul cuţit al preotesei o apucase pe Plara, imobilizându-i braţele şi, ţinând-o ca pe un snop, o ridica lunecând repede pe podeaua de piatră şi afundându-se în tunelul cunoscut. O furie neputincioasă m-a cuprins văzând-o pe Plara în braţele fiinţei primitive, care îşi târa prada fără a se sinchisi de zadarnicele ei încercări de împotrivire. Trupul alb emana încăpăţânata forţă obtuză a unui robot. Eu eliberasem forţa asta primară şi eu o lipsisem pe Plara de posibilitatea de a se apăra. Îmi simţeam obrajii dogorind şi, fără să-mi dau seama, un neastâmpăr furibund punea tot mai mult stăpânire pe mine.

Imaginile erau de un realism atât de tulburător, încât mă reţineam cu greu să nu ţâşnesc din liniştitul nostru

omnimov pentru a pătrunde în tunelul pe care abia îl părăsisem şi a mă năpusti asupra fiinţei grosolane, care răspundea printr-o ticăloşie la faptul că-i scăpasem viaţa. Îmi repetam cu tot dinadinsul că ceea ce vedeam pe ecran se petrecuse odată pentru totdeauna, că imaginile făceau să retrăiască un timp iremediabil trecut, şi nu mă puteam împiedica să-mi amintesc de teama pe care o încercasem cândva, aceea că făpturile de pe cea de a zecea lume puteau fi situate pe nişte coordonate atât de diferite de coordonatele noastre morale, încât să nu facă deosebirea dintre bine şi rău. De ce imbold asculta bruta care o răpise pe Plara? Ce se petrecea îndărătul frunţii ei simieşti?

I-am urmărit drumul prin tunelul ce avea s-o ducă până în templul din aşezare. Nu dădea semne de oboseală şi nu părea să şovăie. Strânşi în jurul ecranului urmăream neputincioşi felul în care Plara se depărta de noi, târâtă către un destin pe care ne temeam să-l ghicim. Iar zgomotul monoton al aparatelor sublinia tăcuta trecere a timpului ireversibil.

Ieşind din clădirea cu acoperişul în formă de zigurat, omul alb nu s-a îndreptat către peretele ghimpos care apăra aşezarea, ci către râpa fluviului. A străbătut eu o iuţeală nefirească uliţele pustii şi, ajuns la marginea râpei, a coborât orizontal malul cam până pe la jumătate, lunecând apoi în aceeaşi neverosimilă poziţie, paralel cu panglica trandafirie a „apei”, până a ajuns la prelungirea stavilei ghimpoase ce închidea aşezarea. Febril, a început să caute o posibilitate de scăpare şi norocul i-a arătat trunchiul transparent al unui copac de sticlă, prăbuşit la câţiva paşi de peretele ghimpos. Atunci, ţinând cu o mână trupul inert al Plarei, care-şi pierduse pesemne cunoştinţa, a ridicat cu o neînchipuită uşurinţă trunchiul şi l-a sprijinit de perete. A lunecat apoi ca o maimuţă pe trunchiul ce nu atingea coama zidului şi, ajuns la capătul lui, şi-a contractat şi destins trupul într-un salt uluitor. L-am surprins peste o clipă gonind dincolo de marginile aşezării şi am observat cu

nelinişte că pata albă a trupului i se distingea tot mai greu pe ecran. Întunericul se lăsa peste lumea de piatră.

— Dacă nu apucăm să vedem unde se duce...

Glasul lui Kes tremura şi ne simţeam cu toţii neputincioşi. Întunericul sporea, devenea dens. Pata albă era acum atât de slabă, încât mă întrebam dacă o vedeam într-adevăr. Curând, îndoiala s-a transformat în certitudine. Ecranul devenise o implacabilă fereastră întunecată.

Ni se părea că Plara fusese răpită pentru a doua oară *Şi* ne priveam consternaţi.

— Până şi brutele astea trebuie să locuiască undeva! a izbucnit Al-aut.

— Numai preoteasa ne poate ajuta, i-am răspuns. Ştia cine a răpit-o pe Plara, nu se poate să nu ştie şi unde a fost dusă...

Întoarcerea în aşezarea thuleenilor albaştri a fost încă şi mai tristă decât drumul către poiana omnimovului. Aştri sângerii mi se păreau nişte făclii funebre, aprinse în bătaie de joc de mâna indiferentă a unei făpturi pentru care Plara şi noi toţi, cu neliniştile şi deznădejdea noastră, nu însemnam nimic. Pentru întâia oară de când coborâsem pe cea de a zecea lume am simţit că eram intruşi, nişte străini neînţeleşi într-o realitate pentru noi incomprehensibilă. Pătrunsesem într-o lume ostilă, cu legi proprii, care ne ignora legile. Mângâierea ochilor violeţi m-a încălzit o clipă, dar mi-am amintit că fata care pusese stăpânire pe gândurile mele se împărtăşise din extazul semenilor ei în peştera fosforescentă. Strania prietenie pe care mi-o arăta bătrâna cu ochii zeiţei sumeriene mă îngrijora. Omenirea planetară era departe, acolo unde Soarele galben strălucea. Din vina mea Plara nu se afla printre noi. Mi-am adus aminte cât de frumoasă era în seara când se împodobise cu galbenele straie mercuriene, în care părea o fabuloasă orhidee. Faptul că floarea putea fi strivită de o brută cu piele albă părea un coşmar, un episod neverosimil al neverosimilei noastre aventuri. Şi deodată înţelegeam,

simţeam cu fiecare fibră că Plara era în primejdie, o primejdie reală, apropiată, că fiecare clipă pierdută grăbea declanşarea unui resort pe care nu-l controlam şi care ieşea din sfera înţelegerii noastre.

Sinistră, dar binefăcătoare, Ultima se pregătea să răsară când am coborât în marginea aşezării, pe locul unde poposisem pentru întâia oară. Ne-am strâns aripile şi ne-am îndreptat către templu. Marginea discului cenuşiu se ivise pe cer, ca uriaşa spinare a unui monstru.

Am crezut că templul era pustiu. Indiferentă, statuia roşie a Marelui Zeu domina penumbra în care jucau pâlpâirile palide ale opaiţelor. Am înaintat totuşi, pentru a simţi îndată, concretă, neagra privire care mă urmărea dintr-un colţ al încăperii. Am apucat una dintre pietrele fosforescente şi m-am îndreptat către bătrâna aşezată pe o laviţă. I-lana, Kes şi Al-aut se opriseră lângă uriaşul idol, al cărui creştet se pierdea în golul piramidal al clădirii.

Bătrâna ne-a privit pe rând şi şi-a îndreptat apoi către mine privirile, grele de o mirare pe care am înţeles-o prea bine; nu izbutisem s-o salvăm pe Plara. Eşecul nostru depăşea posibilităţile de înţelegere ale celei ce ne socotea atotputernici. Ca să-i explic că pierdusem urma omului alb, m-am aplecat şi am tras cu degetul o linie imaginară pe podeaua de piatră, până la un punct în jurul căruia am început să-mi plimb nesigur palma. Am avut certitudinea că bătrâna înţelesese şi din nou m-a mirat repeziciunea cu care thuleenii ne pricepeau, fără să fim niciodată nevoiţi să repetăm semnele cu ajutorul cărora încercam să comunicăm.

Pleoapele albastre ale bătrânei şe lăsară peste privirile ei neliniştitoare şi enigmatica fiinţă păru a se gândi o clipă. Apoi deschise ochii şi, în acelaşi timp, se ridică, făcându-mi semn s-o urmez. Dar se răzgândi şi-şi sprijini braţul de umărul meu, împingându-mă. Am ieşit aşa din clădirea templului, cu I-lana, Kes şi Al-aut pe urmele noastre, şi am străbătut aşezarea sub cenuşia apăsare a discului uriaş al

Ultimei. Bărbaţii şi femeile ne priveau trecând. Ne îndreptam către latura aşezării închisă de peretele ţepos şi peste o clipă mi-am muşcat buzele văzând mulţimea trupurilor albe întinse unul lângă altul la picioarele zidului.

— Am fost nevoit să declanşez pistolul hipnotic, i-am şoptit lui Kes. Vrei să vezi dacă...

Butucănoase, cu gâturi scurte şi groase, cu braţe lungi şi trupuri îndesate, fiinţele întinse pe spate ne arătau chipuri cărora nici relaxarea nu le înfrumuseţa trăsăturile. Pentru întâia oară albul acestor feţe mi s-a asociat în minte cu lipsa de culoare a faunei din peşteri şi pivniţe umede. Făpturile albe erau atât de respingătoare, de evident subumane, încât, mărturisesc, nu numai că n-am simţit remuşcări la gândul că poate nu se vor mai ridica niciodată, dar am încercat un simţământ de uşurare, dacă nu chiar unul de satisfacţie. O asemenea râmă cu chip de om o răpise pe Plara şi ştiam acum că repulsia pe care mi-o inspirau provenea din asemănarea lor cu câinele-lipitoare disecat de Kes.

Printr-o largă mişcare a mâinii ei albastre bătrâna îmi arătă trupurile nemişcate ale celor ce atacaseră peştera fosforescentă. Gestul semnifica mai mult decât se putea deduce din el la prima vedere. De vreme ce culcasem la pământ duşmanii, trupurile lor îmi reveneau.

Kes se apropiase şi cerceta acum Pieile-Albe pe care thuleenii le căraseră la adăpostul stavilei ghimpoase. Îi urmăream mişcările, pe când trecea încet de la un trup la altul şi, o dată cu mine, I-lana şi Al-aut, bătrâna preoteasă şi nenumăraţi oameni albaştri îşi aţintiseră privirile asupra lui. O mână mi s-a lăsat pe umăr şi, când m-am întors, am întâlnit şocul violet al ochilor care mă fascinaseră pe uriaşul ecran de oţel din încăperea Marelui Consiliu. Mi-am pus palma peste mâna fetei *şi* am privit din nou către Kes. Biologul ne făcea semne liniştitoare.

— Sunt numai adormiţi, a spus. E de presupus că organismul fiinţelor superioare suportă efectul undelor...

Cred că vestea nu m-a lăsat rece doar în măsura în care înţelegeam că ţineam de capătul unui fir care ne putea duce la Plara.

— Dar ce facem cu ei? a întrebat îndată Al-aut.

Ne-am sfătuit repede. Nu puteam ucide cu sânge rece toate acele fiinţe (deşi eram încredinţat acum că nu pot fi decât răufăcătoare şi bănuiam că sacrificarea lor pe altarul Marelui Zeu constituia un fel de legitimă apărare a oamenilor albaştri), după cum nu ne puteam hotărî să le punem în libertate. Nesigur, m-am întors către calma preoteasă. I-am arătat trupurile întinse pe piatra opalină, apoi mi-am plecat capul peste palmele împreunate. Aşa cum mă aşteptam, a înţeles imediat că atacatorii nu fuseseră ucişi, ci adormiţi. Şuviţele cernite i-au unduit scurt. Rostise probabil o poruncă, de vreme ce bărbaţii albaştri se repeziră şi ridicară trupurile albe, ducându-le către inima aşezării, în urma lor, sprijinită de umărul meu, aşa cum venise, bătrâna porni încet şi nu ne rămase decât să însoţim alaiul, care se îndreptă către una dintre colibele mari, înălţate pe râpa fluviului. Unul câte unul, trupurile albe fură vârâte între pereţii de piatră, apoi doi bărbaţi închiseră poarta, proptind-o cu trunchiul subţire al unui copac, aşezat în două scoabe mari, fixate de cele două laturi ale porţii.

Era o soluţie provizorie, dar ne-am mulţumit cu ea şi am ascultat de îndemnul bătrânei (care mă împingea din nou către templul Marelui Zeu) deoarece numai prin ea puteam nădăjdui să aflăm unde locuia respingătoarea făptură care o răpise pe Plara. Am intrat, aşadar, în clădirea al cărei acoperiş părea un zigurat în miniatură şi, conduşi de preoteasa cu ochi negri, ne-am oprit în spatele marii statui. Ca şi cum ar fi luat o hotărâre, dar ar fi şovăit încă, bătrâna ne-a privit pe rând, lung. Braţele îi atârnau nemişcate şi, toată, părea mai mult decât oricând o întunecată coloană. Privirile i-au lunecat apoi asupra idolului. Pleoapele albastre i-au coborât, grele. Pentru o fracţiune de secundă, faţa i-a

devenit o mască mortuară; apoi, fără veste, şi-a dat capul pe spate.

Tânăra ei ajutoare s-a ivit, răspunzând pesemne unei chemări pe care n-o puteam auzi, a zăbovit o clipă lângă ea şi s-a îndreptat apoi către arcada porţii, în mijlocul căreia s-a instalat, cu spatele către noi, ca o santinelă. Misterioasa preoteasă lua măsuri să nu fim stânjeniţi şi aşteptam încordaţi cele ce aveau să urmeze. Ne gândeam cu strângere de inimă la Plara, ştiind că fiecare minut ne era măsurat. În penumbra templului, dominată de uriaşa statuie, pietrele fosforescente licăreau tainic.

Gravă, bătrâna a lunecat lin, apropiindu-se de masa idolului. Şi-a întins braţele şi a apăsat în două locuri trupul de piatră al Marelui Zeu. Atunci, spre mirarea noastră, o parte a statuii s-a răsucit pe o invizibilă ţâţână şi în trupul idolului s-a căscat o poartă. Bătrâna şi-a vârât mâinile în deschizătură şi a scos din ascunzătoare un obiect de formă ciudată, semănând cu o elice ale cărei palete, puternic răsucite, porneau dintr-un disc de mărimea unui cap de om, pe care era sculptat un singur ochi, cu pleoapa lăsată. Discul părea alcătuit dintr-un metal roşu, necunoscut, iar braţele elicei, cu siguranţă tot metalice, erau transparente ca nişte torsade de cristal.

Printr-o singură mişcare, bătrâna şi-a răsucit trupul şi, cu un gest solemn, mi-a întins straniul obiect, întocmai cum feudalii le ofereau pe vremuri spada celor pe care-i numeau cavaleri. Palmele ei micuţe susţineau discul roşu, aşa că am apucat de capetele elicei.

Erau mult mai uşoare decât mi-aş fi închipuit, dar le-am simţit doar pentru o clipă greutatea, căci mâna bătrânei s-a întins şi degetul ei a ridicat pleoapa ce acoperea ochiul sculptat pe disc. Am fost cât pe ce să scap elicele şi m-am clătinat, pentru a nu le da drumul: ochiul se dovedea a fi viu şi mă privea cu o lumină aurie.

Braţele transparente se colorară treptat, din direcţia discului, într-o palidă nuanţă trandafirie, ca şi cum o

substanţă neştiută s-ar fi răspândit în volutele torsadelor. Partea superioară a plăcii a prins a se roti cu o viteză uluitoare în jurul ochiului care se lărgea treptat, până acoperi întreaga suprafaţă a discului. În clipa aceea un flux de imagini a năpădit lumina aurie a ochiului, devenit parcă lentila unei stranii lunete. Vedeam întinderi roşcate pe care se ridicau din loc în loc nişte construcţii metalice, roşii ca discul pe care îl ţineam în mâini. Păreau nişte ciudaţi copaci, a căror simetrică arhitectură trăda gândirea celor ce-i înălţaseră. Jerbe de fulgere ţâşneau din braţele metalice.

Pleoapa roşie a ochiului se lăsă peste imaginea dominată de culoarea roşie şi, când se ridică din nou, de la sine, o nouă imagine se născuse în lumina aurie. De astă dată vedeam o cetate, un oraş privit din înălţimi şi care ne înfăţişa mulţimea acoperişurilor şi teraselor, pe care distingeam formele unor trupuri omeneşti. Pe pereţii roşii ai impunătoarelor construcţii sclipeau ornamente geometrice, albe şi negre. Bizare vehicule strălucitoare circulau jos, pe străzile largi şi felurit colorate, aşa încât alcătuiau un imens mozaic, în care masa edificiilor înscria forme legate unele de altele pentru a reprezenta o gigantică fiinţă culcată pe spate şi ai cărei ochi erau indicaţi prin două lacuri albastre.

— Extraordinar! a strigat Kes şi, dacă I-lana şi Al-aut trebuiră să-i citească gândul pentru a-i înţelege exact sensul exclamaţiei, eu i-am împărtăşit din capul locului stupoarea.

O singură metropolă a celor nouă lumi arătase aşa, în vremea apogeului ei, acum multe milenii!

Emoţionaţi, cu sufletul la gură, priveam imaginea grandioasă a străvechei capitale marţiene, Falga, pe care n-o cunoşteam decât din descrierile aflate în ruinele marii biblioteci de pe colina lui Gar şi din încercările de reconstituire ale arheologilor ei. Falga epocii noastre se ridica la patru kilometri de vechea capitală, pe care o vedeam acum aşa cum o văzuseră cei nevoiţi s-o

părăsească în vremuri imemoriale.

Dar pleoapa roşie se lăsă din nou peste ochiul dăltuit în neobişnuitul metal al discului şi, când se ridică pentru a treia oară, un om se arătă pe neteda suprafaţă verde a unui podium. Înfăţişarea lui era cea pe care o cunoşteam din străvechile sculpturi descoperite pe Marte şi din imaginile pe care ecranele malarat ni le arătaseră de atâtea ori, când reînviam mileniul depărtat în care expediţia marţiană sosise pe Pământ (după cum ştiţi, detectoarele nu pot funcţiona pe Marte, singura planetă a cărei atmosferă nu are proprietatea de a reţine ecourile vizuale). Marţianul se îndreptă către un fundal întunecat şi, apăsând pe un buton, făcu să se aprindă luminile galaxiei noastre. Degetul lui arătă apoi către marginea Căii Robilor şi, printr-un procedeu ingenios, sistemul nostru planetar ocupă deodată întreaga suprafaţă a fundalului, ca şi cum un extraordinar telescop l-ar fi apropiat de ochii noştri. În jurul Soarelui galben se roteau cele zece planete şi nu fără emoţie am regăsit printre ele globul albastru al Pământului. În jurul Ultimei se învârtea minuscula Lună cenuşie a lumii de piatră, pe care ne aflam. Degetul marţianului s-a îndreptat către Planeta Roşie şi, din nou, prin acelaşi procedeu de adineauri, am văzut lumea lui Marte apropiindu-se de noi. De astă dată ni se perindau însă pe dinaintea ochilor tablourile dezolante ale unei agonii. Nesfârşite întinderi roşcate, sterpe, imense depresiuni nisipoase în care recunoşteam fundurile mărilor evaporate, văi presărate cu bolovani roşii, neteziţi de ape dispărute, dune, nesfârşite lanţuri de nisipuri roşii, pe care vântul le împingea într-un asalt pustiitor şi care năvăleau asupra marii capitale, acoperind străzile multicolore şi adunându-se în dreptul somptuoşilor pereţi acoperiţi cu ornamente. O imagine luată de sus ne îngădui să vedem că lacurile albastre, care închipuiau ochii giganticei Falga, secaseră.

În faţa fundalului întunecat, marţianul se ivi din nou, pe verdele podium. De astă dată două ajutoare îi îmbrăcau

costumul de protecţie şi am văzut cu surprindere că uniforma lui de cosmonaut se deosebea de cea, semănând cu propriile noastre uniforme, pe care fusesem obişnuit s-o regăsesc pe ecranele malarat. Mai bine zis, casca i se deosebea de casca noastră. Un disc strălucitor, ca un rotund ochi ciclopic, îi acoperea fruntea. O îngustă şuviţă transparentă plasată în dreptul ochilor îi îngăduia să privească, dar restul căştii, opac, nu se deosebea întru nimic de materialul hainei. Capul străvechiului cosmonaut devenea astfel identic cu cel al Marelui Zeu thuleean...

Peste lumina aurie, în care văzusem rezumatul tragicei istorii a Planetei Roşii, pleoapa metalică se lăsă din nou, pentru a nu se mai ridica. Obiectul pe care-l ţineam în mâini îşi destăinuise mesajul multimilenar. Discul roşu se roti cu repeziciune în sens invers în jurul ochiului, acum închis, care se micşoră treptat. Braţele elicei îşi pierdură nuanţa trandafirie. Liniştită, gravă, preoteasa întinse mâinile şi primi neobişnuitul mesager, pe care-l aşeză în tainicul lui adăpost. Nemişcată, tânăra ei ajutoare nu părăsise arcada în care străjuia şi nu se întorsese nici o clipă către noi.

Odată depăşită graniţa mirării, mi se părea firesc să aflu că marţienii vizitaseră odinioară lumea de piatră a micului satelit al Ultimei, aşa cum vizitaseră Pământul şi puteam presupune acum celelalte planete. Ciudat era doar faptul că pe cea de a zecea lume găsiseră cui să încredinţeze minunatul aparat pe care-l ţinusem în mâini; şi poate şi mai ciudată era împrejurarea că, pe Thule, aparatul străbătuse nevătămat mileniile şi le supravieţuise, în vreme ce pământenii nu ni-l păstraseră (părea evident că cei veniţi de pe planeta ameninţată lăsaseră instrumente identice pe toate lumile vizitate, pentru a-şi semnala trecerea şi a comunica, fie şi unor viitoare fiinţe raţionale, în stare să-i înţeleagă, tragedia Planetei Roşii). Era cu putinţa ca oamenii albaştri de pe Thule să fi evoluat atât de încet, sau să fi involuat? Oricum, aveam în sfârşit explicaţia înfăţişării Marelui Zeu şi înţelegeam de ce fusesem întâmpinaţi fără

mirare şi fără spaimă de către fata cu ochi violeţi (las la o parte, fireşte, caraghioasa neînţelegere care o speriase apoi), de ce inspirasem încredere bătrânei deţinătoare a tainei marţiene.

În penumbra templului schimbam în şoaptă cuvinte puţine. Despre câte văzusem aveam să stăm de vorbă pe îndelete mai târziu. Nu puteam uita că Plara se află în primejdie şi gândurile ni se învârteau în jurul firavei mercuriene, în ciuda revelaţiilor bătrânei, care ne privea cu imenşii ei ochi negri. Mă frământam tocmai, întrebându-mă cum s-o fac să înţeleagă că doream să aflăm locul unde se adunau respingătoarele fiinţe cu pielea albă, când preoteasa se aplecă şi scoase un nou obiect din ascunzătoarea croită în trupul de piatră al marelui idol.

Era un cub transparent, deşi masiv, mult mai transparent decât putea fi un cub de cristal. Am presupus că era alcătuit din straniul metal în care fuseseră turnate şi elicele aparatului care ne îngăduise să vedem imaginea aproape legendarei Falga. Doar latura inferioară a cubului vădea un opac strat argintiu, cu o grosime de un deget. Din nou, cu aceeaşi solemnitate, bătrâna îmi întinse cubul. După ce l-am primit în palmele deschise, şi-a îndreptat degetul către mine, pentru a arăta îndată, pe rând, către I-lana, Kes şi Al-aut. Apoi degetul albastru a indicat, în continuare, locul gol pe care ar fi trebuit să-l ocupe, lângă noi, Plara. Ca şi până acum, bătrâna dovedea că ne înţelege. Ne-am gândit cu toţii, în aceeaşi clipă, la cea care fusese răpită din mijlocul nostru şi, atunci, în interiorul cubului, deasupra stratului argintiu, a fluturat ceva. Am văzute nişte contururi nelămurite, asemănătoare celor ce apar pe ecran la punerea în funcţiune a detectorului malarat, apoi imaginea minusculă a Plarei s-a precizat. Legată de mâini şi de picioare, tovarăşa noastră zăcea într-o peşteră – asperităţile pereţilor stâncoşi se desluşeau perfect, în ciuda dimensiunii reduse a imaginii – iar lângă ea veghea una dintre neplăcutele făpturi cu pielea albă. În pofida faptului

că Plara se afla într-o peşteră, vizibilitatea era destul de bună, ceea ce m-a făcut să bănuiesc că peştera, puţin adâncă, trebuia căutată pe emisfera luminată a satelitului. Imaginea s-a păstrat pentru câteva clipe, apoi a pălit şi, brusc, cubul a devenit din nou transparent. Bătrâna mi l-a luat din mâini şi l-a aşezat cu grijă în ascunzătoare. A împins blocul de piatră şi uşa s-a închis peste milenarele mărturii ale trecerii solilor marţieni prin lumea pe care ne aflam.

Nu înţelegeam cum ne puteau fi proiectate gândurile în cubul transparent, dar nu aveam răgazul de a elucida noua cucerire a civilizaţiei marţiene, cu care ne întâlnisem. Trebuia să acţionăm, repede, câţ nu era prea târziu. Neliniştit, mi-am întins braţele către întunecata coloană, pe care doar discurile misterioase ale ochilor o însufleţeau.

Bătrâna şi-a chemat ajutoarea, rămasă în toată vremea de strajă şi care nu cunoştea, poate, secretul idolului; i-a poruncit ceva şi tânăra a lunecat repede către ieşire, pierind pe uliţă. Eram din nou condamnaţi să aşteptăm, condamnaţi la inactivitate.

— Plara, şoptea Kes. Plara...

— Nădăjduiesc că primejdia nu e iminentă, a spus I-lana. E evident că bătrâna vrea să ne ajute. Şi e liniştită.

Îmi făcusem aceeaşi socoteală şi i-am dat, de aceea, dreptate. Dar Al-aut era posomorât. Înţelegeam că aşteptarea îl chinuia mai tare decât pe noi toţi, pentru că era obişnuit să acţioneze şi pentru că se simţea în primul rând răspunzător de soarta fiecărui membru al expediţiei. Imobilă, bătrâna aştepta în ceea ce constituia deocamdată, pentru noi, o insondabilă tăcere.

N-a trecut mult şi ajutoarea ei s-a înapoiat. Dar nu venea singură. O însoţea bărbatul cu ochi aurii, ca două flori ale soarelui, care ne călăuzise către peştera fosforescentă.

3. PLARA

Dovezile de încredere pe care oamenii albaştri – şi îndeosebi bătrâna lor conducătoare – ni le aduseseră erau prea numeroase pentru a ne îngădui să mai stăm pe gânduri. În ciuda calmului preotesei, pe de altă parte, era bine să nu pierdem vremea. Sfătuindu-ne, aşadar, am hotărât să-i destăinuim lui Ochi-de-Aur că puteam zbura, mai mult, de vreme ce trebuia să ne călăuzească, ne-am hotărât să-i încredinţăm partea superioară a unuia dintre costumele de rezervă, pe care le aveam în omnimov. Al-aut i l-a adus şi i-a arătat cum să-l îmbrace.

Când a apăsat pârghia şi a văzut că-i cresc aripi, Ochi-de-Aur s-a zbătut, dar era prea târziu: aripile îl săltaseră în văzduh. O suferinţă nebănuită i-a contractat faţa albastră şi am înţeles că puterea de gravitaţie se exercită probabil cu violenţă şi în chip specific asupra thuleenilor. Neobişnuit de puternica lor legătură cu piatra satelitului, aderenţa bazei albastrelor coloane ale trupurilor lor la această piatră, explică felul ciudat în care pot urca pe un perete vertical. Desprinderea de familiara piatră opalină e însoţită de aceea la ei de o senzaţie fizică de sfâşiere, ca şi cum şi-ar simţi trupul sfârtecat, rupt de nişte invizibile rădăcini.

Pe cât de violentă, pe atât de scurtă s-a dovedit a fi dureroasa senzaţie. Odată aflat în văzduh, Ochi-de-Aur n-a mai vădit decât mirare, o copilărească încântare care-l făcea să-şi mişte fără astâmpăr şuviţele aurii, de parcă ar fi exclamat într-una. Dificultatea desprinderii lui de piatra celei de a zecea lumi ne-a făcut să sărim peste exerciţiile la care am fi dorit să-l supunem pe cel ce primea botezul înălţimilor. Ochi-de-Aur deprinse de altfel neobişnuit de repede tehnica simplă a manevrării pârghiei de comandă. Încă o dată remarcam cât de înzestraţi erau thuleenii, cât de repede se acomodau situaţiilor neaşteptate.

Grave ca de obicei, nevădind pic de mirare, cele două

preotese asistaseră în mijlocul unei cete de thuleeni la ridicarea noastră în văzduh. Printre trupurile cuprinse de un vesel neastâmpăr şi înfăşurate în straie albe, coloanele întunecate ale preoteselor păreau stâlpii fermi ai colectivităţii. Am băgat de seamă cu satisfacţie că oamenii albaştri de faţă la zborul nostru, şi chiar Ochi-de-Aur, manifestau mirare, bucurie, admiraţie, dar în nici un moment – şi nici pentru o clipă – spaimă. Un vechi scriitor de pe Pământ formulase cândva părerea că spaima e un sentiment nobil, mărturisind gradul de dezvoltare a imaginaţiei. După scriitorul pomenit, numai debilii mintali n-ar cunoaşte spaima, creierul lor îndobitocit nefiind în stare să imagineze, să construiască posibilităţi variate dintre care, cel puţin unele, înspăimântătoare. Spre deosebire de cel ce-şi justifica astfel propriile spaime, ştim de mult că oamenii liberi nu cunosc simţământul acesta umilitor. Încredinţat de inteligenţa surprinzătoare a thuleenilor, deduceam că se simt liberi. Poate că îndepărtata trecere prin lumea lor a marţienilor, cu care – cel puţin pentru asemănări de ordin fizic – ne asimilau, îi obişnuise cu gândul că nu aveau a se teme nici măcar de necunoscut? Necunoscutul nu li se arătase duşmănos.

Triunghiul nostru de zbor se avânta din nou pe cerul întunecat al celei de a zecea lumi, de astă dată, însă, Ochi-de-Aur ne arăta drumul. Şi nu ştiu cum ne-am fi descurcat fără el, presupunând că am fi aflat încotro să ne îndreptăm, de vreme ce ochiul mort al Ultimei luneca repede dincolo de linia orizontului şi bezna prindea a se înstăpâni. Cele două puncte de foc ardeau posac în mijlocul feeriei constelaţiilor. Sub noi, întunericul primordial. Călăuza noastră îşi întorcea uneori capul şi mi se părea că poartă o mască de aur, pe care lumina stelelor o făcea să scapere.

Am zburat mult, prin linişte, prin beznă. Gândurile-mi zburau mai repede decât trupul, pătrundeau în peştera păzită de viermele cu înfăţişare omenească şi roiau în jurul Plarei, mirându-se de puterea de atracţie pe care firava

mercuriană o exercita asupra lor. Îmi dădeam seama abia acum că nu era vorba doar de grija faţă de tovarăşa care se hotărâse să înfrunte alături de noi greutăţile şi primejdiile expediţiei. Măruntele noastre neînţelegeri îmi apăreau într-o nouă lumină, ca şi cum aş fi avut nevoie de o scurtă absenţă pentru a preţui aşa cum se cuvenea prezenţa până atunci neluată în seamă a Plarei. Ochii violeţi ai fetei pe care o visasem atâta vreme cât se afla departe, inaccesibilă în misterul abia întrezărit al lumii ei, îşi pierdeau, îşi pierduseră puterea magnetică. Oare numai pentru că nu puteam uita extazul care-i năpădise în peştera fosforescentă?

Fără să vreau, imaginea Plarei se împletea cu imagini pe care ea nu apucase să le vadă, cu tot ce aflasem cu puţin înainte în templu. Aparatele de o stranie perfecţiune ale marţienilor, funcţionând ireproşabil după multimilenara lor coborâre pe Thule, nu mă tulburau numai prin tot ce sugerează desăvârşirea tehnică. Era limpede că oamenii de pe Planeta Roşie stăpâniseră puteri pe care omenirea planetară încă nu le descoperise. Nu puteam uita cubul de metal transparent şi mă întrebam dacă bătrâna ne arătase toate tainele idolului cioplit după chipul şi asemănarea marţienilor, sau numai pe cele care, explicându-ne origina lor, ne puteau fi de folos imediat. Şi ce rost avea idolul Marelui Zeu, când marţienii – ca şi noi – refuzaseră mai mult ca sigur să se lase adoraţi? Cea mai bună dovadă o constituia faptul că membrii expediţiei noastre nu fuseseră luaţi drept zei tocmai pentru că thuleenii recunoscuseră în noi semenii marţienilor, a căror amintire se perpetuase probabil pe cale „orală”, prin legende (deocamdată nu descoperisem şi, datorită neobişnuitului fel de a comunica al oamenilor albaştri, nici nu credeam că vom descoperi vreodată o scriere thuleeană). Cum era cu putinţă ca viaţa de pe cea de a zecea lume să fi evoluat atât de încet, încât thuleenii să mai simtă nevoia unei credinţe naive, sau să accepte în continuare un Mare Zeu legat de rituri primitive?

Să fi fost de vină numai legile evoluţiei vieţii în formele ei neobişnuite, unice în tot sistemul nostru, de pe singulara Lună a celei din urmă planete? Să ne fi aflat în faţa unui fenomen de involuţie şi ceea ce luasem drept o specie tânără sa nu fi fost decât forma degenerată a unei specii străvechi? De fiecare dată când socoteam că înţelesesem câte ceva din această lume diametral opusă lumilor noastre eram nevoit să constat că mă înşelam. Fără descifrarea „limbajului” thuleean era aproape cu neputinţă să sperăm că vom ajunge cândva să înţelegem tot ce ne înconjura.

Zburam de multă vreme prin întunericul pe care doar cele două flori ale soarelui, cu care privea Ochi-de-Aur, îl puteau străpunge, când am început să vedem că cerul se luminează treptat. Intram în emisfera „limpede” a lumii de piatră. Curând, staterul de aur al Soarelui se ivi dureros de departe şi stelele păliră, fără a pieri de pe cer. Sub noi, încremenită, o mare trandafirie îşi întindea scutul de o netezime inimaginabilă, ca o gigantică lespede îndelung şlefuită de vânt. Deşi nu făceam nici un efort pentru a ne menţine în văzduh, poziţia nefirească ne obosise. Mă gândeam cu strângere de inimă la Kes, căruia îi propusesem să ne aştepte în aşezarea thuleenilor albaştri şi care refuzase, indignat. Cu o milă plină de duioşie îi vedeam acum capul lăsat pe piept şi i-aş fi împrumutat cu dragă inimă ultimul meu strop de putere. Am simţit nevoia să-l îmbărbătez, eu, pe cel care mi se păruse întotdeauna plin de încredere şi de optimism.

— Curaj, Kes, nu mai avem mult!

Cu un chinuitor efort şi-a ridicat bărbia şi mi-a zâmbit şters. Nu mai avea puterea să vorbească. I-lana, care zbura cu puţin deasupra lui, mi-a aruncat o privire neliniştită.

— Să coborâm, a spus Al-aut, arătându-ne malul peste stâncile căruia pluteam.

I-a făcut semn lui Ochi-de-Aur. A priceput îndată, dar, spre mirarea noastră, ne-a dat a înţelege că nu puteam, sau nu trebuia să coborâm acolo. Malul părea absolut

pustiu, doar nişte tufişuri cu frunze roşii întrerupeau neregulata succesiune a stâncilor untoase.

— E cu putinţă să vadă ceva care ne scapă? a întrebat I-lana.

Nu ştiam ce să-i răspund şi, pentru a mă încredinţa că Ochi-de-Aur nu voia într-adevăr să coborâm acolo, am început sa mă apropii de mal. Călăuza noastră s-a repezit şi m-a tras cu putere de braţ. Faţa albastră i se contractase.

— Mai poţi zbura, Kes?

Biologul a dat din cap şi ne-am urmat drumul. Malul se vedea destul de bine în lumină şi, oricât ne-am străduit, ne-a fost cu neputinţă să descoperim pricina pentru care Ochi-de-Aur se împotrivise să poposim pe una dintre stâncile lui opaline.

Am trecut apoi peste o pădure părând o imensă saltea portocalie şi, abia când ne-am aflat deasupra unui mamelon de piatră, golaş şi neted ca un genunchi, Ochi-de-Aur ne-a arătat prin semne că puteam coborî. Ne-am oprit chiar pe mica platformă ce încununa mamelonul. Kes s-a lungit pe piatră şi I-lana s-a ocupat de el.

Întorcând spatele pădurii peste care zburasem, Ochi-de-Aur şi-a întins braţul, fără a coborî, deoarece se temea de şocul din clipa când ar fi trebuit să se înalţe din nou în văzduh. De acolo, de sus, ne-a atras atenţia asupra unui perete de piatră, literalmente ciuruit de găuri care se căscau, la intervale neregulate, în stânca gălbuie. Am înţeles că erau intrările peşterilor adăpostind Pieile-Albe şi inima mi s-a strâns la gândul că Plara se afla acolo, în puterea oarbă a hoardei. Am dat să mă ridic în văzduh, dar călăuza pe care bătrâna preoteasă ne-o dăduse mi-a făcut semn să aştept. Apoi s-a îndreptat către găurile pe care ni le arătase şi a privit, pe rând, în adâncurile lor, pentru ca, zburând curând peste creasta stâncii, să dispară în depărtare, acolo unde lumina slabă nu ne mai îngăduia s-o urmărim. N-aveam altceva de făcut decât să-i aşteptăm întoarcerea (Iar să aşteptăm! a mârâit Al-aut). Kes îşi

venise în fire.

— Îmi pare rău că vă încurc, a şoptit. Numai s-o văd pe Plara teafără, apoi...

Tăcuţi, ne-am privit şi ne-am plecat ochii. Nici unul dintre noi n-ar fi crezut că bătrânul va dori să adoarmă atât de repede, atunci când tainele lumii de piatră ni *se* păreau mai complicate decât oricând. Răpirea Plarei îi dăduse o lovitură pe care n-o putea îndura. Niciodată n-am fi cutezat să oprim un om care-şi exprima dorinţa de a săvârşi marea trecere, dar ne aflam în împrejurări deosebite.

— Avem nevoie de tine, a spus încet Al-aut, găsind singurele cuvinte în stare să afle ecou în Kes.

— O veţi avea pe Plara, a răspuns totuşi bătrânul. Cel puţin, nădăjduiesc... Glasul i s-a frânt, dar şi-a recăpătat puterea: Fireşte, altminteri...

Şi vocea i-a tremurat din nou.

— Plara nu va putea face totul singură, a rostit I-lana, neutru.

— Au evoluat sau involuat oamenii albaştri? am pus atunci întrebarea şi, aşa cum mă aşteptam, Kes a redevenit biologul expediţiei.

— N-avem încă datele necesare, a spus deodată, cu vechea lui căldură, dar nu cred că se poate vorbi despre o involuţie. Prefer să socotesc că evoluţia vieţii bazate pe siliciu are nevoie de un răgaz mult mai mare decât cea bazată pe carbon, deşi iuţeala cu care thuleenii ne înţeleg poate constitui un argument împotriva mea, ilustrând tocmai repeziciunea proceselor lor intelectuale, rapiditatea percepţiilor şi, eventual, a întregii lor evoluţii. Dacă se va dovedi că aşa stau lucrurile, va trebui să căutăm urmele fiinţelor care au întâmpinat expediţia marţiană, au păstrat obiectele şi poate cunoştinţele pe care aceştia le-au adus pe Thule, pentru a le transmite apoi oamenilor albaştri de azi.

Oricât de curios ar părea, nu mă gândisem la o asemenea ipoteză.

— Oare Pieile-Albe...? am exclamat. Tot ceea ce pare primitiv la ele ar putea constitui stigmate ale degenerescenţei?

— Văd că ţii să descoperi cu totdinadinsul un fenomen de involuţie! a râs Kes. Poate... sau poate că au trăit pe Thule nişte oameni care au dispărut...

— Nu prea cred în dispariţii, am spus, ridicând din umeri. De altfel detectoarele malarat...

— De ce, dă-mi voie... a început Kes, dar Al-aut i-a tăiat vorba:

— Se întoarce Ochi-de-Aur!

Am urmărit cu plăcere zborul neobişnuitei păsări care străbătea văzduhul lumii de piatră, nădăjduind că „ridicarea la cer” a lui Ochi-de-Aur avea să constituie preludiul apropierii oamenilor albaştri de restul omenirii planetare şi nu materia primă a unor legende de felul celor legate de numele sumerianului Etana sau grecului Icar. Sigur pe mişcările lui, puternic şi graţios, Ochi-de-Aur s-a rotit pe deasupra capetelor noastre. Dar am văzut îndată că e tulburat. Cu o nelinişte ce ni s-a transmis fulgerător, ne-a făcut semn că trebuia să ne urmăm zborul. Fără să ne mai consultăm, am înţeles cu toţii că Plara nu se afla prin apropiere şi că primejdia era iminentă. Cu acelaşi gest am apăsat cu toţii pârghiile şi, în aceeaşi clipă, ne-am desprins tălpile de piatra opalină a mamelonului.

Am zburat peste peretele străpuns de găurile peşterilor şi, deşi m-am străduit să privesc în fundul lor întunecat, n-am putut desluşi ceea ce doar ochii albăstruiul nostru prieten izbuteau să vadă. Am trecut peste magma trandafirie a unui râu, apoi peste globurile agitate ale unei păduri. Ochi-de-Aur zbura acum mai încet, cercetând parcă imensa saltea portocalie, alcătuită din îmbinarea coroanelor. Deodată a arătat cu braţul în jos şi a coborât repede. Dar am ajuns înaintea lui în luminişul pe care-l alese şi am bănuit puterea cu care piatra gălbuie îl atrăgea. Coloana albastră a trupului i s-a contractat, de parcă o

sălbatică apăsare i-ar fi comprimat capul, gâtul şi umerii. Buimăcit şi, poate, răscolit de o insuportabilă durere, Ochi-de-Aur s-a prăvălit la picioarele mele. M-am repezit către el, dar se şi ridica unduindu-şi trupul cu graţia neliniştitoare a unui şarpe. Încă zăpăcit, şi-a rotit cele două flori ale soarelui, bătând nedumerit din grelele-i pleoape albastre, apoi şi-a desfăcut braţele, ridicându-şi palmele într-un atât de familiar gest de autoironică apreciere, încât mi s-a părut că-l aud zicând: „Ei, asta a fost!”. L-am simţit aproape de noi prin mecanismul intim al reacţiilor şi m-am bucurat în asemenea măsură că-l vedeam teafăr, încât nu m-am putut stăpâni şi l-am îmbrăţişat, strângându-l la piept. M-a înţeles, sunt sigur, de vreme ce a găsit un alt gest familiar pentru a-mi răspunde: m-a bătut de câteva ori pe umăr cu mica lui palmă, sfârşită în trei degete. Nu altfel s-ar fi comportat un om al oricăreia dintre cele nouă lumi, dacă nu punem la socoteală zâmbetul. Căci faţa lui Ochi-de-Aur a rămas imobilă în tot timpul afectuoasei lui demonstraţii şi buzele albastre, nesensibilizate de obişnuinţa vorbirii, nu s-au deschis pentru umana strălucire a zâmbetului.

Aşadar, ne aflam toţi cinci în poiana pe care o alesese. Auriile şuviţe care-i împodobeau fruntea se mişcau asemenea cililor vibratili ai unui uriaş şi sclipitor crin de mare, detectând sunete pe care nu le puteam auzi. Hotărât deodată, călăuza noastră ne-a făcut semn s-o urmăm şi a pătruns în pădurea trunchiurilor cristaline.

Ferindu-ne de agresivele globuri luminoase, păşeam unul în urma celuilalt, întrebându-ne unde intenţiona să ne ducă Ochi-de-Aur. Mi se părea neprobabil ca sălaşul căutat al Pieilor-Albe să se afle printre trunchiurile ale căror globuri carnivore trebuiau să le inspire groază. Sau cunoşteau un mijloc de neutralizare a copacilor de sticlă şi se socoteau, (dimpotrivă, apăraţi de sinistrele globuri portocalii?

Asemenea carenei unui vas, coloana albastră a trupului lui Ochi-de-Aur despica pulberea colorată aşternută pe jos şi două şuvoaie portocalii unduiau în dreapta şi în stânga ei,

unindu-se iar, după ce trecuse. Picioarele noastre o răscoleau doar, aşa cum ar fi stârnit odinioară praful pe vechile drumuri de pământ ale Terrei.

Am mers timp de o jumătate de oră – jumătatea unei ore fictive, măsurată de ceasul obişnuit cu o altă scurgere a timpului – şi deodată, cu străfulgerarea unei iluminări, am avut revelaţia locului către care Ochi-de-Aur ne călăuzea. Broboane de sudoare mi s-au ivit pe frunte.

— Tudla! a strigat I-lana.

Răsuflăm greu. Fără o vorbă, Al-aut l-a împins de câteva ori pe Ochi-de-Aur, îndemnându-l să se grăbească. Dar nu mai era nevoie. Cu o panică rapace, necontrolabilă, care creştea în mine ca o sălbăticiune, punând stăpânire dinăuntru pe trupul, pe inima mea, cuprinzându-mi creierul cu impalpabile gheare tremurătoare, am văzut trunchiurile copacilor contorsionaţi ca pentru a scăpa de o groază ce ne era comună şi, dincolo de ei, sinistrul luminiş dominat de colosul în odăjdii verzi-aurii, peste care se zbuciuma giganticul glob carnivor.

Poiana era plină de respingătoarele Piei-Albe, dar vederea trupului firav al Plarei pe cumplita piatră a jertfelor m-a făcut să mă năpustesc orbeşte înainte, izbind cu zguduitoarea redescoperire a unui sentiment dispărut de veacuri: ura. Trupurile albe rezistau, mâini cu trei degete încercau să mă oprească, să mă prindă, dar n-aveam ochi decât pentru Plara, pentru tovarăşa mea, pentru fiinţa fragilă legată de piatra unei ere barbare, gata s-o răpească pentru totdeauna, s-o cufunde în întunericul cu care omenirea se luptase din clipa naşterii ei, pe care izbutise să-l înfrângă, să-l izgonească, şi care-şi găsise adăpost printre râmele albe, insultând cu parodia înfăţişării lor nobilul chip omenesc. Ura organică, structurală, covârşea fiara panicii şi-mi multiplica puterile. Încercam primitiva satisfacţie dată de pumnul care-şi atinge ţinta, întâmpină rezistenţa elastică a unui corp silit să cedeze. Gâfâiam, cucerind centimetru cu centimetru. Nu vedeam ce face Al-

aut – pe Kes şi I-lana nu-i puteam pune la socoteală – dar ştiam că se luptă cot la cot cu mine. Un trup alb s-a ridicat ca de la sine în dreapta şi-a zburat, proiectat violent în masa celorlalte. Am desluşit pentru o fracţiune de secundă masca aurie a omului albastru care-şi depăşea rolul de călăuză pentru a ni se alătura şi a-şi pune viaţa în primejdie, apoi m-am prăbuşit, tras cu putere de picioare. Şi am urlat ca o fiară, pentru că în clipa aceea masa oscilantă a imensului glob portocaliu s-a prăbuşit peste piatra de care Plara era legată.

Totul se sfârşise. Reflexele verzi-aurii de pe trunchiul sticlos vibrară şi globul se împurpură, ridicându-se greoi. Piatra era goală. Un tremur nestăpânit m-a cuprins şi lacrimile mi-au împăienjenit vederea. Braţele care mă ţineau s-au depărtat. Zdrobit, m-am ridicat în picioare. Fiinţele cu piele albă se prosternaseră, cu frunţile lipite de piatra luminişului. Mai departe de mine, nemişcat, Al-aut părea turnat în bronz. Ochi-de-Aur îşi întorsese faţa. Atunci l-am văzut pe Kes năpustindu-se, ocolind trupurile prosternate şi trecând peste ele pentru a se apropia de dezgustătorul copac:

— Atenţie! a strigat şi, în clipa aceea, cu o bucurie neîncrezătoare, o bucurie la fel de sălbatică, de totală, ca ura pe care o redescoperisem adineauri, în clipa aceea am văzut cum globul portocaliu se despică şi trupul Plarei cade pe piatra luminişului.

Fără să înţeleg, năpădit de o fericire ce se cerea descărcată prin chiot, am străbătut din câteva salturi distanţa şi m-am pomenit o dată cu Kes şi Al-aut lângă trupul nemişcat al Plarei. O nouă spaimă mi-a îngheţat sângele în vine la gândul că viaţa părăsise, poate, trupul inert pe care-l ridicam. La prima cercetare, costumul de protecţie părea întreg.

— Repede! Aripile! a strigat Kes.

Fără să ştiu ce fac, mecanic, am apăsat pârghia şi m-am înălţat, strângând în braţe fiinţa care concentra acum,

pentru mine, toate temerile şi tot viitorul.

Jos, în poiană, râmele albe rămăseseră nemişcate, incapabile să reacţioneze după „minunea” la care asistaseră. Fără a le mai acorda vreo privire, am zburat pe deasupra pădurii, urmat de toţi ceilalţi. Nu înţelegeam nici eu ce se petrecuse şi, ciudat, nu simţeam nevoia să înţeleg. Fericirea de care eram plin, purtând în braţe trupul uşor al Plarei, era atât de cuprinzătoare, încât nu mai lăsa loc nici unui gând. Alungasem orice teamă şi eram încredinţat, *ştiam* că Plara trăieşte. Credinţa asta îmi ajungea. Nu mai aveam nevoie de nimic şi aş fi dorit ca zborul să nu se sfârşească, să plutesc o veşnicie aşa, purtând prin văzduh fata cu ochii închişi căreia îi simţeam capul în dreptul inimii. Mi se părea că răsuflă uşor. Niciodată, chiar în visele în care îmi apăreau imenşii ochi violeţi, nu fusesem cuprins de sfâşietoarea duioşie pe care o încercam privind buzele întredeschise ale Plarei...

Am ajuns curând la mamelonul de piatră, pe care poposisem pentru a-i îngădui lui Kes să se odihnească. De astă dată coboram să-i dăm Plarei primele ajutoare. I-lana o cercetă, pe cât îi îngăduia inevitabilul costum de protecţie.

— Trăieşte, a spus bucuroasă, confirmând ceea ce dragostea mea ghicise.

Două lacrimi curgeau pe obrajii brăzdaţi ai lui Kes.

— S-o ducem în omnimov, a rostit încetişor.

Se întunecase de-a binelea. Stelele scăpărau mai puternic. Rotindu-se pe deasupra noastră, trupul lui Ochi-de-Aur le acoperea când şi când. Al-aut a vrut s-o poarte de astă dată pe Plara, dar nu m-am învoit şi m-am înălţat din nou, ţinând-o în braţe. Ne-am înapoiat în aşezarea oamenilor albaştri, unde ne-am despărţit de cel care ne îngăduise să înţelegem preţul adevăratei prietenii a thuleenilor. Acum, la despărţire, ca în toată vremea cât fusesem împreună, se purtă firesc. Eram convins că n-avea să povestească măcar felul în care luptase alături de noi.

În omnimov, în timp ce I-lana se ocupa de Plara, am

putut vorbi în sfârşit despre „minunea” la care asistasem. Pe drum avusesem răgazul să-mi analizez comportarea şi înţelegeam cât fusese de nechibzuită. Mă lăsasem târât de întunecatul simţământ de ură pe care-l descoperisem şi mă năpustisem asupra Pieilor-Albe, aşa cum strămoşii noştri se năpusteau asupra duşmanilor, în cursul aberantelor manifestări colective pe care le numeau războaie. Judecata îmi fusese în asemenea măsură întunecată, încât nu-mi dăduse prin minte să folosesc pistolul hipnotic. Dar Al-aut, Kes şi chiar I-lana de ce ţ nu făcuseră uz de arma pe care o aveau la îndemână?

Mi-am exprimat nedumerirea cu glas tare.

— Una dintre lepădăturile albe mi-a smuls din mână pistolul în clipa în care îl scosesem din teacă, a răspuns în silă Al-aut.

— Noroc că s-a întâmplat aşa! a rostit Kes. Eraţi amândoi atât de încrâncenaţi, încât nu m-aţi auzit, probabil. V-am strigat de două ori să nu folosiţi pistoalele şi nici eu, nici I-lana, care se afla lângă mine şi m-a înţeles, n-am pus mâna pe ele.

L-am privit cu mirare.

— Vrei să spui că ai bănuit...?

— Da. Undele soporifice puteau complica totul, deoarece puteau influenţa copacul. Înţelegeţi? Globul portocaliu putea să *adoarmă*, să-şi întrerupă procesele vitale şi Plara ar fi fost iremediabil pierdută. În mod normal însă, gigantica plantă carnivoră nu-i putea face vreun rău. Datorită structurii noastre suntem practic invulnerabili, inasimilabili de către oricare organism al celei de a zecea lumi. Fenomenul e identic cu cel ce se petrece dacă înghiţim o piatră. Organismul nostru n-are ce face cu ea, nu o poate asimila şi, ca atare, o expulzează!

— Extraordinar! am strigat. Dar de ce spui că Plara ar fi fost iremediabil pierdută, dacă bestia portocalie adormea? De vreme ce alcătuirea noastră e, în orice caz, invulnerabilă...

— Nu ştim ce proprietăţi are globul portocaliu, dar n-avem dreptul să excludem eventuale valenţe electrice, sau de altă natură. Organismul nostru e inasimilabil, dar nu indestructibil. Expus mai mult timp puterii necunoscute a globului carnivor...

Eram uimit de liniştea cu care vorbea acum. De vreme ce Plara se afla din nou printre noi, putea lua calm în consideraţie toate posibilităţile.

— Copacul ăsta blestemat trebuie nimicit, a spus Al-aut. E limpede că ţestele din piramida pe care am vizitat-o sunt ale unor oameni albaştri.

Am atras atenţia că tocmai din pricina asta thuleenii îi sacrifică, la rândul lor, pe cei care-i vânează pentru a hrăni copacul.

— Mă întreb ce putem face pentru a împiedica jertfele? a mai întrebat Kes. Distrugerea unui idol n-a afectat niciodată dezvoltarea unei religii...

— Adevărat, i-am răspuns, dar aici avem de-a face cu o forţă vie, care nu mai poate fi înlocuită. Nimicirea ei de către o forţă evident superioară poate constitui, într-un asemenea caz, o soluţie, spaima mai puternică îndemnându-l pe omul primitiv să părăsească ocrotirea unui idol ineficace...

— Întocmai, a spus Al-aut, dar n-am dat atenţie hotărârii nestrămutate care i se întipărise pe faţă, pentru că tocmai atunci a intrat I-lana.

Ne-a zâmbit liniştitor.

— Doarme. A trecut printr-o comoţie, care nu va lăsa urme.

Îmi venea s-o îmbrăţişez.

4. O IDEE

A trecut o noapte şi o zi, o noapte şi o zi de-a noastră – şase zile şi şase nopţi thuleene – şi Ultima a răsărit din nou peste aşezarea în care am fost primiţi cu braţele deschise. Doar Ochi-Verzi mă privea pieziş, atunci când mă întâlnea, şi nu ştiam în seama cărui fapt să pun antipatia vădită pe care mi-o arăta, în coliba de piatră în care erau închise, Pieile-Albe urmau să doarmă. Plara, în schimb, îşi revenise. Trăise clipa cea mai îngrozitoare în luminoasa substanţă portocalie a globului carnivor, când i se păruse că o putere ce nu concepea împotrivire punea stăpânire pe raţiunea ei.

Nu era ceva asemănător unei descărcări electrice, ci altceva, o forţă pe care o intuise vie, înzestrată cu voinţă, senzaţia că se află în puterea *cuiva* (poate că aşa se simte musca în pânza păianjenului sau şoarecele sub privirea hipnotică a şarpelui) şi teama că tensiunea insuportabilă va atinge o limită pe care mintea nu e în stare s-o îndure, teama că va înnebuni. Nu voia să creadă că totul ηύ durase decât o fracţiune de secundă. Avea impresia că forţa inimaginabilă a globului portocaliu se exercitase asupra ei un timp îndelungat şi că fusese nevoită să-şi încordeze ultimele puteri pentru a-i face faţă.

— Un asalt perfid, cu neputinţă de detectat. În ciuda luminozităţii, agresiunea beznei... Da, atacul unei forţe întunecate, pornită dintr-o zonă extraumană, dincolo de tot ce putem imagina...

M-am uitat la Kes. Prevăzuse că, deşi inasimilabil, organismul nostru putea fi distrus.

— La originea vieţii stau procese complicate, pe care le-am pătruns în bună măsură, a spus biologul. Dar credem doar că ştim la care etapă – şi în] ce proporţie – apare percepţia, ce amintiri ale forţelor care se exercită asupra ei transmite forma cea mai rudimentară de viaţă, la hotarul dintre inorganizat şi organizat. Globul portocaliu... aş diseca unul dintre globurile astea... şi i-aş înregistra undele. Un fel de encefalogramă, deşi sunt convins că natura puterii lui

mi-ar scăpa... Aparatele noastre sunt concepute pentru alte structuri...

În cele din urmă am pornit cu Plara pe uliţa slab luminată de cenuşia faţă a Ultimei. Ne-am aşezat pe un bolovan şi am privit, de la înălţimea râpei, panglica leneşă a fluviului trandafiriu. Tăceam amândoi. Ni se părea că avem a ne spune atâtea şi nu ştiam cum să începem. Sprâncenele Plarei se ridicau peste ochii plini de bucuria calmă a marilor certitudini şi buzele i se destinseseră într-un zâmbet. Am vrut să-i cer iertare pentru toate neghiobiile, pentru ciudata scrânteală care mă cuprinsese încă înainte de a porni către Thule, am vrut să-i spun cum mi-am dat seama cât o iubesc.

— Nu-i nevoie, taci, a şoptit. Ştiam că mai devreme sau mai târziu ai să înţelegi, nu, ai să-ţi aduci aminte... Credeai că ne-am cunoscut doar cu trei luni înainte de plecare? Dintotdeauna am fost alături. Am copilărit împreună pe albastrele coline de lângă Madutan, la noi, pe Mercur, ne-am fugărit prin viile fără capăt şi ne-am împodobit cu ciorchinii înmiresmaţi, din boabele cărora musteşte sucul albastru...

Amintirile înviau, ca nişte cinegrafii uitate pe după cilindri multicolori ai unei bandoteci.

— Nu râde, a spus repede Plara, deşi nu-mi venea să râd. Dacă mă uit îndărăt, mă văd întotdeauna alături de silueta stângace a unui băieţaş care priveşte mirat lumea, de silueta unui adolescent cu gâtul subţire şi mâini disproporţionat de lungi, de silueta unui tânăr călcând nesigur, ca şi cum ar sonda cu tălpile vestigiile civilizaţiilor dispărute. Vrei sa reconstitui culoarea trotuarului rulant şi a pereţilor pe lângă care am lunecat în seara când pentru întâia oară ne-am oprit sub bolta întunecată unde, unde...

Am îmbrăţişat-o. Nu ne puteam săruta din pricina căştilor şi ne mulţumeam să ne strângem unul în celălalt, cu veşnica năzuinţă a îndrăgostiţilor de a se contopi într-un singur trup cu două inimi.

— Gelozia e un păcat vechi, a şoptit. Visătorii de pe vremuri au prezis că va pieri, dar nu mi-e teamă să mărturisesc că am fost geloasă...

Am revăzut gingaşa faţă azurie împodobită cu violetele ferestre ale ochilor... Ştiam acum că fascinaţia nu înseamnă iubire şi am încercat să-i explic şi Plarei natura obsesiei care mă stăpânise. A încuviinţat, cu puţină tristeţe. Deasupra noastră, discul Ultimei luneca repede pe cerul întunecat.

A doua zi urma să punem în sfârşit în funcţiune detectoarele pentru a încerca să aflăm unele dintre tainele lumii de piatră. Dar ne era scris să amânăm mereu elucidarea lor. Când am deschis uşa colibei în care dormisem am văzut că tânăra ajutoare a preotesei ne aştepta. Cu gravitatea care n-o părăsea niciodată, ne-a făcut semn s-o urmăm şi a trebuit să ne supunem. Pornind în urma ei m-am întrebat dacă oamenii albaştrii au simţul umorului, dacă au descoperit farmecul glumei. Ştiam că nu râd, aşa cum nu zâmbesc. Aveau posibilitatea de a glumi? Eram înclinat să neg.

Bătrâna noastră prietenă ne-a întâmpinat la intrarea templului, încrucişându-şi braţele. Presupuneam că nu era doar un gest paşnic, ci forma de salut a thuleenilor, aşa că am imitat-o şi ne-am încrucişat şi noi braţele. Plara a încercat să-i mulţumească pentru ajutorul pe care ni-l dăduse ca s-o salvăm şi, neştiind cum să procedeze, s-a plecat înaintea preotesei. Mâna ei albastră i-a mângâiat uşor casca, arătându-ne că ciudata făptură cernită îi înţelesese intenţia. Eram sigur că Ochi-de-Aur povestise „minunea” la care asistase şi m-a mirat încă o dată liniştea cu care bătrâna primea o veste neaşteptată. Dacă noi ne miram, nimic nu părea s-o mire. Aveam să înţeleg îndată că, într-adevăr, întâmpinase fără mirare „minunea” datorită căreia Plara nu căzuse victimă globului carnivor.

Sprijinindu-se de umărul Plarei, a lunecat repede către o poartă pe care n-o mai văzusem (semiîntunericul o

ascundea cu desăvârşire) şi cu toţii am urmat-o prin tunelul ce cobora repede, chiar de dincolo de poartă. Am coborât astfel până am dat într-un alt tunel, orizontal, care se sfârşea brusc. Aveam înainte un perete, în mijlocul căruia am văzut sculptat un motiv geometric luminos pe care l-am recunoscut îndată. Acolo, în faţa noastră, pe un bloc din fosforescenta piatră în care erau cioplite „opaiţele” thuleene şi care fusese încastrat printre blocurile peretelui, ardea semnul *toz*, atât de frecvent pe lespezile funerare sub care vechii marţieni îşi dorm somnul de veci.

Bătrâna a apăsat în două locuri, aşa cum procedase şi când ne dezvăluise ascunzătoarea din trupul Marelui Zeu, iar peretele s-a clintit, a venit către noi şi a lunecat spre stânga, descoperindu-ne o nişă învelită cu plăci fosforescente. Omul, pe care l-am văzut în lumina spectrală, înainta cu un pas către noi.

Priveliştea era atât de zguduitoare, încât ne-am dat fără voie îndărăt, ca pentru a-l lăsa să treacă. Dar omul nu făcea al doilea pas. Pe braţul stâng, îndoit din cot, îşi ţinea casca de cosmonaut şi ochii albaştri, larg deschişi, ne priveau stăruitor din faţa măslinie, împodobită cu o scurtă barbă întunecată.

„Inasimilabil, dar nu indestructibil...” Părea cu neputinţă să accepţi drept adevărat faptul că omul care se afla în faţa noastră, asemenea faimosului *Ka* al egiptenilor, zugrăvit pe pereţii criptelor mortuare din valea Nilului, stătea acolo de peste zece mii de ani. Nu fusese îmbălsămat şi trupul i se conservase numai pentru că lumea de piatră nu-l putea asimila, după cum globul portocaliu n-o putuse mistui pe Plara. Bătrâna preoteasă ştia asta şi iată de ce n-o mirase „minunea” din luminişul Pieilor-Albe.

Omul de pe Planeta Roşie murise de mai bine de zece mii de ani şi tovarăşii lui îl lăsaseră pentru totdeauna pe lumea de piatră. Faţa măslinie era a unui bărbat în plină putere. De ce murise? Apropiindu-mă, am văzut îndată că uniforma roşie îi era sfâşiată într-o parte. Pe acolo pătrunseseră

duşmanii nevăzuţi care-l răpuseseră, hidrogenul şi gerul.

Cele două preotese se plecaseră adânc în faţa chipului senin, luminat de strălucirea ochilor albaştri, iar braţele lor făceau gesturile rituale cu care implorau statuile Marelui Zeu. Mi-am întins şi eu mâna, dar pentru a apuca cilindrul pe care marţianul îl ţinea în pumnul drept. Era un cilindru alcătuit din necunoscutul metal transparent al paletelor pornite din discul roşu, care ne îngăduise să privim imaginea cetăţii dispărută din amintirea tuturor muritorilor. Am încercat să-i deşurubez capacul, dar unul dintre capetele cilindrului s-a desprins în clipa în care am avut obiectul în mână. Aşa cum văzusem prin transparenţa metalului, cilindrul cuprindea un sul de ceea ce numim convenţional „pergament”, căci nimeni n-a izbutit să afle din ce şi-au alcătuit marţienii admirabilul material pe care scriau. Ca şi „pergamentele” marii biblioteci descoperite în ruinele Falgăi, sulul perfect conservat era verde. Litere galbene îmi jucau pe dinaintea ochilor.

Deşi nu mai citisem texte marţiene din anii benzilor universitare, căci mă specializasem în arheologia terestră, nu uitasem cu totul marţiana. Kes îşi amintea şi el câte ceva, limba moartă a Planetei Roşii studiindu-se pe Marte în anii benzilor superioare, aşa cum rusa sau franceza se învaţă pe Pământ. Amândoi ne-am ajutat, deci, pentru a citi cele câteva rânduri care sunau astfel:

„În anul 7502 al neasemuitei Taiga, eu, Roh, am scos marele strigat. Zborul mi-a fost retezat la 19 cercuri şi am rămas pe luna planetei Zece. Prietenii mi-au săpat casa timpului. Mai departe!”[1]

Ne-am ridicat privirile către Roh. Cu capul sus, drept,

---

[1] Celor ce nu cunosc limba marţiană le amintesc că, pentru vechii locuitori ai Planetei Roşii, „a scoate marele strigăt” însemna a muri; anul marţian se numea „cerc” (Roh avea deci aproape 38 de ani pământeşti când a murit, anul pe Marte însumând aproape 687 zile de-ale noastre); „casa timpului”, fireşte, e mormântul; în sfârşit, expresia „mai departe” încheie toate inscripţiile funerare, amintind că viaţa îşi urmează cursul. (n.a.)

marţianul părea că adormise în picioare, că buzele strânse abia lăsaseră să-i scape îndemnul: „Mai departe!”

— Dormi în pace, Roh! a spus Plara şi cu toţii i-am simţit cuvintele sunând ca un legământ.

Preoteasa a închis cripta. Poarta grea pe care ardea semnul *toz* a acoperit trupul. Tăcuţi, ne-am înapoiat prin tunel şi biologul nostru a rostit câteva cuvinte din care am auzit doar:

— La soroc... tot aici...

— Bine, Kes, i-a răspuns Al-aut.

Odată ajunşi în templu, ne-am hiat rămas bun de la cele două preotese şi am păşit peste prag. În clipa aceea l-am văzut pe prietenul nostru Ochi-de-Aur, lunecând ca un bolid către noi. Dădea din mâini şi şuviţele aurii i se zbuciumau atât de năprasnic, încât am înţeles că trebuia să se fi petrecut ceva deosebit. Capete curioase ieşeau din colibele pe lângă care trecea.

Oprindu-se lângă noi, făcu semne desperate, îndemnându-ne să venim cu el. Ştiam că, fără să i-o fi cerut, Ochi-de-Aur se socotea dator – ca unul ce luase parte la salvarea Plarei şi luptase împotriva Pieilor-Albe – să viziteze în fiecare dimineaţă coliba în care respingătoarele făpturi îşi dormeau somnul artificial. Să se fi întâmplat ceva cu prizonierii? Să se fi deşteptat şi să fi izbutit să evadeze?

— Ar fi cea mai bună soluţie, mi-a spus Al-aut, şi i-am dat dreptate.

Nu ştiam ce să facem cu ei, pentru că oamenii albaştri nu s-ar fi învoit, probabil, să-i pună în libertate. Nu ştiam cum să le explicăm că nu aveau a se mai teme de duşmanii care trebuiau să-i ocolească, de vreme ce încercaseră pe propria lor piele efectul „magic” al puterii noastre şi asistaseră la „minunea” din poiana copacului-idol...

L-am urmat pe Ochi-de-Aur, aşadar, destul de liniştiţi. Mai mult, zbuciumul lui ni se părea comic: se temea de eventuala noastră supărare, ca urmare a unui fapt care ne bucura!

Poarta colibei în care fuseseră închişi prizonierii adormiţi era dată de perete, ceea ce ne-a confirmat bănuiala că evadaseră. Dar I-lana, care s-a apropiat cea dintâi de prag, a scos un strigăt şi s-a tras îndărăt. Am văzut îndată şi eu pata albastră. Pieile-Albe nu evadaseră, fuseseră ucise cu sânge rece, în somn. Trupurile chircite zăceau într-o băltoacă albastră, arătând fiecare o adâncă tăietură sub bărbie.

Înfioraţi şi indignaţi ne-am întors privirile. N-aveam pricini să ţinem partea fiinţelor amorale şi răufăcătoare ucise, dar asasinatul laş, măcelul deliberat, ne repugna prin josnica lui ticăloşie. Atraşi de „strigătele” lui Ochi-de-Aur, thuleenii se îmbulzeau acum în jurul colibei şi mi s-a părut că gesturile le vădeau nemulţumirea. Am încercat să întreb prin semne cine săvârşise crima, dar nimeni nu ştia să răspundă. Nu ştia, sau nu voia?

Urmărind feţele posomorâte ale celor din iur am înţeles deodată că nici unul nu minţea, că nici unul nu ştia într-adevăr cine-şi mânjise mâinile cu sângele unor victime neputincioase, răpuse în timp ce dormeau. Nici unul nu minţea, pentru că thuleenii nu *puteau* minţi. Spre deosebire de noi, care suntem în stare să gândim *una* şi să spunem *alta,* procesul gândirii făcea să vibreze rubinul aflat la baza creierului lor şi delicatele şuviţe colorate transformau automat, pentru ceilalţi, vibraţiile în idei şi sentimente. Dualitatea gândire-vorbire nu exista, nu exista deci nici posibilitatea înşelării aproapelui. Societatea thuleenilor albaştri nu cunoştea înşelători şi înşelaţi.

Eram atât de uluit de descoperirea făcută, încât am uitat pentru o clipă de nefericitele victime din coliba de piatră. Dacă aveam dreptate, asasinul nu se putea ascunde, Le-am comunicat celorlalţi propunerea şi cu toţii au fost de acord.

— Raiul pe Thule! a râs Plara.

— Raiul ăsta se plăteşte scump, i-a amintit I-lana.

— Raiul ăsta se numeşte stagnare, a precizat Kes.

— Dar religia? a întrebat I-lana. Ce înşelătorie mai tipică

a apărut vreodată şi cum se potriveşte existenţa religiei cu imposibilitatea de a minţi?

— Nu cunoaştem încă resorturile religiei thuleene, i-am amintit. Împrejurarea ca Marele Zeu reproduce chipul marţienilor, mormântul lui Roh, faptul că noi n-am fost luaţi drept zei, deşi în costumele noastre semănăm cu marţienii, acum idolatrizaţi, iată tot atâtea necunoscute... Apoi, la origini, religia nici n-a fost o înşelătorie, ci un mod naiv de a explica lumea. A devenit înşelătorie mult mai târziu, când s-a pus în slujba unei clase privilegiate...

— Ne întoarcem de unde am plecat, a constatat Plara.

Între timp, thuleenii se adunaseră tot mai numeroşi. Dacă teoria mea era întemeiată, asasinul nu avea să se arate, de vreme ce simpla lui prezenţă trebuia să-l dea de gol. Mi-am rotit privirile. Fata cu ochi violeţi, de pildă, nu se afla printre ceilalţi. Aşadar, lipseau probabil şi alţii.

— Nu văd cum i-am putea aduna pe toţi, a spus Al-aut.

Nu prea ştiam nici eu cum se cuvenea să procedăm, dar îmi dădeam seama că numai bătrâna preoteasă ne putea ajuta să aflăm vinovatul. De fapt, era pesemne şi sarcina ei.

Ne-am îndreptat aşadar către templu, urmaţi de Ochi-de-Aur şi de toţi thuleenii. Bătrâna aştepta în prag. Datorită felului de a comunica al oamenilor albaştri, eram încredinţat că aflase ce se petrecuse. Şuviţele negre i s-au mişcat de câteva ori. Bărbaţii şi femeile s-au risipit treptat şi preoteasa ne-a arătat discul cenuşiu al Ultimei, care cobora repede către orizont. Apoi şi-a mişcat de două ori braţul. Ne convoca la al doilea apus. Nu fusese nevoie să-i cerem adunarea obştii, o făcea din proprie iniţiativă.

Fireşte, aveam la dispoziţie un mijloc neîndoielnic pentru a afla adevărul şi, cum ţineam să ştim dacă presupunerile noastre sunt îndreptăţite, ne-am luat zborul către omnimov. De când Ochi-de-Aur făcuse împreună cu noi o călătorie prin văzduh nu ne mai feream de a fi văzuţi zburând, aşa că ne-am ridicat chiar din faţa templului, urmăriţi de privirile multicolore ale celor ce nu se risipiseră încă.

Îmi aminteam cum purtasem trupul inert al Plarei şi mă bucuram s-o văd acum alături de noi. Stelele străluceau. Mă simţeam în formă, calm şi plin de curiozitatea lucidă care-mi lipsise. Abia acum, eliberat de fantasmagorii, redeveneam trimisul omenirii planetare, omul de ştiinţă dornic să-şi îndeplinească misiunea. M-am surprins îngânând refrenul unui cântec pe care cineva îl adusese de pe Triton înaintea plecării noastre şi am auzit îndată glasul Plarei, alăturându-mi-se. Apoi, fără să vreau, mi-am amintit de fiinţele ucise. Pentru întâia dată mi-am spus că eu le adormisem, că eram răspunzător de moartea lor. Cântecul mi s-a stins pe buze.

— Ce s-a întâmplat? m-a întrebat Plara.

I-am spus. O vreme a zburat lângă mine, tăcută, apoi a oftat:

— Mi-e groază de ele! Nici nu vreau să-mi amintesc... Dar trebuie să recunosc că, atunci, în peşteră, te-ai pripit!

Ştiam. Trebuia să-mi răscumpăr vina şi nu vedeam cum. Orice aş fi făcut, mulţi muriseră. Fără voie, eram părtaş la crimă. Mi-am amintit că plecasem hotărâţi să ne dăm viaţa mai degrabă decât să aducem suferinţe pe cea de a zecea lume. Chiar dacă era vorba despre fiinţe subumane, îmi călcasem legământul. Al-aut n-ar fi făcut rău unei făpturi şi mai primitive, dacă ar fi bănuit-o înzestrată cu o scânteie de raţiune... Zadarnic încercam să-mi găsesc scuze, invocând faptul că oamenii albaştri fuseseră atacaţi şi că încăierarea s-ar fi sfârşit, poate, cu şi mai multe victime, dintre care destule în rândurile celor pe care începeam să-i stimăm. Ştiam că procedasem pripit, sub efectul ciudatei tensiuni provocată de apropierea fetei cu ochi violeţi. De fapt, fusese o lamentabilă, o tragică fanfaronadă. Mai puteam face ceva? În mod paradoxal, pentru cei cărora le-o răpisem pe Plara...

Deodată am strigat:

— Aşteptaţi-mă la omnimov! şi, descriind o curbă, am zburat îndărăt, către aşezarea pe care abia o părăsisem.

Mă gândeam cu spaimă că puteam ajunge prea târziu şi blestemam uşurinţa de care încă o dată dădusem dovadă. Zburam prea încet pentru nerăbdarea care mă făcea să nici nu mai privesc focurile îndepărtate ale stelelor şi răsfrângerea lor în luciul trandafiriu al fluviului, prea încet pentru graba cu care Eriniile se năpustiseră asupră-mi. Întunericul pe care-l străbăteam îngreuna aprecierea corectă a distanţelor. M-am surprins întrebându-mă dacă nu depăşisem aşezarea şi, îndată apoi, am desluşit contururile vagi ale colibelor, pe care luneca lumina stelelor.

Am coborât în bucla fluviului şi m-am repezit către coliba de piatră. Nimeni nu se mai afla în preajmă şi mi s-a părut că toate erau aşa cum le lăsasem, uşa dată de perete şi, pe prag, dâra de sânge albastru închegat. Am aprins farul lanternei. A trebuit să-mi iau inima în dinţi pentru a păşi peste pragul, dincolo de care vedeam o faţă hidoasă, schimonosită de ultimul spasm. Oare nici una dintre fiinţele acelea robuste nu scăpase de cuţitul repezit prin beznă? Trupurile albe erau contorsionate şi raza lanternei îmi arăta guri căscate strâmb şi ochi daţi peste cap. Pe măsură ce treceam de la cadavru la cadavru, speranţa care mă făcuse să mă reîntorc în sinistra încăpere mă părăsea, înfiorat, ajunsesem în colţul cel mai întunecos al colibei. Doi ochi mă priveau, doi ochi căprii pe o faţă tânără, nepătată de stigmatele bestiale ce pecetluiau chipurile Pieilor-Albe. Graba cu care m-am aplecat asupra celui pitit în cotlonul întunecat l-a făcut să închidă ochii. Trăia! Cu mâini tremurătoare am smuls fâşia de pânză întinsă în jurul trupului cel mai apropiat şi am înfăşurat cu ea tăietura de pe gâtul singurului supravieţuitor. Apoi l-am ridicat şi l-am luat în braţe.

Trupul alb era greu ca o coloană şi rănitul încerca să-mi scape din mâini. Dar pierduse probabil mult sânge şi i-am simţit deodată capul căzându-mi pe umăr. M-am temut că-şi dăduse sufletul în braţele mele şi l-am zgâlţâit în neştire.

S-a răsucit încet, fără vlagă. Atunci m-am năpustit către ieşire, călcând peste trupurile nemişcate ale celorlalţi, lunecând în băltoaca albastră şi izbindu-mă de pereţii de piatră. Ajuns afară, m-am înălţat în văzduh, purtând trupul alb, aşa cum purtasem trupul negru al Plarei. Dacă ar fi avut prilejul, fiinţa pe care încercam s-o salvez ar fi ucis-o pe Plara...

Zborul a durat mult, aripile având de înfrânt o greutate sporită. Nu-mi mai simţeam braţele şi mi se părea că din clipă în clipă am să scap trupul dur şi greu ca o statuie de piatră. Îmi simţeam tâmplele apăsate de două gheare şi nu mai puteam răsufla. Cruzi şi neînduratori, cei doi aştri sângerii se bucurau. O durere vicleană, mereu mai sigură de puterea ei, îmi sfâşia pieptul. „Încă puţin, îmi spuneam, mai am puţin...”, dar fiecare bătaie de aripă mi se părea chinuitoare, de parcă aş fi mişcat aripile cu muşchii şi oasele mele. Când m-am prăbuşit lângă omnimov, prin ferestrele căruia se revărsau valuri de lumină, m-am simţit împăcat cu mine. Am strigat, şi prietenii s-au năpustit afară, ajutându-mă să transport rănitul, pe care I-lana l-a luat în grijă, după ce mi-a dat un întăritor.

— Nu putem lăsa Pieile-Albe în voia soartei, am spus peste câteva clipe, când Plara, Kes şi Al-aut se strânseseră în jurul meu. E cu putinţă să ne ocupăm numai de oamenii albaştri?

— Ai dreptate, a rostit repede Plara. Mi-e teamă de ele, mi-e... dar ai dreptate!

— Sunt nişte fiinţe cu totul primitive, a amintit gânditor Kes.

Şi deodată mi-am dat seama că o idee se născuse în mine, fără să ştiu, poate chiar în clipa în care întâlnisem privirile căprii, în coliba ticsită (de cadavre. Crescuse apoi, se precizase în timpul zborului, deşi nu ştiam ce vrea să spună, şi vorbele-mi veneau pe buze de parcă cineva mi le-ar fi suflat. Mă miram singur de ceea ce rosteam şi, în acelaşi timp, eram încredinţat că am dreptate.

— Aţi observat faţa celui pe care I-lana îl îngrijeşte acum? E o faţă senină, da, o faţă frumoasă. N-are nici unul dintre caracterele bestiale care sluţesc adulţii cu piele albă. De ce? Pentru că e un adolescent... Kes şi Plara, ştiţi mai bine decât mine ce se întâmplă cu cimpanzeii, la fel de inteligenţi, poate mai inteligenţi şi mai prietenoşi decât copiii noştri – atunci când sunt pui – şi care se înrăiesc, se sălbăticesc pe măsură ce se dezvoltă. Datorită unui proces pe care nu mi-l amintesc, cutia craniană li se osifică prea devreme, înainte de a îngădui creierului să atingă volumul maxim. Sălbăticia şi toanele cimpanzeului matur, incapabil să mai asimileze cunoştinţe şi uitându-le chiar pe cele asimilate, provin din presiunea pe care oasele temporale şi frontale le exercită asupra creierului adult, prea dezvoltat faţă de cutia lui craniană...

— De ce nu scrii poezii? m-a întrerupt Kes, zâmbind, dar Plara mi-a luat apărarea, îndrăznind să se ridice împotriva lui.

— Tudla are dreptate! Ceea ce spune despre cimpanzei e purul adevăr şi nu văd de ce trebuie ironizat. Din păcate, avem la dispoziţie prea multe cadavre ale Pieilor-Albe... Dacă nu vrea Kes, am să deschid eu una dintre cutiile craniene ale celor din colibă. Când mă gândesc că administrarea unor substanţe potrivite ar putea întârzia osificarea ţestei, îngăduind umanizarea celor care... acolo, în poiană...

— Linişteşte-te, a spus Kes. Experienţa poate şi trebuie să fie făcută. Dar mărturisesc că, în ce priveşte poezia...

— Aşadar, te-nvoieşti?

Plara nu-şi încăpea în piele. Se repezise la bătrânul ei maestru şi-l îmbrăţişa, apoi se întoarse către mine:

— Ai să-ţi răscumperi greşeala, Tudla! Răul pe care l-ai făcut, fără să vrei, va fi de mii de ori răscumpărat!

Avea dreptate Plara. Eriniile se depărtaseră, nu mă mai chinuiau cu bicele lor. Ideea se născuse din remuşcările care-mi otrăviseră toate clipele, în ultima vreme.

— Rana e superficială, a spus I-lana, alăturându-ni-se. Dar aţi băgat de seamă ce cap frumos are tânărul ăsta?

5. PREA TÂRZIU...

Plara şi Kes, însoţiţi de Al-aut, au plecat îndată să-mi verifice ipoteza. Rămas singur cu I-lana, am pus în funcţiune detectoarele.. Umbre neclare s-au ivit curând pe ecran şi am căutat să prind imaginea colibei. Nu-mi era greu s-o identific, deoarece ştiam că se afla chiar lângă coliba mare, a cărei poartă sculptată ne atrăsese atenţia în clipa primei noastre coborâri în aşezare. Când am prins-o în obiectiv, am sucit butonul timpului. N-am vrut să pierd vremea, încercând să desluşesc toate imaginile tulburi care se îngrămădeau pe ecran. Am văzut în cele din urmă thuleenii cărând trupurile albe şi zăvorând în urma lor poarta, ne-am văzut pentru o fracţiune de secundă alături de bătrâna preoteasă, apoi imaginea porţii, singură, a ocupat ecranul. Pentru noi începea o aşteptare plictisitoare. Când şi când, trupul unui om albastru trecea pe dinaintea porţii şi tresăream, aşteptându-ne să-l vedem pătrunzând în colibă. Dar, indiferentă, coloana luneca mai departe.

Am început să sucesc butonul timpului, procedând prin sondaje. Mă gândeam că asasinul alesese poate una dintre scurtele „nopţi” thuleene pentru a-şi duce isprava la capăt. După una dintre nenumăratele întoarceri ale butonului, poarta s-a ivit, deschisă. Mă îndepărtasem de clipa căutată. Am sucit uşor butonul îndărăt, poarta era acum închisă. Am pătruns dincolo de ea şi am surprins umbra care se ridica şi se apleca printre trupurile întinse. Dar întunericul din colibă era prea dens pentru ochii noştri şi am revenit în poziţia iniţială, fixând poarta pe toată înălţimea ecranului.

Era ca într-un vechi roman cu criminali şi detectivi, unul dintre acele romane pe care nimeni nu le mai citeşte, nu pentru că ar fi neapărat de factură îndoielnică, dar pentru că nu le mai înţelegem. Pe cea de a zecea lume însă, după ce redescoperisem ura, aşteptam cu sufletul la gură să vedem apărând pe ecran chipul unui asasin. Tăişul cuţitului său se apropia poate în chiar clipa aceea de gâtul tânărului care dormea acum dincolo de peretele subţire, în faţa căruia aşezasem ecranul...

— Ah! a strigat I-lana.

Poarta se deschidea încet. Ultima apusese demult, dar strălucirea stelelor era de ajuns de puternică pentru a ne îngădui să desluşim, la lumina lor, ochii verzi şi cicatricea de pe chipul celui ce părăsea coliba.

El, aşadar. Iată cum arată faţa unui asasin! Vedeam cu mirare că nici una dintre trăsături nu i se schimbase, că era identic cu el însuşi... Atât de puţin să însemne săvârşirea crimei? Vremea noastră ignora de veacuri omuciderea şi mi se părea că o asemenea faptă monstruoasă trebuia să altereze pentru totdeauna chipul celui ce singur se osândise la executarea ei. Dar Ochi-Verzi păşea liniştit pe uliţă şi liniştit intră într-o colibă, ca şi cum s-ar fi întors dintr-o plimbare. Credea poate că făcuse doar ceea ce se cuvenea, curmând viaţa tradiţionalilor duşmani ai neamului său?

Plara, Kes şi Al-aut se înapoiară cu doi saci şi trecură îndată în laborator, unde biologii se puseră pe treabă, în vreme ce venusianul revenea, aşezându-se lângă I-lana. Nu manifestă uimire aflând cine răpusese fiinţele adormite. Aveam impresia că se gândeşte la ceva, dar eram sigur că nu-i îngăduia nici I-lanei să pătrundă în gândurile lui.

— Sunt curios dacă preoteasa îl va identifica pe Ochi-Verzi, am spus într-un târziu, mai mult ca să împrăştii stânjeneala pricinuită de tăcerea lui.

— Nu numai ea, mi-a răspuns I-lana. După teoria ta, toţi ar trebui să-şi dea seama că el e ucigaşul.

Ochii cenuşii ai lui Al-aut priveau dincolo de noi.

— Dacă am fi avut timp, am fi putut, în sfârşit, pune în funcţiune detectoarele, am spus.

— Păcat că n-avem niciodată timp, a rostit în şoaptă I-lana, ca şi cum s-ar fi temut că vorbele noastre l-ar fi putut supăra pe Al-aut.

Dar eram încredinţat că nici nu ne aude.

— De ce credeţi că thuleenii au avut nevoie de o statuie a Marelui Zeu? a răsunat deodată vocea lui puţin răguşită.

— I-am spus Marele Zeu prin asimilare cu statuile de felul ăsta de pe Pământ, am început, cu oarecare şovăială. Dar nu mai sunt sigur că simbolul lui semnifică acelaşi lucru aici, unde o Mare Zeiţă pare a lipsi...

— Ce înţeles i se atribuia pe Pământ?

— De auxiliar al începutului şi sfârşitului, al vieţii şi morţii.

— Al vieţii şi morţii, a repetat Al-aut.

Nu ştiam unde voia să ajungă. Simţeam că se concentrează cu un fel de îndârjire, că urmăreşte un gând nebulos, care dispare şi se iveşte pentru a-i scăpa din nou.

— La ce te gândeşti? am întrebat.

M-a privit mirat, ca de foarte departe, dar nu mi-a răspuns. Plara şi Kes au ieşit atunci din laborator.

— Amândouă craniile prezintă simptome de osificare timpurie în regiunea calotei, a rostit Kes. Bravo, Tudla!

— Înţelegi? s-a repezit Plara. În regiunea calotei, adică tocmai acolo unde apar protuberanţele dizgraţioase, în locul şuviţelor colorate ale oamenilor albaştri. Şuviţele n-au vreme să se dezvolte, datorită osificării, iar absenţa lor poate explica imposibilitatea formării unor concepte morale, anihilarea gândirii şi... aşa mai departe!

— Nu-i bine că nu scriu poezii, Kes? am întrebat, fără răutate. Dacă aş face versuri nu mi-ar mai rămâne vreme pentru intuiţii extraliterare...

Biologul a început să râdă. Nu mai semăna nici pe departe cu bătrânul la capătul puterilor, pe care-l văzusem

după răpirea Plarei. Mă simţeam atât de fericit, întrezărind mijlocul de a ajuta Pieilor-Albe să se depărteze de specia câinilor-lipitori, ridicându-se pe treapta umanităţii conştiente, încât am luat-o în braţe pe Plara şi am rotit-o prin cabină. Râdeam amândoi sub privirile bucuroase ale I-lanei şi ale lui Kes, în vreme ce Al-aut zâmbea, fără ca ochii să înceteze a-i urmări, dincolo de noi, gândul pe care nu apuca să-l oprească-n loc.

— Şi ştiţi acum din ce le sunt alcătuite oasele? am întrebat. Ştiţi ce trebuie să le daţi pentru a întârzia osificarea?

— Intuiţiile vin repede, mi-a răspuns Kes. Cercetarea, însă, are nevoie de timp.

— Cât timp?

Mă gândeam la tânărul care dormea dincolo. Oare nu puteau începe cu el?

— Trebuie influenţată ereditatea, m-a lămurit Plara. Aşa, ca procesul de întârziere a osificării să poată fi transmis descendenţilor... Asta nu se face bătând din palme!

Cam dezamăgit, n-am mai scos o vorbă.

— E timpul să plecăm, ne-a amintit I-lana, trecând dincolo să-şi viziteze pacientul.

Ne-a comunicat apoi că rănitul avea să mai doarmă destul pentru a nu ne pune probleme. Neputându-i face o transfuzie, vindecarea trebuia să dureze mai mult. Pentru ori ce eventualitate, am scos tot ce se afla în cabina unde dormea şi i-am blocat ieşirea, apoi ne-am îndreptat către aşezarea oamenilor albaştri.

De o parte şi de alta a porţii deschise a colibei, din care trupurile inerte ale fiinţelor cu pielea albă nu fuseseră ridicate, se aflau acum nişte laviţe, pe care luaseră loc şapte bătrâne şi şapte bătrâni, alături de preoteasă. Eram aşteptaţi. Ni s-a arătat că trebuia să trecem în spatele bătrânilor şi, îndată, unul câte unul, toţi cei din aşezare au început să se perinde prin faţa noastră. Presupun că treceau după o rânduială bine stabilită, pentru că întâi au

venit bătrânii şi bătrânele copleşite de beteşuguri, cu ochi şi şuviţe decolorate. Mi-era milă să privesc cum îşi sprijineau coloana frântă a trupurilor în nişte toiege pe care le zvârleau înainte, trăgându-se apoi anevoie până se apropiau de ele şi din nou repezindu-le, să le pipăie drumul. Priveau într-una piatra opalină, ca şi cum nu le-ar mai fi rămas puteri să-şi ridice privirile.

După jalnicul alai al bătrânilor au apărut femeile şi bărbaţii în putere. De astă dată focurile colorate ale ochilor ne priveau şi nu mă săturam admirând graţia robustă a trupurilor, lunecând cu o fermă dezinvoltură. Muşchii alungiţi vibrau sub pielea albastră şi sânii femeilor umflau pânza albă. Mamele îşi purtau copiii în braţe. Puternic, sigur de el, Ochi-de-Aur şi-a fluturat mâna în chip de salut. Simpla defilare a acestor coloane azurii constituia un spectacol. Devenea artă...

— N-am văzut de mult ceva atât de frumos! a şoptit I-lana.

Am tresărit fără voie atunci când tineretul aşezării a prins a trece pe dinaintea noastră, căci fata cu ochi violeţi luneca în fruntea lui. În ochii mari mi s-a părut că citesc o mustrare, într-adevăr, aşa mi s-a părut. Ca nişte cariatide însufleţite, fetele s-au perindat, suple, făcând apoi loc flăcăilor. Bănuiesc că după ei ar fi trebuit să vedem adolescenţi, dar bătrânii aşezaţi în faţa noastră au sărit de pe laviţele de piatră în clipa când Ochi-Verzi s-a ivit în dreptul colibei. Peste frunţile brăzdate, şuviţele decolorate se zbuciumau furtunos. Aşadar, avusesem dreptate: cea de a zecea lume nu îngăduia disimularea.

Numai bătrâna preoteasă rămăsese nemişcată, cu negrele proiectoare ale ochilor aţintite asupra celui ce nu se ferea să se apropie.

— Ce păcat că nu putem auzi şi înţelege! a spus Plara.

Într-adevăr, şuviţele otrăvite de pe creştetul lui Ochi-Verzi se zbuciumau atât de sălbatic, încât am presupus că asasinul răcnea. Departe de a se feri, de a cere îndurare, se

mândrea cu fapta săvârşită şi încerca s-o justifice.

Bărbaţii şi femeile din aşezare se strânseseră în jurul lui. Era un fel de adunare generală a obştei, desfăşurată pentru noi într-o tăcere deplină, deşi mişcările tuturor ne dovedeau cât de răscolite erau patimile. Ceea ce ni se părea o ciudată pantomimă, însemna viaţă şi moarte pentru oamenii azurii.

Atunci, calmă şi demnă ca de obicei, bătrâna se ridică şi ea. Coloană întunecată, impuse tăcere prin simpla mişcare pe care o făcuse, ridicându-se (nu pot reda prin cuvinte felul acut în care am resimţit tăcerea adâncită în mijlocul tăcerii totale, de care eram înconjuraţi), Şuviţele ei cernite (pentru întâia oară îmi dădeam seama ca şuviţele bătrânei rămăseseră negre, în ciuda vârstei), şuviţele cernite vibrară. Toţi ascultau nemişcaţi. Dar, când bătrâna sfârşi, şuviţele multicolore se răsuciră pătimaş, încuviinţând sau împotrivindu-se, nu puteam şti. Rapid ca şi cum ar fi patinat pe o invizibilă gheaţă, Ochi-Verzi lunecă, oprindu-se în faţa mea şi, îndreptând către mine trei degete albastre, izbucni într-un adevărat rechizitoriu. Îi priveam buzele nemişcate şi şuviţele verzi, cu care dădea să mă împungă de parcă ar fi avut pe cap un arici cu ţepi mobili, îi priveam ochii acum îngustaţi, ochii de culoarea bălţilor stătute, care mă neliniştiseră de cum îl văzusem, îi priveam cicatricea zvâcnind pe obrazul siniliu şi cele trei degete pe care le mişca independent, neputând crede că acelaşi Ochi-Verzi încercase să mă străpungă cu suliţa în peştera fosforescentă şi că avea pe conştiinţă Pieile-Albe din coliba în faţa căreia ne aflam.

În cele din urmă se opri. Şuviţele verzi i se muiară, se aplecară într-o parte. Ochi-Verzi aştepta. Bătrâna preoteasă îi privi pe rând pe bătrânii lângă care stătea şi îşi ridică încet braţul. Dar în clipa aceea, spre marea mea mirare, fata cu ochi violeţi împinse în lături două femei şi se repezi printre ele, avântându-se către mine. La doi paşi se opri, întinzându-şi braţele. Coloana albastră a trupului i se frânse. Şuviţele violete tremurau şi ochii mari mă priveau

cu o deznădejde pe care nu mi-o explicam. Exista vreo relaţie între fiinţa mişcătoare din faţa mea şi bruta care-şi surprindea victimele în somn, fălindu-se cu crimele ei?

Apoi sângele mi s-a suit în obraji şi am înţeles ura pe care Ochi-Verzi mi-o arătase din prima clipă. Era gelos! O iubea pe fata cu ochi violeţi... Până şi uciderea fiinţelor cu piele albă nu mai era rezultatul indirect, ci urmarea *directă* a nesăbuinţei mele. Tulburat, am căutat sprijin la Al-aut.

— Prea târziu, a şoptit.

Într-adevăr, preoteasa hotăra acum şi nu-i puteam explica nimic, n-aveam cum să-i mărturisesc ca eu, eu eram vinovatul principal. Ochi-Verzi se lăsase târât de patimă. Îl făcusem să sufere, aşa cum o chinuisem şi pe Plara... O, cohorta îndârjita a Primilor se întorcea tocmai când socoteam că împăcasem străvechile răzbunătoare!

M-am repezit către bătrâna în straie cernite, izbindu-mă cu pumnul în piept. Arătam către Ochi-Verzi şi făceam semne de negaţie, o rugam să-l ierte. Nu era vinovat Ochi-Verzi, ci eu, eu! Dar bătrâna, care mă înţelesese întotdeauna, părea că de astă dată nu înţelege. De ce, de ce nu voia să înţeleagă?

Liniştită, şi-a adunat mâinile la piept şi le-a zvârlit apoi, cu o mişcare scurtă. Bătrânii de lângă ea au făcut la fel. Grav, Ochi-de-Aur le-a imitat cel dintâi gestul, în vreme ce fata cu ochi violeţi se repezea către acuzat, înlănţuindu-l cu braţele. Rând pe rând, bărbaţii şi femeile azurii îşi duceau mâinile la piept şi le smuceau scurt, ca şi cum ar fi smuls ceva din inimile lor. Pe Ochi-Verzi îl smulgeau!

Nu îndrăzneam s-o privesc pe Plara. Mi se părea că thuleenii îşi rostiseră osânda pentru că altfel nu se putea, pentru că cel ce stătea acum în mijlocul lor se făcuse vinovat, dar cu toţii ştiau că purtam vina morală a crimei şi mă dispreţuiau, aşa cum mă dispreţuiam. „Prea târziu”, spusese Al-aut. Dar bine, n-o iubeam pe fata cu ochi violeţi, n-o iubisem niciodată, fusese... Nu era uşor să-mi mărturisesc nici mie ce fusese strania atracţie pe care

imenşii ei ochi o exercitaseră asupra mea din prima clipă. Un miraj, o iluzie, simbolul purităţii...? Distrusesem simbolul, mânjisem iluzia.

— Vino, a spus Plara.

M-a luat de mână. Am ieşit din mijlocul oamenilor albaştri şi ne-am îndreptat către râpa unde stătusem de curând de vorbă.

— Exagerezi, ca întotdeauna, au fost primele ei cuvinte. Nu te-ai gândit la nimic rău, ştiu, dar... în general, nu te-ai prea gândit!

— Nu, am recunoscut, nu m-am gândit.

— Deşi nu eşti egoist, te-ai purtat ca şi cum numai tu ai fi pe lume.

— Ce crezi că o să se întâmple cu Ochi-Verzi?

— E un ticălos. Exagerezi când te socoţi vinovat de crimele lui. Una e să te acuzi de uşurinţă şi alta să asumi faptele unui asasin. Nimeni nu-l silea să ucidă atâtea fiinţe neputincioase. De ce nu te-a ucis pe tine?

— A încercat.

— Şi şi-a spus apoi că mai uşor ucizi nişte făpturi adormite, care nu se pot împotrivi şi nici nu ştiu ce li se întâmplă!

Femeile au darul de a găsi cuvintele care absolvă. Poate că le găsesc în dragoste. Poate că dragostea lor e de altă natură decât dragostea noastră.

— Dacă preoteasa ar fi vrut să mă înţeleagă! am exclamat.

— Erai atât de tulburat că n-ai înţeles tu nimic, mi-a răspuns îndată Plara. Nu-ţi dai seama că n-avea nevoie să te înţeleagă, de vreme ce toţi au pătruns ura lui Ochi-Verzi... şi pricinile pe care le avea să te urască...?

A rostit ultimele cuvinte mai încet. Aşa era! Cum de nu mă gândisem? Orice ar fi spus Ochi-Verzi, rechizitoriul lui era îmbibat de ură şi, din moment ce nu putea ascunde nimic... Oamenii albaştri ştiau, aşadar, tot ce încercasem să le spun. Poate că nu-l crezuseră? Pentru ei eram nişte fiinţe

atât de deosebite...

Am mai vorbit încă multă vreme, sub privirile stelelor. Plara nu încerca să mă facă să cred că nu purtam nici o vină în tot ce se petrecuse, fireşte, dar se silea să despartă ceea ce numea exagerări, de uşurinţa de care dădusem dovadă. Apropierea dintre noi nu se cimenta prin îngăduinţă, ci prin luciditate.

Al-aut, Kes şi I-lana ni s-au alăturat apoi. Ne-au povestit că Ochi-Verzi fusese purtat prin întreaga aşezare, după care poarta croită în stavila ghimpoasă se deschisese şi se închisese pentru cea din urmă oară peste el. Expulzat din aşezarea natală, Ochi-Verzi putea încerca să se alăture unei alte colectivităţi a oamenilor albaştri (mi-am amintit de satul instalat pe un bot de deal, pe care-l văzusem din omnimov) sau putea alege traiul de unul singur, la marginea societăţii, în veşnică luptă cu ai lui şi cu neamul Pieilor-Albe, cu natura şi sălbăticiunile ei. Aş fi vrut să întreb ceva, dar m-am temut că Plara îmi va interpreta greşit intenţiile şi am tăcut.

— A plecat singur? a întrebat atunci ea, în locul meu.

I-am aruncat o privire recunoscătoare.

— Nu, a spus încetişor I-lana. Fata cu ochi violeţi îl însoţea...

Atât de ciudată e alcătuirea noastră, încât vaga amărăciune cu care i-am primit cuvintele a făcut îndată loc unui simţământ de bucurie. Aşa e bine, mi-am spus. Ochi-Verzi suferise din pricina mea, dar simbolul purităţii, al frumuseţii, îl însoţea. Poate că magia ochilor violeţi îi va vindeca rănile şi-l va readuce cândva, purificat, în mijlocul semenilor lui.

— E bine aşa, am rostit cu glas tare. E foarte bine... şi mă simţeam bucuros şi puţin trist.

O pagină din viaţa mea fusese întoarsă pentru totdeauna. Se aflau însemnate pe ea clipe de ciudată nălucire, când mă credeam ajuns la izvoarele vieţii, la inaccesibilul pol al poeziei, şi clipe de care aveam să-mi

amintesc cu obrajii împurpuraţi de ruşine. Am închis ochii şi am revăzut marile ferestre violete, deschise peste ceea ce nu izbutisem să definesc...

— Tudla, a şoptit, lângă mine, Plara.

I-am zâmbit şi m-am întors printre ai mei. Luminată de razele slabe ale Ultimei, faţa neagră a Plarei concentra parcă întreaga dragoste neliniştită a lumilor. Am rostit, tot în şoaptă:

— Să mergem, nu? Aici totul s-a sfârşit...

— Abia aştept să reluăm experienţele! a strigat ea, însufleţită deodată. Kes, nu crezi că am putea încerca...

Nu i-am mai auzit ultimele cuvinte. A trecut lângă bătrânul biolog, care o asculta clătinând din cap.

— Haideţi! a spus Al-aut, deschizându-şi cel dintâi aripile.

Şi ne-am îndreptat către omnimov. Am realizat deodată faptul că, ori de câte ori mă avântam în văzduhul celei de a zecea lumi, treceam printr-o stare diferită. Cunoscusem, pe rând, tulburarea primului zbor, cu aşteptarea ei plină de curiozitate, mă împărtăşisem din exaltare, nelinişte şi teamă. Acum eram împăcat. Calm. Ştiam că mai avem destule probleme de elucidat şi încercam să mă concentrez asupra lor. Straniul peisaj deasupra căruia zburam îmi devenise familiar şi nu mai era în stare să-mi abată gândurile. Umbrele noastre uriaşe lunecau peste nesfârşita lespede de piatră gălbuie, speriind câte-o vietate ce ţâşnea în salturi.

„Viitoarea expediţie pe Thule va trebui să cuprindă geologi şi specialişti în ştiinţele naturii. Apoi tehnicieni, cât mai mulţi şi mai feluriţi, pentru a suplini înapoierea ştiinţifică a oamenilor albaştri. În fond, civilizaţia lor era de tipul vechilor civilizaţii tradiţionale din India sau China, înainte de introducerea tehnicii industriale. Din comunismul primitiv, thuleenii vor putea trece la comunismul ştiinţific al omenirii planetare. Dacă am putea rezolva problema înregistrării limbajului... E curios că marţienii n-au făcut nimic în sensul ăsta. Nu, nu-i curios. Scrierea lor era

impracticabilă pentru fiinţe care nu vorbesc. Să nu fi cunoscut benzile magnetice? Probabil că nu le-au cunoscut. Ciudat! Faptul nu concordă cu nivelul civilizaţiei lor, care ne-a depăşit în unele privinţe. Cubul de metal transparent, de pildă... Şi-au îndreptat probabil eforturile în alte direcţii. Sau au descoperit nişte procedee şi mai perfecţionate, dar prea complicate pentru a putea fi transmise thuleenilor. Oricum, în ruinele Falgăi nu s-a descoperit nimic de tipul benzilor magnetice. Textele marii biblioteci de pe colina lui Gar erau scrise pe «pergament», ca şi mesajul lui Roh.”

„Înregistrarea limbajului, deci. Şcoli. După câte generaţii îşi vor putea trimite oamenii albaştri alesul la masa lumilor? Nici nu ştim cât trăiesc. În aşezare sunt o mulţime de bătrâni. Şi bolnavi n-am văzut. Poate că...”

Ajunsesem deasupra luminişului în care ne lăsasem omnimovul. Am coborât cu toţii şi Plara cu Kes s-au închis îndată în laborator, în vreme ce I-lana se instala la căpătâiul tinerei Piei-Albe. Am rămas singur cu Al-aut. Demult nu ne mai aflasem împreună doar noi doi şi ne-am privit cu zâmbetul puţin stânjenit al unor vechi prieteni, care se regăsesc cu un fel de mirare. Al-aut a întrerupt cel dintâi tăcerea.

— Ei, îţi pare rău?

I-am înţeles întrebarea şi am dat din cap.

— Dimpotrivă. Dacă Plara ar vrea, aş veni şi cu a doua expediţie.

Înţelegeam acum foamea de imagini care i se zugrăvise cândva pe chip, în încăperea Marelui Consiliu, atunci când privea măririle cinegrafiilor pe care le adusese de pe ceea ce cu toţii mai numeam „lumea de rezervă”. Încercam să-mi dau seama ce ne lega de Luna asta a Ultimei şi nu izbuteam să formulez ce simţeam.

— Încearcă să-ţi închipui că n-ai să mai vii aici niciodată, a spus Al-aut.

— Nu e numai răspunderea pentru o treabă începută...

— Nu, nu e numai asta.

— Nici dragostea pentru oamenii albaştri…
— Nu numai dragostea.
— Nici bizara poezie a peisajului...
— Peisaje bizare găseşti pe toate lumile.
— Atunci nu ştiu. Toate la un loc şi altele... ştiu eu?
Al-aut a zâmbit.
— Nici eu nu ştiu. I-lana zice că, dacă aş avea de ales între ea şi Thule, n-aş alege-o pe ea!
Am râs amândoi. De când nu-l mai văzusem râzând? Am înţeles deodată că toată veselia lui era regizată pentru mine, că voia să mă facă să uit prostiile pe care ie săvârşisem. N-am apucat să-i spun că nu aveam nevoie de consolări. Mi-a citit gândul şi s-a grăbit să schimbe vorba.
— Ia spune, care statuie ţi se pare mai veche? Cea din templu, sau cea din peştera fosforescentă?
Ştiam că se gândea într-una la chipul Marelui Zeu.
— Cea din peşteră e parcă mai grosolană, i-am răspuns.
— Care e mai veche?
— Greu de spus. În mod normal, fireşte, cea mai primitivă e mai veche. Dar nu pot uita că mormântul lui Roh se află sub statuia din templu şi mi se pare logic să presupun că întâiul idol a fost ridicat în amintirea celui pe care îl înfăţişează.
Al-aut şi-a bătut palmele şi a sărit în picioare.
— Omule, dar atunci...!
Într-o străfulgerare, am înţeles la ce se gândea. Am simţit furnicături în tot trupul şi m-a cuprins şi pe mine un fel de neastâmpăr.
— Stai, am strigat. Stai! E drept că factura idolului e mai evoluată, dar, pe câte ştiu, nimeni n-a descoperit vreodată pe Marte asemenea statui…
— N-are a face! Acuma ştiu. Sunt sigur, auzi, sigur… Nu puteam înţelege. Dar, bineînţeles, dacă… Înseamnă că trebuie să căutăm. Tudla, poate că descoperim, în sfârşit... Pentru că, nu-i aşa, îţi dai seama ce noroc am avut? Puteam să ne oprim într-o altă aşezare, în ori care. Sunt multe...

Dar am nimerit chiar pe locul unde au poposit ei, acolo unde l-au îngropat pe unul dintre ai lor!

Vorbea eliptic şi, cu toate că înţelesesem ce spera, nu pricepeam de ce pune atâta preţ pe eventuala confirmare a speranţei lui. Ce aştepta să descopere? Acum nu mai juca teatru pentru mine, era agitat cum demult nu-l văzusem şi rostise mai multe cuvinte decât toate cele din ultimul timp, la un loc.

— Bine, am spus. Să vedem.

Şi am pus mâna pe detectoare.

6. ECOUL MILENIILOR

Am făcut întâi o mică socoteală. Expediţia marţiană sosise pe cea de a zecea lume în anul 7502 de la întemeierea Falgăi. Darea de seamă descoperită sub ruinele marei terase de la Baalbek preciza că marţienii sosiseră pe Pământ în anul 7462 al Falgăi, corespunzând anului 12031 î.E.S.[2], aşadar tovarăşii lui Roh cunoscuseră

Luna planetei Zece în 11991 î.E.S. Adăugind cele aproape 20 de veacuri scurse de la izbucnirea Marei Revoluţii şi până în zilele noastre, am ajuns la un respectabil număr de milenii. Ştiam că la depărtarea în timp pe care o căutam imaginile îşi pierdeau din acuitate, dar nădăjduiam să putem totuşi distinge esenţialul.

Am mişcat deci butonul spaţial până am prins în obiectiv templul din aşezare, apoi am răsucit butonul timpului. Ne aflam într-un an thuleean corespunzând anului 11992 î.E.S. şi, după cum ne aşteptam, templul încă nu fusese ridicat. Pe ceţoasa câmpie de piatră se deosebeau doar tufele

[2] Înaintea Erei Socialiste. Anii se numără de la – şi înaintea – Marii Revoluţii din Octombrie. (1917 e.n., după vechiul calcul.) (n.a.)

întunecate ale ierbii. Un animal greoi a străbătut apoi lăţimea ecranului, una dintre neverosimilele dihănii cu trup de focă, pe care le zărisem din omnimov atunci când pentru întâia oară ne îndreptam către aşezarea oamenilor albaştri, venind din emisfera luminată a celei de a zecea lumi. Ca nişte şerpi, gâturile subţiri i se mişcau neliniştite şi, în vreme ce o parte dintre capetele de pasăre priveau înainte, în direcţia către care animalul fugea, alte capete erau întoarse îndărăt, de unde presupuneam că se ivise primejdia care pusese pe fugă inofensivul balaur. Peste câteva clipe coloana azurie a unui thuleean a lunecat cu repeziciune în urmărirea focii speriate, cu aer de gorgonă.

Imaginile erau întrucâtva îngălbenite, ceţoase ca nişte vechi fotografii, dar puteam deosebi până şi amănuntele. Omul albastru pe care-l văzusem străbătând în negura vremurilor spaţiul pe care-l sondam, de pildă, mi s-a părut aproape identic cu prietenii din aşezarea cunoscută de noi. Am avut chiar o strângere de inimă când i-am zărit ochii verzi, atât de asemănători cu ochii proscrisului ce rătăcea acum pe undeva, în jurul nostru, poate, vânând aceeaşi focă... Doar şuviţele verzi de pe creştetul vânătorului ivit pe ecran mi s-au părut mai scurte şi mai rigide decât cele care-i împodobeau pe thuleenii vremii noastre.

— Asta au cunoscut deci marţienii, la sosirea lor pe Thule, am spus. Să-i vedem acum şi pe ei...

Am trecut la anul 11991. Nu ştiam în ce lună adormise Roh, aşa că am procedat prin sondaje. Smocurile de iarbă neagră de pe câmpia de piatră deveniseră tufişuri, cărora un vânt puternic le zgâlţâia florile albe. Nenumăraţi oameni albaştri se iviră apoi, privind cu toţii spre stânga. De astă dată vedeam bine că feţele azurii le erau ceva mai butucănoase, şuviţele multicolore mai scurte şi mai puţin mobile. Parcă şi dimensiunile ochilor li se apropiau mai degrabă de cele ale Pieilor-Albe, neavând încă lărgimea impresionantă, pe care o cunoşteam. Trupurile albastre erau încinse doar cu petice de piele.

Masa thuleenilor se despărţea acum, lăsând între coloanele azurii o trecere îngustă. Şi pe ecran se iviră deodată, la capătul ei, petele roşii ale uniformelor marţiene.

— Ai declanşat şi butonul sunetului? a răsunat lângă mine glasul lui Al-aut, parcă mai răguşit decât de obicei, datorită emoţiei.

Am dat din cap. Îl declanşasem, nădăjduind şi eu că vom putea auzi cuvintele rostite cu milenii în urmă de oamenii Planetei Roşii, pe care o numeau Tazkal.

Imaginile marţienilor ne erau familiare încă din anii benzilor superioare, când le văzusem cu toţii pe ecranele malarat. Dar, dacă uniforma le rămăsese aceeaşi, căştile se modificaseră în cei patruzeci de ani care despărţeau momentul sosirii expediţiei lor pe Pământ, de cel al opririi pe Thule. Locul antenei fusese luat de discul strălucitor pe care toţi îl purtau pe frunte, asemenea oglinzii rotunde a otorinolaringologilor. Doar ochii li se vedeau prin îngusta şuviţă transparentă a căştii, restul feţei fiind acoperită de materialul roşu şi opac al costumului de protecţie.

Printre cei doi pereţi albaştri, alcătuiţi de coloanele thuleenilor, patru marţieni înaintau acum încet, ducând pe umeri un fel de brancardă aurie, pe care se afla trupul unui al cincilea membru al expediţiei. Când tovarăşii lui coborâră brancarda, am văzut că faţa lui Roh era descoperită şi că ochii albaştri îi priveau zadarnic cerul, de pe care ochiul ciclopic al Ultimei îi întorcea privirea moartă.

Coloanele albastre ale thuleenilor se aplecară peste brancarda aurie. Unul dintre marţieni scoase din buzunar o cutie transparentă. Datorită impreciziei imaginii nu puteam vedea decât că în cutie se afla ceva, fără să putem desluşi ce anume. Marţianul a apăsat pe o mică pârghie şi, peste câteva clipe, o ciudată maşină s-a ivit, lunecând pe nişte şenile roşii. Am înţeles că obiectul transparent era un aparat de telecomandă. Într-adevăr, sucind imperceptibil mica pârghie, marţianul indica maşinii, care se dovedi a fi un excavator-foreză, unde să sape.

Am asistat astfel la forarea tunelului şi a criptei în care trupul lui Roh urma să odihnească. În urma maşinii creştea repede un morman de piatră măcinată. Atenţi, dar fără a vădi altceva decât atenţie, oamenii azurii priveau. Am băgat de seamă abia atunci că lângă membrii expediţiei, imobilă şi gravă, se afla o bătrână cu ochi negri...

— Pad, dă-mi legătura cu Um, a rostit deodată unul dintre cei patru trimişi ai Planetei Roşii, nu puteam şti care, şi Al-aut a tresărit ca şi mine auzind sunetele cântate ale marţienei, a cărei sonoritate aminteşte de străvechea sumeriană şi de vechea chineză.

M-am încordat pentru a nu pierde vreun sunet şi, mai ales, pentru a nu lăsa să-mi scape înţelesul cuvintelor. Ca o sâcâitoare muzică de scenă, auzeam într-una uruitul monoton al forezei.

— Ce-a spus? m-a întrebat Al-aut, apucându-mă de braţ.

— Să vedem, cere o legătură...

Cel ce răspundea la numele de Pad, un bărbat mai degrabă mărunt, dar spătos, şi-a dus mâna la discul strălucitor şi l-a învârtit de trei ori. Am văzut cu mirare că discul îşi schimba culoarea la fiece învârtitură şi că era acum de un galben orbitor.

— Răspunde, Um! Răspunde, Um! a răsunat glasul grav al celui ce pusese discul în mişcare. Te cheamă Luna lui Zece! Te cheamă Luna lui Zece!

Marţianul care dirija excavatorul şi-a rotit şi el discul strălucitor de pe frunte, dându-i culoarea galbenă. Apoi a urmat să se ocupe de excavator. Însoţit de hârâieli, un glas înfundat a răsunat deodată:

— Răspunde, Luna lui Zece! Răspunde, Luna lui Zece!... Aşteaptă Um! Aşteaptă Um!

Cel ce se ocupa de excavator l-a dat lui Pad cutia transparentă.

— Totul a fost în van, Um, a rostit apoi, iar tristeţea lui, de multe ori milenară, vibra în căştile noastre cu o sfâşietoare prospeţime. Roh a scos marele strigăt. A ars...

(un cuvânt ininteligibil)... până la capăt. Ultima nelinişte i-a fost pentru Falga. I-am săpat casa timpului, înalţă-i numele pe Tazkal, printre numele înalte, Um! În inimile noastre e întuneric...

Se făcu tăcere. Un declic, apoi glasul înfundat rosti cu o neaşteptată putere:

— Ascultă, Xas! Ascultă, Xas!... Numele lui Roh va zbura peste întregul Tazkal şi veşnic va fi înalt. Asemenea nume nu coboară... Păcat doar că n-a putut afla că Falga va trăi! Auzi, Xas?... Expediţia lui Yug a găsit o lume. O lume pe Zigha 3! Tazkal se mută pe Zigha. Falga va trăi, Xas. Va întineri. Grăbiţi întoarcerea. Grăbiţi întoarcerea... Atât!

— O, Roh...

Şoapta lui Xas era un indicibil amestec de durere, de amară părere de rău, de bucurie năvalnică. Roh murise tocmai înainte de a afla că strădaniile atâtor oameni de ştiinţă, care – cu veacuri în urmă, încă, pe când abia începuseră să se ivească semnele certe ale tragicului amurg ce ameninţa Planeta Roşie – se zbătuseră să salveze lumea de pe Tazkal, strădaniile atâtor expediţii trimise pe toate planetele şi sateliţii în căutarea unui refugiu posibil fuseseră încununate de succes.

N-aveam nevoie să-i traduc lui Al-aut cuvintele marţienilor, le citea în mine pe măsură ce sensul lor mi se preciza în minte. Am schimbat o privire şi am înţeles că şi el simţise neobişnuita intensitate a dragostei pe care oamenii Planetei Roşii o nutreau pentru neasemuita lor capitală. Îmi iubeam patria pământească şi ştiam cât de legat era Al-aut de Venus, dar nici unul dintre noi nu simţea sfâşietoarea deznădejde, dragostea tragică, vecină cu idolatria, pe care marţienii o arătau splendidei Falga. Dragostea le era chinuitor sporită de inexorabila primejdie planând asupra cetăţii, care-şi trăia ultimii ani, ultimele luni, poate. Savanţii calculaseră de bună seamă ziua exactă în care nimeni n-avea să mai trăiască pe străzile multicolore, în casele împodobite, ziua în care lacurile albastre ale ochilor uriaşei

Falga urmau să sece pentru totdeauna. Generaţii întregi trăiseră cu aceeaşi durere în suflet, frământându-se să-i găsească leacul. Pe măsură ce ziua fatală se apropia, creştea dragostea pentru tot ce-i înconjura, pentru tot ce strămoşii făptuiseră, pentru toate minunile adunate între pereţii acoperiţi de severa geometrie a ornamentelor. Mi se părea că-i nelinişte mai puţin faptul că urmau să piară cu toţii, cât gândul că Falga va fi acoperită de nisipuri, că zidurile aveau să crape şi să se prăvălească peste străzile multicolore. Moartea sublimei cetăţi era coşmarul tuturor şi cred că oricare dintre ei şi-ar fi dat bucuros viaţa, ştiind că jertfa lui îndepărta blestemul. Dar Roh murise fără să afle că Falga se pregătea să trăiască pe Zigha 3 o nouă tinereţe.

Nu ştiam care era planeta sau satelitul numit de marţieni Zigha 3, deşi numele revenea frecvent în însemnările descoperite în ruinele marii biblioteci de pe colina lui Gar. Singura certitudine pe care o aveam se rezuma la constatarea că Zigha 3 nu făcea parte din sistemul Soarelui nostru galben, că nici una dintre lumile omenirii planetare nu fusese aleasă de numeroasele expediţii plecate de pe Planeta Roşie. Într-o bună zi marţienii se îmbarcaseră pe astronavele din vreme pregătite şi dispăruseră pentru totdeauna, în adâncurile Spaţiului cosmic, instalându-se pe misterioasa Zigha 3. Scena tragică pe care detectoarele noastre izbutiseră s-o extragă din multimilenarul depozit de imagini al timpur lui avea să ne lămurească ultima taină a mult încercatului Tazkal?

Uruitul excavatorului se auzea slab, ciudata maşină lucra acum undeva, în adâncurile pietrei opaline a celei de a zecea lumi. În jurul brancardei aurii pe care odihnea trupul lui Roh, copleşiţi de vestea neaşteptată, cei patru marţieni tăceau. Şi oamenii albaştri îşi aţinteau asupra lor ochii neobişnuiţi şi lipsiţi de înţelegere, ca nişte mari păpuşi privind, dintr-o vitrină, zbuciumul străzii...

Zigha 3, spuse în cele din urmă Xas. O, Roh…

— Voia sa demonteze şi sa transporte... (un cuvânt necunoscut), şopti Pad. Îţi aminteşti?

— Gândul că n-a apucat să afle, că n-o să ştie niciodată!... Falga îşi va deschide din nou ochii albaştri şi alte stele se vor oglindi în ei, dar Roh n-are să vadă şi n-are să ştie. Tocmai el!...

Un nou glas răsună atunci în difuzor, glasul unei femei care se lupta să-şi stăpânească plânsul:

— Nu-i adevărat! Nu vreau să cred!

Xas se apropie de al treilea membru al expediţiei (acum, auzindu-i glasul, mi-am dat seama deodată că semăna cu Plara) şi-şi trecu braţul peste umerii înguşti.

— S-ar întrista, ştiind că plângi, Daa...

Femeia şi-a ridicat fruntea şi discul strălucitor de pe cască a fulgerat scurt.

— Roh trăieşte în mine, a strigat. Auzi? Şi va trăi pentru coloanele albastre, a adăugat, arătând către thuleenii nemişcaţi.

— Linişteşte-te, Daa...

Femeia se aplecă asupra brancardei. Mâna-i trecu uşor peste faţa măslinie a lui Roh şi şoapta i se auzi abia, purtându-i până la noi străvechea durere:

— E tot ce mai pot face pentru tine, iubitule...

Se îndreptă către mormanul de piatră măcinată de către excavatorul care-şi isprăvise treaba şi, scoţând din buzunar un fel de pompă, stropi movila gălbuie. Am văzut cu mirare că mormanul de pulbere îşi schimbă culoarea, zbârcindu-se uşor, ca şi cum o pieliţă s-ar fi alcătuit peste praful de piatră. Sub ochii noştri movila gălbuie se transformase într-una roşie.

— Dă-mi... (un nou cuvânt necunoscut), ceru Daa, adresându-se celui de al patrulea marţian, care tăcuse tot timpul.

Acesta s-a întors cu spatele, şi abia atunci mi-am dat seama că purta un fel de raniţă, din care femeia scoase o cutie neagră. O ţeavă turtită pornea din cutia pe care

străluceau butoane colorate.

Daa a luat cutia şi s-a apropiat din nou de conul roşu. L-a privit lung, măsurându-l din ochi, apoi a apăsat pe unul dintre butoane. N-am văzut nimic ţâşnind din ţeava turtită, dar o parte a movilei roşii s-a desprins, ca şi când ar fi fost retezată. Praful de piatră se închegase într-o materie dură. Cu mişcări repezi, aplecând cutia după cum voia să taie piatra roşie, Daa a cioplit blocul ce căpăta treptat înfăţişare omenească. Pe piatra gălbuie a celei de a zecea lumi se înălţă curând trupul uriaş al unui marţian, cu cască şi costum de protecţie. Aveam în faţă statuia roşie a Marelui Zeu, aşa cum o văzusem în templul din aşezarea în care poposisem...

— Roh va trăi pentru coloanele albastre, spuse din nou Daa.

— Mai mult decât atât, va privi veşnic către Zigha 3, adăugă solemn Xas.

Apoi, parcă fără efort, se înălţă în văzduh. Se ridica drept în sus, plutind uşor, de parcă ar fi fost un balon.

— Antigravitaţie, a şoptit Al-aut.

Trupul masiv rămase suspendat la trei metri de piatra satelitului. Mâinile lui Xas pipăiră discul, rotund ca un imens ochi ciclopic, pe care Daa îl sculptase pe casca statuii. Toţi ceilalţi i-au înţeles gândul, deoarece au început să se agite. Bărbatul care purta raniţa ieşi. din cadru, în vreme ce Pad apucă extraordinarul aparat de sudură şi croi o deschidere în spatele statuii. Numai Daa rămase lângă trupul lui Roh, privind faţa încremenită şi ochii albaştri, care nu clipeau. De cealaltă parte a brancardei, dreaptă, veghea bătrâna thuleeană cu ochi negri. Cât despre oamenii albaştri, asistaseră la metamorfozarea pulberei într-un morman de culoare roşie, dar fugiseră înspăimântaţi în clipa când piatra roşie începu să se însufleţească, luând înfăţişarea uneia dintre straniile făpturi roşii ivite în mijlocul lor.

Un canal îngust lega acum – prin trupul statuii – discul sculptat, de deschiderea practicată de Pad. Xas coborî, luă

din mâinile lui cutia neagră şi, înălţându-se iar, ca şi cum ar fi fost lipsit de greutate, tăie şi desprinse discul de piatră. Al patrulea membru al expediţiei se întoarse atunci. N-am putut vedea ce-i dădea lui Pad, care vârî în deschizătura pe care o croise în trunchiul statuii nişte obiecte colorate, dar îi întinse lui Xas un disc strălucitor, de felul celor pe care cu toţii le purtau pe frunte. Xas îl fixă în locul unde se aflase discul de piatră şi, rotindu-l de mai multe ori, îi dădu culoarea roşie a chipului cioplit.

— Vino să vezi, Daa, o îndemnă apoi pe femeia plecată peste faţa lui Roh.

Uşoară, Daa se ridică în văzduh, oprindu-se lângă el. Privi discul şi spuse doar:

— Aşa e bine.

...În clipa aceea I-lana a deschis uşa, vestind:

— Se trezeşte!

N-am înţeles îndată despre ce era vorba. Mă aflam, cu milenii în urmă, în tovărăşia expediţiei care ne precedase pe cea de a zecea lume şi m-am întors cu greu în era noastră.

— Opreşte detectoarele, a spus Al-aut.

O simplă răsucire a butoanelor, şi imaginea uriaşei statui, în dreptul frunţii căreia pluteau Daa şi Xas, a pălit pe ecranul malarat, ca şi cum s-ar fi năpustit îndărăt, în trecutul din care vremelnic o chemasem.

— Se trezeşte, a repetat I-lana.

— Du-te lângă el, a spus Al-aut. Venim îndată.

Şi am deschis uşa laboratorului, unde Plara şi Kes priveau o substanţă albă, fierbând într-o retortă.

— Rănitul nostru îşi vine în fire, i-a vestit Al-aut.

Biologii schimbară între ei o privire.

— Nu ştiu dacă avem dreptul, începu Kes.

— Dar nu-i nici o primejdie! se răzvrăti Plara.

— Nu, mai mult ca sigur, nici o primejdie. Şi totuşi...

— Cui să-i cerem consimţământul? E o împrejurare neobişnuită şi conştiinţa noastră singură trebuia să

hotărască, a strigat Plara.

Înţelegeam că nu făceau decât să reia datele unei discuţii la care nu luasem parte. Draga mea Plara se zbuciuma, nu putea sta locului şi ochii-i străluceau. Mi s-a părut atât de frumoasă, încât pentru o clipă i-am urmărit numai mişcările, m-am lăsat în voia energiei care făcea să-i vibreze trupul fragil. Când m-am putut desprinde din vrajă, am auzit-o din nou:

— Ce vrem noi? Să-i ajutăm, să-i împingem pe o treaptă superioară…

— Ce vrem noi e limpede, răspundea Kes. Dar cine ne dă dreptul să dispunem de ei ca de nişte cobai?... Nu-i vorba de ameliorarea unei rase de găini! Avem de-a face cu nişte hominizi, poate cu nişte fiinţe aflate la nivelul lui Homo primigenius. Înalţă construcţii, au rituri, credinţe...

— Şi e un rău în faptul că vrem să-i scăpăm de tarele bestiale care-i trag îndărăt, către animalele din rândurile cărora provin? Recunoşti că experienţa poate fi ineficace, dar în nici un caz primejdioasă...

— Cred că problema trebuie pusă şi altfel, am intervenit atunci. „Umanizarea” Pieilor-Albe e singura lor şansă de supravieţuire, Kes. Altminteri, mai devreme sau mai târziu, oamenii albaştri îi vor nimici până la unul, îi vor vâna şi-i vor stârpi ca pe nişte fiare... Tu singur ai pomenit de Homo primigenius!

Plara mi-a aruncat o privire triumfătoare şi biologul şi-a clătinat capul, neted ca un ou.

— Ce spui, Al-aut? a întrebat apoi. Eşti totuşi conducătorul expediţiei...

Ochii cenuşii s-au îndreptat către retorta în care fierberea substanţei albe încetase. Liniştit, glasul puţin răguşit a rostit, fără urmă de şovăială:

— Îmi asum răspunderea.

Kes l-a privit lung.

— Fie, a spus apoi. Deocamdată, nici vorbă de eventualitatea transmiterii unei eredităţi modificate. E o

primă experienţă de rezultatul căreia atârnă totul. Poate că sunt doar prea bătrân şi mi-am pierdut îndrăzneala, dar am senzaţia că intru în pielea doctorului Morreau...

— Kes! a strigat Plara.

— Bine, bine... Nu mai spun nimic. Dacă sunteţi cu toţii de părere...

— Aţi găsit, aşadar, substanţa? am întrebat, mai mult ca să schimb vorba.

— Nu intru în amănunte, mi-a răspuns Kes. Tot n-ai înţelege... Analiza oaselor ne-a îngăduit să izolăm o substanţă care joacă, într-un fel, rolul unui catalizator: grăbeşte osificarea. I-am găsit inhibatorul. E praful alb din retortă. Acum, să vedem... I-lana ar trebui să execute câteva trepanări, să deschidă protuberanţele de pe creştetul pacientului şi să aplice substanţa noastră albă. Deocamdată, deci, tratament local, combinat cu absorbirea unor stimulatori ai sistemului nervos. Dacă şuviţele se vor putea dezvolta…

— Grăbiţi-vă, a spus Al-aut. I-lana aşteptă. Cum îl adormiţi?

— Presupun că tot cu ajutorul undelor hipnotice...

Plara a luat retorta şi i-am condus pe amândoi în cabina în care tânărul adus de mine deschisese ochii. I-am întâlnit privirea şi mi s-a părut că mă recunoaşte. Dar era, probabil, o iluzie. În costumele noastre semănăm prea mult pentru ca cel pe care-l scăpasem de la moarte să mă poată recunoaşte.

— Plec cu Tudla, a spus Al-aut, în chip de rămas bun şi amândoi am ieşit din cabină, lăsând pacientul în seama celorlalţi.

Bănuiam ce are de gând Al-aut şi nu m-am mirat de aceea când mi-a propus să-l urmez în aşezarea oamenilor albaştri. Avusese dreptate, statuia Marelui Zeu ascundea cel puţin încă o taină. Ştiam acum că Daa o cioplise, cu ajutorul unui aparat funcţionând, poate, cu ultrasunete. Statuia ridicată în amintirea lui Roh devenise apoi un idol,

fusese multiplicată, reproducerile neizbutind să atingă desăvârşirea originalului. Dar Roh trăia printre coloanele albastre, aşa cum Daa dorise.

— Mai mult decât atât, va privi veşnic către Zigha 3, a spus Al-aut, repetând cuvintele lui Xas.

L-am privit surprins.

— Cum, chiar crezi...?

— Sper.

O, acum îi înţelegeam tulburarea! Faţa îi era încremenită ca de obicei şi nimic nu vădea că nădăjduia să pătrundă ultima taină a Planetei Roşii, enigma pentru dezlegarea căreia se cheltuiseră în curgerea veacurilor inventivitatea şi energia a generaţii de cercetători: descoperirea punctului din spaţiu în care bătrâna civilizaţie marţiană se transplantase. Dar îl cunoşteam prea bine pentru a nu şti că toate facultăţile îi erau acum îndreptate către speranţa asta, către posibilitatea identificării aproape legendarei Zigha 3.

Din nou zburam către aşezarea bătrânei preotese, urmaşa îndepărtată a celei ce asistase la ridicarea idolului adăpostit mai târziu în templul pe care-l cunoşteam. Ce tradiţii moştenise de la înaintaşele ei şi cât adevăr se păstra în de atâtea ori milenarele amintiri, acoperite de vălul inevitabilelor legende?

Sub noi, pe câmpia de piatră, două puncte se mişcau. Am coborât, încercând să le desluşim, şi am recunoscut cu strângere de inimă două coloane albastre. Una era împodobită cu şuviţe verzi, cealaltă avea şuviţe violete. Umbrele mari ale aripilor noastre au acoperit pentru o clipă trupurile celor doi surghiuniţi, ca un simbol al năpastei abătute din văzduh asupra lor. Amândoi şi-au ridicat privirile şi am întâlnit durerea violetă şi ura verde.

— Trebuie să facem ceva pentru ei, am spus. Înţelege, Al-aut! Te rog...

Ceva a sclipit în mâna lui Ochi-Verzi, ridicată către noi într-o îndârjită şi zadarnică promisiune de răfuială. Am

bănuit că era cuţitul cu care mă mai ameninţase odată, cuţitul cu care ucisese Pieile-Albe.

Pe câmpia gălbuie, umbrele noastre se zbăteau departe de perechea rămasă în urmă. Al-aut nu răspunsese. Ce-mi putea răspunde?

7. POARTA GALACTICĂ

Templul părea pustiu. În semiîntunericul pe care flăcările reci ale „opaiţelor” nu izbuteau să-l alunge, singur, uriaşul chip de piatră al lui Roh ne-a întâmpinat. Fusese cioplit sub ochii mei, adineauri, acum aproape 14000 de ani. Aici stătuse Daa, lângă brancarda aurie. Xas nu mai plutea în dreptul discului de pe fruntea de piatră, însă discul era acolo, roşu şi strălucitor. Patrusprezece milenii trecuseră peste el, încercaseră să-l întunece, să-i teşească marginile; dar timpul nu-l putuse atinge. Mi se părea că însăşi impalpabila lui materie *se* condensase în ciudata piatră roşie a marei statui.

Mai expeditiv decât mine, Al-aut îşi şi desfăcuse aripile, care-i băteau acum mărunt aerul, menţinându-l la nivelul căştii de piatră. Peste o clipă însă, a revenit lângă mine, spunând dezamăgit:

— Du-te şi vezi!

M-am înălţat şi am privit în strălucirea discului. Am întâlnit nişte ochi albaştri, larg deschişi pe o faţă măslinie, înconjurată de o scurtă barbă neagră. Fără să vadă, Roh se uita la mine prin discul roşu.

— Nu înţeleg, spunea Al-aut. Undeva-i o greşeală…

— Noi am greşit, i-am răspuns. *Ei* nu greşesc.

Dar urmam să privesc chipul lui Roh, care „trăia printre coloanele albastre”.

— Al-aut, am strigat, e limpede! Ţi-am spus că *ei* nu greşesc. „Roh va privi veşnic către Zigha 3”… Roh!

Am coborât repede, dar Al-aut se şi îndrepta către poarta dincolo de care începea tunelul ducând spre criptă. Curând ne aflam în faţa celeilalte porţi, în piatra căreia fusese încastrat blocul fosforescent pecetluit cu semnul, *toz.* Zadarnic am privit însă în sus, peretele de piatră era neted, aşa cum îl lăsase excavatorul mânuit de Xas.

Am apăsat atunci în cele două locuri pe care bătrâna preoteasă le apăsase de faţă cu noi şi poarta s-a deschis, iar Roh s-a ivit, păşind fără să se mişte, ca o gazdă care întâmpină oaspeţi. Din nou ne-am ridicat privirile, cercetând peretele. O gaură îngustă se vedea doar în pragul de sus al porţii, altminteri piatra şlefuită părea neatinsă. Dar, când mi-am apropiat ochiul de gaura în care doar degetul meu mic ar fi putut pătrunde, n-am văzut nimic. Imobil, Roh ne privea cu ochii lui albaştri.

— Nu se poate, am spus. *Ei* nu greşeau…

— Dar aparatele lor se defectau, ca ale noastre…

— Uiţi discul roşu, cu elice? Cubul de metal transparent?… Discul statuii ne-a arătat chiar adineauri faţa lui Roh. Nu, aparatele lor funcţionează perfect, sau poate clima de aici le conservă. Oricum…

— Stai! a strigat Al-aut. A făcut un pas şi a intrat în criptă, apoi s-a întors cu tot trupul către mine, aşezându-se în faţa lui Roh şi poruncindu-mi: închide poarta.

Am împins uşor blocurile legate între ele, până am auzit ţăcănitul mecanismului. Poarta se închisese. M-am simţit deodată apăsat de un simţământ neplăcut, nu pentru că rămăsesem singur în galeria întunecată, dar pentru că închisesem poarta criptei peste Al-aut. Enervat, am deschis-o repede.

Am înţeles că, de astă dată, aflasem taina. Al-aut stătea nemişcat. Mi-a făcut semn să-i iau locul şi a ieşit din criptă, dând la iveală trupul lui Roh, pe care-l acoperise cu trupul lui.

Poarta grea a venit către mine şi abia atunci mi-am dat seama că semnul *toz* fusese sculptat şi pe latura ei interioară. Când mecanismul de închidere a ţăcănit, vechiul semn s-a aflat la nivelul ochilor mei. Şi deodată, cu o uluitoare limpezime, am văzut.

Sub un cer necunoscut, luminat de fantastica strălucire a doi sori, sclipea o clădire uriaşă, înconjurată de Altele, mai mici. Pereţii le erau împodobiţi cu ornamentele geometrice ale apusei Falga, dar nu-mi puteam lua ochii de la clădirea cea mare, căreia i se dăduse înfăţişarea unui gigant. Două picioare zdravene susţineau trunchiul, din care pornea gâtul vânjos şi capul, pe care străluceau ochii albaştri. Braţele gigantului erau ridicate şi îndoite din coate, pentru ca mâinile să i se poată uni după ceafă. Toată uriaşa construcţie, alcătuită prin suprapunerea a nenumărate etaje colorate, avea mii de ferestre scânteind în toate culorile.

Abia apucasem să îmbrăţişez priveliştea că Al-aut a deschis poarta şi, fără o vorbă, mi-a luat locul. De aci înainte ne-am schimbat într-una, privind cu rândul, dar am să însemn fără întreruperi cele ce am văzut, adăugind relatările lui Al-aut la tot ce mi-a fost dat să desluşesc cu propriii mei ochi.

Peste uriaşa clădire, în care am recunoscut imaginea verticală a faimoasei Falga, străluceau, aşadar, doi sori. De pe largile terase ale braţelor ei îşi luau zborul sute de discuri transparente, albe, albastre, trandafirii, care se deplasau prin văzduh, fremătând şi contractându-se ca nişte aeriene meduze. De două ori mi s-a părut că asemenea meduze îşi schimbau forma, alungindu-se şi şerpuind printre, celelalte, dar Al-aut n-a observat aşa ceva şi poate că m-am înşelat. Ceea ce am văzut însă amândoi a fost faptul că uriaşa clădire s-a mişcat. Poate că nu era totuşi o clădire? Picioarele ei, străpunse de mulţimea ferestrelor multicolore, s-au urnit şi gigantul a ieşit din câmpul nostru vizual, păşind peste construcţiile mai mici

care-l înconjurau. Pe locul unde îl văzusem cu o clipă înainte rămaseră două gropi identice şi cu margini netede, ca ştanţate.

Văzduhul a început să palpite apoi, de parcă ar fi fost viu. Forme de o stranie înfăţişare omenească (îl străbăteau, se iveau şi piereau, poate tocmai mişcarea lor făcând să ni se pară că văzduhul fremăta. Erau colorate, dar n-am desluşit decât nuanţe palide, asemenea celor pe care le aveau şi meduzele aeriene. Nici unul dintre noi nu şi-a dat seama din prima clipă că toate obiectele, fiinţele, până şi peisajul, ne apăreau plate, ca şi când le-am fi privit cu un singur ochi. Nu ştiam dacă era vina aparatului, dacă lumea pe care o vedeam avea o dimensiune în minus, sau una în plus (în toate trei cazurile imaginile trebuiau să ne pară la fel de lipsite de relief), înţelegeam însă că viaţa evoluase mult pe Zigha 3, atât de mult, încât se depărtase de tot ceea ce cunoşteam. Poate că materia se manifesta acolo în forme noi, nebănuite în sistemul nostru, şi nu m-am putut împiedica să-mi amintesc de gândurile ceţoase care mă bântuiseră în vremea zborului, pe când ine îndreptam către lumea satelitului îngheţat al Ultimei.

Oare nălucile extragalactice, cărora le intuisem prezenţa nevăzută, nu erau surorile impalpabilelor arătări ce făceau să freamete văzduhul luminat de razele acestor doi sori? Marţienii, care colonizaseră misterioasa planetă, stăpâneau taine pe care nu le cunoaştem încă. Nu văzusem deocamdată nimic putând să ne amintească înfăţişarea celor ce fuseseră nevoiţi să părăsească Planeta Roşie. Oare statuia lui Roh, înălţată din dragostea şi durerea unei femei, nu-şi schimbase menirea de-a lungul veacurilor, al mileniilor, şi nu devenise oare singurul punct de legătură dintre fiinţele aparent imponderabile de pe Zigha 3 şi oamenii celor nouă lumi, poarta prin care se puteau strecura în realitatea sistemului nostru? Aici, pe Thule, statuia lui Roh se transformase într-un idol. Ce însemna ea pe Zigha 3, unde cu siguranţă nu fusese uitată, de vreme

ce, după câte se părea, straniile aparate pe care marţienii le lăsaseră pe toate planetele şi sateliţii Soarelui nostru galben fuseseră pretutindeni nimicite şi se păstraseră numai pe cea de a zecea lume? Era greu de crezut că locuitorii evoluaţi de pe Zigha 3 se dezinteresau de vechea lor patrie, sau că o uitaseră. Aşa cum avuseseră mijloacele s-o părăsească, ar fi putut cu atât mai lesne s-o cerceteze în vremea noastră, cu cât timpul trebuia să le îngăduie descoperirea unor şi mai perfecţionate tehnici de zbor. Dar, cu mult încă înaintea constituirii omenirii planetare, nici o vizită a foştilor locuitori ai Planetei Roşii nu fusese semnalată pe vreuna dintre lumile noastre. De ce? Nu cumva tocmai pentru că nu mai puteau pătrunde în sistemul nostru, datorită adaptării structurii lor la noile condiţii ale planetei ce-i găzduise? Marea statuie de piatră roşie rămânea atunci singurul punct de contact cu noi, singura poartă care nu le fusese definitiv închisă. De pe Thule se vedea Zigha 3. Poate că şi de pe Zigha 3 se vedea Thule. Se vedea, doar?

Vechea teorie a scriitorului după care unele rituri magice ar fi avut în copilăria omenirii rolul de a deschide solilor extragalactici o poartă de acces în lumea noastră – teorie în sprijinul căreia nu putuse aduce nici o dovadă, mulţumindu-se doar cu sugerarea unei tradiţii moştenită de la expediţia marţială – devenea verosimilă. Poate că oamenii de pe Tazkal cunoşteau încă din vremuri imemoriale posibilitatea stabilirii unor asemenea legături şi tocmai acest fapt le uşurase transformarea, trecerea în noua realitate de pe Zigha 3, de unde se arătau dornici să intervină în lumile noastre. Dacă aşa era, dacă ipotezele pe care ni lei sugerau descoperirile de pe cea de a zecea lume se confirmau, omenirea planetara se afla în faţa uneia dintre cele mai însemnate întâlniri din istoria neamului omenesc. Ceea ce altă dată risca să devină speculaţie mistică, şarlatanie pusă în slujba obscurantismului, putea şi trebuia să fie acum cercetat de către marile institute ale celor nouă lumi. Oare

bătrâna preoteasă cu ochi negri mai deţinea vreo particulă de lumină în stare să risipească ultimele incertitudini? Şi în care punct al galaxiei noastre se rotea prin spaţiu ciudata Zigha 3?

— Nu ştiu, a spus Al-aut, când am închis în cele din urmă poarta criptei şi am prins a sui prin galeria ce răspundea în templu. Cele mai apropiate stele duble sunt 61 din constelaţia Lebedei şi 70 din Ophiuchus, iar stelele duble ale Lebedei se află la 22,2 ani-lumină, socotind doar drumul dus-întors...

— Zigha 3 ar putea fi şi mai depărtată de (noi?

— Bineînţeles, a încuviinţat Al-aut. Iar ceea ce am văzut nu reprezintă decât imagini dispărute cu ani-lumină în urmă, ţinând seama de răgazul necesar pentru ajungerea lor pe Thule. Poate că viaţa s-a schimbat între timp cu totul pe Zigha 3, sau poate că a încetat de mult...

— Xas ştia totuşi foarte bine unde se află planeta pe care marţienii urmau s-o colonizeze. Roh priveşte de milenii către Zigha 3!

— De-am putea afla şi noi ce ştia Xas...

Al-aut rostise cuvintele, împingând poarta ce dădea în templu. Îndată ne-am pomenit în faţa bătrânei cernite, care ne-a privit, ca de obicei, fără mirare. Ne văzuse pesemne prin grosimea pietrei şi ştia că ne aflam în cripta lui Roh. Am arătat cu braţul în sus, încercând să-i sugerez ideea depărtării, apoi am făcut mişcările cuiva care ar trage către el, din înălţimi, o frânghie nevăzută. Socoteam că ar putea astfel înţelege dorinţa noastră de a şti dacă poate chema ceea ce se afla acolo, departe, unde Roh privea fără să vadă.

S-a uitat la mine lung, de parcă mi-ar fi cercetat gândurile la negrele faruri ale ochilor ei. Apoi s-a îndreptat către uriaşa statuie (şi i-a cuprins genunchii cu braţele. Îi urmăream tulburat mişcările pentru că eram încredinţat că mă înţelesese. Aşteptam ceva, nu ştiam ce, dar simţeam, că vom primi un răspuns. Nici un reprezentant al celor nouă

lumi nu trăise vreodată o atât de, neliniştită aşteptare, de sfârşitul căreia atârna, poate, cunoaşterea unor realităţi încă nebănuite de către omenirea planetară. În penumbra templului pâlpâirile reci ale fosforului tremurau. Mi se părea că o veşnicie trecuse de când bătrâna îmbrăţişase genunchii de piatră. Iată, acum se ridica şi începea să-şi mişte braţele, aşa cum o mai văzusem mişcându-le, aici şi în peştera fosforescentă. Atunci, de fiecare dată, nu se petrecuse inimic. Ştia de bună seamă şi ea că nu gesturile, oricât de solemne, ne puteau aduce răspunsul aşteptat. Ce rost avea, aşadar, ritualul pueril care ne făcea să pierdem vremea? Ca o veche vrăjitoare din Macbeth, bătrâna rostea poate şi cuvinte tainice, cărora nici nu le mai cunoştea înţelesul...

Am priceput deodată că repeta un ritual învăţat de mult, pe când era tânără ca ajutoarea ei de acum şi ucenicea pe lângă o altă bătrână, care moştenise tainele de la lanţul preoteselor acoperind cei 14000 de ani ce o despărţeau de bătrâna cu ochii negri, privind calmă înmormântarea lui Roh. Nu ştia care dintre mişcările ei deschidea poarta către necunoscut şi nici nu-şi dădea seama, poate, că una singură dintre ele era o cheie, introdusă printre gesturi gratuite, nu, printre gesturi menite s-o ascundă. Aşa cum fusese învăţată, le reproducea pe toate, cu aceeaşi seriozitate... Dar mi-am amintit că tovarăşii lui Roh nu puteau nici ei bănui felul în care viaţa avea să evolueze pe Zigha 3. Ca atare, nu putuseră lăsa nici un fel de cheie străvechei înaintaşe a bătrânei, ce-şi legăna acum braţele în faţa statuii devenită idol. Lucrurile, prin urmare, se petrecuseră altfel.

Un ritual, riguros ca toate ritualurile, se închegase de-a lungul veacurilor în jurul marii statui de piatră. Dacă izbutiseră să-şi păstreze o poartă de acces în sistemul Soarelui nostru galben, făpturile ciudate de pe Zigha 3 o făcuseră fără ca cernitele preotese să-şi dea seama. Cu alte cuvinte, izbutiseră să transforme într-o cheie unul dintre

gesturile rituale şi se foloseau de el, datorită imuabilei succesiuni a mişcărilor, devenită „sacră”. Asemenea cocoşului dintr-o veche fabulă dramatizată, care credea că prin cântul lui făcea să răsară Soarele, bătrâna preoteasă era încredinţată că puterea vrăjilor ei cheamă necunoscutul. Acest necunoscut, însă, ştiuse să folosească un gest inofensiv pentru a face din el o cheie, în stare să deschidă o poartă. Numai în templul din această aşezare a oamenilor albaştri, fără îndoială. Zadarnic îndeplineau cu gravitate celelalte preotese de pe Thule ritualul înaintea idolilor imitând statuia lui Roh, zadarnic se străduia chiar bătrâna noastră prietenă în faţa marii statui din peştera fosforescentă. Gestul-cheie era valabil numai în preajma statuii cioplită de Daa, în care marţienii introduseseră uluitoarele lor aparate. Cunoscându-le modul de funcţionare şi aflând gestul n-am fi putut deschide în toate lumile noastre ciudatele porţi prin care Zigha 3 era în stare să pătrundă în realitatea dimensiunilor noastre?

Urmăream cu emoţie mişcările bătrânei, într-o aşteptare a cărei tensiune mă istovea. Îmi simţeam genunchii tremurând. Lângă mine, cu trupul puţin aplecat înainte, Al-aut privea îndârjit, încordat aşa cum îl văzusem în încăperea Marelui Consiliu, când imaginile aduse de el de pe satelitul îngheţat se perindau pe uriaşul ecran de oţel. Prin arcada porţii năvălea întunericul. Ultima apusese.

Atunci, în palida lumină spectrală a pietrelor fosforescente, coloana întunecată a preotesei a prins a luneca repede în jurul statuii. Nu ştiu ce proprietăţi avea piatra roşie, în mod artificial creată de Daa, dar vârtejul provocat de rotirea bătrânei în jurul ei o făcea să scapere. Scântei roşii ţâşneau din colosul, al cărui creştet se pierdea sub acoperiş. Întâi rare, pornind în răstimpuri din picioarele statuii, de pe porţiunile pe lângă care bătrâna se rotea, scânteile se înmulţiră cu repeziciune, acoperind curând întreaga suprafaţă a pietrei. Trupul roşu al lui Roh părea acum învăluit într-o stranie blană cu ace de foc. Şi, în clipa

când bătrâna se prăbuşi istovită, haina de foc se desprinse şi lunecă la picioarele uriaşului de piatră, unde pâlpâi mărunt. Fără să vreau, m-am tras cu un pas îndărăt.

Din zbaterea pâlpâitoare se ridicase o formă înaltă, cu tulburătoare înfăţişare omenească. Aproape albă, abia trandafirie, forma pe care o vedeam nemişcată era plată, ca o fotografie. Am recunoscut îndată una dintre fiinţele care făceau să palpite văzduhul de pe Zigha 3. Îmi simţeam gura uscată şi gâtul încleştat.

Nu se dezlipea de lângă statuia roşie şi am presupus că nu poate trece dincolo de cercul magnetic descris de trupul albastru al bătrânei. Ca şi cum ar fi vrut să-mi confirme bănuiala, ciudatul descendent al oamenilor de pe Planeta Roşie a întins către mine, ca un fel de braţe, două benzi de imponderabilă substanţă.

— Stai, a strigat Al-aut. Lasă-mă pe mine!

N-a apucat să-şi sfârşească vorba, pentru că o dată cu el mă şi apropiasem de năluca trandafirie, şi şuviţele plate ale braţelor ei ne-au cuprins pe amândoi. Umerii noştri au trecut prin braţele care nu ne-au putut reţine, ca şi cum ar fi fost alcătuite dintr-un gaz. Ne-am apropiat mai mult. Forma care ne depăşea cu un cap ne-a strâns la piept (a făcut gestul de a ne strânge) şi ne-am pomenit spărgându-i alcătuirea, pătrunzând în substanţa ei necunoscută.

Mi s-a părut că plutesc. Eram neînchipuit de uşor şi toate simţirile mi se ascuţiseră. Am auzit sunete ciudate, mirosuri necunoscute mi-au asaltat nările. Cu o limpezime nefirească desluşeam imagini stranii, împletindu-se, amestecându-se şi recompunând altele, neasemănătoare cu nimic văzut vreodată şi care, pentru mine, nu aveau nume. Totul cânta, răspândea miresme şi alcătuia inefabile caleidoscopuri, colorate în nuanţe pe care niciodată nu le percepusem. Aţâţate frenetic, simţurile primeau un atât de covârşitor flux de senzaţii, încât neasemuita bucurie începea să facă loc durerii. Beţia de sunete, culori şi miresme se sfârşi brusc în clipa aceea şi n-am mai fost

decât luciditate.

Ca o lamă ascuţită, pătrundeam în natura lucrurilor. Noţiunea de necunoscut încetase să mai existe şi ştiam tot, înţelegeam relaţiile ascunse. Stăpâneam tainele vieţii. Nu trebuia să aflu sau să memorez, totul era în mine, trecut, prezent şi viitor. În faţa mea se roteau miriade de corpuri strălucitoare. Ştiam când se iviseră şi când aveau să se stingă. Pe mingea asta verzuie, curgerea mileniilor abia începea şi monştri obtuzi se devorau, sub acoperişurile luxuriante ale pădurilor. Dincolo se înălţau primele trepte şi minţi rătăcind prin beznă se străduiau deznădăjduit să descopere cele dintâi certitudini. Bubuituri asurzitoare vesteau pe globul celălalt deschiderea uriaşelor abatoare ale războaielor. Nave uriaşe de felurite tipuri şi vârste lunecau pe lângă mine prin spaţiu şi-n cabinele lor se ştia câte ceva, se muncea pentru desfiinţarea zonelor întunecate ale necunoscutului. Le puteam străpunge învelişurile, căci eram raţiune pură, gând descojit, sclipind ca un bisturiu. Fără greutate, parcă, devenisem o traiectorie. Nu puteam interveni, ajuta sau împiedica. Dincolo de bine şi rău, observator...

— Dezmeticeşte-te, a spus Al-aut.

Mă zguduia şi voiam să-i spun să aibă răbdare, să mai aştepte puţin. Dar nu puteam vorbi. Apoi, brusc, m-am simţit îngrozitor de greu, ca şi cum aş fi purtat ere pe umeri. Ne aflam la picioarele marii statui. Forma trandafirie dispăruse şi preoteasa mai zăcea nemişcată pe podeaua de piatră.

— Cât a durat? am întrebat. Ai simţit şi tu...?

— Mi-era teamă că nu-ţi mai vii în fire! Cât a durat? O secundă. Poate două... Ce să simt?

L-am privit neîncrezător.

— Vrei să spui că tu... că tu nu...?

— Ba da, un fel de vârtej. O ameţeală. M-am împotrivit şi mi-am revenit îndată.

Eram încă prea buimăcit, ca să-i povestesc, prea

buimăcit ca să pot măcar gândi. De ce numai eu? De ce se împotrivise Al-aut? Cei de pe Zigha 3 nu ne puteau face vreun rău, nu numai pentru că nu erau materialmente în stare, dar pentru că, acolo unde ajunseseră, răul era de neconceput. Numai vechii autori burghezi de utopii populau necunoscutul cu monştri. La nivelul posibilităţilor de comunicare dintre lumi şi sisteme solare diferite nu mai puteau exista aspiraţii josnice. Al-aut ştia asta la fel de bine ca şi mine. De ce se împotrivise?

— Pentru că nu accept să mi se anihileze voinţa, a răspuns. Nu-mi spune acum nimic. Şi nu te mai gândi. Ai să ne povesteşti mai târziu, în omnimov...

Păream oare halucinat? În glasul lui Al-aut mi se păruse că desluşesc o vagă îngrijorare...

Preoteasa îşi revenea. Ochii ei mari ne priveau întrebători. Nu ştiam dacă intrase vreodată în atingere cu vreuna dintre impalpabilele fiinţe care descoperiseră mijlocul de a coborî pe Thule, nu ştiam dacă structura îi îngăduia un asemenea contact şi nici dacă izbutea sa depăşească efortul care o făcuse să-şi piardă cunoştinţa. Poate că pe vremuri, când era încă tânără...

Ne-am îndreptat către ea şi am ajutat-o să se ridice. Am sprijinit-o până la laviţa cea mai apropiată. Privirile negre, care nu se îndepărtau de pe feţele noastre, cereau un răspuns. Am desenat cu mâna prin aer o făptură şi am mimat îmbrăţişarea. Pleoapele albastre s-au lăsat, grele, peste ochii negri şi capul preotesei s-a plecat, încuviinţând. Încrucişându-ne braţele pe piept, ne-am luat atunci rămas bun. N-a încercat să ne reţină. Cu ochii închişi, părea că meditează, sau doarme.

Întunericul se lăsase peste cea de a zecea lume. După simţământul că fusesem pentru o clipă atotputernic, mă regăseam cel dintotdeauna. Simţurile, acum amorţite, nu uitau nemaiîncercata risipă de senzaţii şi mintea înceţoşată îşi amintea că pătrunsese toate tainele, le cunoscuse începutul şi sfârşitul. Regretam calma înţelepciune de care

mă bucurasem. Ca sclipirile înşelătoare ale stelelor pe scutul „apelor” dense ale satelitului îngheţat, tot ce-mi descoperise supraomeneasca luciditate se ferea, pierea îndată ce încercam să fixez pâlpâirea unui gând. Mă aflam ca după un vis, în care mi s-ar fi părut că rezolvasem o neobişnuit de complexă problemă istorică. Odată trezit, recunoşteam puerilitatea şi lipsa de logică a ideilor, care mă fascinaseră în vis. De astă dată, însă, nu visasem. Zburând prin beznă, regăseam amintirea vivifiantei întâlniri cu solul enigmaticei Zigha 3. Şi m-am întrebat dacă strania noastră îmbrăţişare îi îngăduise şi lui să mă cunoască, să cunoască prin mine nivelul civilizaţiei celor nouă lumi. Dar nu ştia totul dinainte?

Am văzut cu mirare că Al-aut, care zbura în faţa mea, se oprise în văzduh.

— Ce s-a întâmplat?

Mi-a arătat, în lumina proiectorului, luminişul peste care ne aflam. Era cel unde ne lăsasem omnimovul, dar, din cercul trunchiurilor de sticlă, ce-l mărgineau, omnimovul nostru dispăruse.

8. OCHI-VERZI

Neliniştiţi, ne-am rotit o vreme pe deasupra pădurii, plimbând spadele luminoase ale proiectoarelor printre trunchiurile sticloase, scăpărând ca nişte coloane de diamant. Orbite de neobişnuita strălucire, animale necunoscute şi păsări verzi ţâşneau speriate pe sub zbuciumatele globuri portocalii. Mă tem că, fără să vrem, am furnizat multora dintre ele o pradă neaşteptată.

Lărgisem roatele pe care le descriam în văzduhul întunecat şi neliniştea ne sporise peste măsură. Nu

înţelegeam ce se petrecuse şi nu ştiam unde să ne căutăm tovarăşii, în bezna duşmănoasă. Ce primejdie neaşteptată îi silise să pună omnimovul în mişcare? Pilotarea lui nu era complicată, o învăţasem cu toţii încă din şcoală, dar nici Plara, nici I-lana şi nici Kes nu-l manevraseră vreodată. Gândul că se putuseră prăbuşi, că se loviseră de un copac sau de o stâncă, nu ne dădea pace. În luminişul unde Al-aut îl instalase totul era liniştit şi nu văzusem nimic neobişnuit. De ce nu se înapoiaseră aici, dacă fugiseră de o primejdie, pe care nu ne-o puteam închipui?

O fâşie de lumină a spintecat atunci întunericul, în stânga noastră. În starea în care ne aflam, semnalul ni s-a părut o chemare deznădăjduită şi ne-am repezit în direcţia spadei strălucitoare îndreptată către cer. Peste o clipă descopeream omnimovul dincolo de marginea pădurii, pe câmpia de piatră. Încă din văzduh ne-am scos pistoalele hipnotice din teacă şi le-am tras piedica. Apoi, coborând în dreptul uşii, ne-am năpustit şi am apăsat în acelaşi timp butonul comandând mecanismul de deschidere. Cu pistoalele în mâini, am dat buzna în cabină, strigând amândoi:

— I-lana!

— Plara!

— Se vede că nimeni nu mă iubeşte, a spus Kes, deschizând uşa laboratorului.

Văzându-ne cu pistoalele în mâini şi-a ridicat braţele, pufnind. Al-aut şi cu mine ne-am simţit caraghioşi şi zbuciumul prin care trecusem s-a prefăcut în mânie.

— Ce înseamnă toate astea? s-a răstit Al-aut.

N-am vrut să mă las mai prejos şi eram gata să-l împroşc pe Kes cu toate cuvintele grele care-mi stăteau pe limbă, când pe uşa întredeschisă a laboratorului său s-a strecurat o faţă albastră, de pe care imensele ferestre ale ochilor violeţi m-au privit cu o dureroasă nelinişte.

...după plecarea noastră I-lana se pregătise să-l opereze pe tânărul, care trebuia să fie cea dintâi Piele-Albă în stare

să-şi stăpânească instinctele. Ochii lui căprii au urmărit resemnaţi mişcarea cu care venusiana a îndreptat către el ţeava pistolului hipnotic. A adormit curând şi I-lana a procedat la trepanare. Operaţia era anevoioasă şi gingaşă, trebuia să perforeze fiecare dintre protuberanţele osificate, ce împiedicaseră dezvoltarea şuviţelor căprii. Plara şi Kes o asistau. Totul decurgea normal. Operaţia se apropia de sfârşit, când simţiră tustrei o zguduitură. Ceva se freca de învelişul metalic al omnimovului. O mişcare greşită a I-lanei, şi operatul n-avea să se mai ridice niciodată de pe masa pe care-l legaseră.

— Probabil că-i un animal, a spus Plara, repezindu-se la fereastră. Aici nu se vede nimic...

Trupul omnimovului a fost încă o dată zguduit. Instrumentele zăngăniră în cutia lor metalică şi un flacon alunecă, spărgându-se pe podea.

— Aşteptaţi o clipă, a spus din nou Plara.

De astă dată a ieşit şi, uitându-se prin celelalte ferestre, a încercat să vadă ce se petrecea. N-a zărit, însă, nimic. Frecarea se auzea de sus, de pe acoperişul omnimovului. Fiecare clipă era preţioasă, întreruperea operaţiei echivalând cu un asasinat. Atunci, hotărându-se, s-a apropiat de tabloul de comandă. A privit pârghiile şi butoanele, silindu-se să-şi amintească mişcările lui Al-aut. O nouă zguduitură i-a împrăştiat ultima şovăială şi a apăsat pe butonul deasupra căruia văzuse imaginea elicei, apoi a stabilit contactul. Omnimovul a început să trepideze, o zguduitură puternică a făcut-o să se apuce de masa fixată în podea şi casa metalică s-a ridicat, vertical, în văzduh.

Ceva a căzut atunci pe dinaintea ferestrei. Înspăimântată, Plara a readus omnimovul pe piatra luminişului şi a văzut pe fereastră un trup albastru, zvârcolindu-se lângă coloanele sticloase ale copacilor. I-a fost de ajuns să distingă şuviţele verzi pentru a şti cine atacase omnimovul. A deschis uşa, grăbindu-se să vină în ajutorul celui pe care-l rănise fără voie, dar Ochi-Verzi i-a

zvârlit priviri furioase şi, contorsionându-se, a lunecat pe sub globurile portocalii, pierind în adâncul pădurii. O dâră albastră îi însemna drumul.

Amărâtă, Plara s-a întors la I-lana şi Kes. Operaţia trebuia dusă până la capăt. Abia când totul s-a sfârşit şi tânărul s-a aflat din nou în patul lui, cei trei s-au putut sfătui.

— Trebuie să-l căutăm pe Ochi-Verzi, a spus Plara. Pierde sânge...

Kes socotea că n-aveau a se îngriji de un asasin, care dovedise odată mai mult că nu ştia decât să ucidă.

— Nu putem judeca aşa cum judecă el, a protestat, însă, I-lana.

Era şi ea de părere că Ochi-Verzi trebuia ajutat.

— Ca să încerce din nou să ne facă cine ştie ce pocinog! a bombănit Kes.

— Închipuie-ţi că-l vindecăm! a strigat Plara. Voia să ne ucidă şi noi îi salvăm viaţa. Crezi că va putea trece peste asta?

— Nu, are să-ţi mulţumească, rămânându-ţi îndatorat, a mormăit Kes, dar nu s-a mai împotrivit.

Au hotărât să-l caute din omnimov, nefiind încredinţaţi că e destul de slăbit pentru a nu se repezi asupra lor şi socotind că-l vor transporta, astfel, mai lesne. Nici unul dintre ei nu ştia dacă ar fi fost în stare să-i care, în braţe, trupul.

Plara a pus din nou omnimovul în mişcare. Au aprins farurile şi au urmărit dâra de sânge albastru, şerpuind printre trunchiurile de sticlă. O desluşeau anevoie, uneori o pierdeau, dar regăseau curând câte o băltoacă, în locurile în care Ochi-Verzi se oprise pentru a-şi trage sufletul. Într-un rând au zărit o sălbăticiune, cât o veveriţă, lipăind urmele albastre. Au trecut şi peste marginile pădurii şi au descoperit trupul lui Ochi-Verzi, nemişcat pe piatra gălbuie şi străjuit de coloana azurie a fetei cu ochi violeţi.

Omnimovul s-a oprit lângă ei, dar nici unul dintre oamenii albaştri nu s-a clintit. Paletele elicei sfârtecaseră trupul lui

Ochi-Verzi, iar fata părea împietrită de durere. Nu s-a împotrivit când I-lana, Plara şi Kes au ridicat trupul celui pentru care îşi părăsise aşezarea, dar nici nu le-a dat o mână de ajutor. I-a urmat, în vreme ce imenşii ei ochi vegheau. A înţeles însă îndată că fiinţele ciudate, care-l răniseră, voiau acum să-i ajute iubitul (sau fratele, nici unul dintre noi nu-şi dădea bine seama de natura relaţiilor dintre ei). L-a urmat de aceea pe Kes în laboratorul unde o condusese, lăsându-le pe I-lana şi Plara să-i lege rănile. Biologul văzuse pe fereastră fâşiile luminoase ale proiectoarelor noastre şi semnalizase cu lanterna, indicându-ne locul unde fuseseră nevoiţi să se oprească...

Discurile violete ale ochilor *ei* mă priveau din nou, amintindu-mi că îndurerasem tocmai gingaşa fiinţă căreia aş fi vrut să-i dăruiesc fericirea. Neputincioşi, ne uitam tustrei unul la altul. I-lana a deschis, atunci uşa, ne-a îmbrăţişat dintr-o privire şi şi-a desfăcut, amărâtă, braţele:

— S-a sfârşit...

Ne-am plecat capetele, evitând întrebarea privirilor violete. Albastra thuleeană şi-a dus o mână la inimă. Apoi, cu ochii larg deschişi, a lunecat către uşa în pragul căreia, stătea I-lana. Venusiana i-a înconjurat umerii cu braţul şi amândouă au pătruns în cabină. Prin uşa rămasă deschisă am văzut pleoapele albastre, lăsate peste ochii care mă neliniştiseră, de cum le întâlnisem privirile. Mâna cu trei degete a fetei s-a întins şi a descoperit, pe rând, luciul mort al celor două paftale verzi. Omul care mă duşmănise se uita acum la mine cu o linişte dispreţuitoare, dârz şi neîmpăcat.

— Nimeni n-are nici o vină, sau suntem cu toţii vinovaţi, a spus Plara, apropiindu-se de mine. Ştii, a adăugat în şoaptă, eu l-am...

— Nu, Plara, tot eu, am şoptit, privind liniştea marilor ochi verzi. I-am stârnit instinctele şi ele l-au dus până pe patul îngust al unei maşini zburătoare, de care n-a auzit şi pe care nu şi-ar fi închipuit-o niciodată...

Dreaptă, tăcută, coloana albastră a fetei de pe cea de a

zecea lume străjuia la căpătâiul adormitului. Nu-şi manifesta în nici un fel durerea, până şi violetele şuviţe i se desfăcuseră moale pe creştet, ca petalele unei mari crizanteme. La intervale lungi, pleoapele clipeau şi mişcarea le era singurul semn că fiinţa atât de greu încercată trăia. Poate că se învinuia de moartea lui Ochi-Verzi, poate retrăia tot ce o legase de trupul inert, înfăşurat în transparentele benzi ale pansamentelor inutile.

Nu ştiu câtă vreme am fi rămas cu toţii aşa, apăsaţi de tragicul sfârşit al omului albastru, dacă Al-aut nu s-ar fi îndreptat către tabloul de comandă. Omnimovul s-a înălţat şi am început să plutim peste umflăturile portocalii ale pădurii.

— Povesteşte, Tudla, a spus venusianul.

I-lana a închis uşa peste cei doi thuleeni şi, cu glas scăzut, am început să depăn tot ce văzusem pe strania Zigha 3 şi tot ce trăisem în răstimpul scurtei îmbrăţişări cu impalpabilul sol al lumii ce se străduia să nu piardă legătura cu lumile noastre. Toţi au ascultat în tăcere, fără să pună întrebări şi fără să mă întrerupă. Când am sfârşit, au urmat să tacă, privindu-mă. Pe faţa de obicei mobilă a Plarei se întipărise o expresie concentrată şi îndărătnică. I-lana părea visătoare şi Kes nedumerit. Doar faţa lui Al-aut nu vădea, bineînţeles, nimic din ce-l frământa.

— Singura poartă... a şoptit în cele din urmă I-lana.

— Asta să fie calea, ţinta raţiunii eliberate? (glasul Plarei răsuna şovăitor, dar expresia îndărătnică nu i se ştergea de pe faţă). Ne-am înălţat în lumină, am luptat cu natura noastră şi cu cea dinafară, am căzut şi din nou ne-am ridicat timp de milenii, lăsând în urmă cetăţi şi statui, unelte şi gânduri, am plătit fiecare pas cu sânge pentru a cuceri libertatea, pentru a fi demni, pentru a fi oameni. Şi rezultatul? Rarefiere, combustie până la transformarea într-o informă substanţă nervoasă atotştiutoare, luciditate pură... Iubesc omul! a izbucnit deodată glasul ei, vibrând de pasiune. Nu vreau să-l ştiu anihilat, redus la apariţii

fantomatice...

— Mă întreb ce activitate poate depune o substanţă sieşi suficientă, care poate nici n-are început şi sfârşit? a rostit iar I-lana şi, cu aceeaşi patimă, Plara s-a grăbit s-o încredinţeze:

— Nici una! De ce semn mai evident aveţi nevoie pentru a vă da seama că arătările de pe Zigha 3 au depăşit omenescul, mai bine zis s-au pus în afara umanităţii? Altminteri cum ar fi evoluat contemporanii lui Roh în chip atât de ciudat, când ştim că arătau aproape ca şi noi?

Nu-mi trecuse nici o clipă prin minte că cele văzute şi simţite de mine ar fi putut fi interpretate aşa cum Plara se silea să ne convingă. M-am bucurat, de aceea, când am auzit cele dintâi cuvinte ale lui Kes.

— Nu te pripi, a intervenit el. Al-aut şi Tudla au văzut un gigant pe care l-au luat drept o clădire şi care, de bună seamă, reprezenta cu totul altceva. E limpede că nu era o fiinţă, de vreme ce ştim cum arată fiinţele de pe îndepărtata planetă ce se roteşte în jurul a doi sori. Gigantul, al cărui trup părea străbătut de mii de ferestre, poate fi o construcţie, o maşină al cărei rost ne scapă. Încă nu ştim mai nimic despre Zigha 3 şi nu trebuie să te grăbeşti să tragi concluzii...

— Singura poartă, a rostit printre dinţi Plara. Cu mâinile mele aş închide-o, pentru ca nimeni, niciodată, să n-o mai poată deschide!

Îmi venea greu să înţeleg pornirea cu care Plara vorbea. Retrăind clipele când am putut arunca o privire asupra misterului lumii colonizate de oamenii Planetei Roşii regăseam încântarea admirativă de care fusesem cuprins. O asemenea stare de euforie nu putea fi pricinuită de o lume antiumană.

— Sunt sigură că pe Zigha 3 se depune o activitate prodigioasă, am spus. Nu putem şti cum arată într-adevăr fiinţele de acolo şi nu putem trage nici o concluzie din faptul că nouă ne apar ca nişte fantome... Poate că la fel le

apărem şi noi. Realitatea planetei colonizată de către marţieni e diferită de tot ce cunoaştem şi, cu siguranţă, alterată de condiţiile în care-i recepţionăm imaginile.

— De ce au ales o lume atât de deosebită de cea a Planetei Roşii? s-a încăpăţânat Plara.

— Încă nu ne putem da seama, i-am răspuns. Cunoşteau, doar, de acum 12000 de ani adevăruri pe care nu le cunoşteam şi erau în stare să comunice cu lumi ale căror dimensiuni depăşesc dimensiunile lumilor noastre. De ce să nu presupunem că au descoperit în galaxie o planetă cu asemenea dimensiuni, oferind posibilităţi pe care nici nu le putem bănui, şi au ales-o tocmai pentru că ştiau să le utilizeze?... Tot ce putem constata e că s-au străduit să creeze în dreptul statui lui Roh un câmp de forţe îngăduind stabilirea unui canal de comunicare, ceea ce dovedeşte că nu le suntem indiferenţi. Ne-au întins o mână, neputând face mai mult, şi mi se pare că suntem datori să le ieşim în întâmpinare!

— Cred că Tudla are dreptate, a spus atunci Al-aut. Oricum, sarcina noastră e să informăm omenirea şi Marele Consiliu că aici, pe cea de a zecea lume, se află o poartă către... Atenţiune, am ajuns!

A mişcat pârghiile asupra cărora stătuse tot timpul aplecat şi omnimovul s-a lăsat lin. Am văzut pe fereastră o colibă de piatră şi am înţeles că nu ne mai oprisem în luminişul unde îl adăpostisem la început, ci în bucla fluviului, acolo unde coborâsem pentru întâia dată printre oamenii albaştri. I-lana s-a îndreptat către cabina în care ochii violeţi vegheau lucirea stinsă a celor verzi.

— Cheam-o pe bătrână, mi-a spus Al-aut.

Am deschis uşa omnimovului şi m-am oprit o clipă în prag, privind mulţimea coloanelor azurii adunate în jurul nostru. L-am văzut în faţă pe Ochi-de-Aur, explicând celorlalţi rostul uriaşei păsări de metal, pe care, evident, nu-l cunoştea. Faptul că zburase împreună cu noi îi crea obligaţii... M-a bucurat din nou absenta spaimei la cei

adunaţi, ştiind că nu trebuia s-o pun în seama apatiei sau indiferenţei, ci a siguranţei calme, a încrederii.

Mi-am încrucişat braţele pe piept, salutând mulţimea, iar oamenii azurii şi-au încrucişat braţele, răspunzând la salut. Ochi-de-Aur părea atât de bucuros că mă vede. Încât nu m-am. putut reţine şi l-am îmbrăţişat, cu simţământul că regăseam un tovarăş. Când m-a văzut îndreptându-mă către clădirea templului, m-a însoţit în chip firesc. Mi-am dat seama că, în ciuda veştii tragice pe care o aduceam, faptul că păşeam acum pe uliţa aşezării alături de un prieten cu care nu puteam comunica prin cuvinte, dar care mă înţelegea şi pe care-l înţelegeam, constituia dovada că ne îndeplinisem principala misiune cu care fuseserăm trimişi pe Thule, stabilirea contactului între lumi diferite. Oare nu aceeaşi era şi sarcina straniei fiinţe care mă îmbrăţişase lângă statuia lui Roh? Pentru ea noi înfăţişam o umanitate rămasă în urmă, închisă în limitele sistemului nostru. Şi nu doreau cumva cei de pe Zigha 3 să ne deschidă calea către o omenire galactică? Atunci puteam presupune şi existenţa unei umanităţi intergalactice, superioară evoluaţilor descendenţi ai marţienilor... Spirala progresului se desfăşura pe dimensiuni ameţitoare în spaţiul infinit al Universului, cuprinzând tot mai multe lumi înnobilate de fantastica putere a raţiunii.

Cu asemenea gânduri am pătruns în penumbra templului şi am privit statuia masivă, în care vedeam o neobişnuită rachetă în stare să propulseze omenirea planetară către înălţimi nebănuite. Cernita strajă a punţii de legătură dintre noi şi Zigha 3 m-a prins în negrele faruri ale privirilor ei. Explicaţiile lui Ochi-de-Aur s-au adăugat, probabil, semnelor prin care o rugam să mă însoţească. Gravă, bătrâna s-a sprijinit de umărul meu şi ne-am întors către locul unde ne aştepta omnimovul.

Uşa era închisă, dar cei dinăuntru ne pândeau, pesemne, pe ferestre, căci Al-aut a ieşit îndată, urmat de fata cu ochi violeţi. Şuviţele colorate ale thuleenilor au unduit mirate,

dar Al-aut mi-a făcut un semn şi, intrând cu el în omnimov, am scos din cabină coloana neînsufleţită a trupului lui Ochi-Verzi, pe care am aşezat-o la picioarele preotesei. Fata cu ochi violeţi şi-a întins braţele către surghiunitul, întors printre ai săi mai devreme decât crezuse. Şuviţele violete i se clătinară lent, când povesti cum îşi aflase Ochi-Verzi sfârşitul, iar legănarea multicolorelor şuviţe ale celorlalţi îi răspunse, cu unanimă înţelegere. Apoi toate privirile se îndreptară către bătrâna cernită, care făcu un semn.

Doi bărbaţi se repeziră şi se întoarseră curând cu o brancardă, cioplită din trunchiul transparent al unui copac de sticlă. Am recunoscut forma brancardei aurii pe care trupul lui Roh fusese aşezat cu milenii în urmă. Nimeni nu-şi mai amintea de brancarda marţienilor, dar modelul ei supravieţuise printre oamenii albaştri...

Alaiul se alcătui îndată. Pe brancarda transparentă Ochi-Verzi era purtat pe uliţele aşezării. Nici o tresărire nu clintea şuviţele multicolore ale celor ce-l însoţeau şi nici fata cu ochi violeţi nu vădea durere, deşi ochii mari îi pluteau într-o ceaţă sclipitoare. Am însoţit alaiul până în faţa templului, în pragul căruia aştepta ajutoarea bătrânei preotese. Am văzut-o lunecând către brancardă şi aşezând pe pieptul lui Ochi-Verzi o statuetă a Marelui Zeu, apoi alaiul şi-a urmat drumul, ocolind întreaga aşezare. Când s-a oprit, ne aflam înaintea colibei a cărei poartă sculptată ne atrăsese atenţia, în noaptea coborârii noastre în bucla fluviului.

Capetele sculptate îşi întindeau gâturile către noi şi ochii de piatră priveau cu o fixitate, căreia abia acum îi pătrundeam înţelesul. Trupul neînsufleţit a fost aşezat în colibă. Am văzut că de-a lungul pereţilor se înşiruiau nenumărate cranii, aşezate unele peste altele şi alcătuind nişte sinistre ziduri, dublând pereţii de piatră. Mai multe gropi săpate în podea erau – unele – acoperite, altele aşteptau trupul ce le era destinat. O lespede mare a ascuns pentru totdeauna ferestrele verzi ale ochilor larg deschişi,

păstrându-şi până şi în mormânt lucirea îndârjită.

Plara şi I-lana au luat-o între ele pe fata cu ochi violeţi, încercând s-o mângâie, dar coloana suplă a trupului ei s-a ferit şi fata s-a depărtat încet. Oamenii albaştri se risipeau. Totul se sfârşise. Mă simţeam abătut şi mă gândeam cu amărăciune la ochii violeţi, pentru care coborârea mea pe cea de a zecea lume fusese numai prilej de durere. Vechea întrebare a chinuitului Dostoievski s-a ridicat în mine. Ştiam că nu m-aş fi învoit niciodată să asigur fericirea tuturor cu preţul sângelui unui singur copil nevinovat, chiar dacă aş fi ştiut că împiedic astfel eventuale vărsări de sânge. Poate că luptătorii unei alte vremi s-ar fi învoit, dar epoca noastră nu mai înţelegea nici rostul întrebării, pe care numai o lume sfâşiată de contradicţii şi-o putea pune. Şi totuşi, fără măcar să fi trebuit să răspund la vechea întrebare, declanşasem un şir de reacţii al căror rezultat era trupul acoperit de lespedea grea, de după poarta cu capete sculptate. Ochi-Verzi murise inutil.

— Nu putem prevedea totul, a spus atunci Plara, apropiindu-se şi luându-mă de braţ.

Ca o venusiană, citise în mine că mă simţeam vinovat.

— Nu era nevoie de asta, înţelegi? Dacă ar fi fost nevoie...

— Nici atunci nu te-ai fi simţit mai bine.

— Poate, am spus. Dar aş fi ştiut că altfel nu era cu putinţă. Aşa, însă...

Am vorbit împreună multă vreme. Acum mi se părea şi mie că o cunoscusem dintotdeauna pe fata neagră, care se afla lângă mine ori de câte ori drumul meu cotea şi care mă însoţea la suişuri. Doar îndărătnica neîncredere cu care întâmpina tot ce-i spuneam despre fantastica lume de pe Zigha 3 ne prilejuia discuţii, opoziţia Plarei mergând până la forme puerile, ca refuzul de a privi cu ochii ei prin semnul *toz*, pentru a verifica dacă aprehensiunile îi erau întemeiate.

— O lume fără oameni nu mă interesează, răspundea

invariabil, şi n-a fost chip să-i trezesc interesul nici amintindu-i că un om de ştiinţă nu are dreptul să respingă aprioric nimic.

Kes, în schimb, coborâse în cripta lui Roh şi privise îndelung către Zigha 3. Ne povesti apoi că nu văzuse gigantul pe care-l luasem drept o uriaşă locuinţă şi că, după părerea lui, aerienele meduze pastelate erau un fel de roboţi, poate nişte mari creieri artificiali. Asistase la următoarea scenă: o asemenea meduză albăstrie pulsa ritmic în văzduh, plutind peste una dintre ciudatele fiinţe lipsite de volum; deşi recunoştea că nimic nu-f îndreptăţea să interpreteze astfel ceea ce văzuse, Kes susţinea că imponderabila fiinţă se folosise de creierul, artificial pentru a ivi în văzduh o platformă circulară, din care porneau şase braţe dispuse simetric şi îndreptate către cer; atât platforma cât şi cele şase braţe păreau alcătuite dintr-o materie gelatinoasă, aproape moale şi totuşi consistentă; fiecare braţ avea o altă culoare, iar platforma era şi ea impregnată cu o culoare diferită, astfel că ciudata construcţie arbora cele şapte culori ale spectrului solar; creierul artificial s-a depărtat, plutind cu de la sine putere prin văzduh, culorile celor şase braţe au început să se schimbe între ele, parcă lunecând de pe un braţ şi trecând asupra celuilalt într-o mişcare din ce în ce mai vie, ascultând de un ritm cu cadenţe tot mai rapide; apoi mişcarea s-a oprit brusc şi între cele şase braţe s-a ivit o formă, pe care Kes nu fusese în stare să ne-o descrie, susţinând doar că era desăvârşită; armonia perfectă a întregului îl izbise (deşi nu distingea decât două dimensiuni şi era încredinţat că forma trebuia să fi avut mai multe), iar coloritul i se păruse de o stranie frumuseţe, pentru exprimarea căreia nu găsea cuvinte şi pe care, spunea, doar muzica ar fi putut-o traduce.

— Ce crezi că era? l-am întrebat.

Fără să şovăie, Kes mi-a răspuns:

— O operă de artă. Înţelegi? Fără să ştiu nimic despre

fiinţele de pe Zigha 3 am fost fascinat de, să zicem, sculptura pe care am văzut-o. Fără îndoială că o maşină poate avea o frumuseţe specifică, dar forma creată de fiinţa care a utilizat creierul artificial nu era doar o imagine a frumosului. Privind-o, am înţeles frumuseţea, dar şi desăvârşirea. Mi se părea că ştiu tot şi pot orice...

Chiar dacă interpretarea lui Kes n-ar fi fost cea adevărată, chiar dacă ceea ce văzuse nu era o operă de artă – sau, atunci, cu atât mai mult – aprehensiunile Plarei se dovedeau a nu fi întemeiate. Fiinţele de pe bizara lume, pe care pătrundeam cu ajutorul dispozitivului instalat de Xas şi tovarăşii lui, depuneau o activitate creatoare, lărgeau sfera umanităţii. Cu toate astea Plara îşi menţinea îndărătnicul refuz de a accepta, fie şi sub formă de ipoteză, ceea ce pentru noi devenea evident: Zigha 3 reprezenta o lărgire a câmpului de activitate al omenirii.

Întorşi în omnimov, în vreme ce I-lana îşi cerceta pacientul, care suportase cu bine operaţia, Al-aut a stabilit legătura cu Apl. Marele Consiliu fusese informat cu regularitate despre desfăşurarea expediţiei noastre şi Al-aut nu-i ascunsese, fireşte, nici greşelile pe care le făcusem. De astă dată, Apl a ascultat cu atenţie tot ce puteam comunica în legătură cu Zigha 3. L-am simţit tulburat, în ciuda liniştii cu care ne-a rugat să încercăm să cinegrafiem aparatele fixate în trupul statuii şi să transmitem prin stereocosmovizor măcar câteva imagini de pe Zigha 3.

— Apoi, pregătiţi-vă pentru întoarcere, a încheiat. Procesul de umanizare al Pieilor-Albe trebuie studiat temeinic şi, fără aparatul cu ajutorul căruia se va putea comunica direct cu oamenii albaştri, prezenţa voastră pe cea de a zecea lume nu mai e necesară. Aparatul e în curs de construcţie, limbajul thuleenilor a fost descifrat. Considerăm misiunea voastră îndeplinită cu succes, aţi stabilit legătura cu Thule şi omenirea vă mulţumeşte. Numele voastre au fost săpate pe pereţii marii săli, care

păstrează amintirea celor ce au binemeritat de la oameni.

Ne-am privit emoţionaţi şi Plara mi-a strâns mâna. În ciuda greşelilor săvârşite, Marele Consiliu socotea că activitatea mea se dovedise folositoare. Mi-am muşcat buzele pentru a-mi păstra calmul, dar aş fi vrut să strig, s-o îmbrăţişez pe Plara, pe toţi ceilalţi. Ştiam că niciodată, nici chiar la vârsta lui Kes, n-aveam să uit durerea ochilor violeţi. Amintirea lor avea să mă urmărească toată viaţa, dar toată viaţa îmi va fi închinată oamenilor albaştri, grăbirii ceasului când cel dintâi ales al satelitului îngheţat al Ultimei îşi va ocupa, la masa lumilor, scaunul împodobit cu simbolicul copac de sticlă. Şi poate că până atunci privirile violete aveau să ierte, iar bucuria se va aprinde din nou în tulburătoarele lor adâncuri. Pentru clipa aceea, ştiam, eram gata să-mi dau viaţa...

— Ai să te întorci cu mine aici? am întrebat-o pe Plara.

S-a uitat drept în ochii mei şi-a rostit, în şoaptă, vechile cuvinte:

— Unde vei fi tu, voi fi şi eu...

Meritam, oare, atâta fericire? Nu ştiam cât de întunecată avea să ne fie, curând.

9. DESTINUL LUI AL-AUT

Îndeplinisem instrucţiunile lui Apl. Discul roşu cu elice transparente şi cubul de metal străveziu fuseseră cinegrafiate, asemenea altor două aparate pe care le descoperisem în ascunzătoarea din trupul lui Roh şi care îngăduiau, pesemne, captarea imaginilor de pe Zigha 3. Cu ajutorul camerei de stereocosmoviziune am trimis pe Pământ primele imagini ale neobişnuitei vieţi de pe planeta celor doi sori. Tânăra Piele-Albă se afla mereu sub efectele

undelor hipnotice, pentru a i se grăbi însănătoşirea şi, în locul protuberanţelor operate – ca o fragedă iarbă nouă – vârfurile unor plăpânde şuviţe castanii începeau să i se ivească pe creştet. Apl avea dreptate, expediţia se putea întoarce.

Ştiam acum că, după răcirea satelitului, oamenii albaştri se concentraseră pe emisfera întunecată a lumii de piatră, deoarece Ultima izbutea să-şi trimită razele infraroşii, pentru a încălzi – relativ şi potrivit necesităţilor calorice, mult scăzute, ale thuleenilor – numai faţa mereu întoarsă către ea a lunii de piatră; emisfera slab luminată de Soare, dimpotrivă, rămânea mai geroasă. La cauza asta naturală, perfect explicabilă, se adăugaseră ulterior încă două, expediţia marţiană şi prezenţa Pieilor-Albe.

Aşa cum se întâmplase şi pe Pământ, intervenţia solilor Planetei Roşii nu făcuse decât să consolideze primitiva orânduire de pe Thule. Printr-o ironie a neînţelegerii, statuia lui Roh – omul superior, dezbărat de superstiţii şi însufleţit de elanuri generoase – devenise pe cea de a zecea lume un idol, căruia i se aduceau jertfe. Până şi perfecţionatele aparate ale marţienilor contribuiseră la întărirea cultului legat de marea statuie roşie, cioplită de Daa. Fără să ia forme violente, confruntarea celor două civilizaţii se soldase, aşadar, ca de obicei, în defavoarea societăţii primitive, căreia îi furnizase un cadru ideologic rigid, împiedicându-i evoluţia. (Fireşte, în cazul oamenilor albaştri stagnarea se explica şi prin structura lor neobişnuită; prin modul lor specific de comunicare, ce nu îngăduise consemnarea experienţei câştigate. Faptul îi obligase să-şi dezvolte agerimea şi intuiţia – mă gândesc la repeziciunea cu care ne înţelegeau intenţiile – dar şi să se mulţumească doar cu transmiterea „orală” a cunoştinţelor, ceea ce silea fiecare generaţie să ia practic de la început, pe diverse planuri, încercările de investigaţie. În asemenea condiţii, cunoaşterea ştiinţifică e întotdeauna limitată – oricât de surprinzătoare ar părea unele date pe care o societate

primitivă le posedă – şi e lesne de înţeles de ce oamenii albaştri nu descoperiseră mijlocul atât de indicat pentru înregistrarea, păstrarea şi transmiterea cunoştinţelor unor făpturi comunicând cu ajutorul undelor radio, benzile electromagnetice.)

Statuia lui Roh contribuise la fixarea thuleenilor pe emisfera întunecată, unde fusese înălţată, iar discul rotund de pe fruntea ei fusese, fără doar şi poate, pus în legătură cu uriaşul disc cenuşiu al Ultimei, şi cu discurile multicolore ale ochilor albastrelor coloane însufleţite generând mituri şi legende pe care nu le cunoşteam încă, dar de existenţa cărora nu mă îndoiam. (Scena la care asistasem când recunoscusem că nu eram în stare să urcăm peretele abrupt unde se căsca peştera fosforescentă, de pildă, constituia o dovadă în acest sens.)

În sfârşit, restrângerea thuleenilor albaştri la hotarele emisferei întunecate se datora în parte şi Pieilor-Albe, cu care se aflau în veşnică duşmănie. Nu ştiam dacă cele două specii, evident înrudite, apăruseră sau nu concomitent, dar era limpede că oamenii albaştri, mai evoluaţi, ocupaseră de la început emisfera cât de cât privilegiată, silind Pieile-Albe să se cantoneze în jumătatea geroasă, unde – asemeni primilor oameni de pe Pământ – locuiau în peşterile săpate de lavă în piatra satelitului, în vremurile depărtate când Thule mai cunoştea o activitate vulcanică.

— La urma-urmelor, faptul că ne-am dus la bun sfârşit însărcinările se datoreşte poate şi împrejurării că prezenţa noastră pe satelitul Ultimei constituie *a doua î*ncercare de a intra în legătură cu albastrele coloane însufleţite... a spus Kes, rezumând ceea ce gândeam cu toţii.

Bătrânul biolog era de nerecunoscut. Slăbiciunea pe care i-o descoperisem după răpirea Plarei făcuse loc vechii energii a cercetătorului, curiozităţii lui mereu trează. Problemele legate de „umanizarea” Pieilor-Albe îl solicitau în asemenea măsură, încât nu mi s-a părut ciudat să-i aud răspunsul la întrebarea neliniştită, pe care I-lana i-a pus-o:

— Ce facem cu Ganymed? întrebase venusiana (îl botezase astfel pe tânărul cu piele albă, pe care-l răpisem). V-aţi gândit la soarta ce-l aşteaptă? Printre ai lui va fi un străin, iar oamenii albaştri îl vor respinge...

— Îl luăm cu noi, a spus atunci Kes, cu atâta hotărâre încât am înţeles că se gândise mai de mult da asta. Procesul de dezvoltare al şuviţelor nu s-a încheiat şi nu putem lipsi pacientul de supraveghere. Pe de altă parte, Apl ne-a comunicat că în clipa asta se construieşte aparatul cu ajutorul căruia vom putea înţelege limbajul thuleenilor. Ei bine, îl vom învăţa pe Ganymed să „vorbească”. La înapoierea lui pe Thule va fi propagandistul „umanizării” Pieilor-Albe!

Propunerea neaşteptată a fost cântărită cu grijă. Dacă izbuteam să asigurăm securitatea lui Ganymed în timpul drumului şi pe Pământ, ideea lui Kes nu era rea. M-am gândit o clipă la fata cu ochi violeţi... Împreună cu Plara am fi vegheat, ajutând-o să înţeleagă lumile noastre şi, odată înapoiată pe Thule, ar fi găsit mult mai lesne decât noi mijloacele pentru a-şi călăuzi semenii pe drumul ascendent, la capătul căruia îi aştepta întreaga omenire planetară. Poate că ar fi fost cea dintâi aleasă să reprezinte luna Ultimei la masa lumilor... Poate că atunci amărăciunea ar fi pierit din violetele paftale ale ochilor ei şi, poate... Dar nu! Emoţiile, încercările, tot ceea ce transplantarea putea avea primejdios, se împotrivea dorinţei pe care abia mi-o mărturisisem. Pacea lumii ei era tot ce-i puteam deocamdată dărui. Poate cândva, mai târziu...

Am încercat pe dată să adaptăm pentru Ganymed unul dintre costumele noastre de protecţie. I-lana, Plara şi Kes au pus în funcţiune tot felul de aparate şi au constatat că doar mici modificări ale costumului i-ar îngădui solului thuleean să înfrunte riscurile călătoriei.

— Să vedeţi voi ce-am să scot din băiatul ăsta! spunea acum Kes.

Se arăta grijuliu ca o mamă. În laboratorul lui, ajutat de

Plara, compunea substanţe nutritive, potrivite pentru organismul lui Ganymed. Deşi asistasem de câteva ori la ospeţele oamenilor albaştri şi ştiam că se hrăneau îndeosebi cu carnea focilor pluricefale (aveau turme, a căror îngrijire, alături de vânătoare, constituia principala îndeletnicire a bărbaţilor) Kes se interesa acum de toate plantele comestibile şi realiza sinteze pe care nu ştiam cum le va aprecia Ganymed, dar în stare să-i asigure existenţa într-o lume, atât de diferită de lumea lui, ca Pământul pe care ne pregăteam să-l ducem.

Înaintea plecării, Al-aut voia să le arate oamenilor albaştri de unde venisem şi cine eram. Se înţelesese cu Apl şi acum îl ajutam să instaleze antena şi un ecran, deasupra porţii templului. Când totul a fost gata am rugat-o pe bătrâna noastră prietenă să adune obştea în piaţă, deoarece voiam să ne luăm rămas bun; ca de obicei, preoteasa a înţeles ce doream de la ea.

Ultima apusese. În faţa templului se strânsese poporul coloanelor albastre. Le priveam cu înduioşare, întrebându-mă câtă vreme avea să treacă până să le pot din nou vedea şi pentru o clipă mi s-a părut că întâlnesc tristeţea calmă a marilor discuri violete. Dar nu eram sigur că fusese *ea.* Ochi-de-Aur se afla în primul rând şi ne-am făcut semne prieteneşti, apoi toate privirile: s-au îndreptat către ecranul pe care se ivise galbena. Piaţă a Soarelui.

Am revăzut cele zece coloane ale lumilor şi, ca dintr-o altă viaţă, mi-am amintit de ziua în care Al-aut; mă adusese în artificiala lume de sub argintia coloană, a lui Thule. Imagini luate de noi pe satelitul îngheţat se iviră pe ecran şi am înţeles din mişcarea trupurilor azurii că thuleenii îşi recunoscuseră lumea. Apoi am văzut coloana argintie. Din nou imagini de pe Luna Ultimei şi iarăşi coloana lui Thule, ridicată în Piaţa Soarelui. Pricepuseră oamenii albaştri legătura dintre, lumea lor şi coloana argintie?

Galben şi strălucitor, ca unul dintre ochii lui Ochi-de-Aur, Soarele se ivi apoi înconjurat de cele zece planete şi de

sateliţii lor. Printre corpurile cereşti, fiecare lume îşi purta coloana caracteristică şi pe mica Lună a Ultimei se înălţa coloana argintie. Îndată văzurăm din nou Piaţa Soarelui. Nouă coloane ne fură arătate pe rând şi înaintea fiecăreia stătea în picioare câte un om al lumii respective. Doar în faţa coloanei lui Thule, a zecea, nu se afla nimeni... Atunci, spre marea mea bucurie, Ochi-de-Aur a sărit de la locul lui şi s-a aşezat m dreptul ecranului, pe care se înălţa coloana argintie.

Înţelesese! L-am îmbrăţişat şi, demn şi sigur de el,, şi-a reluat locul printre ceilalţi, urmând să privească.

În ritmul ameţitor al montajului se perindau acum pe ecran imagini ale lumilor noastre, păduri şi oceane, oraşe multicolore străbătute de căi suspendate, cosmodroame zvârlind în spaţiu modernele săgeţi ale rachetelor şi primind suveicile argintii înapoiate din paşnice călătorii printre stele, imense stadioane în mijlocul cărora erau încununaţi poeţii şi unde se desfăşurau finalele interplanetare de atletism, gigantice uzine automatizate şi mari complexe de distribuire a bunurilor, muzee între pereţii cărora ample cinerame reconstituiau momentele cruciale ale istoriei, laboratoare şi universităţi, creşe, pustiuri fertilizate, rezervaţii nesfârşite adăpostind fauna şi flora celor nouă lumi, atelierul lui Orloz şi neteda potcoavă a mesei lumilor, în jurul căreia cei nouă aleşi se sfătuiau, (scaunul gol cu emblema copacului de sticlă a apărut – pentru o clipă – şi el pe ecran), apoi, din nou, privelişti muntoase, o deltă etalându-şi surplusul de fertilitate sub focurile razelor, cercetători submarini, meşteri migălind obiecte cu forme *şi* ornamente străvechi, creatori de roboţi organici, o avalanşă de chipuri albe, plumburii, negre, galbene, roşii, măslinii, miriade de oameni surprinşi în exploziile de bucurie ale marilor serbări, sub steagurile roşii, pe care vechiul simbol al secerii şi al ciocanului se împletea cu emblema fiecăruia dintre cele nouă lumi. Iureşul imaginilor a luat sfârşit. Sub stelele celei de a zecea lumi ne-am privit pentru o clipă,

noi, cei cinci, care adusesem omenirea planetară pe Thule. Eram mişcaţi şi senini.

Când ne-am întors privirile către ecran, de astă dată nouă fete ale celor nouă lumi dansau în Piaţa Soarelui, îmi părea rău că oamenii albaştri nu puteau auzi muzica şi ritmul în cadenţele căruia se mişcau, universul sonor desfăşurându-şi somptuoasa armonie a acordurilor, dar eram sigur că toate coloanele azurii din piaţa templului înţelegeau mesajul incomparabilelor baletiste. Mi-am amintit cum dansase fata cu ochi violeţi în faţa idolului din peştera fosforescentă, cum îi înţelesesem dureroasa năzuinţă către eliberarea şi nestăvilitul zbor al gândirii. Fragilul vehicul al artei unea, odată mai mult, reprezentanţii unor omeniri diferite. Dansului de-atunci îi răspundea baletul, ce străbătuse ani-lumină pentru a ajunge pe mica lume de piatră şi, în clipa în care cele nouă fete se răsuciră, întinzându-şi către noi braţele, toate albastrele braţe ale thuleenilor se înălţară către de, schiţând începutul doritei îmbrăţişări, pe care depărtările încă n-o îngăduiau.

Sosise timpul să ne luăm rămas bun. Îmi venea greu să cred că îndată ne vom urca în omnimov şi vom părăsi pentru cine ştie câtă vreme aşezarea bătrânei preotese, care ne privea cu marile discuri negre ale ochilor. Pe rând ne-am apropiat de ea şi ne-am plecat, încrucişându-ne braţele. Mi-a strâns capul la piept, apoi şi-a lăsat capul pe inima mea şi am simţit din nou descărcarea electrică a negrului fluid pornit din ochii ei. În procesul apropierii lumilor noastre avea să ne rămână prietenă până la capăt?

Acum venea către noi Ochi-de-Aur. Ne-am strâns în braţe, dar prietenul nostru părea să şovăie. S-a îndreptat spre mulţimea coloanelor albastre, întorcându-şi mereu către noi strălucitoarele paftale ale ochilor, apoi, hotărât, a făcut un salt care l-a readus în mijlocul nostru. Şuviţele aurii îi fremătau când şi-a îndreptat cele trei degete, întâi către el, apoi către omnimov. Voia să vină cu noi!

Încă nu îndrăzneam să cred că înţelesesem bine şi m-am

bucurat, descifrând în dorinţa lui nu numai prietenia personală, ci mai ales încrederea pe care thuleenii ne-o arătau. Nici unuia nu i-ar fi dat prin minte sa-şi părăsească lumea pentru lumea noastră, din care văzuse doar imagini de neînţeles, dacă n-ar fi fost încredinţat că nu are a se teme de nimic. Am privit către bătrâna preoteasă, care n-a schiţat nici un gest de împotrivire. Imenşii ei ochi negri ne urmăreau atenţi.

— Vino şi tu, băiatule! a exclamat Kes, atât de fericit, încât Al-aut a zâmbit şi el, fără să vrea.

Ne-am uitat pentru ultima oară la oamenii albaştri, le-am făcut semne de bun rămas, apoi uşa omnimovului s-a închis peste noi şi paletele elicei ne-au ridicat în văzduh. Lângă Ochi-de-Aur priveam pe fereastră căderea în trecut a lumii de piatră, a aşezării şi oamenilor ei, de care totul începea să ne despartă. Nemişcate, coloanele albastre din piaţă păreau că se reduc, turtindu-se. Imaginea s-a menţinut pentru o clipă, apoi am început să lunecăm orizontal şi aşezarea natală a lui Ochi-de-Aur a fugit spre stânga. Mi-am lăsat mâna pe umărul prietenului care ţinuse să ne însoţească şi el şi-a îndreptat către mine sorii privirilor. Mâna albastră i s-a pus, uşoară, pe umărul meu.

Aşa, umăr la umăr, am urmat să privim câmpiile gălbui pe care umbra omnimovului speria turmele focilor cu multe capete, portocaliile saltele înşelătoare ale pădurilor, „apele” trandafirii şi dealurile golaşe ca nişte uriaşi genunchi. Cunoşteam acum priveliştile celei de a zecea lumi, dar le priveam cu lăcomia celui ce nu ştie când va mai putea vedea locurile cărora le-a încredinţat gânduri şi care i-au dăruit, în schimb, amintiri. Eram sigur că priveliştile aveau să mă caute în vis şi-mi spuneam că visul începuse, de fapt, că realitatea lumii de piatră se şi îndepărta pentru ani şi ani de zile. Ne îndeplinisem misiunea, fireşte, dar ştiam încă atât de puţin despre lumea pe care o părăseam! Îmi dădeam seama câte prilejuri rămăseseră insuficient folosite, nu numai în ceea ce privea strania lume de pe

Zigha 3, a cărei poartă ni se deschisese târziu şi care ne-ar fi îngăduit să pătrundem încă nenumărate mistere, dar chiar privitor la Thule, la oamenii ei albi şi albaştri, la celelalte aşezări despre care nu ştiam nimic, la fauna şi flora celei de a zecea lumi, la atâtea şi atâtea momente ale îndelungatei ei istorii. Pierdusem multa vreme, încurcându-ne în presupuneri pe care faptele le infirmaseră şi plecam tocmai când începusem să ne descurcăm întrucâtva, când puteam în sfârşit cerceta în direcţii precise, cu şanse de reuşită. Era soarta celor ce deschid căi neumblate, ştiam, dar părerile de rău rămâneau vii şi, în clipa plecării, mă gândeam la ceea ce va trebui să facem, odată reîntorşi. Faptul că Ganymed şi Ochi-de-Aur ne însoţeau deschidea perspective neaşteptate. Cu ajutorul aparatului despre care ne vorbise Apl puteam vorbi cu Ochi-de-Aur, puteam căpăta de la el nenumărate informaţii (concomitent cu atâtea altele, pe care avea să le primească el de la noi), mai mult, puteam duce la bun sfârşit „umanizarea" lui Ganymed, apropierea lui de posibilităţile oamenilor albaştri, proces în cadrul căruia Ochi-de-Aur urma să constituie un factor de neînlocuit. Regretam, aşadar, că eram nevoiţi să plecăm, dar înţelegeam că la întoarcerea pe Luna de piatră a Ultimei aveam să fim în posesia unor date nepreţuite, îngăduindu-ne să putem lucra mult mai eficient. Încă nu plecasem bine şi abia aşteptam să mă întorc...

Intram acum în emisfera luminată a celei de a zecea lumi şi, după întunericul în care trăisem, ne bucuram până şi de lumina relativă care ne înconjura. Ultima nu se mai vedea, în schimb am regăsit palida strălucire a Soarelui, al cărui bănuţ de aur nu se putea compara cu ochii omului albastru de lângă mine. Am avut impresia că nu trecuse mult şi am zărit platforma circulară pe care turnul argintiu al navei noastre se ridica, zvelt şi strălucitor. Îndată omnimovul s-a oprit în faţa lui.

— Vârâţi omnimovul în garaj şi transportaţi totul în cabine, a spus Al-aut. Mai am puţină treabă...

L-am privit mirat şi chiar I-lana i-a aruncat o căutătură întrebătoare. Al-aut nu ne-a răspuns. A dispărut pentru o clipă în omnimov şi s-a întors cu un săculeţ. Nu ştiam ce are acolo, dar o presimţire nelămurită m-a făcut să spun, într-o doară:

— Vin şi eu cu tine.

S-a oprit din mers, fără să-şi întoarcă privirile către mine, a chibzuit o fracţiune de secundă, apoi, păşind mai departe, a rostit liniştit:

— Bine!

I-lana La apucat de braţ. A privit-o lung, apoi a zâmbit şi îndată şi-a desfăcut aripile, înălţându-se în văzduh, aşa că nu mi-a rămas decât să-l imit. Zburam amândoi în tăcere, dar cum ştiam că din proprie iniţiativă era puţin probabil să înceapă vorba, l-am întrebat ce avea de gând.

— Ai să vezi, mi-a răspuns.

Tocmai zburam peste râul trandafiriu, de la marginea pădurii în care se înălţa monstruosul idol al Pieilor-Albe, când glasul puţin răguşit a rostit pe un ton egal:

— Am să-ţi dau nişte însemnări (şi Al-aut şi-a scos, într-adevăr, din buzunar, nişte hârtii pe care le-am luat mecanic). Sunt instrucţiuni pentru zborul de întoarcere.

Neliniştit, am întrebat cu un fel de asprime neaşteptată:

— Ce nevoie am de ele?

— Fiecare dintre noi a învăţat să conducă o navă, a urmat Al-aut, fără să-mi răspundă, dar oricând se pot ivi surprize. Însemnările previn eventuale... Da! Şi, dacă totuşi nu vă descurcaţi, chemaţi primul cosmodrom...

— Încetează! am strigat. Ce înseamnă comedia asta?

— Rămâi pe loc!

Am privit în jos şi am văzut că ne aflăm chiar deasupra uriaşului glob portocaliu al copacului de sticlă, din luminişul Pieilor-Albe. Mi-am amintit de cea dintâi întâlnire a noastră cu idolul viu, de dorinţa repetată a lui Al-aut de a reteza copacul. Trebuia să mă gândesc la asta, îl cunoşteam prea bine pe tăcutul venusian pentru a nu şti că nu rostea

niciodată cuvinte de prisos şi nu renunţa la ceea ce îşi pusese odată în minte.

— Aşteaptă! am strigat. Vin şi eu!

Dar dispăruse pe după globurile a căror zbatere îmi arăta că era încă aproape. Am coborât şi eu, ferindu-mă de atingerea curbelor însufleţite şi l-am văzut lângă uriaşul trunchi, înveşmântat în patina odăjdiilor strălucitoare. Stătea cu spatele către mine şi scosese din săculeţ aparatul, pregătindu-se să atace copacul cu ajutorul ultrasunetelor.

O dungă întunecată se ivi îndată pe sclipitorul înveliş al trunchiului, în vreme ce greoaia căciulă portocalie era străbătută de convulsii. Pe măsură ce tăietura se adâncea, se zbuciuma mai sălbatic şi imensul glob, care se năpustea acum în mişcări dezordonate, se lungea, subţiindu-se, pentru a se contracta, răbufnind apoi într-o altă direcţie, de parcă o fiară încolţită, aflată sub portocaliul lui înveliş, ar fi luptat frenetic să se elibereze. Al-aut plimba cu mâini sigure aparatul şi ultrasunetele muşcau neauzit în sticla dură. Mă sileam să nu privesc spasmele globului carnivor, impresionante ca o agonie. O fiară dezgustătoare murea acolo, zbătându-se zadarnic, o fiară care înghiţise nenumăraţi oameni albaştri şi care încercase s-o ucidă pe Plara. Mi-era silă, de parcă aş fi asistat la executarea unui criminal înrăit şi iremediabil detaşat de trunchiul omenirii. Vâjâitul giganticului glob oscilant răsuna lamentabil, ca un vaier. Tot mai slabe îi erau zvâcnetele şi învelişul neted începuse să se boţească, strângându-se ca pielea unui obraz îmbătrânit.

Un şanţ îngust şi adânc brăzda acum orizontal trunchiul, la un metru de piatra luminişului. M-am apropiat şi, o dată cu Al-aut, am împins din toate puterile, proptindu-mi umărul în trunchiul ale cărui strălucitoare ape aurii se întunecaseră. Gigantul nu se clintea. Dar la a doua încercare am simţit un uşor balans şi imensul trunchi s-a aplecat încet, trosnind înspăimântător. Pârâitul sticlei

sfărâmate s-a amestecat curând cu bubuitul asurzitor, care a însoţit prăbuşirea sângerosului idol. Piatra luminişului s-a cutremurat sub picioarele noastre. Nenumăraţi copaci de sticlă fuseseră striviţi sub greutatea colosului, iar imensul glob portocaliu, zbârcit ca pânza unei paraşute neumflată de presiunea aerului, era străbătut de ultime tresăriri. Un lichid incolor se scurgea din el, înghiţit îndată de pulberea portocalie ce acoperea piatra gălbuie. O uriaşă suprafaţă circulară, netedă de parcă ar fi fost şlefuită, ocupa acum centrul luminişului, descoperind piramida ce adăpostea craniile jertfelor.

În clipa aceea un obiect, în care am recunoscut o suliţă, mi-a zburat pe lângă ureche.

— Pieile-Albe! am strigat, întorcându-mă către Al-aut.

L-am văzut prăbuşit, cu faţa peste masa sticloasă a trunchiului retezat. O suliţă i se înfipsese între umeri.

Nu mai ştiu cum l-am târât peste suprafaţa lucie şi cum am izbutit să mă adăpostesc, împreună cu el, dincolo de ciotul trunchiului. Am scos pistolul hipnotic şi am apăsat pe trăgaci, îndreptând ţeava către Pieile-Albe, pe care le vedeam răsărind printre copacii de sticlă. Suliţele au mai vâjâit o vreme, izbind ciotul trunchiului sau trecând peste capetele noastre, apoi nu s-a mai auzit nimic.

— Al-aut! am strigat, cuprinzând în braţe trupul vlăguit.

Ochii cenuşii s-au deschis cu greu. Am smuls suliţa. Un val de sânge a ţâşnit din rană.

— Însemnările, a şoptit Al-aut. Pe I-lana...

Un nod mi se pusese în gât. Îmi tremurau mâinile.

— Stai, am îngăimat. Nu-i nimic... trece...

Dar ştiam că ireparabilul se produsese. Faţa arămie a lui Al-aut se învineţea. Apăsam cu palma mica spărtură a costumului de protecţie, prin care gerul şi hidrogenul năvăleau, paralizând viaţa, şi mă simţeam zdrobit, anihilat, incapabil de reacţii. Al-aut murea. Stupid, în clipa întoarcerii. Dacă nu şi-ar fi pus în minte să reteze copacul! Era însă prea târziu, pentru speranţe, ca şi pentru păreri de

rău.

— Rămân, a şoptit anevoie. Spune-le...

Buzele i s-au mişcat, dar n-aveam să aflu vreodată, nimeni n-avea să mai afle ce dorise să spună. În ultima clipă, lumea de piatră se închisese peste el. În ochii lux cenuşii nu putusem citi şi ochii-i priveau acum, fără să vadă. Mi-am amintit din nou de foamea de imagini culese pe cea de a zecea lume, pe care i-o descoperisem în faţa ecranului de oţel din încăperea Marelui Consiliu... Neistovită i-a fost dat să-i rămână foamea! Întreaga omenire avea să cunoască tot ce ar fi dorit să afle şi tocmai el nu va mai şti niciodată nimic. Datorită lui „lumea de rezerve” urma să devină o lume vie, a zecea a sistemului nostru. Datorită lui religia primitivă, născută în jurul sinistrului copac, primise o cumplită lovitură, retezarea idolului puţind duce la zdruncinarea credinţei sălbatice a Peilor-Albe în magica lui putere. Destinul lui Al-aut se împlinise până la capăt...

Pentru a treia oară mă avântam în văzduhul lumii de piatră, purtând în braţe un trup inert. Dar, dacă pe Plara o purtasem însufleţit de speranţă, dacă pentru Ganymed fusesem chinuit de nelinişte, de astă dată eram covârşit de tragica certitudine a faptului ireversibil. Chipul sculptat în granit roşu al lui Al-aut era mai frumos decât oricând, deşi în ochii lui cenuşii, larg deschişi, nimeni nu mai avea ce citi...

Prin văzduhul lumii de piatră, în braţe cu marele somn, zburam.

EPILOG

Al-aut a rămas pentru totdeauna pe lumea deschisă de el oamenilor. Roh nu mai e singur. În vechea criptă a marţienilor, pe poarta căreia semnul *toz* se învecinează acum cu floarea de *san-mu*, emblema planetei Venus, Al-aut stă în picioare, purtându-şi casca de cosmonaut pe braţul stâng. Faţa măslinie şi faţa roşie sunt calme şi grave deopotrivă. Alături, Roh şi Al-aut vor înfrunta milenii, primind oaspeţi din toate (lumile Soarelui nostru şi, poate, din lumile altor Sori, căci Luna Ultimei nu va rămâne neştiută. A doua expediţie a omenirii va pleca spre ea peste câteva zile, apoi va urma alta şi altele, la nesfârşit. „Mai departe!” spuneau vechii marţieni...

...banda s-a sfârşit. Am ascultat-o împreună cu Plara, privind pe fereastră la stejarul de pe craca căruia micul nostru Al-aut ne face semne. Acum îşi desface aripile şi coboară.

Kes a adormit de doi ani. Şi-a dus la bun sfârşit cercetările şi a dovedit că Pieile-Albe pot câştiga timpul pierdut, înălţându-se până la oamenii albaştri. Dovada vie a strădaniei lui, Ganymed, trebuie să sosească din clipă în clipă împreună cu Ochi-de-Aur, de care nu se mai desparte. Amândoi sunt nerăbdători să se întoarcă pe cea de a zecea lume, părăsind costumele de protecţie pe care le poartă pe Pământ. Acum, fireşte, putem comunica, şi am primit de la ei atâtea informaţii, încât Institutul Thuleean a alcătuit o amplă monobandă închinată lumii de piatră.

I-lana ne va însoţi şi în această expediţie, dar mă tem de

clipa întâlnirii ei cu Al-aut, aşa cum aştept cu nelinişte regăsirea ochilor violeţi, pe care i-am făcut să cunoască durerea…

De astă dată plecăm pentru un timp îndelungat. Ştim mult mai multe decât am ştiut acum câţiva ani, dar cine ar putea spune ce ne aşteaptă pe măruntа lume de la hotarul sistemului nostru? Mai trăieşte oare bătrâna preoteasă şi cum va primi schimbările pe care le vom aduce împietritelor rânduieli de pe Thule? Ce ne va mai dezvălui fantastica lume de pe Zigha 3? Va izbuti Ganymed să ne apropie de Pieile-Albe?

Al-aut a intrat pe fereastră, spre desperarea Plarei. De pe pervaz ne întinde braţele şi râde, arătându-şi dinţii albi.

Îi va fi dat să zboare, cândva, spre Zigha 3?